

20267/1

KRONIKA

STOWARZYSZENIA
BIBLIOTEKARZY POLSKICH

1917–2000

WYDAWNICTWO
SBP

KRONIKA SBP

KRONIKA STOWARZYSZENIA BIBLIOTEKARZY POLSKICH 1917-2000

Praca zbiorowa
pod red. Andrzeja KEMPY

WYDAWNICTWO
SBP

Warszawa 2001

Zespół Konsultacyjny KRONIKI SBP

**Stanisław CZAJKA, Andrzej KEMPA, Józef LEWICKI, Janusz NOWICKI,
Mieczysław SZYSZKO, Juliusz WASILEWSKI**

**Dobór zdjęć
Józef LEWICKI
Ewa MAHRBURG**

**Redaktor tomu
Andrzej KEMPA**

**Redakcja techniczna i korekta
Anna LIS**

© Copyright by Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich

ISBN 83-87629-62-6

CIP - Biblioteka Narodowa

Kronika Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich 1917-2000 : praca zbiorowa / pod red.
Andrzeja Kempy, - Warszawa : Wydaw. SBP, 2001

Wydawnictwo SBP. Warszawa 2001. Wydanie I.
Ark. wyd. 12,2. Ark. druk. 17,75; wkładka kolor.

Łamanie: Urszula LASOCKA

Druk i oprawa: Zakład Poligraficzny PRIMUM
Kozerki 17 a, 05-825 Grodzisk Mazowiecki, tel. 724-18-76

SPIS TREŚCI

Słowo od Wydawcy	7
Słowo od Redaktora	9
Józef Zajac: Organizacja jako sposób skutecznych działań. Historyczny rozwój stowarzyszeniowego ruchu bibliotekarskiego	13
Przewodniczący Związku:	31
Związku Bibliotekarzy Polskich (1917-1945)	
Związku Zawodowego Bibliotekarzy Polskich (1945-1946)	
Związku Zawodowego Bibliotekarzy i Archiwistów Polskich (1946-1953)	
Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich (1953-)	
Kronika	43
Aneksy	
Przewodniczący Zarządów:	241
Kół ZBP, ZZBP, ZBiAP, Okręgów SBP	
Członkowie honorowi Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich	252
Nagroda im. Heleny Radlińskiej	260
Nagroda naukowa im. Adama Łysakowskiego	264
Nagrody im. Andrzeja Wojtkowskiego	265
Medal „BIBLIOTHECA MAGNA - PERENNISQUE”	267
Indeks osobowy	269

SŁOWO OD WYDAWCY

Kronika Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich 1917-2000, praca zbiorowa pod redakcją Andrzeja Kempy to jedna z wiodących publikacji wśród prac dokumentujących bogatą historię, działalność i organizację SBP.

Jako praca zbiorowa, w której powstaniu znaczący udział mają okęgi SBP oraz A. Kempa, Juliusz Wasilewski i Józef Zając, a także Wydawnictwo SBP, dostarcza rozległej wiedzy o odległej przeszłości i bliskiej naszemu doświadczeniu współczesności, o chlubnej, ale i trudnej drodze SBP na przestrzeni ponad 80 lat działalności.

Historia SBP została już na różne sposoby – lepiej lub gorzej – udokumentowana w wielu publikacjach powstałych z inicjatywy ludzi Stowarzyszenia, zwłaszcza w pracach Jana Baumgarta, Adama Wróblewskiego, Marii Dembowskiej, Stanisława Kaszyńskiego, Andrzeja Jagusztyna i wielu innych. Wśród prac dokumentacyjnych dotyczących przeszłości wyjątkowo cenną publikację źródłową stanowi przegląd wydarzeń z życia SBP autorstwa Juliusza Wasilewskiego *Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich 1917-1987. Fakty, wydarzenia, iluzje*, opublikowany na łamach „Poradnika Bibliotekarza” (1986, nr 3; 1988, nr 1-2).

Przekazywana do rąk Czytelników niniejsza publikacja jest nie tylko jej przypomnieniem, spożytkowaniem źródłowej faktografii, ale twórczą kontynuacją i rozwinięciem. Składa się na nią: szkic historyczny J. Zająca pt. *Organizacja jako sposób skutecznych działań. Historyczny rozwój stowarzyszeniowego ruchu bibliotekarskiego*, podstawowy zrab w postaci *Kroniki* za lata 1917-2000, liczne aneksy oraz indeks osobowy opracowane przez A. Kempę na podstawie materiałów przygotowanych przez zarządy okęgów i Archiwum SBP, prowadzone przez Biuro Zarządu Głównego SBP.

Dotychczas brakowało publikacji obrazującej w syntetyczny sposób dzieje SBP za ostatnie dwudziestolecie. Cennym źródłem do badań tego okresu jest publikacja *Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich w piśmiennictwie i archiwaliach. Materiały do bibliografii*, opracowana przez Władysława Henzla i Izabelę Kowalską. Zarówno ta publikacja jak i niniejsza *Kronika*, powstały z inicjatywy kolejnych Zarządów Głównych Stowarzyszenia.

Trzeba podkreślić, że ideę wydania *Kroniki* wysunął A. Kempa, do którego ZG SBP zwrócił się z propozycją podjęcia się redakcji zarysu historyczno-monograficznego Stowarzyszenia za lata 1917-2000. Według wstępnego projektu zarys ten – napisany przez wielu autorów – miał prezentować, w sześciu rozdziałach, różne zagadnienia dotyczące historii SBP, działalności edukacyjnej, wydawniczej,

inicjatywy i działalność Stowarzyszenia na rzecz rozwoju i modernizacji bibliotek, wkład ruchu stowarzyszeniowego w powstanie prawa bibliotecznego oraz udział SBP we współpracy międzynarodowej.

Ostateczną odpowiedzią A. Kempy na powyższą propozycję było zgłoszenie innego pomysłu, a mianowicie opracowania – za zgodą J. Wasilewskiego i przy udziale zarządów okręgów SBP oraz innych struktur SBP – kroniki Stowarzyszenia. Propozycja została wnikliwie rozpatrzona i przyjęta. Tak więc *Kronika* – przedsięwzięcie autorskie i wydawnicze o dużym znaczeniu dla udokumentowania i spopularyzowania dziejów SBP – stanowi niejako substytut trudnego i ambitnego zamysłu wydania syntetycznej monografii, na której ukazanie się członkowie Stowarzyszenia, a zapewne także środowisko bibliotekarskie, oczekują.

Być może jego spełnienie nastąpi w nieodległej przyszłości.

Na razie do rąk czytelników przekazujemy *Kronikę*, publikację stanowiącą zwieńczenie realistycznego pomysłu A. Kempy, jego osobistego zaangażowania.

Wyrażam nadzieję, że będzie to potrzebna i czytana publikacja Wydawnictwa SBP. Być może utoruje ona drogę innym podobnym inicjatywom w przyszłości. Autorom i jej współtwórcom składam gorące gratulacje oraz podziękowania za trud oraz szybkie zredagowanie i wydanie *Kroniki*.

Ukazuje się ona w niezwykajnym czasie – na przełomie wieków, na progu nowego tysiąclecia. Nasze Stowarzyszenie – co łatwo wyczytać w *Kronice* – wchodzi w nowy wiek z niemałym dorobkiem i liczącym się potencjałem możliwości. Ale dorobek to już w znacznym stopniu przeszłość. Choć to także pozycja startowa w nowy wiek i w nieznaną, jakie niesie ze sobą przyszły czas. Należy wierzyć, że będzie on równie pomyślny, jak przeszłość. Także w dokumentowaniu tradycji i dorobku SBP.

Stanisław Czajka

SŁOWO OD REDAKTORA

Bogata i wielostronna działalność Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich była od zarania jego dziejów obszernie dokumentowana na łamach czasopism fachowych oraz w sprawozdaniach władz centralnych i terenowych ogniw organizacji. Z okazji okrągłych rocznic Związku Bibliotekarzy Polskich, a potem Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich ukazywały się cenne opracowania historyczne, np. obszerna rozprawa Jana Baumgarta *Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich w latach 1917-1967. Działalność społeczno-organizacyjna*, [w:] *Bibliotekarstwo. Biblioteki. Bibliotekarze* (Warszawa 1983, s.13-88). Również wiele okręgów SBP ma w swoim dorobku bogatą dokumentację historyczną. Pod kierunkiem prof. dra hab. Zbigniewa Żmigroczkiego powstała praca magisterska Dariusza Kota *Bibliotekarski ruch stowarzyszeniowy w okręgu katowickim 1937-1987*, opublikowana przez Zarząd Okręgu SBP w Katowicach w 1992 r. W czerwcu 2000 r. Joanna E. Szczubełek obroniła w Wyższej Szkole Humanistycznej w Pułtusku pracę magisterską *Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. Okręg Ostrołęcki 1975-1999*. Ostatnio ukazały się ważne dla wiedzy o działalności Stowarzyszenia publikacje: Andrzeja Jagusztyna i Zofii Stanisławowej *Kalendarium działalności Okręgu Rzeszowskiego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w latach 1947-1997* (Rzeszów 2000) oraz Franciszka Łozowskiego *Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich w Wielkopolsce (1920-2000)* (Poznań 2001).

W 1987 r. z inicjatywy ZG SBP wydano, liczącą 3561 pozycji, publikację *70. lat Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich 1917-1987. (Materiały do bibliografii)*, opracowaną przez Władysława Henzla i Kazimierza Zielińskiego, pracowników Centralnej Biblioteki Wojskowej. Po dziesięciu latach kierownictwo Stowarzyszenia podjęło decyzję kontynuacji tej pracy. Władysław Henzel i Izabela Kowalska podjęli się opracowania kolejnej bibliografii, zatytułowanej *Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich w piśmiennictwie i archiwaliach. Materiały do bibliografii*. Obszerny, liczący 434 strony formatu A4 tom zawiera 5177 pozycji. W postaci książkowej wydano kilkanaście egzemplarzy, w formie elektronicznej został rozesłany do bibliotek wojewódzkich i jest do nabycia w Wydawnictwie SBP.

W roku poprzedzającym jubileusz siedemdziesięciolecia Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich zaczął się ukazywać w „Poradniku Bibliotekarza”, zestawiony przez Juliusza Wasilewskiego, „zakrojony na dłuższą metę przegląd wydarzeń z życia SBP” zatytułowany *Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich 1917-1987*.

Fakty, wydarzenia, iluzje. Wasilewski pisał: „Przegląd ten w żadnej mierze nie pretenduje do rangi pełnej i wyczerpującej dokumentacji. Rejestruje wydarzenia, które – zdaniem autora – były na poszczególnych etapach działalności SBP najważniejsze i które najpełniej odzwierciedlają zmagania organizacji z przeciwnościami zewnętrznymi i – bywało – własną słabością, ukazują wzloty i upadki, sukcesy i porażki”. Bystry kronikarz i obserwator, a zarazem uczestnik życia organizacyjnego, wydobył z rozproszonych zapisów dokumentacyjnych istotne dla wiedzy o dziejach Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich wiadomości.

Tu warto nadmienić, że podobną inicjatywę podjęły dwadzieścia lat wcześniej, dla upamiętnienia pięćdziesiątej rocznicy powstania SBP, Janina Cygańska i Jadwiga Ćwiekowa, ale ich praca pozostała w maszynopisie.

Doprowadzona przez Juliusza Wasilewskiego do końca 1986 r. kronika, znalazła swą kontynuację w zaproponowanym przez niego układzie w obecnej publikacji. Większość zapisów z jego opracowania została przeniesiona dosłownie, bez niezbędnych cudzysłówów. Z konieczności oszczędna i lapidarna treść kronikarskiego zapisu nie wymagała daleko idących zmian i modyfikacji.

Kronikę uzupełniono wykazem przewodniczących Związku a następnie Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich oraz w aneksie wykazem przewodniczących terenowych ogniw organizacji: Kół ZBP oraz Oddziałów i Okręgów SBP w miastach wojewódzkich. Starano się podać – gdy było to możliwe – ramowe daty życia przy nazwiskach osób nieżyjących. Usiłowano podać daty powstania wspomnianych struktur terenowych, ale nie w każdym przypadku udało się je ustalić z powodu braku odpowiedniej dokumentacji.

Związkiem a następnie Stowarzyszeniem Bibliotekarzy Polskich kierowały na wszystkich szczeblach władze wybierane demokratycznie spośród członków organizacji. Zawodowe i społeczne dokonania wielu nieżyjących członków tych władz wymienia *Słownik pracowników książki polskiej* (1972) i jego suplementy (1986, 2000). Szczególną rolę w wyznaczaniu kierunków działania ZBP i SBP w kolejnych kadencjach wyznaczali przewodniczący oraz z ich upoważnienia – gdy sami nie mieszkali w Warszawie – ich pierwsi zastępcy: Marian Łodyński (1926-1938), Antoni Stolarski (1939-1942), Adam Stebelski (1945-1949), Edward Assbury (1969-1972), Józef Lewicki (1981-1989). To oni faktycznie kierowali organizacją pod nieobecność przewodniczącego. Jeden z nich, Antoni Stolarski (1904-1943), przypłacił swe przywiązanie do zawodu i pracy społecznej męczeńską śmiercią w hitlerowskim więzieniu.

W Aneksie uwzględniono nazwiska kierowników i dyrektorów Biura Zarządu Głównego SBP, które przy udziale pracowników administracji i księgowości czuwało nad spójnością systemu współdziałania tak wielkiej organizacji społecznej. Bogata działalność wydawnicza Stowarzyszenia, prowadzona w trudnych niejednokrotnie warunkach reglamentacji papieru i usług, zawdzięczała i zawdzięcza wiele ofiarności dyrektorów Biura, Wydawnictwa SBP, a wcześniej kierowników referatów wydawniczych SBP, redaktorów naczelnych czasopism oraz pracowników technicznych, związanych z wydawaniem publikacji.

W Aneksie znalazł się również wykaz członków honorowych naszej organizacji oraz wykazy laureatów nagród bibliotekarskich: Nagrody im. Heleny Radlińskiej, Nagrody im. Adama Łysakowskiego i wielkopolskiej Nagrody im. Andrzeja Wojtkowskiego. Informacje do aneksu przejęto głównie z publikacji Ewy Pawlikowskiej *Członkowie Honorowi Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich* („Poradnik Bibliotekarza” 1989, nr 1-2, s. 28-31) oraz Krystyny Kuźmińskiej *Nagrody im. Heleny Radlińskiej* przyznane w latach 1975-1988 („Informator Biblioteczny” 1989, s. 145-150). Podano także wykaz bibliotek uhonorowanych medalem SBP „Bibliotheca Magna Perennisque”.

Informacje o okręgach SBP i ich przewodniczących zostały zweryfikowane i uzupełnione „u źródła”, to jest przez zarządy okręgów, a i tam, okazało się, nie zawsze ocalały dokumenty, zawiodła też pamięć o ludziach i zdarzeniach.

Kronika Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich 1917-2000 rejestruje niektóre tylko fakty i wydarzenia mające miejsce w bliskiej i nieco odleglejszej przeszłości oraz przypomina ludzi, którzy swoją działalność społeczną utożsamiali z wykonywanym zawodem.

Dziękuję Panu Juliuszowi Wasilewskiemu za życzliwą zgodę na powtórzenie informacji zawartych w Jego opracowaniu. Dziękuję Przewodniczącemu Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, doktorowi Stanisławowi Czajce oraz Członkom Zarządu Głównego SBP za akceptację zgłoszonego przeze mnie przedsięwzięcia. Dziękuję Kol. Janinie Cygańskiej za udostępnienie rękopisu Jej pracy. Dziękuję Koleżankom i Kolegom Przewodniczącym Zarządów Okręgów za Ich wspaniałą pomoc w dostarczeniu i weryfikacji materiałów. Dziękuję Dyrektorowi Biura, doktorowi Mieczysławowi Szyszce i nieocenionej Pani Mariannie Brachfogel za pośrednictwo w przekazywaniu materiałów archiwalnych i dokumentacyjnych. Dziękuję wreszcie Panu Januszowi Nowickiemu, Dyrektorowi Wydawnictwa SBP, za nadanie kształtu edytorskiego tej publikacji.

Andrzej Kempa

ORGANIZACJA JAKO SPOSÓB SKUTECZNYCH DZIAŁAŃ. HISTORYCZNY ROZWÓJ STOWARZYSZENIOWEGO RUCHU BIBLIOTEKARSKIEGO

1. Perspektywa osiemdziesięciu pięciu lat działalności kilku pokoleń działaczy Związku Bibliotekarzy Polskich, a od 1953 r. Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, stwarza dobrą okazję do refleksji nad motywami przynależności do określonej wspólnoty i rolą, jaką spełniała ona w rozwoju osobowości jej członków i całego bibliotekarstwa polskiego.

Jak powszechnie wiadomo myśl powołania pierwszej w Polsce społecznej reprezentacji ludzi, zajmujących się bibliologią, bibliografią i bibliotekoznawstwem oraz praktycznymi zagadnieniami organizacji bibliotek, czytelni i archiwów, zrodziła się jeszcze podczas pierwszej wojny światowej. W grudniu 1916 r. grono działaczy oświatowych, organizatorów bibliotek i wykładawców nauki o książce, skupione w Komisji Historii Książnic i Wiedzy Bibliotecznej Towarzystwa Miłośników Historii w Warszawie, powołało komisję, której zadaniem było opracowanie koncepcji organizacyjnej, przygotowanie statutu i przeprowadzenie urzędowej rejestracji. Do zespołu założycielskiego należeli: Ignacy Tadeusz Baranowski – historyk i bibliotekarz, ówczesny dyrektor Biblioteki Ordynacji Krasieńskich, jego współpracownicy: Helena Drège i Waław Olszewicz, Faustyn Czerwijowski – działacz oświatowy, bibliotekarz, dyrektor Biblioteki Publicznej w Warszawie, Wiktoria Muklanowicz – bibliotekarka Czytelni Naukowej tejże biblioteki, Mieczysław Rulikowski – teatrolog, teoretyk nauki o książce i bibliografii, Marian Abramowicz – działacz socjalistyczny i bibliofil, Bolesław Olszewicz – geograf i historyk kartografii, bibliotekarz społeczny. Była to zróżnicowana społecznie, intelektualnie i zawodowo grupa ludzi, świadomych ogromu zadań, stojących przed krajem, który po 123 latach niewoli utworzyć musiał na powrót jednolity organizm państwowy, borykając się jednocześnie ze skutkami porozbiorowego zacofania gospodarczego i zniszczeniami wojennymi.

Z pasji społecznej tych ludzi oraz ich potrzeby aktywnego współuczestnictwa w tworzeniu warunków rozwoju oświaty i kultury w odradzającym się kraju powstała koncepcja organizacji społecznej, której nadano nazwę Związek Bibliotekarzy Polskich. Podstawowy dokument organizacyjny, opracowany przez prawnika-ekonomistę Waława Olszewicza, zatwierdzony przez szefa administracji przy Generałgubernatorstwie Warszawskim decyzją z 2 lipca 1917 r., nadał Związkowi „uzdolnienia do czynności prawnych”. Inauguracyjne posiedzenie nowo powołanego związku odbyło się 21 października 1917 r. w Bibliotece Publicznej w Warszawie przy ul. Koszykowej. Jego koncepcja programowa, określona w „ustawie” (statucie), stawiała przed członkami tworzącej się organizacji trzy zadania: a) zjednoczenie prac bibliotecznych i bibliograficznych oraz pogłębianie wiedzy w tym zakresie wśród pracowników zawodowych i wśród ogółu, b) czuwanie nad prawidłowym rozwojem polskich bibliotek i archiwów i c) roztaczanie opieki nad warunkami pracy zawodowej.

W założeniach realizacyjnych przewidywano: obok starań o pozyskanie pomieszczeń na siedzibę Związku i zapewnienia podstaw ekonomicznych (pobieranie składek, przyjmowanie zapisów, ofiar i darowizn), organizowanie i utrzymywanie bibliotek i czytelní, zbiorów bibliotecznych, pracowni bibliograficznych i biur porad, wydawanie czasopism oraz prac z dziedziny bibliotekoznawstwa, bibliologii i bibliografii, prowadzenie szkół zawodowych i form doskonalenia zawodowego, urządzenie wycieczek, dyskusji, odczytów, wykładów i kursów, wreszcie organizowanie zjazdów i ustanawianie stypendiów.

W zakresie działań socjalno-zawodowych przewidywano roztoczenie opieki nad warunkami pracy zawodowej przez poszukiwanie praktyk i zajęć dla pracowników bibliotecznych oraz zakładanie i prowadzenie instytucji wzajemnej pomocy.

Ten zasadniczy zrąb ideowo-programowy i przewidywane formy jego realizacji, poddane weryfikacji praktycznej, z biegiem lat ulegał przekształceniom redukującym (np. organizowanie i utrzymywanie bibliotek, czytelní, zbiorów, pracowni bibliograficznych i biur porad, prowadzenie szkół zawodowych) lub modyfikującym (przewidywane początkowo formy opieki nad warunkami pracy zawodowej w późniejszym okresie przybrały postać zabiegów, zmierzających do stworzenia prawa bibliotecznego, pragmatyki zawodowej bibliotekarzy oraz współpracy ze związkami zawodowymi i administracją państwową w przewyciężaniu ograniczeń płacowych i socjalnych bibliotekarzy).

Pozostały główne wyznaczniki działalności stowarzyszeniowej ze zmienionym częściowo zakresem, z dostosowaniem sposobów realizacyjnych do specyfiki procesów i aktualnych uwarunkowań merytoryczno-technicznych. Za wyznaczniki te można przyjąć: dążenie do ujednoczenia praktyki i techniki bibliotecznej (np. praktyka gromadzenia, egzemplarz obowiązkowy, zasady opracowania, wypożyczanie międzybiblioteczne, itp.), dbałość o poziom kadry bibliotecznej, działalność wydawniczą, rozszerzone o: współpracę bib-

lietek w kraju i za granicą, wdrażanie nowych technologii, pomoc w przekształcaniu modeli organizacyjnych i dostosowywanie funkcji do nowych wymogów.

Nazwa organizacji bibliotekarskiej uległa trzykrotnej zmianie: w roku 1945 na Związek Zawodowy Bibliotekarzy Polskich, w 1946 – po połączeniu z archiwistami – na Związek Bibliotekarzy i Archiwistów Polskich, by ostatecznie w 1953 r. przybrać utrzymaną do dziś postać – Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich.

Zmianom ulegał także zasięg oddziaływania społecznego: od początkowego grona warszawskich założycieli, potem działaczy całego kraju, pracujących teoretycznie lub praktycznie w zakresie działalności związku lub interesujących się jego zadaniami (§ 10 statutu z 1917 r.) poszerzonego o pracowników archiwów (w latach 1946-1953), pracowników informacji naukowej (w latach siedemdziesiątych), po ujawniające się w ostatnich latach tendencje do zawężania zakresu społecznego, wynikające z dążeń do pluralizmu organizacyjnego czasów transformacji ustrojowej. Wyrażają się one tendencją do przekształcania sekcji specjalistycznych (np. bibliotekarzy szkolnych) w samodzielne stowarzyszenia (np. Stowarzyszenie Bibliotekarzy-Nauczycieli), czy tworzenie nowych (Polskie Towarzystwo Bibliologiczne, Polskie Towarzystwo Informacji Naukowej czy Polskie Towarzystwo Czytelnicze).

Najwięcej zmian wprowadzono w strukturze organizacyjnej, czego dowodzą kolejne, kilkunastokrotne redakcje statutu. Pierwszy z nich przewidywał oparcie działalności na oddziałach („Koła”), sukcesywnie tworzonych „we wszystkich miastach Polski” oraz na sekcjach, powoływanych przez Zarząd Związku dla urzeczywistnienia określonych zadań, działających na podstawie własnych regulaminów, zgodnych ze statutem, zatwierdzonych przez Zarząd. Pierwsze oddziały („Koła”) powstały w centrach administracyjno-kulturalnych: w Warszawie (21 X 1917), w Łodzi (19 I 1919), w Krakowie (31 V 1919), we Lwowie (17 VII 1920), w Poznaniu (13 III 1920), w Wilnie (24 I 1923), w Zagłębiu Dąbrowskim (12 IV 1931), w Lublinie (18 II 1935), w Katowicach (17 III 1935). W miarę rozszerzania się zasięgu i różnicowania się działań struktura organizacyjna Związku była dopełniana lub modyfikowana. Od początku działalności organami Związku były: Walne Zgromadzenie, Zarząd, Komisja Rewizyjna i Sąd Koleżeński. Zakres ich uprawnień nie ulegał zmianie: funkcje stanowiące pełniło Walne Zgromadzenie (od 1924 r. Ogólne Zgromadzenie Delegatów Kół), Ogólnokrajowy Zjazd Delegatów (statut z 1964 r.) czy Krajowy Zjazd Delegatów SBP (statut z 1997 r.), zwoływane w trybie zwyczajowym co trzy lata (w latach międzywojennych i tuż po wojnie) i co cztery lata (od lat osiemdziesiątych). Rozwój ilościowy Stowarzyszenia oraz tendencje podporządkowania struktury organizacyjnej Stowarzyszenia administracyjnemu podziałowi kraju spowodowały powołanie ogniw pośrednich władz stanowiących: okręgowych (w województwach), oddziałowych (w powiecie – statut z 1964 r.), a po zniesieniu powiatów w wyniku reformy z roku 1975 likwidacja oddziałów i wyeksponowanie roli stanowiącej walnego

zebrania Koła (statut z 1985 i 1997 r.). Władzami wykonawczymi organizacji bibliotekarskiej były: początkowo Zarząd, złożony z 5 osób wybranych na trzy lata, od 1924 r. Rada Związku, wybrana po raz pierwszy 22 XI 1926 r., którą po wojnie zastąpiono Zarządem Głównym i jego odpowiednikami w okręgach i kołach. Obok tych organów wykonawczych Krajowy Zjazd Delegatów SBP w Miedzeszynie w dniu 15 czerwca 1997 r. powołał organ pomocniczy Zarządu Głównego, tzw. Forum SBP z zadaniem podejmowania problemów nurtujących środowiska bibliotekarskie i wymianę doświadczeń w pracy stowarzyszeniowej.

Przewidywane od początku istnienia Związku „sekcje”, jako zespoły urzędujące zadania statutowe, wzbogacone zostały w okresie międzywojennym o „referaty”, a po wojnie o stałe lub doraźne komisje i zespoły problemowe, działające przy Zarządzie Głównym i zarządach okręgów na mocy regulaminów zatwierdzonych przez właściwy zarząd. Statuty SBP z lat 1993 i 1997 wprowadziły jeszcze do systemu organizacyjnego Stowarzyszenia możliwość powoływania przy Zarządzie Głównym i zarządach okręgu pełnomocnika do załatwiania konkretnych spraw. Do realizacji współpracy z zagranicznymi organizacjami bibliotekarskimi w ostatnich dwudziestu latach Zarząd Główny został upoważniony do afiliowania z Polskim Komitetem Współpracy z Międzynarodową Federacją Stowarzyszeń i Instytucji Bibliotekarskich (IFLA) – statut z 1985 i 1993 r. lub powołania organu zajmującego się tą współpracą (§ 19 statutu z 1997 r.). Liczebność tych ogniw pomocniczych, działających przy Zarządzie Głównym, waha się od 7 referatów i 2 komisji w latach międzywojennych do kilkunastu w ostatnich kadencjach (Sprawozdania z działalności Stowarzyszenia za lata 1979-1981 złożyło 7 sekcji, 5 komisji, 4 referaty; za lata 1989-1994 – 6 sekcji, 8 komisji, 1 zespół; sprawozdania z działalności za pierwszy rok bieżącej kadencji ZG SBP w 1998 r. złożyły 4 sekcje, 6 komisji i 1 zespół). Zmieniała się liczebność organów pomocniczych, ich nazwy i zakresy działań. Zróżnicowane były także osiągane efekty, lecz ich działalność pełniła funkcje aktywizacji środowiska, doskonalenia zawodowego (konferencje, warsztaty, wymiana doświadczeń, publikacja prac), a w szczególności integracji społecznej wokół ważnych problemów z życia bibliotek i pracowników informacji.

Największym zmianom podlegały merytoryczne formy działalności Stowarzyszenia. Ich przebieg, zakres i typologia form działalności w ponad osiemdziesięcioletnich dziejach, z punktu widzenia możliwości samodzielnego wyznaczenia kierunków działania, określania problematyki i swobody doboru metod realizacji, da się ująć w trzy okresy:

- spontanicznego kształtowania tożsamości organizacyjno-funkcjonalnej od momentu założenia (1917) do wybuchu II wojny światowej (1939);
- powojennej odbudowy i przekształceń organizacyjno-funkcjonalnych w warunkach ograniczonej samodzielności (lata 1946-1989) z dramatyczną cezurą stanu wojennego;

– przywracanie stowarzyszeniowej niezależności i poszukiwanie skutecznych form działania, odpowiadających procesom transformacji ustrojowej i dynamicznego rozwoju nowoczesnej technologii informacyjnej (lata dwudzieste i następne).

2. W pierwszym okresie, opisywanym najczęściej, przeważają „sprawy związane z ustawodawstwem bibliotecznym, rejestracją druków, egzemplarzem obowiązkowym, utworzeniem biblioteki narodowej, opracowaniem jednolitych przepisów katalogowania alfabetycznego i kształceniem bibliotekarzy” – stwierdza J. Kołodziejska w publikacji *Biblioteki publiczne. Główne kierunki rozwoju* (Warszawa 1972, s. 209).

Do najistotniejszych osiągnięć tego okresu zalicza się opracowanie czterech wersji ustawy bibliotecznej (1921, 1928, 1934, 1938) i przeprowadzenie szerokiej dyskusji społecznej, uzasadniającej jej doniosłość jako podstawy prawnej rozwoju sieci bibliotek, z propozycją rozłożenia obowiązków utrzymywania ich na samorządy, związki gminne i władze administracyjne. Społecznego znaczenia tych zabiegów nie przekreślają niepowodzenia z jej prawnym usankcjonowaniem w Sejmie II Rzeczypospolitej. Dyskusje i polemiki w prasie fachowej i ogólnej unaocznily opinii społecznej doniosłość problemu podstaw prawnych i źródeł finansowania bibliotek, przygotowując grunt do późniejszych decyzji legislacyjnych z 1946 r. (dekret z dnia 17 kwietnia 1946 r. o bibliotekach i opiece nad zbiorami bibliotecznymi). W tym okresie również Związek podjął starania o powołanie głównego ogniw zarządzania bibliotekami w kraju (memoriał do ministra wyznań religijnych i oświecenia publicznego o utworzenie Sekcji Piśmiennictwa i Archiwów, potem Generalnej Dyrekcji Bibliotek, wreszcie Państwowej Rady Bibliotecznej).

Wśród pionierskich dokonań tego okresu, związanych z tworzeniem warunków działania bibliotek (rejestracja egzemplarza obowiązkowego, teorii i praktyki bibliografii ogólnej i specjalnej) wyróżnia się opracowanie i wydanie pierwszego podręcznika bibliotekarskiego (*Przepisy katalogowania w bibliotekach polskich*, autorstwa Józefa Grycza) i metodyczna działalność Poradni Bibliotecznej w latach 1929-1939. Jej porady i pomoc metodyczna w zakresie doboru książek, techniki bibliotecznej i bibliograficznej informacji przyczyniła się wale do podniesienia umiejętności zawodowych pracowników bibliotek powszechnych i społecznych okresu międzywojennego. Opracowany i wydany przez Poradnię katalog informacyjny *Książka w bibliotece*, pod redakcją Wandy Dąbrowskiej stał się wzorcowym kanonem lektur dla bibliotek publicznych, niezwykle przydatnym w procesie kształtowania modelu zbiorów. Dla bibliotek wiejskich wydano katalog podstawowy pt. *Biblioteka gminna*, prowadzono składnicę materiałów i pomocy bibliotecznych, usprawniających organizację pracy bibliotekarzy.

W kwietniu 1919 r. przystąpiono do wydawania periodyku związkowego „Bibliotekarz” pod redakcją Wandy Dąbrowskiej, a od 1927 r. „Przeglądu Bibliotecznego”, czasopisma naukowego poświęconego teorii i praktyce bibliotecznej – oficjalnego organu Związku, inicjując ważny dla bibliotekarstwa

nurt wydawniczy, służący prezentowaniu opinii, informacji źródłowych i organizacyjnych oraz wymianie poglądów. Działalność ta z czasem rozwinie się w jedną z ważniejszych form utrwalania i prezentacji przemyśleń teoretycznych i pragmatycznych rozwiązań metodycznych w kraju i na świecie, służących rozwojowi teorii i praktyki bibliotekarskiej.

Znaczącą rolę w tym rozwoju odegrały zjazdy bibliotekarskie. W omawianym okresie zorganizowano cztery zjazdy: I – dotyczący „realnej pracy” (Lwów 26-29 V 1928), II – bilansujący dziesięciolecie pracy na polu bibliotekarstwa i bibliografii (Poznań 30 V – 2 VI 1929), III – poświęcony działalności bibliotek w warunkach kryzysu gospodarczego pod hasłem „trwajmy” (Wilno 26-28 VI 1932), IV – podkreślający rolę książki i bibliotek w życiu kulturalnym społeczeństwa (Warszawa 31 V – 2 VI 1936).

Ponadto Związek współuczestniczył w powołaniu i organizowaniu się Biblioteki Narodowej, ustanowionej rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 24 lutego 1928 r., pomagał w organizowaniu i przeprowadzaniu kursów zawodowych, zabiegał – z miernymi rezultatami – o ochronę bibliotekarzy w dobie kryzysu i stworzenie odrębnej pragmatyki zawodowej bibliotekarzy.

Dopełnieniem tych przedsięwzięć był aktywny udział działaczy związku w akcjach odczytowych, dyskusjach i prelekcjach organizowanych z różnych okazji m.in. w tzw. tygodniach lub „miesiącach książki”, co przysparzało Związkowi i bibliotekom popularności i podnosiło prestiż społeczny zawodu bibliotekarza.

Na podkreślenie działalności Związku w okresie międzywojennym zasługuje fakt, że tę bogatą, różnorodną tematycznie i formalnie działalność prowadziło niewielkie liczebnie grono (pod koniec 1937 r. ZBP liczył 591 członków działających w 9 kołach i 4 sekcjach). Scharakteryzowane ogólnie funkcje organizacyjne, informacyjne i metodyczno-popularyzacyjne, w tak szerokim zakresie Związek mógł spełniać dzięki skupieniu w nim czołowych teoretyków, działaczy społecznych i wybitnych organizatorów bibliotekarstwa oraz społeczników, ogarniętych pasją tworzenia warunków rozwoju zaplecza intelektualnego nauki, oświaty i kultury w odrodzonej Polsce.

Do czołowych osobistości elity zawodowej bibliotekarstwa polskiego w okresie międzywojennym zaliczyć trzeba: Zygmunta Batowskiego, Ludwika Bernackiego, Edwarda Chwalewika, Faustyna Czerwijowskiego, Wandę Dąbrowską, Józefa Grycza, Edwarda Kuntzego, Mariana Łodyńskiego, Adama Łysakowskiego, Jana Muszkowskiego, Zygmunta Rulikowskiego i Stefana Wierczyńskiego. Ich zasługi można podkreślić trawestacją słynnego powiedzenia W. Churchilla: „To im niewielu tak wiele zawdzięczają liczni pracownicy bibliotek i polskie bibliotekarstwo”.

Okres pierwszej działalności Związku zamyka się dramatyczną kłamrą wybuchu wojny, z jej konsekwencjami: okupacją (1939-1945), nielegalną aktywnością podziemnej Rady Związku Bibliotekarzy Polskich, ratowaniem zbiorów przed kradzieżami i zniszczeniem, gromadzeniem wydawnictw konspiracyjnych, obsługą tajnego nauczania, niesieniem pomocy bibliotekarzom i przygotowaniem koncepcji organizacji bibliotek po odzyskaniu wolności.

3. Powojenny rozdział działalności stowarzyszeniowej, otwarty w Krakowie jeszcze podczas działań wojennych (wznowienie spotkań Koła 17 II 1945 r., rejestracja w Okręgowej Komisji Związków Zawodowych zrzeszenia pod nową nazwą Związek Zawodowy Bibliotekarzy Polskich 24 II i pookupacyjne zebrania Zarządu Głównego) – w świetle analizy publikowanych źródeł układa się w specyficzny rytm faz rozwojowych, warunkowany rozwojem sytuacji społeczno-gospodarczej i politycznej.

3.1. Fazę pierwszą, o charakterze integracyjno-konstruktywnym (1945-1949) cechuje zwiększenie aktywności społeczno-zawodowej ocalałych od zagłady bibliotekarzy i archiwistów w dziedzinie odbudowy bibliotek i archiwów, odtworzenia zniszczonych warsztatów pracy, reaktywowania i poszerzenia wspólnej organizacji bibliotekarzy i archiwistów (Związek Bibliotekarzy i Archiwistów Polskich zarejestrowano 28 lutego 1946 r.). Działalność rozpoczęto od zapewnienia bibliotekom podstaw prawnych i finansowych, ich integracji zmierzającej do budowy ogólnokrajowej sieci bibliotek i zapewnienia jej sprawnego ogniwa zarządzania (dekret z dnia 17 kwietnia 1946 r. o bibliotekach i opiece nad zbiorami bibliotecznymi, powołanie 12 III tegoż roku Naczelnej Dyrekcji Bibliotek w Ministerstwie Oświaty), inspiracji do tworzenia szkół bibliotekarskich (licea) i katedry bibliotekoznawstwa (Uniwersytet Łódzki) oraz instytutu badań bibliotekoznawczych i czytelniczych (Państwowy Instytut Książki).

Wznowiona została, a potem poszerzona m.in. o „Poradnik Bibliotekarza” (1949) działalność sekcji czasopism bibliotekarskich. Z inicjatywy Związku wydawano materiały szkoleniowe i pomoce metodyczne, wspomagające procesy przysposobienia pracowników dla dynamicznie rozwijającej się sieci bibliotek powszechnych na licznych kursach, seminariach i konferencjach. Skalę potrzeb w tym zakresie ilustruje rozwój publicznych bibliotek powszechnych, które w latach 1946-1949 rozwinęły się ilościowo z 426 w 1946 do 3885 placówek stałych i 17 316 punktów bibliotecznych w 1949 r., zlokalizowanych we wsiach i miastach całego kraju. Ich zbiory liczące w 1946 r. zaledwie 1100 tys. woluminów, wzrosły niemal sześciokrotnie osiągając na koniec 1949 r. 6 mln 597 tys. wol. Ten szybko rosnący potencjał informacyjny wspomagały biblioteki szkół i placówek oświatowych (16 767 szkolnych z 6 mln. 749 tys. wol.).

W tym okresie podjęto również starania o uzyskanie odrębności zawodu i określenie podstaw pragmatyki służbowej (zabiegi o unormowanie prawne wymagań kwalifikacyjnych, współpraca ze związkami zawodowymi w inicjowaniu, opracowywaniu lub opiniowaniu siatki płac dla bibliotekarzy). Ożyła i rozwinęła się działalność kulturalno-oświatowa i czytelnicza terenowych ogniw związkowych i poszczególnych jego członków. Zacieśnione zostały formy współpracy z władzami administracyjnymi i związkami zawodowymi, które przejęły troskę o sprawy bytowe bibliotekarzy. Nawiązywano przerwane przez wojnę więzi współpracy z Międzynarodową Federacją Stowarzyszeń Bibliotekarskich (IFLA). Nie powiodła się próba zorganizowa-

nia pierwszego po wojnie a piątego w kolejności zjazdu problemowego, mimo energicznych starań Zarządu Głównego i powszechnych oczekiwań środowiska bibliotekarskiego. Planowany początkowo na rok 1940 V Zjazd w Krakowie nie mógł być zwołany z przyczyn obiektywnych (wojna). Kolejne terminy, przewidywane najpierw na 1949, potem na 1950 r. również okazały się nierealne w związku z odejściem od władzy ekipy Gomułki (tzw. nacjonalistyczne odchylenie) i przejściem jej przez centralistyczno-polityczną grupę Bolesława Bieruta.

W nowych warunkach nacisku ideologiczno-administracyjnego na wszelkie przejawy życia społecznego ożywiony początkowo rozwój działalności stowarzyszeniowej, usiłujący kontynuować podstawowe kierunki i formy, wypracowane w okresie międzywojennym, został przyhamowany. Przyczyny zmian u schyłku tej fazy rozwoju Stowarzyszenia można odczytać w postanowieniach zjazdu delegatów we Wrocławiu (8-9 IV 1949) o „umasowieniu związku”, „szukaniu nowych dróg pracy” oraz „podniesienia ich poziomu ideologicznego”. Znamionują one początek czasów ograniczeń samorządności i polityzacji czasów stalinowskiego rygoryzmu w Polsce. Ograniczeniom samorządności i naciskom ideologicznym na biblioteki i bibliotekarzy (narzucanie treści politycznych, nakłanianie do podejmowania zobowiązań i współzawodnictwa pracy) towarzyszyła ingerencja administracyjna w plany działalności, jej wyrazem może być organizacja Ogólnopolskiej Narady Bibliotekarzy z inspiracji i przy walnym udziale Ministerstwa Kultury i Sztuki w maju 1952 r. w sprawie czytelnictwa na wsi, czy konferencji krynickiej (3-15 II 1951) na temat „roli i zadań bibliotek naukowych w budowie socjalizmu w naszym kraju”). Względami ideologicznymi legły u podstaw stopniowego zamrażania współpracy Związku z bibliotekami i stowarzyszeniami bibliotekarskimi na Zachodzie, a skierowanie zainteresowań organizacji na doświadczenia bibliotekarzy ZSRR. Zlikwidowano jedyny wówczas w Polsce ośrodek badań bibliotekoznawczych – Państwowy Instytut Książki (1949) i Naczelną Dyрекcyję Bibliotek (1951). Mimo rozbudowy centralistycznego systemu zarządzania państwem w bibliotekarstwie dochodzi do rozbicia resortowego, wielotorowości działań i kurczenia się funkcji ogólnokoordynacyjnych. Trudności finansowe Związku przyczyniają się do rezygnacji z działalności składnicy pomocy bibliotecznych przy Zarządzie Głównym ZBiAP (1 VI 1951).

Obok niezawinionych ograniczeń i porażek w działalności Związku odnotować należy osiągnięcia takie, jak: uzyskanie zgody na wydawanie periodyku, nastawionego głównie na metodykę pracy bibliotecznej („Poradnik Bibliotekarza” – wydawany od października 1949 r. przez Zarząd Główny ZBiAP, przy współdziałaniu Poradni Bibliotecznej Centralnego Ośrodka Oświaty Dorosłych Towarzystwa Uniwersytetów Robotniczych i Ludowych, najpierw jako stały dodatek do „Bibliotekarza”, potem samodzielne czasopismo zawodowe). Znaczącym osiągnięciem był też udział w komisji programowej konferencji krynickiej (3-25 II 1951) i doprowadzenie do podjęcia ważnych rezolucji, które stały się ważnym impulsem do prac nad unowocześnieniem

wyposażenia i pracy bibliotek (m.in. postulat o organizacji ośrodków informacyjno-bibliograficznych) oraz szerszego uwzględniania budownictwa bibliotecznego w planach inwestycyjnych. Pozytywne efekty przyniosła także współpraca Zarządu Głównego ZBiAP z Centralnym Zarządem Bibliotek przy nowo powołanym Ministerstwie Kultury i Sztuki (31 X 1951), dotycząca zorganizowania Korespondencyjnego Kursu Bibliotekarskiego oraz opracowania programu liceum bibliotekarskiego.

Działalność merytoryczna Związku opierała się na wypracowanych wcześniej zasadach aktywizowania referatów (prawny, archiwalny, bibliograficzny, spraw zawodowych, bibliotek naukowych, bibliotek urzędów centralnych, wydawniczy, szkoleniowy, życia kół) oraz komisji (do badań naukowych i klasyfikacji dziesiętnej). Prace kół skupiały się na problematyce naukowej (w ośrodkach wielkomiejskich), a także na zagadnieniach organizacyjnych, kulturalno-oświatowych i czytelnictwie.

W praktyce personalnej Związku w tym okresie – podobnie jak w wielu instytucjach całego kraju – następują zmiany naturalne lub wymuszone administracyjnie, przesunięcia i odejścia (np. ustąpienie kolegium redakcyjnego „Przeglądu Bibliotecznego” w 1950 r., zmiana redaktora „Poradnika Bibliotekarza” itp.).

Decyzja pracowników archiwów z 1951 r. o przejściu do Polskiego Towarzystwa Historycznego zmniejszyła radykalnie zasięg oddziaływania, dezaktualizowała nazwę i statut, wymusiła podjęcie prac nad nowym statutem, strukturą organizacyjną oraz określeniem nowego zakresu i metod działania. Prace te zaktywizowały nie tylko Zarząd Główny, ale i środowisko bibliotekarskie dyskutujące nad projektem statutu, doprowadziły do aprobaty wniosków Walnego Zebrania Delegatów Kół ZBiAP w Warszawie (19-20 XII 1953) i przyjęcia nowej nazwy organizacji bibliotekarskiej, obowiązującej do dziś: **STOWARZYSZENIE BIBLIOTEKARZY POLSKICH.**

3. 2. Tak zamykała się pierwsza faza powojennej działalności społeczno-zawodowej bibliotekarzy i archiwistów, a otwierała się nowa (1954-1989) inspirowana przedpaździernikową „odwilżą” stosunków społeczno-politycznych i popaździernikowym ożywieniem (1954-1968), rozkwitu organizacyjnego i dążeń modernizacyjnych (1969-1975), a potem stagnacji, a nawet regresu, wywołanego później przez stan wojenny i jego psychiczne konsekwencje (1975-1989). Statut, przyjęty przez Walne Zebranie Delegatów Kół, zatwierdzony przez Stołeczną Radę Narodową (18 III 1954), określał Stowarzyszenie jako organizację społeczną o charakterze fachowym i naukowym, skupiającą w swych szeregach pracowników bibliotek oraz osoby związane zawodowo lub naukowo ze sprawami bibliotekarstwa (§ 5), kwalifikował ogół bibliotekarzy jako pracowników kultury i nauki, określał naukowe i badawcze zadania bibliotekarzy w zakresie bibliotekarstwa, bibliografii i wiedzy o książce (§ 6), zadanie Stowarzyszenia kierunkował na prace naukowe i wydawnicze, na racjonalizatorstwo i poszukiwanie nowych metod działalności oraz samokształcenie (§ 7).

Koncepcja organizacyjna podporządkowana została ówczesnym tendencjom do „umasowienia” i „dostosowania do podziału administracyjnego kraju”, co ogranicza tradycyjną samodzielność kół i ułatwia kontrolę administracyjną. Za podstawowe jednostki organizacyjne Stowarzyszenia uznaje się bowiem nie koła, lecz okręgi wojewódzkie i oddziały powiatowe (§ 18). Działalność powinna się opierać na pracach sekcji grupujących bibliotekarzy jednego typu, a podlegających różnym resortom, i referatów, koordynujących pracę z jednego zakresu w obrębie różnych sekcji (§ 19). Za naczelną władzę Stowarzyszenia uznany został zgodnie z tradycją Ogólnokrajowy Zjazd Delegatów, zwoływany nie rzadziej niż raz na 3 lata (§ 26), zaś za najwyższą władzę wykonawczą uznano Prezydium Zarządu Głównego, działające w imieniu Zarządu Głównego (§ 34).

W ograniczonym zakresie szkicu historycznego nie da się przedstawić szczegółowego przebiegu zdarzeń ani opisać faktów znaczących dla rozwoju działalności w ciągu 35 lat. Jej główne tendencje znajdują odbicie w tematyce zjazdów i problemów dyskusji, stanowiących wyraz żywotnych spraw rozwoju bibliotekarstwa w Polsce, eksponowanych w dokumentach programowych czy uchwałach najwyższego gremium, jedynej w owych czasach reprezentacji społecznej bibliotekarzy o charakterze fachowym i naukowym. Były to ogólnopolskie debaty nad problemami:

- czytelnictwa, bibliografii i służby informacyjnej bibliotek (Zjazd Bibliotekarzy Polskich oraz Narada Bibliografów w Warszawie, 16-19 II 1956);
- organizacji bibliotek fachowych (Krajowa Narada Bibliotek Fachowych i Dokumentalistów realizowana wspólnie z NOT-em w Warszawie, 7-9 XI 1958);
- budownictwa bibliotecznego (Seminarium w Kazimierzu nad Wisłą, współorganizowane ze Stowarzyszeniem Architektów Polskich 28-30 VI 1962);
- organizacji bibliotek (Wakacyjne Seminarium Bibliotekarskie w Jarocinie, 17-31 VIII 1960);
- modernizacji bibliotek (VII Zjazd Bibliotekarzy w Zielonej Górze, 6-8 VI 1975) i poszerzania ich rozwoju (VIII Zjazd Bibliotekarzy w Poznaniu, 25-27 IX 1980);
- analizy stanu i prób określenia kierunków ich rozwoju z perspektywy końca lat osiemdziesiątych (IX Zjazd Bibliotekarzy, Warszawa 20-22 X 1987, z prezentacją raportu *Stan i perspektywy bibliotekarstwa polskiego do roku 2000* przygotowanego przy współpracy Stowarzyszenia przez specjalistów Biblioteki Narodowej).

Za najbardziej efektywne osiągnięcia tego okresu uznać trzeba udział przedstawicieli Stowarzyszenia w opracowaniu ustawy z 1968 r. o bibliotekach i specjalistyczne doradztwo w przygotowaniu zarządzeń wykonawczych.

Mimo zacieśniającej się współpracy Stowarzyszenia z administracją państwową i deklarowanego przez gremia polityczne uznania jego reprezentatywnych funkcji nie udało się mu zrealizować, ponawianych na kolejnych zjazdach,

wniosków o powołanie ponadresortowego lub międzyresortowego ogniw zarządzania ogólnokrajową siecią bibliotek.

W miarę pogłębiania się rozbitcia resortowego i degradacji ministerialnych komórek nadzoru nad bibliotekami oraz stopniowej formalizacji – aż do pełnego uwiądnienia aktywności Państwowej Rady Bibliotecznej przy Ministerstwie Kultury i Sztuki – uwydatnia się rola Stowarzyszenia jako jedynego kompetentnego reprezentanta środowiska zawodowego bibliotekarzy. Rozwija się aktywność organizacyjna komisji, sekcji i zespołów problemowych, aktywizują się okręgi, zwłaszcza po likwidacji oddziałów powiatowych w związku z reformą administracyjną z 1975 roku. Rozmaitości form działania przyświecają tradycyjne cele: podnoszenie kwalifikacji zawodowych, włączanie członków organizacji w życie społeczno-kulturalne środowisk lokalnych oraz popularyzacja idei Stowarzyszenia.

Ożywiają się kontakty zagraniczne poprzez udział w pracach międzynarodowych organizacji bibliotekarskich i ogólnokulturalnych (m.in. udział delegacji polskich bibliotekarzy w sesjach IFLA, organizacja XXV sesji tej organizacji w Warszawie w 1959 r. oraz konferencji poświęconej problemom budownictwa i wewnętrznego wyposażenia bibliotek narodowych (Warszawa, 22-24 VI 1964), uczestnictwo przedstawicieli SBP w Zarządzie IFLA czy też powołanie w 1957 r. Komisji Bibliograficznej Narodowej, której zadaniem miało być utrzymywanie kontaktów z Międzynarodowym Komitetem Doradczym do spraw Bibliotek przy UNESCO).

Wzrastająca aktywność i rosnący prestiż społeczny przyczynia się do poszerzania zasięgu społecznego mierzonego liczbą członków: szacowana na 8712 w 1965 r. osiąga szczyt w roku przełomu sierpniowego (13 500 w 1981), by w latach kryzysu wywołanego stanem wojennym i niefortunną decyzją Zarządu Głównego z 1983 r. (nie konsultowaną z zarządami okręgów) o przystąpieniu do PRON-u, zmaleć o blisko 27% (10 444 w 1984). Systematyczna działalność statutowa i informacyjno-perswazyjna, połączona z przywracaniem demokratycznych zasad organizacji życia społecznego w latach osiemdziesiątych przyczyniła się do odbudowy ilościowej członków Stowarzyszenia, lecz nie przywróciła wielu wartościowych działaczy z bibliotek naukowych i ośrodków naukowo-badawczych.

W toku działań dokonuje się zmiana pokoleń w gronie elity stowarzyszeniowej. Na miejsce dawnych społeczników, wymienionych w pierwszej części relacji, ustępujących z przyczyn biologicznych lub pod naciskiem sytuacji politycznej, wkraczą nowi, jak Edward Assbury, Stanisław Badoń, Jan Baumgardt, Jadwiga Czarnańska, Bohdan Horodyski, Józef Korpała, Ewa Pawlikowska, Franciszek Sedlaczek, Witold Stankiewicz i wielu innych.

U ich boku rozwija swoje umiejętności zawodowe i postawy społecznikowskie pokolenie ludzi, którzy przejęli ciężar odpowiedzialności za rozwój Stowarzyszenia i wypracowanie form działalności odpowiadających warunkom ostatnich dziesięcioleci XX wieku, a także wyprowadzenia bibliotekarstwa polskiego z warunków autorytaryzmu społecznego i kulturowych

ograniczeń w obiegu słowa drukowanego w otwierającą się perspektywę wolności i pluralizmu form przekazu oraz dominacji elektronicznych technologii.

4. Bilans otwarcia nowej fazy działalności Stowarzyszenia w warunkach przełomu 1989 r. i ustrojowej transformacji zainicjowanej w roku 1990 nie był zachęcający. Częściowym tego wyrazem może być dokumentacja ostatnich zjazdów delegatów (Gdańsk-Sobieszewo 15-17 maja 1989 – „Przegląd Biblioteczny” 1990, nr 1-2, s. 71-117, Chorzów 16-18 maja 1993 – „Przegląd Biblioteczny” 1993, nr 3-4, s. 331-369, Warszawa-Miedzeszyn 14-15 czerwca 1997 r.).

Obok tendencji pozytywnych, w sprawozdaniach ustępujących prezesów i sekretarzy generalnych pojawiły się sygnały regresu, nie tylko w zasięgu społecznym Stowarzyszenia: stany ilościowe z okresu stanu wojennego udało się wyrównać niemal w całości (w 1988 r. liczba członków wyniosła 13 004), lecz w czteroleciu 1989-1993 pojawiły się tendencje zmniejszania się dynamiki rozwoju do poziomu z 1965 r. (około 8712 członków), zaś w latach 1994-1997 osiągnięto wzrost zaledwie o 5% (9214 członków), w tym aż 85% to pracownicy bibliotek publicznych, 7% pracownicy bibliotek naukowych, po około 2% bibliotekarzy szkolnych i wojskowych i po niepełnym procencie pracowników bibliotek zakładowych i innych bibliotek. Wskaźniki te dowodzą, że organizacja społeczno-zawodowa, pretendująca do roli głównego reprezentanta środowiska bibliotekarskiego i pracowników informacji naukowej, zawęży swój zasięg głównie do pracowników bibliotek publicznych.

Zjawisko to można by uznać za normalne w dobie pluralizmu organizacyjnego. Gdyby pracownicy innych typów bibliotek odchodzili z SBP lub wybierali inny typ organizacji (np. nowo powstałe Polskie Towarzystwo Bibliologiczne, Polskie Towarzystwo Czytelnicze, Towarzystwo Nauczycieli Bibliotekarzy lub Polskie Towarzystwo Informacji Naukowej) byłby to naturalny objaw wolnego wyboru przynależności organizacyjnej, rokującego w przyszłości integrację funkcjonalną środowiska. Niepokoi natomiast fakt pozostawiania poza zasięgiem ruchu stowarzyszeniowego wielu wybitnych bibliotekoznawców, organizatorów bibliotek, badaczy procesów biblioteczno-informacyjnych. Przyczyny tej powściągliwości wymagają wnikliwej analizy, podobnie jak zjawisko słabego dopływu do SBP młodych adeptów zawodu, sygnalizowanego w sprawozdaniach osłabienia aktywności członków i zniechęcenia do społecznej aktywności.

To zniechęcenie skojarzone z inercyjną postawą wielu pracowników bibliotek, ukształtowaną w latach administracyjnego nadzoru a nie merytorycznego stymulowania aktywności, pogłębione sygnalizowanymi wielokrotnie zagrożeniami, wynikającymi z twardych wymagań transformacji ustrojowej i bezwzględnych praw rynku, wynika często z braku umiejętności dostosowawczych wielu bibliotekarzy do wymagań systemu samorządowego, nieznajomości zasad sztuki negocjacyjnej czy ze zwykłego strachu przed zabiedzeniem zawodowym lub realnym bezrobociem.

Do negatywnych objawów aktywności społecznej Stowarzyszenia w czasach przemian ustrojowych zaliczyć trzeba niepowodzenia większości zarządów okręgów w budowaniu samodzielności finansowej poprzez działalność gospodarczą. Brak pozaskładkowych źródeł dochodu utrudnia lub znacznie ogranicza finansowanie wielu potrzebnych społecznie form działalności.

Mimo tych zagrożeń, w nowej sytuacji społeczno-gospodarczej i politycznej kraju, nie ulega wątpliwości, że Stowarzyszenie wyszło obronną ręką z kryzysu ekonomicznego lat transformacji, zapewniło sobie niezależność finansową, stworzyło system samorządności oparty na społecznym udziale środowiska w wyborze celów, metod i środków działania i nadal dysponuje atutem najliczniejszej w kraju reprezentacji społecznej bibliotekarzy.

Stanowisko to potwierdza bogaty zakres działań w ostatnich latach, działań opartych na kontynuacji sprawdzonych form, jak: zjazdy, konferencje, uzupełnianych nowocześniejszymi sposobami aktywizacji środowiska, jak: sympozjum, forum, warsztaty. Ich organizacją w skali kraju zajmuje się Zarząd Główny i jego statutowe organy (sekcje, komisje i zespoły problemowe) przy finansowym wsparciu Ministerstwa Kultury i Sztuki (obecnie: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego) oraz zarządy okręgów, a w szczególności podstawowe ogniwa organizacyjne – koła i powoływane przy nich sekcje i komisje, wspomagane przez władze lokalne i pozyskanych sponsorów.

Rozwinięta do znaczących rozmiarów działalność wydawnicza (czasopisma: kwartalnik naukowy – „Przegląd Biblioteczny”, miesięczniki: fachowo-naukowy „Bibliotekarz” oraz instrukcyjno-metodyczny „Poradnik Bibliotekarza”, półrocznik informacyjno-naukowy: „Zagadnienia Informacji Naukowej” oraz periodyk dokumentacyjny „Biuletyn Informacyjny ZG SBP”, wydawnictwa zwarte grupowane w seriach: „Bibliotekarze polscy we wspomnieniach współczesnych” (6 tyt.), „Nauka-Dydaktyka-Praktyka” (43 tyt.), „Propozycje i materiały” (44 tyt.), z podserią „Foka” (8 tyt.), „Biblioteki w Polsce. Informator” (49 tyt.) oraz wydawnictwa nieseryjne), aktywizują teoretyków i praktyków bibliotekarstwa możliwością szybkiej publikacji, pracownikom bibliotek stwarzają możliwość uzyskania źródeł aktualnej i kompetentnej informacji, zaś studentom bibliotekoznawstwa rekompensują brak nowych podręczników. Działania te są dowodem dużych możliwości intelektualnych i zdolności kreatywnych, a zwłaszcza reagowania społecznego na problemy nurtujące środowisko bibliotekarskie.

Dowodzą tego tematy zjazdów, narad, konferencji i sympozjów zorganizowanych w omawianym dziesięcioleciu. Dotyczyły one m.in.:

– aktualnych problemów organizacyjnych i prób ukierunkowania działalności bibliotek w transformowanej rzeczywistości (*Biblioteki dziś i jutro*, Poznań 1989; *Samorządy terytorialne a biblioteki publiczne*, Warszawa 1990; *Funkcjonowanie biblioteki w systemie samorządowym*, Płock 1991; *Biblioteki publiczne w służbie społeczności lokalnej*, Szczecin 1991, *Dziecko niepełnosprawne w bibliotece*, Gdańsk 1994, Krynica Morska 1995, *Czytelnictwo i biblioteki na wsi*, Poznań 1996 [III Forum SBP]; *Biblioteki publiczne*

w okresie transformacji, Arłamów-Przemyśl 1997; *Samorządy i biblioteki*, Miałków k. Płocka 1997; *Zmiany w prawie bibliotecznym czyli biblioteki w reformie administracyjnej państwa*, Radom 1998; *Ochrona zbiorów bibliotecznych*, Warszawa 1998 (temat IV Forum SBP wywołany katastrofalnymi skutkami powodzi z lipca 1997 r.), *Wojewódzkie biblioteki publiczne w zreformowanym systemie administracyjnym. Zarządzanie, funkcje, standardy*, Rzeszów 1999; *Biblioteka powiatowa '99 – pierwsze doświadczenia i wnioski*, Radom 1999; *Biblioteki publiczne – realia i warunki rozwoju*, Miedzeszyn 2000);

– unowocześnienia organizacji i automatyzacji procesów bibliotecznych (*Automatyzacja bibliotek. Praktyczne aspekty*, Białystok 1991; *Komputeryzacja bibliotek publicznych*, Supraśl 1996; *Biblioteka naukowa. Automatyzacja. Organizacja. Zarządzanie*, Poznań 1994 r.; *Zarządzanie zmianami*, Warszawa 1995 – warsztaty Instytutu Społeczeństwa Otwartego (OSI) i Komisji Automatyzacji SBP, zainspirowane przez Fundację Sorosa; *Automatyzacja serwisów bibliograficznych. Bibliografie regionalne. Bibliografie narodowe*, Warszawa 1998);

– nowych form działalności bibliotek (konferencja dyrektorów WBP poświęcona działalności gospodarczej, marketingowi oraz aktualizacji przepisów prawa bibliotecznego. Warszawa 1992; seminarium instruktorów WBP dotyczące dostosowania działalności metodycznej i instrukcyjnej do zmian administracyjno-systemowych w kraju, Katowice 1992; *Jak pomagać bibliotekom? Dylematy czasu przemian*, Cedzyna 1994; *Informacja biznesowa w bibliotece*, Szczecin 1994; *Biblioteki publiczne w Polsce i na świecie*, 1995; *Dziecko niepełnosprawne w bibliotece*, Gdańsk 1994, Krynica Morska 1995);

– kształcenia zawodowego i etyki (*Etyka zawodu bibliotekarza*, Kraków 1990, *Kształcenie bibliotekarzy dla przyszłości*, Jachranka 1995 [III Forum SBP]).

Z pobieżnego choćby przeglądu obfitego, acz niepełnego rejestru tematycznego spotkań międzynarodowych, ogólnopolskich narad i konferencji, czy środowiskowych sympozjów i specjalistycznych seminariów organizowanych z inicjatywy Zarządu Głównego przez jego sekcje, komisje, zespoły problemowe lub zarządy okręgów i większe biblioteki wojewódzkie, widać wyraźnie supremację aktualnych problemów prawno-organizacyjnych i techniczno-modernizacyjnych nad tematyką *stricto* zawodową. Szybka publikacja obszernego dorobku tych form działalności przez dynamicznie rozwijające się Wydawnictwo SBP, wzbogacana bieżącą publicystyką zawodową, wymianą informacji i opiniami pragmatycznych doświadczeń bibliotekarzy z kraju i zagranicy na łamach czasopism bibliotekarskich stanowiły nieocenione źródło wiedzy o strategii rozwoju bibliotek, konieczności zmian organizacyjnych i poszukiwaniu nowych sposobów działania w warunkach transformacji ustrojowej.

Nurt ten wzbogaca również współpraca z zagranicznymi bibliotekami: mniej w formie zinstytucjonalizowanego uczestnictwa w działalności IFLA (ogra-

niczne środki nie pozwalają na pełne członkostwo i aktywny udział w realizacji programów kongresowych), więcej w kontaktach poszczególnych instytucji, zarządów okręgów i poszczególnych osób. Z inicjatywy Zarządu Głównego przy współpracy z zarządami okręgów w ostatnim dziesięcioleciu zorganizowano wiele międzynarodowych lub międzyregionalnych konferencji, spotkań czy tzw. warsztatów.

Ważnym, choć mniej efektywnym nurtem działalności stowarzyszeniowej ostatniego dziesięciolecia stały się inicjatywy i opiniowanie legislacyjne. Główny nurt koncentrował się na problematyce nowelizacji ustaw dotyczących bibliotek: opracowanie tzw. społecznego projektu ustawy o bibliotekach, konsultowanie – po odrzuceniu koncepcji społecznej – administracyjnej wersji ustawy o bibliotekach z 1997 r., o egzemplarzu obowiązkowym, o szkolnictwie wyższym, w części dotyczącej bibliotek naukowych oraz udzielanie porad prawnych na łamach czasopism bibliotekarskich.

Nie udało się niestety przekonać czynników decyzyjnych do stworzenia koncepcji prawnej ogólnopolskiego systemu biblioteczno-informacyjnego, wykorzystującego efektywniej biblioteki i ośrodki informacji przez współdziałanie funkcjonalne, ani do powołania nowoczesnego ogniwa zarządzania merytorycznego bibliotekami. Pomysł utworzenia Krajowej Agencji Bibliotecznej do spraw inicjowania koncepcji programowo-modernizacyjnych, koordynacji działalności oraz pozyskiwania środków finansowych na ich realizację nie zyskał aprobaty administracji ani jako inicjatywa autorska ani jako element ustawy. W tej sytuacji bibliotekarstwo polskie, poszukujące skutecznych form działania w nowych warunkach ustrojowo-cywilizacyjnych, otrzymało ustawę, w której koncepcja centralnego ogniwa zarządzania przeniesiona została z dawnej ustawy. Lobby środowiskowe okazało się w tym zakresie mało skuteczne. Równie niską skuteczność odnosi Stowarzyszenie w zakresie starań o stworzenie podstaw prawnych pragmatyki zawodowej czy współtworzenie zasad polityki bibliotecznej. Nasilające się w ostatnich latach procesy destrukcyjne, zagrażające niejednokrotnie dorobkowi pokoleń bibliotekarzy (zaniżanie dotacji, tendencje do łączenia bibliotek z innymi instytucjami, cięcia etatowe czy pomysły likwidacyjne) nie znajdują skutecznej zapory mimo podejmowanych interwencji zarządów okręgów czy Zarządu Głównego (opinie, stanowiska, pisma protestacyjne).

Przedstawiony tu obraz – z konieczności szkicowy – dorobku ponad osiemdziesięciu lat organizacji bibliotekarskiej w Polsce winien stać się zachętą do poszukiwania w nim odpowiedzi na pytania o współczesne cele, kierunki, zasady i sposoby działania na rzecz ochrony i rozwoju bibliotek, ich zasobów i pracowników w warunkach zmian ustrojowych, dokonujących się w czasach ekspansji cywilizacji elektronicznej i integracji europejskiej. Pracownicy bibliotek i ludzie związani naukowo z procesami obiegu informacji, kształtowaniem się świadomości społecznej i postaw, wrażliwości emocjonalnej i estetycznej za pomocą materialnie utrwalonego dorobku ducha ludzkości stają przed ważnym zadaniem poszukiwania kierunków i wdrażania procedur

przebudowy tradycyjnych modeli organizacyjno-funkcjonalnych bibliotek w nowoczesne, efektywne społecznie „skarbnice” wielomedialnych przekazów, zakorzenione w przeszłości, lecz zmodernizowane na tyle, by sprostać potrzebom współczesności i wyjść naprzeciw wyzwaniom cywilizacyjnym przyszłości.

Do rozwiązywania tych zadań nie wystarczy już ani indywidualna pasja społecznikowska ani administracyjny nakaz, nawet najlepiej ugruntowany w prawie. Tylko połączenie indywidualnych potencjałów intelektualnych w dobrze zorganizowanym działaniu może zwielokrotnić siły i zwiększyć efektywność działania.

Przedstawiony rys historii Stowarzyszenia dowodzi – mimo przejściowych zastoju i niepowodzeń – skuteczności wysiłków ludzi działających w różnych uwarunkowaniach, skupionych wokół twórczych osobowości zawodu. Każde pokolenie takie osobowości posiada. Problem jedynie w ich odnalezieniu i umotywowaniu do współpracy w czekających nas procesach modernizacji i przebudowy biblioteczno-czytelniczo-informacyjnej rzeczywistości.

Z perspektywy doświadczeń wielu dziesiątków lat można domniemywać, że sposobem na sprostanie współczesnym potrzebom i wyzwaniom przyszłości może być przywracanie tradycyjnej gotowości ogółu bibliotekarzy do społecznej (nie komercyjnej) obsługi zmieniających się potrzeb czytelniczo-informacyjnych, w ścisłym współdziałaniu z obsługiwany środowiskiem, rozwijanie kompetencji zawodowych, umiejętności organizacyjnych, sprawności technicznej, a także rozszerzaniu aktywności praktycznej oraz ekspresji twórczej. Można to osiągnąć poprzez integrację środowiska w dobrowolnym zrzeszaniu się ludzi nie narzuconym przez los czy administracyjną perswazję, ale zbliżonych do siebie cechami umysłowymi, podobieństwem sytuacji społecznej, odczuwaniem potrzeb, zainteresowaniami, wyznawanymi wartościami i dążeniami.

Możliwości takie stwarzało i nadal stwarza Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich – samorządna organizacja społeczna o charakterze fachowym i naukowym; zrzeszająca osoby związane zawodowo lub naukowo ze sprawami bibliotekarstwa i informacji naukowej.

Józef Zajac

Wybór piśmiennictwa

Baumgart Jan: *Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich w latach 1917-1967*, [w:] *Bibliotekarstwo, biblioteki, bibliotekarze. Wybór prac*. Warszawa 1983, s. 13-88.

Bibliotekarstwo polskie 1925-1951 w świetle korespondencji jego współtwórców. Oprac. Maria Dembowska. Warszawa 1995.

Kaszyński Stanisław: *Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich w Krakowie 1919-1979*. Kraków 1980.

Kołodziejka Jadwiga: *Stowarzyszenia bibliotekarskie*, [w:] *Biblioteki publiczne. Główne kierunki rozwoju*. Warszawa 1972, s. 209-218.

Leś Ewa: *Kilka słów o historii organizacji pozarządowych*, Kemp Eric, *Polskie fundacje i stowarzyszenia w perspektywie europejskiej*, [w:] *Miejsce dla każdego. Szkice i opracowania o sektorze pozarządowym w Polsce, zebrane w Centrum Informacji ds. Organizacji Pozarządowych BORDO*. Warszawa 1996.

70 lat Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich 1917-1987 (Materiały do bibliografii). Oprac. Władysław Henzel, Kazimierz Zieliński. Warszawa 1987.

Twórcy nowoczesnego bibliotekarstwa polskiego. Wrocław 1974.

Wróblewski Adam: *Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich 1917-1967. Zarys informacji*. Warszawa 1968.

Sprawozdania Zarządu Głównego ze zjazdów delegatów oraz informacje publikowane w „Przeglądzie Bibliotecznym”, „Bibliotekarzu”, „Poradniku Bibliotekarza” oraz „Biuletynie Informacyjnym Zarządu Głównego SBP”.

Analiza porównawcza dokumentów organizacyjnych: *Ustawa Związku Bibliotekarzy Polskich* [publikacja okolicznościowa SBP]. Warszawa 1989; *Statut Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich* [kolejne wersje z lat 1960-1980 oraz z 1993 i 1997 roku].

PRZEWODNICZĄCY

ZWIĄZKU BIBLIOTEKARZY POLSKICH (1917-1945)

ZWIĄZKU ZAWODOWEGO BIBLIOTEKARZY POLSKICH (1945-1946)

ZWIĄZKU BIBLIOTEKARZY I ARCHIWISTÓW POLSKICH (1946-1953)

STOWARZYSZENIA BIBLIOTEKARZY POLSKICH (1953-)

1917

doc. dr **Ignacy Tadeusz Baranowski** (1879-1917),
dyrektor Biblioteki Ordynacji Krasieńskich w Warszawie

1917-1919

Mieczysław Rulikowski (1881-1951), bibliolog, teatrolog

1919-1920

prof. dr **Zygmunt Batowski** (1876-1944),
dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie

1920-1922

Mieczysław Rulikowski (1881-1951), bibliolog, teatrolog

1922-1924

Edward Chwalewik (1873-1956),
kierownik Biblioteki Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej

1924-1926

Faustyn Czerwijowski (1873-1944),
dyrektor Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy

1926-1933

dr **Edward Kuntze** (1880-1950),
dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej w Krakowie

1933-1939

prof. dr **Stefan Vrtel-Wierczyński** (1886-1963),
dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu,
od roku 1937 dyrektor Biblioteki Narodowej w Warszawie

1939-1949

doc. dr **Adam Łysakowski** (1895-1952),
dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej i Publicznej w Wilnie,
w latach 1946-1949 dyrektor Państwowego Instytutu Książki w Łodzi (1946-1949) i Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi (1946-1948)

1949-1953

dr **Adam Stebelski** (1894-1969),
dyrektor Archiwum Akt Dawnych w Warszawie

1953-1957

prof. dr **Andrzej Grodek** (1901-1959), dyrektor Biblioteki Wyższej Szkoły Handlowej (zrezygnował z funkcji przewodniczącego w grudniu 1956 r. w związku z objęciem stanowiska rektora Szkoły Głównej Planowania i Statystyki w Warszawie).
Jego obowiązki pełnił do końca kadencji I zastępca przewodniczącego dr **Stefan Kotarski** (1902-1975), wicedyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie

1957-1966

doc. **Bogdan Horodyski** (1904-1965),
p.o. dyrektora Biblioteki Narodowej, od r. 1962 dyrektor Biblioteki Narodowej (zmarł 24 V 1965). Po jego śmierci obowiązki przewodniczącego pełnił do końca kadencji mgr **Edward Assbury** (1904-1996), wicedyrektor Ośrodka Informacji Technicznej i Ekonomicznej Ministerstwa Komunikacji

1966-1969

doc. dr **Jan Baumgart** (1904-1989),
dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej w Krakowie

1969-1972

dr **Stanisław Badoń** (1926-1997),
dyrektor Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie

1972-1981

prof. dr **Witold Stankiewicz** (*1919), dyrektor Biblioteki Narodowej

1981-1989

dr **Stefan Kubów** (*1948),
dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu

1989-

dr **Stanisław Czajka** (*1941),
dyrektor Biblioteki Narodowej w Warszawie

1917

**Ignacy Tadeusz
BARANOWSKI**

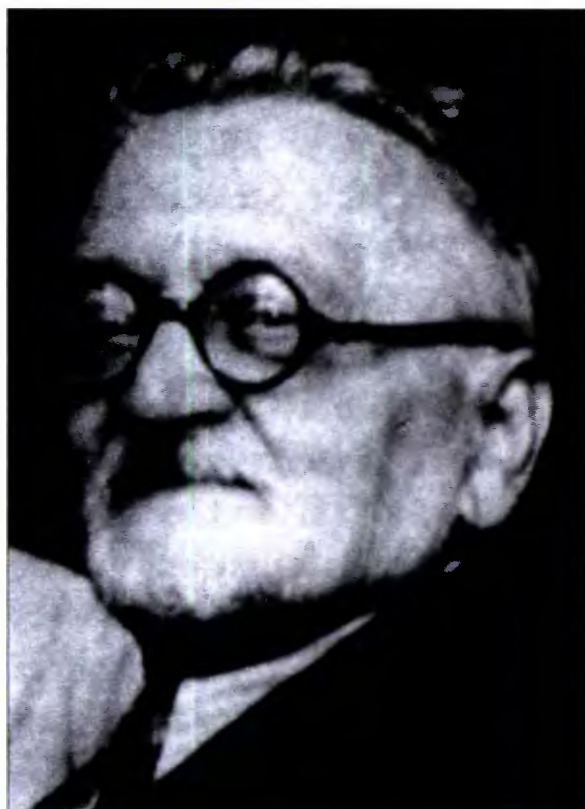
1917-1919

1920-1922

**Mieczysław
RULIKOWSKI**

1919-1920

**Zygmunt
BATOWSKI**

1922-1924

**Edward
CHWALEWIK**

1924-1926

**Faustyn
CZERWIJOWSKI**

1926-1933

**Edward
KUNTZE**

1933-1939

**Stefan
VRTEL-WIERCZYŃSKI**

1939-1949

**Adam
ŁYSAKOWSKI**

1949-1953

**Adam
STEBELSKI**

1953-1957

**Andrzej
GRODEK**

1957-1966

**Bogdan
HORODYSKI**

1966-1969

**Jan
BAUMGART**

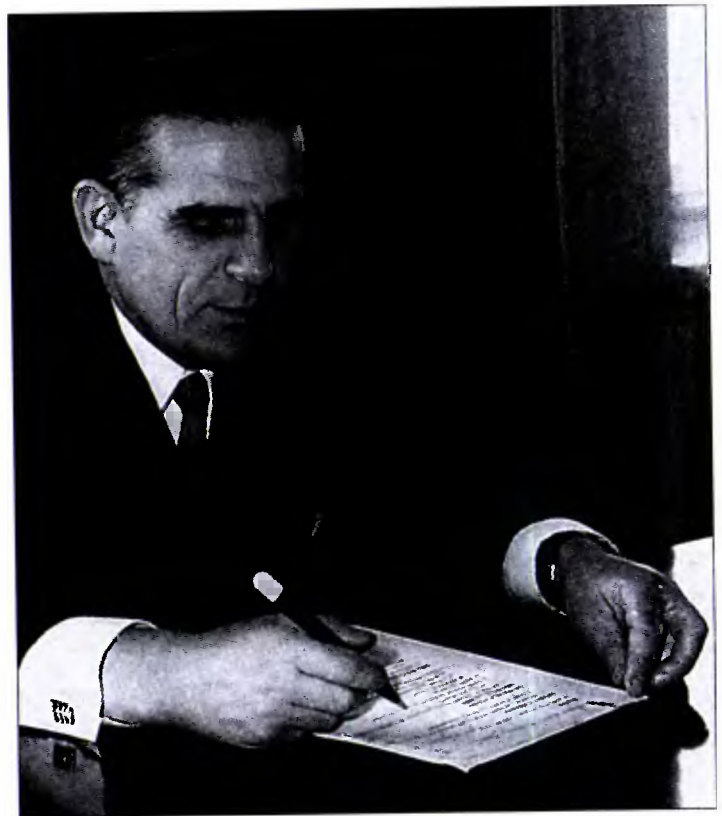
1969-1972

**Stanisław
BADOŃ**

1972-1981

**Witold
STANKIEWICZ**

1981-1989

**Stefan
KUBÓW**

1989-

**Stanisław
CZAJKA**

KRONIKA

WSTĘPNE PRACE ORGANIZACYJNE

W 1906 roku środowisko historyków z kręgu „Przeglądu Historycznego” zainicjowało powstanie w Warszawie Towarzystwa Miłośników Historii, którego zadaniem było popieranie badań historycznych i ich popularyzacja poprzez odczyty, wystawy i działalność wydawniczą.

Pierwszym prezesem Towarzystwa był wybitny historyk, etnograf i sławista A. Jabłonowski (1829-1913), zaś od 1911 r. znany adwokat i publicysta, historyk i badacz dziejów Warszawy A. Kraushar (1843-1931). Wśród członków Towarzystwa znaleźli się również warszawscy bibliotekarze. W marcu 1915 r. z inicjatywy dyrektora Biblioteki Ordynacji Krasieńskich, I. T. Baranowskiego, powstała w ramach Towarzystwa Komisja Historii Książnic i Wiedzy Bibliotecznej, wkrótce przemianowana na Wydział Historii Książnic i Bibliotekoznawstwa – pierwsze na ziemiach polskich zrzeszenie bibliotekarzy, bibliografów i miłośników książek. Głównym celem Wydziału w myśl statutu było *zjednoczenie prac nad historią książnic polskich, rozwojem bibliotekarstwa, bibliologii i bibliografii w kraju oraz szerzenie wiedzy w tym zakresie*. W rzeczywistości Wydział najwięcej uwagi poświęcił sprawie należytej organizacji bibliotek w przyszłej Polsce. Zarząd: I. T. Baranowski – przewodniczący, M. Rulikowski – zastępca przewodniczącego, F. Czerwijowski – sekretarz, H. Drège – zastępca sekretarza.

Publikacje: Olszewicz Bolesław: *Zbiory kartograficzne: (próba instrukcji do katalogowania i konserwowania zbiorów kartograficznych)*.

W 1916 r. powołano w Wydziale Historii Książnic i Bibliotekoznawstwa komisję w celu zebrania materiałów do opracowania projektu ustawy bibliotecznej oraz komisję przygotowującą instrukcję katalogowania alfabetycznego. Opracowano harmonogram prac nad centralnym katalogiem bibliotek warszawskich, rozpoczęto przygotowywanie przewodnika po bibliotekach warszawskich. Z inicjatywy Wy-

działu w roku akademickim 1916/17 na wydziale humanistycznym Wyższych Kursów Naukowych podjęto wykłady księgoznawstwa (M. Rulikowski) i bibliotekarstwa (J. Muszkowski). Wydano wykład inauguracyjny M. Rulikowskiego „Zakres i zadania księgoznawstwa”. Od listopada do Wydziału weszli przedstawiciele warszawskich bibliotek powszechnych. Rozpoczęto pracę nad statutem przyszłego Związku Bibliotekarzy Polskich. W grudniu powołano komisję, która przygotowała Ustawę (statut) Związku Bibliotekarzy Polskich. Ostateczną redakcję Ustawy powierzono prawnikowi W. Olszewiczowi, po czym przekazano statut do zatwierdzenia przez okupacyjne władze niemieckie.

ZWIĄZEK BIBLIOTEKARZY POLSKICH

1917

2 VII – szef Administracji przy Generałgubernatorstwie Warszawskim, von Kries, nadał ZBP osobowość prawną.

10 VII – zatwierdzenie Ustawy Związku Bibliotekarzy Polskich; zezwolenie na druk wydano 20 IX. Pierwszy nakład (500 egz.) wykonała Tłocznia W. Łazarskiego, drugi, również w nakładzie 500 egz., ukazał się w roku następnym. Zadaniem Związku miało być: *a) zjednoczenie prac bibliotekoznawczych, bibliologicznych i bibliograficznych oraz pogłębienie wiedzy w tym zakresie wśród pracowników zawodowych i wśród ogółu, b) czuwanie nad prawidłowym rozwojem polskich bibliotek, czytelni i archiwów, c) roztoczenie opieki nad warunkami pracy zawodowej.* Ustawa przewidywała wydawanie własnego czasopisma oraz prac z dziedziny bibliotekoznawstwa, bibliologii i bibliografii. Działalnością Związku kierował pięcioosobowy zarząd, wybrany przez Walne Zgromadzenie zwykłą większością głosów na trzy lata. Członkowie Zarządu wybierali spośród siebie prezesa, sekretarza i skarbnika.

21 X – inauguracyjne zebranie ZBP w gmachu Biblioteki Publicznej na Koszykowej z udziałem 90 osób. F. Czerwijowski wygłosił referat „Zadania nowożytnego bibliotekarstwa”.

23 X – pierwsze posiedzenie zarządu, który ukonstytuował się następująco: I. T. Baranowski – prezes, H. Drège – sekretarz, J. Muszkowski – skarbnik, F. Czerwijowski i M. Rulikowski – członkowie.

6 X – posiedzenie zarządu. Zatwierdzono regulamin sekcji (członkiem mógł zostać każdy członek Związku), w obrębie których mogły powstawać podsekcje (komisje).

13 XI – powstała Sekcja Bibliotekoznawcza (W. Olszewicz – przewodniczący).

18 XI – powstała Sekcja Bibliotek Powszechnych (F. Czerwijowski – przewodniczący), w której ramach powołano komisje: Statystyczną, Ustawodawczą i Katalogowania.

4 XII – po śmierci I. T. Baranowskiego (26 XI) na przewodniczącego ZBP wybrano M. Rulikowskiego.

Publikacje: *Ustawa Związku Bibliotekarzy Polskich.*

31 XII – ZBP liczył 117 członków.

1918

ZBP rozpoczął prace organizacyjne, podjął zasadnicze problemy bibliotekarstwa (ustawodawstwo biblioteczne, rejestracja druków, szkolenie zawodowe), prowadził ożywioną działalność odczytową.

7 II – ZBP przedłożył w Ministerstwie WRiOP memoriał w sprawie utworzenia w tym resorcie Sekcji Piśmiennictwa, Bibliotek i Archiwów. Rząd powierzył początkowo opiekę nad bibliotekami Wydziałowi Archiwów, zaś 1 X utworzył w obrębie Sekcji IV Nauki i Szkół Wyższych tegoż ministerstwa odrębny Wydział Bibliotek.

19 III – J. Augustyniak (Łódź) został członkiem korespondentem ZBP.

11-28 VI – Sekcja Bibliotek Powszechnych zorganizowała w Warszawie pierwszy kurs dokształcający. Działalność pedagogiczna weszła na stałe do prac Związku.

4-5 VIII – na I Zjeździe Księgarzy Polskich w Lublinie M. Rulikowski wygłosił referat „Rola i zadania księgarstwa w dziedzinie bibliografii”. Na wniosek ZBP zjazd uchwalił apel do władz o podjęcie rejestracji druków i utworzenie komisji do wydawania wykazów bibliograficznych.

19 X – L. Bernacki zwołał zebranie w celu utworzenia ZBP we Lwowie; do komisji statutowej weszli: L. Bernacki, P. Dąbkowski, F. Smolka i W. Rolny.

25-27 X – ZBP wziął udział w Zjeździe Instytucji Społecznych powiatu warszawskiego; referat „Czytelnictwo ludowe” wygłosił F. Czerwijowski.

XI – zorganizowano Sekcję Bibliograficzną (przewodniczący S. Demby) i w ramach Sekcji Bibliotek Powszechnych komisje: Ustawodawczą i Instrukcyjną.

XII – ZBP przeprowadził trzydniowe kursy bibliotekarskie w Sosnowcu, Łodzi, Lublinie i Chełmie.

Publikacje: *Memoriał w sprawie utworzenia w Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego „Sekcji Piśmiennictwa, Bibliotek i Archiwów”*; *Ustawa Związku Bibliotekarzy Polskich*.

1919

Głównym zadaniem, jakie postawił przed sobą Związek, było przygotowanie gruntu do prowadzenia jednolitej polityki bibliotecznej w kraju oraz skodyfikowania przepisów bibliotekarskich. Wiele uwagi poświęcono utworzeniu Biblioteki Narodowej.

Wydany dekret nt. tymczasowych przepisów prasowych (7 II), a następnie rozporządzenie w sprawie egzemplarza obowiązkowego wywołały szeroką dyskusję w środowisku bibliotekarskim i protesty ZBP. W marcu Związek złożył w Ministerstwie WRiOP *pro memoria* w tej sprawie. Postulowano wprowadzenie jednolitego systemu przekazywania druków wyznaczonym bibliotekom.

3 III – przewodniczący ZBP, M. Rulikowski, wziął udział w posiedzeniu Warszawskiego Towarzystwa Naukowego, na którym omówiono przygotowany przez L. Bernackiego projekt utworzenia Biblioteki Narodowej.

30 III – zebranie sprawozdawczo-wyborcze ZBP. L. Bernacki wygłosił referat „Rozwój i zadania bibliografii polskiej”. Wybrano nowy zarząd: Z. Batowski – przewodniczący, H. Drège – sekretarz, W. Olszewicz – skarbnik oraz przewodniczących sekcji: Bibliotek Powszechnych – F. Czerwijowski, Bibliotekoznawczej – S. Rygiel, Bibliograficznej – S. Demby.

14-17 IV – przedstawiciele ZBP uczestniczący w zjeździe Związku Nauczycielstwa Polskiego zgłosili przyjęty przez uczestników zjazdu wniosek w sprawie wystąpienia do Komisji Oświatowej Sejmu Ustawodawczego o przygotowanie ustawy bibliotecznej.

22 XI – Koło Krakowskie przesłało do Ministerstwa WRiOP dwie rezolucje: w sprawie wymiany lub sprzedaży dubletów oraz w sprawie przejęcia przez rząd polski Muzeum w Rapperswilu.

W roku szkolnym 1919/1920 ZBP przeprowadził w Warszawie roczny kurs bibliotekarski na poziomie wyższym.

W listopadzie z inicjatywy ZBP zorganizowano w Poznaniu kurs dla kandydatów na bibliotekarzy w bibliotekach naukowych (trwał do lipca 1920).

S. Rygiel opracował z ramienia ZBP na zlecenie magistratu m. Sosnowca „Memoriał w sprawie biblioteki miejskiej w Sosnowcu”.

Sprawy wydawnicze: Sekcja Bibliotek Powszechnych przystąpiła do wydawania czasopisma „Bibliotekarz” – miesięcznika poświęconego sprawom bibliotek powszechnych i czytelnictwa (red. W. Dąbrowska). Od marca do września 1919 roku ukazało się 6 numerów.

Publikacje: Czerwijowski F[austyn]: *Biblioteki powszechne: podręcznik dla zakładających i prowadzących biblioteki*.

Sprawy organizacyjne: powstały Koła: Łódzkie (19 I) i Krakowskie (30 V). Zarząd Warszawski przyjął funkcję Zarządu Głównego: od 2 XI 1926 funkcję tę przejęła Rada Związku.

31 XII – ZBP liczył 188 członków.

1920

6 III – z inicjatywy Koła Krakowskiego i 17 VI Koła Lwowskiego czasopismo „Exlibris” przybrało od zeszytu trzeciego podtytuł „Organ bibliofilów i bibliotekarzy małopolskich”.

III – przewodniczącym ZBP został powtórnie M. Rulikowski.

Koło Krakowskie wystosowało do MWRiOP memoriał w sprawie zorganizowania dwóch ośrodków gromadzących centralnie czasopisma.

12 IV – na posiedzeniu Zarządu postanowiono zwołać w końcu września ogólnopolską konferencję bibliotekarzy w celu omówienia podstawowych zagadnień dotyczących całego bibliotekarstwa polskiego (m.in. ujednoczenie stanowiska w sprawie polityki bibliotecznej i prawodawstwa bibliotecznego, prenumerata czasopism zagranicznych, rejestracja druków, instrukcja katalogowania alfabetycznego, sprawy bytowe). Z powodu działań wojennych konferencja nie odbyła się.

VI – ZBP przedstawił Sejmowi projekt ustawy w sprawie płac bibliotekarzy bibliotek państwowych.

XI – z inicjatywy E. Kuntzego rozpoczął się dwuletni kurs dla bibliotekarzy z wyższym wykształceniem (prowadzony przez profesorów akademickich). Kurs został przerwany w maju 1921 r.

Sprawy organizacyjne: powstały Koła: Poznańskie (13 III) i Lwowskie (17 VI).

31 XII – ZBP liczył 339 członków, w tym 199 w Warszawie.

1921

W pierwszej połowie lat dwudziestych wskutek niestabilizowanej sytuacji w kraju, trudności gospodarczych, zniechęcenia wielu osób wobec niedoceniań problemów nurtujących środowisko bibliotekarskie działalność Związku osłabła. Czynnikiem działającym destrukcyjnie był również statut ZBP, który nie regulował kwestii centralnych władz organizacji, współpracy kół i ich udziału w zarządzaniu Związkiem. Działalność kół terenowych uległa znacznym ograniczeniom, a w niektórych przypadkach prawie całkowicie zamarła (Koło Lwowskie i Poznańskie). Największą aktywność przejawiał ośrodek warszawski.

Jednym z głównych nurtów pracy była walka o ustawę biblioteczną. W roku 1921 ZBP zgłosił do Sejmowej Komisji Oświaty swój pierwszy projekt ustawy.

Bibliotekarze większą aktywność wykazywali na gruncie powstałego w kwietniu 1921 r. Towarzystwa Bibliofilów Polskich. Wśród 11 członków założycieli Towarzystwa byli czołowi działacze ZBP: M. Abramowicz, S. Demby, J. Muszkowski, Z. Mocarski, B. Olszewicz, M. Rulikowski, S. Rygiel.

Publikacje (Koło Krakowskie): Baran Władysław: *Sprawa biblioteki publicznej w Krakowie*; Chmiel Adam: *Wskazówki do inwentaryzacji bibliotek*.

31 XII – ZBP liczył 228 członków.

1922

ZBP nadal przeżywał trudności finansowe i organizacyjne.

4 XI – zebranie sprawozdawczo-wyborcze. Wybrano Zarząd: E. Chwalewik – prezes, Z. Mocarski – sekretarz, F. Czerwijowski – skarbnik, R. Fleszarowa, M. Łodyński – członkowie. Zarząd nie potrafił ożywić działalności Związku.

Związek podjął się komisowej sprzedaży druków bibliotecznych, wydawanych przez Wydział Oświaty Pozaszkolnej Ministerstwa

WRiOP, przystąpił jako członek założyciel do Skarbu Pracy Oświatowo-Kulturalnej.

W zimie Związek zorganizował w Warszawie dwumiesięczny kurs bibliotekarski.

Publikacje: Gorzechowska M[aria], Ostromecka J[adwiga]: *Katalog podstawowy książek dla bibliotek powszechnych.*

1923

Sprawy organizacyjne: powstało Koło Wileńskie ZBP (24 I).

Publikacje: *Przepisy katalogowania alfabetycznego w bibliotekach polskich: projekt.*

1924

4 V – zebranie sprawozdawczo-wyborcze w Warszawie. Przyjęto poprawki do statutu, wybrano Zarząd: F. Czerwijowski – przewodniczący, J. Niezgoda – wiceprzewodniczący, J. Filipkowska – sekretarz, K. Świerkowski – skarbnik, W. Dąbrowska – gospodarz.

18 X – Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zatwierdziło nowy statut, określający ZBP jako organizację, prowadzącą samodzielne prace naukowe, kształcącą bibliotekarzy, czuwającą nad właściwym rozwojem i organizacją bibliografii i bibliotek w Polsce, strzegącą interesów zawodowych bibliotekarzy. Koła ZBP (liczące co najmniej 10 członków) zostały określone jako podstawowe jednostki organizacyjne działające na podstawie własnych regulaminów, zgodnych ze statutem ZBP i zatwierdzonych przez Radę Związku – naczelnny organ wykonawczy. Najwyższą władzą Związku było Doroczne Ogólne Zgromadzenie Delegatów Kół.

22 XII – ogólne zebranie Koła Wileńskiego. Przewodniczący – S. Rygiel.

Sprawy organizacyjne: wobec przekształcenia się ośrodka warszawskiego w Zarząd Główny Warszawa organizuje 30 XI własne Koło ZBP.

Publikacje: *Statut Związku Bibliotekarzy Polskich.*

1925

11 I – pierwsze Ogólne Zgromadzenie Delegatów Kół ZBP. Przyjechali tylko delegaci Kół – Lwowskiego i Wileńskiego. Mimo słabej

frekwencji wybrano nowe władze naczelne, które ukonstytuowały się dopiero w roku 1926. Podczas zgromadzenia Melchior Wańkowicz (ówczesny naczelnik Wydziału Prasowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych) przedstawił nowy projekt ustawy o egzemplarzu obowiązkowym.

28-30 VI – I Zjazd Bibliofilów Polskich w Krakowie, zorganizowany z inicjatywy Krakowskiego Towarzystwa Miłośników Książki. Wśród 150 uczestników licznie reprezentowani byli bibliotekarze i bibliografowie oraz przedstawiciele ZBP. Przewodniczył naczelnik Wydziału Bibliotek Ministerstwa WRiOP – S. Demby. Uchwalono m.in.: stworzenie stałej Rady Bibliofilskiej z przewodniczącym S. Dembym, zwrócenie się do rządu o zorganizowanie opieki nad zbiorami bibliotecznymi i archiwalnymi w posiadaniu prywatnym oraz do właścicieli tych zbiorów o udostępnienie ich badaczom, zainicjowanie Dnia Święta Książki.

Publikacje (Koło Krakowskie): Piekarski Kazimierz: *Inwentarz inkunabułów bibliotek polskich. Seria pierwsza.*

1926

Przełomowy rok w dziejach ZBP, otwierający nowy okres aktywności Związku, energicznych działań na rzecz uregulowania spraw zawodowych.

21 III – ogólne zebranie Koła Warszawskiego. Podjęto uchwałę o zwołaniu Ogólnego Zebrania Delegatów Kół razem z II Zjazdem Bibliofilów Polskich. Zarząd Koła włączył się w przygotowanie programu prac Sekcji Bibliotekoznawczej Zjazdu. Projekt obrad sekcji rozesłano do wszystkich kół i 21 bibliotek.

31 XI-2 XII – II Zjazd Bibliofilów Polskich w Warszawie, zorganizowany przez Radę Bibliofilską, zgromadził 400 uczestników. Przewodniczył dyrektor Zakładu Narodowego im. Ossolińskich L. Bernacki. Najaktywniejszą działalnością wykazała się Sekcja Bibliotekoznawcza (pod przewodnictwem E. Kuntzego), której program przygotowało Koło Warszawskie ZBP. Wygłoszono 16 referatów. ZBP przedstawił projekt ogólnopolskiej instrukcji katalogowania alfabetycznego, dyskutowano nad ustawą o egzemplarzu obowiązkowym i koniecznością uregulowania pragmatyki służbowej bibliotekarzy. Zgłoszono szereg wniosków (utworzenie Generalnej Dyrekcji Bibliotek i Państwowej Rady Bibliotecznej, utworzenie Biblioteki Narodowej, zainicjowanie wykładów bibliografii i bibliotekoznawstwa dla studentów wszyst-

kich wydziałów uniwersytetów polskich). Podjęto decyzję o zorganizowaniu w 1928 r. I Zjazdu Bibliotekarzy Polskich. Zgłoszono potrzebę wydawania czasopisma bibliotekarskiego.

Ukonstytuowała się Rada ZBP: E. Kuntze – przewodniczący, M. Łodyński – wiceprzewodniczący, W. Dąbrowska – sekretarz, S. Rygiel, W. Borowy, M. Rulikowski, J. Muszkowski – członkowie. Ministerstwo WRiOP uznało Radę ZBP za kompetentny organ doradczy w sprawach zarządzania bibliotekami do czasu powołania Państwowej Rady Bibliotecznej.

25 XI – walne zebranie Koła Lwowskiego. Przewodniczący – L. Bernacki.

11 XII – walne zebranie Koła Krakowskiego. Przewodniczący – E. Kuntze.

Współpraca międzynarodowa – Międzynarodowy Kongres Bibliotekarzy w Pradze (28 VI-3 VII), na którym zgłoszono inicjatywę utworzenia Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń Bibliotekarskich (IFLA). W kongresie uczestniczyła 70-osobowa delegacja z Polski. Związek przystąpił do Międzynarodowego Komitetu Bibliotecznego (przekształconego w roku 1929 w Międzynarodową Federację Stowarzyszeń Bibliotekarzy – IFLA).

Publikacje: *Statut Związku Bibliotekarzy Polskich*; (**Koło Krakowskie**): Grycz Józef: *Porównanie polskich przepisów katalogowania*; (**Koło Wileńskie**): Lenart Bonawentura: *Konserwacja książki zabytkowej i jej oprawy*.

1927

22 III – Koło Wileńskie zorganizowało kurs bibliotekarski dla bibliotekarzy seminariów i zakładów uniwersyteckich, bibliotek szkolnych i oświatowych. Prelegenci: Stefan Rygiel, Adam Łysakowski.

IV – Koło Warszawskie utworzyło Sekcję Bibliotek Naukowych (przewodniczący – M. Łodyński) i Sekcję Bibliotek Publicznych (przewodnicząca – J. Filipkowska-Szemplińska).

24 IV – Ogólne Zgromadzenie Delegatów Kół ZBP. Referat „Państwowa polityka biblioteczna” wygłosił S. Rygiel, wskazując w nim potrzebę wydania dekretu o organizacji bibliotek państwowych, ustanowienia centralnego urzędu administracyjno-bibliotecznego, utworzenia Generalnej Dyrekcji Bibliotek, Państwowego Instytutu Bibliograficznego, Państwowej Rady Bibliotecznej. Referat był później dys-

kutowany w kołach ZBP, otworzył też pierwszy numer „Przeglądu Bibliotecznego”. Godność członka honorowego nadano A. Chmielowi i F. Papée.

Wybrano Radę ZBP: E. Kuntze – przewodniczący, M. Łodyński, L. Bernacki – zastępcy przewodniczącego, W. Dąbrowska – sekretarz, F. Czerwijowski – skarbnik, W. Borowy, J. Muszkowski, M. Rulikowski, S. Rygiel – członkowie.

25 IV – narada przedstawicieli ZBP z kierownictwem Wydziału Bibliotek w sprawie najważniejszych problemów bibliotekarstwa. Omówiono m.in. opracowany przez M. Łodyńskiego projekt rozporządzenia o egzemplarzu obowiązkowym (rozporządzenie ogłoszono 4 VIII), wytyczne polskich przepisów katalogowania alfabetycznego (referował J. Grycz), decyzję umieszczenia zbiorów rapperswilskich przeznaczonych dla przyszłej Biblioteki Narodowej w depozycie w Centralnej Bibliotece Wojskowej. Zatwierdzono projekt „Przeglądu Bibliotecznego”. Redaktorem został E. Kuntze.

VI – Rada ZBP czynnie uczestniczyła w obchodach Miesiąca Książki zarządzanego okólnikiem Ministerstwa WRiOP.

X – Rada ZBP złożyła w Ministerstwie WRiOP projekt ustawy biblioteczej opracowany przez Koło Warszawskie.

26 XI – Koło Warszawskie zorganizowało uroczystość obchodów setnej rocznicy urodzin K. Estreichera.

Sprawy wydawnicze: W grudniu ukazał się pierwszy numer „Przeglądu Bibliotecznego”, nawiązujący do czasopisma, które pod takim właśnie tytułem było wydawane w latach 1908-1911 przez Towarzystwo Biblioteki Publicznej w Warszawie. „Przegląd Biblioteczny” uzyskał dzięki staraniom S. Dembego, naczelnika Wydziału Bibliotek, stałą subwencję Ministerstwa WRiOP. „Przegląd Biblioteczny” miał mieć charakter czasopisma naukowego, poświęconego teorii i praktyce bibliotekarstwa.

Publikacje (Koło Krakowskie): Łodyński Marian: *Nowoczesne bibliotekarstwo wojskowe*; **(Koło Wileńskie):** Ławrynowicz Antoni Tomasz: *Bajki o książce wybrane z „Półkopy bajek...”* wyd. drukiem w Grodnie 1789 r. / podał do druku A[dam] Ł[ysakowski].

1928

Dla uczczenia setnej rocznicy urodzin K. Estreichera (22 XI 1827) odbyły się okolicznościowe zebrania, organizowane przez Koła ZBP

w Warszawie, Krakowie i Lwowie oraz przez bibliofilów krakowskich i warszawskich. W Warszawie urządzono wystawę poświęconą wielkiemu bibliografowi, w Wilnie S. Rygiel wygłosił odczyt o Estreicherze w Polskim Radiu.

10 III – Koło Lwowskie powołało Komitet Obywatelski w sprawie propagandy czytelnictwa. Akces zgłosiło 35 instytucji.

22-23 IV – w Ogólnym Zgromadzeniu Delegatów Kół ZBP wzięło udział 15 delegatów i 5 członków Rady. Przewodniczył R. Kotula. Ratyfikowano statut Międzynarodowego Komitetu Bibliotek i Bibliotekarzy (International Library and Bibliographical Federation). Delegatami Związku zostali: J. Muszkowski i J. Filipkowska-Szemplińska. Postanowiono przeprowadzić w Sejmie i Senacie propagandę ustawy bibliotecznej, rozpocząć rejestrację wszystkich bibliotekarzy na terenie kraju, podjąć akcję w celu unormowania cenzusu zawodowego dla pracowników bibliotek wszystkich typów, znormalizowania kształcenia bibliotekarzy, ustanowienia egzaminów państwowych, przygotowania projektu organizacji Biura Pośrednictwa Pracy przy ZBP.

Wybrano Radę ZBP: E. Kuntze – przewodniczący, M. Łodyński, L. Bernacki – zastępcy przewodniczącego, W. Dąbrowska – sekretarz, F. Czerwijowski – zastępca sekretarza i skarbnik, W. Borowy, J. Muszkowski, S. Rygiel, S. Vrtel-Wierczyński – członkowie.

27-29 V – I Zjazd Bibliotekarzy Polskich we Lwowie obradujący równoległe z III Zjazdem Bibliofilów Polskich z udziałem 417 osób. Zjazdom towarzyszył jubileusz 100-lecia Zakładu Narodowego im. Ossolińskich. Przemówienia inauguracyjne do uczestników obydwu zjazdów wygłosili hr. E. Raczyński i S. Demby. Obrady obydwu zjazdów toczyły się oddzielnie. Przewodniczącym narady bibliotekarskiej został M. Łodyński, przewodniczącymi poszczególnych sekcji: S. Rygiel (Bibliotek Naukowych), J. Muszkowski (Bibliograficznej), H. Radlińska (Bibliotek Oświatowych). Podczas Zjazdu podjęto szereg uchwał i rezolucji. W sekcji bibliotek naukowych postanowiono czynić starania w celu: 1) przyznania bibliotekom regionalnym egzemplarza obowiązkowego z terenu ich działalności regionalnej, 2) przyspieszenia opracowania i wprowadzenia w życie ogólnopolskich przepisów katalogowania. W sekcji bibliograficznej wysunięto postulaty dotyczące: 1) rejestracji całkowitej bieżącej produkcji drukarskiej państwa, 2) bibliografii zawartości czasopism, 3) zorganizowania Państwowego Instytutu Bibliograficznego. W sekcji bibliotek oświatowych wysunięto sprawy: 1) projektu ustawy o gminnych bibliotekach publicznych, 2) kształcenia bibliotekarzy oświatowych.

18 VI – na posiedzeniu Rady ZBP rozpatrzono wnioski i rezolucje I Zjazdu Bibliotekarzy Polskich. Postanowiono doprowadzić do powołania państwowej szkoły bibliotekarskiej oraz zorganizować dział bibliotekarski na Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu.

14 IX – mimo protestów ZBP w Ministerstwie WRiOP zlikwidowano Wydział Bibliotek. Sprawy bibliotekarskie znalazły się w gestii Departamentu Nauki i Szkół Wyższych w Wydziale Nauki. 10 X Rada ZBP wystosowała memoriał do ministra WRiOP w sprawie reaktywowania Wydziału Bibliotek.

7 XI – Rada ZBP przyjęła scenariusz ekspozycji działu bibliotekarskiego na Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu opracowany przez K. Świerkowskiego. Projekt wystawy przewidywał przedstawienie dorobku bibliotekarstwa polskiego w ostatnim dziesięcioleciu, działalności Wydziału Bibliotek oraz rozwoju zawodu bibliotekarskiego w Polsce.

Sprawy organizacyjne: Wobec niewydolności organizacyjnej Koła Poznańskiego pod przewodnictwem Z. Celichowskiego i jego śmierci w 1923 roku kierownictwo Koła przejął E. Kuntze. Po jego wyjeździe do Rosji dla pełnienia tam obowiązków przewodniczącego Delegacji Polskiej w Mieszanych Komisjach Reewakuacyjnej i Specjalnej w Moskwie i Leningradzie, kierował Kołem Poznańskim ks. H. Likowski, człowiek schorowany i niezdolny do pełnej aktywności społecznej. Wielu członków Koła włączyło się do Towarzystwa Bibliofilów. Wreszcie 26 III Koło Poznańskie przekształciło się w Koło Poznańsko-Pomorskie. Podczas Ogólnego Zgromadzenia Delegatów Kół ZBP (23-24 IV) przyjęto koncepcję objęcia organizacją ZBP całego obszaru państwa. Każde z dotychczasowych kół miało objąć jedno lub kilka województw, i tak: 1) Koło warszawskie – m. Warszawę, województwa: warszawskie, lubelskie i poleskie, 2) Koło krakowskie – województwa: krakowskie, kieleckie i śląskie, 3) Koło wileńskie – województwa: wileńskie, białostockie i nowogrodzkie, 4) Koło lwowskie – województwa: lwowskie, wołyńskie, tarnopolskie i stanisławowskie, 5) Koło łódzkie – województwo łódzkie, 6) Koło poznańsko-pomorskie – obszar województwa.

Publikacje (Koło Krakowskie): Finkel Ludwik: *Karol Szajnocha bibliotekarzem; Kraków Bibliotekarzom i Bibliofilom obradującym we Lwowie 1928 r. w setną rocznicę istnienia Zakładu Narodowego im. Ossolińskich; Sigla codicum manuscriptorum qui olim in Bibliotheca publica Leninopolitana exstances nunc in Biblio-*

*theca Universitatis Varsoviensis asservantur / Edita cura Delegatio-
nis Poloniae in mixta Polono-Sovietica Commissione Peculiari; (Kolo
Lwowskie): Bibliografia polskich druków lwowskich XVI-XVIII wie-
ku; Łysakowski Adam: Katalog rzeczowy bibliotek naukowych:
(streszcz. ref....); Modlitewnik Władysława Warneńczyka w zbiorach
Biblioteki Bodlejańskiej z uwzględnieniem zapisków Józefa Korze-
niowskiego / oprac. Ludwik Bernacki, Ryszard Ganszyniec, Włady-
sław Podlacha; Przewodnik informacyjny po Lwowie: I Zjazd Biblio-
tekarzy Polskich i III Zjazd Bibliofilów Polskich we Lwowie 26-29
maja 1928 r.; „Słowo Polskie” [Dodatek nadzwyczajny poświęcony]
Zjazdowi Bibliotekarzy i Bibliofilów w święto stulecia Ossolineum
we Lwowie 26 V 1928- 29 V 1928 / red. Eustachy Gaberle; (Kolo
Warszawskie): Świerkowski K[sawery]: Karol Estreicher: bibliogra-
fia prac jego i literatury o nim; (Kolo Wileńskie): „Estreicher Karol”
22 XI 1827 - 30 IX 1908: [portret] z oryg., stanowiącego własność
Uniwersyteckiej Biblioteki w Wilnie, wykonanego sangwiną przez Ka-
zimierza Kwiatkowskiego; Łysakowski Adam: Wileńska bibliografia re-
gionalna w I półroczu 1928 r.; Rygiel Stefan: Estreicher a Wilno.*

31 XII – ZBP liczył 417 członków zrzeszonych w 6 kołach: War-
szawskim, Lwowskim, Poznańsko-Pomorskim, Wileńskim, Krakows-
kim i Łódzkim.

1929

16 II – na posiedzeniu Rady ZBP omówiono udział Związku w Mię-
dzynarodowym Zjeździe Bibliotekarzy (Primo Congresso Mondiale
delle Biblioteche e di Bibliografia) w Rzymie.

III – z inicjatywy F. Czerwijowskiego i J. Millerowej przy Kole
Warszawskim (i pod jego nadzorem) powołano do życia Poradnię dla
bibliotek publicznych (Poradnię Biblioteczną), początkowo pod kiero-
wnictwem J. Filipkowskiej-Szemplińskiej, od października – W. Dą-
browskiej. Do zadań Poradni miało należeć: opracowywanie katalo-
gów wzorcowych oraz zestawień bibliograficznych, zaopatrywanie bib-
liotek w gotowe komplety książek (w trwałej oprawie, zinwentaryzo-
wanych i skatalogowanych), opracowywanie wzorów druków biblio-
tecznych i zaopatrywanie bibliotek w druki, prace instruktorskie, udzie-
lanie porad korespondencyjnych, prowadzenie krótkoterminowych
kursów bibliotekarskich. W 1929 r. z usług Poradni skorzystało 127
instytucji.

28 IV – w dorocznym Ogólnym Zgromadzeniu Delegatów Kół uczestniczyło 17 delegatów i 11 członków Rady. Przewodniczył A. Birkenmajer. Referat „Rejestracje bibliotekarzy polskich” wygłosiła J. Dąbrowska. Godność członka honorowego ZBP nadano A. Bederskiemu. Postanowiono złożyć wniosek do władz o wydanie dekretu w sprawie ujednoczenia statystyki w bibliotekach państwowych, przygotować „ramową” wystawę biblioteczną, powołano komisję opiniodawczą dla wydawnictw z dziedziny bibliotekarstwa.

Rada ZBP: E. Kuntze – przewodniczący, M. Łodyński, L. Bernacki – zastępcy przewodniczącego, W. Dąbrowska – sekretarz, F. Czerwijowski – skarbnik, W. Borowy, J. Muszkowski, S. Rygiel, S. Wierczyński.

V – Rada ZBP rozesała do bibliotek naukowych tymczasowy plan skoordynowania prac bibliotekarskich.

29 V-2 VI – II Zjazd Bibliotekarzy Polskich w Poznaniu odbywał się równolegle z IV Zjazdem Bibliofilów Polskich. Przewodniczącym obu narad został A. Lubomirski. Zjazd połączono z jubileuszami stulecia Biblioteki Raczyńskich oraz stulecia pierwszego wydawnictwa Biblioteki Kórnickiej. Zjazd zgromadził 182 delegatów oraz 134 hospitantów i gości. W tym czasie w Poznaniu trwała Powszechna Wystawa Krajowa. Przewodniczącym II Zjazdu Bibliotekarzy był E. Kuntze, przewodniczącymi sekcji: F. Smolka (Bibliotek Naukowych), F. Czerwijowski (Bibliotek Oświatowych), A. Birkenmajer (Bibliograficznej). Wykład inauguracyjny „Bilans dziesięcioletniej pracy na polu bibliotekarstwa i bibliografii w Polsce” wygłosił A. Birkenmajer. W sekcji bibliotek naukowych podjęto uchwały: 1) podziału personelu bibliotek wyższych szkół akademickich na trzy grupy: naukowych, technicznych i administracyjno-rachunkowych, 2) utworzenie biur informacyjnych dla studiujących na uniwersytetach, 3) pilnego zrealizowania postulatu normalizacji bibliotek naukowych. Sekcja bibliograficzna wysunęła postulaty dotyczące utworzenia: 1) ogólnego wykazu czasopism według tytułów, jako niezbędnego warunku dla wszelkiej bibliografii zawartości czasopism, 2) specjalnych bibliografii retrospektywnych czasopism z uwzględnieniem ich zawartości, 3) bibliografii zawartości bieżących czasopism, wydawanych periodycznie, jako drugiej części Urzędowego Wykazu Druków, 4) organizowania w przyszłości odrębnych zjazdów bibliografów polskich, odbywanych łącznie ze zjazdami bibliotekarzy i bibliofilów. W sekcji bibliotek oświatowych za najważniejszy postulat uznano unormowanie prawne podstaw bytu i organizacji bibliotek publicznych, dostępnych dla szerszego ogółu. Podczas Zjazdu (29 V) odbyło się posiedzenie

Komisji Statutowej ZBP pod przewodnictwem A. Birkenmajera, na którym uzgodniono ostateczny tekst nowego statutu ZBP, opracowany przez M. Łodyńskiego.

1 VI – Ogólne Zgromadzenie Delegatów Kół przyjęło nowy statut, w którym wprowadzono podział na członków zwyczajnych, nadzwyczajnych i wspierających, podkreślono, że ZBP nie jest związkiem kół – jak to określał dotychczasowy statut – lecz związkiem członków zrzeszonych w kołach. Radę ZBP poszerzono o delegatów kół. Ustalono przekazywanie 50% składek członkowskich na wydawanie „Przeglądu Bibliotecznego”.

9 XI – Rada ZBP podjęła uchwałę w sprawie przekazania dyrekcjom bibliotek uniwersyteckich rezolucji M. Des Loges'a, zalecającej organizowanie biur informacji przy tychże bibliotekach.

Współpraca międzynarodowa – I światowy kongres bibliotekarzy i bibliografów zorganizowany w Rzymie (15-30 VI) przez Międzynarodowy Komitet Bibliotek i Bibliografii (International Library and Bibliographical Committee). Kongres zgromadził 1200 uczestników z 30 krajów. Delegacja polska – 31 osób, w tym 7 przedstawicieli ZBP. E. Kuntze został powołany na członka Komisji Uchwał, J. Muszkowski na przewodniczącego Sekcji Statystyki Produkcji Wydawniczej. O planach budowy gmachu Biblioteki Jagiellońskiej mówił A. Birkenmajer, sprawy egzemplarza obowiązkowego przedstawiał E. Gaberle, zaś w kwestiach międzynarodowej bibliografii wypowiadał się J. Muszkowski. Kongresowi towarzyszyła Międzynarodowa Wystawa Bibliotek i Urządzeń Bibliotecznych w Rzymie. Bibliotekarze polscy przedstawili na niej: fotografie gmachów i wnętrz bibliotek naukowych (Jagiellońskiej, Uniwersytetu Warszawskiego, Wojskowej, Rapperswilskiej, Krasieńskich, Uniwersytetu Warszawskiego), plany architektoniczne nowego gmachu Biblioteki Jagiellońskiej, wydawnictwa bibliotekarskie i bibliofilskie, komplet bibliografii Estreichera i Finkla, wskaźnik elektryczny systemu K. Piotrowicza. Podczas obrad Kongresu powołano Międzynarodową Federację Stowarzyszeń Bibliotekarskich (IFLA). W ramach współpracy z Międzynarodową Komisją Współpracy Umysłowej ZBP zaopiniował projekt międzynarodowych skrótów tytułów czasopism.

Publikacje Statut Związku Bibliotekarzy Polskich (Koło Krakowskie): Bar Adam: *Indeks korespondencji Józefa Ignacego Kraszewskiego przechowywanej w zbiorach Biblioteki Jagiellońskiej*; Grycz Józef: *Porównanie zagranicznych przepisów katalogowania*; (Koło

Lwowskie): *Les bibliothèques de Lwów / aperçu sommaire rédigé par un Comité nommé par l'Association des Bibliothécaires Polonais, Section de Lwów sous la direction de M. Gaberle; Pamiętnik I Zjazdu Bibliotekarzy Polskich w Łwowie (26-29 V 1928 r.) / oprac. Jan Bronisław Richter; (Koło Poznańsko-Pomorskie): Biblioteki wielkopolskie i pomorskie / praca zbiorowa pod red. Stefana Wierczyńskiego; Dunin-Borkowski St[anisław]: O obowiązkach bibliotekarza: (rzecz napisana w r. 1827 z powodu uporządkować i otworzyć się mającej biblioteki imienia Ossolińskich)... / wyd. jubil. przyg. Zygmunt Mocarski; (Koło Warszawskie): Dąbrowska Wanda: Nowoczesne ustawodawstwo w zakresie bibliotek publicznych.*

31 XII – ZBP liczył 487 członków.

1930

17 II – Komisariat Rządu m.st. Warszawy zatwierdził nowy statut ZBP.

18 II – Rada ZBP ratyfikowała statut Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń Bibliotekarskich (IFLA), postanowiła również powołać korespondentów Związku dla opracowywania informacji o sprawach bibliotekarstwa polskiego do fachowych czasopism zagranicznych.

27 IV – doroczne Ogólne Zgromadzenie Delegatów Kół, obradujące pod przewodnictwem J. Augustyniaka, poleciło Radzie bezzwłoczne wystąpienie do władz państwowych o przyznanie bibliotekarzom naukowym bibliotek państwowych stałego specjalnego dodatku naukowego do uposażenia. Referat „Działalność Kół ZBP” wygłosiła W. Dąbrowska.

28 IV – Rada powołała Komisję Opiniodawczą w zakresie wydawnictw bibliotekarskich. Przewodniczący A. Łysakowski.

8 V-8 VI – dzięki dotacji Ministerstwa WRiOP Poradnia Biblioteczna Warszawskiego Koła ZBP zorganizowała miesięczny bezpłatny kurs dla pracowników bibliotek ogólnokształcących.

13 V – odbyło się posiedzenie Komitetu Organizacyjnego III Zjazdu Bibliotekarzy Polskich w Wilnie. Przewodniczącym Komitetu został A. Łysakowski, sekretarzem M. Ambros; powołano 9 sekcji.

13-15 V – Koło Lwowskie zorganizowało Wystawę Ekslibrisów Słowiańskich.

V – podjęto działania dotyczące normalizacji metod pracy w bibliotekach naukowych. Rada Związku rozesłała do dyrekcji bibliotek naukowych „Tymczasowy plan skoordynowania prac bibliotekarskich” opracowany przez M. Łodyńskiego.

1-5 VI – Koło Poznańsko-Pomorskie zorganizowało w Poznaniu Wystawę Regionalną ku czci J. Kochanowskiego.

28 VI – uchylenie prawa prasowego z 10 V 1927 roku wywołało protesty ZBP. Rezolucja Koła Lwowskiego postulowała, by uregulować obowiązkowe dostarczanie druków do bibliotek „nie w związku z przyszłą ustawą prasową, lecz drogą osobnej ustawy o obowiązkowym egzemplarzu bibliotecznym”.

9 IX – opracowany przy współudziale ZBP projekt ustawy o egzemplarzu obowiązkowym został przekazany Wydziałowi Prawnemu Ministerstwa WRiOP, a w październiku znalazł się w Sejmie.

20 IX – na posiedzeniu Rady zatwierdzono opracowany przez A. Łysakowskiego wykaz podręczników i lektury obowiązującej przy egzaminach dla kandydatów na stanowiska I i II kategorii w państwowej służbie bibliotecznej. Utworzono Komisję Prawniczą ZBP.

14 XI – godność członka honorowego ZBP nadano I. Collijnowi, dyrektorowi Biblioteki Królewskiej w Sztokholmie, prezesowi IFLA. Dyplom wręczono 3 XII na zebraniu Koła Warszawskiego.

28 XI – podczas uroczystości otwarcia Biblioteki Narodowej w imieniu ZBP przemówienie wygłosił E. Kuntze.

Współpraca międzynarodowa – J. Muszkowski został powołany (19 VI) do Komitetu Rzecznawców przy Międzynarodowej Komisji Współpracy Umysłowej Ligi Narodów. Na Konferencji Komitetu IFLA w Sztokholmie (20-22 VIII) wygłosił referat „Międzynarodowa statystyka produkcji wydawniczej”. ZBP powierzono ułożenie skrótów dla wszystkich języków słowiańskich w „Międzynarodowym kodeksie skrótów bibliotekarskich”. Rada powierzyła wykonanie tego zadania J. Muszkowskiemu i W. T. Wisłockiemu.

Publikacje: (**Koło Lwowskie**): *Katalog wystawy Ex-librisów słowiańskich*; (**Koło Poznańsko-Pomorskie**): Dobrzyńska-Rybicka Ludwika, Szulc-Golska Bożenna: *Katalog wystawy regionalnej ku czci Jana Kochanowskiego* [...]; (**Koło Warszawskie**): Rubakin Nikolaj Aleksandrowiç: *Czytelnictwo młodzieży i różnice zainteresowań pokoleń*.

31 XII – ZBP liczył 497 członków.

Kryzys gospodarczy w kraju dał się we znaki również bibliotekarzom i ich organizacji, przeszkodził we wprowadzeniu w życie wielu inicjatyw, postawił przed Związkiem Bibliotekarzy Polskich nowe zadania, wśród których na czoło zaczęły wysuwać się sprawy bytowe. W tych trudnych czasach nie zapomniano jednak o sprawach zasadniczych dla prawidłowego funkcjonowania bibliotek. Powołano Komisję Bibliotek Ogólnokształcących, która postawiła przed sobą zadanie przygotowania gruntu pod ustawę biblioteczną, opracowanie planu ogólnokrajowej sieci bibliotecznej. Komisja współpracowała z Wydziałem Oświaty Pozaszkolnej, przy którym powstał referat biblioteczny prowadzony przez J. Filipkowską-Szemplińską.

28-31 III – w wyniku starań ZBP przeprowadzono pierwszy państwowy egzamin bibliotekarski na stanowiska I i II kategorii w państwowej służbie bibliotecznej.

9 IV-21 V – na zlecenie Ministerstwa WRiOP warszawska Poradnia Biblioteczna zorganizowała sześciotygodniowy bezpłatny kurs bibliotekarski.

26 IV – w dorocznym Ogólnym Zgromadzeniu Delegatów Kół ZBP uczestniczyło 24 delegatów i 6 członków Rady. Przewodniczył L. Kolanowski. Postanowiono wystąpić do Ministerstwa WRiOP w sprawie utworzenia państwowej uczelni bibliotekarskiej. Zdecydowano podnieść składkę członkowską do 20 zł rocznie (27% wpływów ze składek do dyspozycji koła, reszta na wydawanie „Przeglądu Bibliotecznego” i wydatki Rady), przy czym zdecydowano powierzyć druk „Przeglądu Bibliotecznego” tańszej drukarni i zmniejszyć objętość poszczególnych zeszytów. Wybrano Radę ZBP: E. Kuntze – przewodniczący, M. Łodyński, S. Rygiel – wiceprzewodniczący, W. Pocięcha – sekretarz, W. Dąbrowska – skarbnik.

VI – Sekcja Badania Czytelnictwa Koła Warszawskiego przy udziale ZNP ogłosiła konkurs im. J. Mortkowicza na najlepiej wydaną książkę biblioteczną.

26 X – Rada przyjęła projekt memoriału A. Łysakowskiego w sprawie dodatku naukowego do uposażeń bibliotekarzy uniwersyteckich.

XI – Koło Warszawskie, z inicjatywy J. Poczętowskiej, podjęło organizowanie czyteln i bibliotek dla bezrobotnych w ramach pomocy kulturalnej bezrobotnym. Akcję finansował Komitet Pomocy Społecznej i Fundusz Pracy.

Współpraca międzynarodowa – Związek ożywił kontakty z IFLA. Jan Muszkowski reprezentował ZBP na obradach Komitetu Rzeczoznawców Bibliotecznych przy Międzynarodowej Komisji Współpracy Umysłowej (Paryż, 4-6 VI) oraz brał udział w posiedzeniu Komitetu IFLA w Cheltenham (29-31 VIII), gdzie wygłosił referat o statystyce druków.

Sprawy organizacyjne: powstało Koło Zagłębia Dąbrowskiego z siedzibą w Będzinie (12 IV).

Publikacje (Koło Wileńskie): *Uchwała Walnego Zebrania członków Wileńskiego Koła... z powodu ustąpienia Wacława Wejtki, członka Zarządu i skarbnika.*

31 XII – ZBP liczył 471 członków.

1932

Do Związku Miast, instytucji niesamorządowych prowadzących biblioteki publiczne, do wszystkich wojewodów wystosowano memoriał w sprawie utrzymania dotychczasowego stanu bibliotek oświatowych, nieredukowania pracowników bibliotek oraz niekrepowania samorządów przy zatwierdzaniu budżetów bibliotecznych. Podobną odezwę ZBP wystosował do prasy.

21 III – Rada przyjęła projekt pisma Komisji Prawniczej do Ministerstwa WRiOP w sprawie dopuszczenia do egzaminów bibliotecznych praktykantów i wolontariuszy. Równocześnie zaakceptowano zgłoszony przez E. Kuntzego projekt zmniejszenia objętości „Przeglądu Bibliotecznego” oraz zmiany drukarni.

III – Koło Łódzkie złożyło na ręce prezydenta m. Łodzi B. Ziemięckiego protest przeciwko redukcjom pracowników dzielnicowych bibliotek publicznych. Koło Warszawskie przeprowadziło rejestrację bezrobotnych bibliotekarzy, Koło Wileńskie powołało Fundusz Bezrobocia.

18 III – w wyniku zabiegów ZBP ogłoszono ustawę o bezpłatnym dostarczaniu druków dla celów bibliotecznych i urzędowej rejestracji.

25 VI – doroczne Ogólne Zgromadzenie Delegatów Kół w Wilnie. Przewodniczył S. Lisowski. Postanowiono m.in. wystosować do rządu apel o zapewnienie bibliotekom środków materialnych. Poruszono sprawę płac bibliotekarzy. Obniżono składkę członkowską do 12 zł (45% wpływów ze składek do dyspozycji kół).

26-28 VI – III Zjazd Bibliotekarzy Polskich w Wilnie pod przewodnictwem E. Kuntzego, który wygłosił referat inauguracyjny „Współudział Polski w międzynarodowych pracach bibliotekarskich”. Przewodniczący sekcji: L. Kolankowski (Bibliotek Naukowych), J. Augustyniak (Bibliotek Oświatowych), W. Wisłocki (Bibliograficznej). Wśród wniosków znalazły wyraz postulaty realizowania racjonalnej polityki bibliotecznej: 1) kwestia czasopism, 2) polityka zakupów, 3) opracowanie i ogłoszenie drukiem centralnego katalogu czasopism zagranicznych w bibliotekach polskich, 4) zniesienie opłat pocztowych dla międzybibliotecznych przesyłek książkowych, 5) utworzenie w ZBP instytutu badań nad czytelnictwem, 6) sformułowanie projektu ustawy o unormowaniu podstawowych kwalifikacji i zakresu pracy pracowników bibliotek powszechnych. Przyjęto postanowienia dotyczące bibliografii regionalnej, polecono Radzie Związku opracowanie memoriału w sprawie wprowadzenia w jednej z wyższych klas szkoły średniej nauki bibliografii oraz znajomości bibliotek i umiejętności korzystania z nich. Zjazdowi towarzyszyły: Wileńska Wystawa Książki oraz Wystawa Kartograficzna Zbiorów Lelewela.

27 VI – ukonstytuowała się Rada ZBP: E. Kuntze – przewodniczący, M. Łodyński, J. Augustyniak – zastępcy przewodniczącego, J. Niezgoda – sekretarz, W. Dąbrowska – skarbnik, J. Muszkowski, A. Birkenmajer – członkowie. Rada powołała komisje: ds. Zawodowych (przew. J. Augustyniak), Szkół Wyższych (przew. S. Wierczyński) oraz ds. Bibliotek Fundacyjnych (przew. J. Muszkowski).

11 XII – Rada podjęła uchwałę o włączeniu się do prac międzynarodowych w zakresie organizacji wypożyczania międzybibliotecznego oraz statystyki bibliotecznej.

Współpraca międzynarodowa – w sesji Komitetu IFLA w Bernie (9-10 VI) uczestniczył J. Muszkowski, który wygłosił referat na temat międzynarodowej statystyki druków. Rada ZBP przekazała Komitetowi Rzeczoznawców Bibliotecznych w Paryżu materiały dotyczące wykorzystania bibliotek oświatowych dla wczasów robotniczych w związku z ankietą Bureau International du Travail.

Publikacje (Koło Krakowskie): Friedbergowa Maria: *Bibliografia bibliografii, bibliotekarstwa i bibliofilstwa; Wykaz czasopism zagranicznych otrzymywanych w r. 1932 przez 11-cie polskich bibliotek naukowych*; **(Koło Lwowskie):** *Lwowskie studia biblioteczne*. T. 1 / red. Eustachy Gaberle; **(Koło Warszawskie):** Hryniewicz Zofia: *Czytelnictwo w bibliotekach robotniczych związków zawodowych*; **(Koło Wileńskie):** *Biblioteki wileńskie: praca zbiorowa* / pod red. Adama

Lysakowskiego; Burhardt Stefan: *Wileńskie Koło Związku Bibliotekarzy Polskich (1923-1932)*; Świerkowski Ksawery: *Wilno kolebką drukarstwa łotewskiego*.

31 XII – ZBP liczył 399 członków.

1933

Dalsze nasilenie starań o poprawę sytuacji bibliotekarzy, zwłaszcza tych, których szczególnie dotknęły skutki kryzysu. Podjęto też działania na rzecz obsługi czytelniczej bezrobotnych.

II – Biuro Pośrednictwa Pracy ZBP zostało zalegalizowane przez Komisariat Rządu i uzyskało prawo do działania na terenie całego kraju. Zarejestrowano 68 osób, z których 33 uzyskały pracę. Przy Kole Warszawskim uruchomiono Sekcję Pomocy Bibliotecznej dla Bezrobotnych, prowadzącą 4 punkty biblioteczne (3 dla pracowników fizycznych, 1 dla inteligencji), czynne 3-4 godziny dziennie. Odnotowano 24 228 wypożyczeń. Rada zaleciła kołom zakładanie kas samopomocy.

15 III – nowa ustawa o szkołach akademickich spowodowała dalsze pogorszenie się sytuacji zawodowej bibliotekarzy. ZBP wystosował do władz memoriał w sprawie unormowania stosunku służbowego bibliotekarzy szkół akademickich. W obszernym dokumencie (opublikowanym w „Przeglądzie Bibliotecznym”, 1934, s.63-81) dokonano szczegółowej analizy uposażeń bibliotekarzy akademickich w państwach europejskich, przedstawiono projekt nowelizacji przepisów.

11 VI – w dorocznym Ogólnym Zgromadzeniu Delegatów Kół uczestniczyło 13 delegatów i 9 członków Rady. Przewodniczył J. Grycz. Nadano godność członka honorowego F. Czerwijowskiemu. Omówiono sytuację bibliotekarzy i ZBP w związku z kryzysem. Przyjęto projekt działań na rzecz przygotowania ustawy bibliotecznej. Wybrano Radę: S. Vrtel-Wierczyński – przewodniczący, J. Muszkowski, J. Grycz – wiceprzewodniczący, J. Niezgoda – sekretarz, H. Radlińska – skarbnik, W. Pociecha – zastępca skarbnika, A. Birkenmajer, F. Smolka – członkowie.

23 X – posiedzenie Rady poświęcone statutowi bibliotek szkół wyższych; referat wygłosił J. Grycz. Rada uchwaliła wysłanie do Wydziału Nauki i Szkół Wyższych oraz Wydziału Programowego Ministerstwa WRiOP memoriału w sprawie utworzenia uniwersyteckich katedr bibliografii oraz włączenia do programów szkół średnich nauki o książce.

26 XI-3 XII – ZBP uczestniczył w Tygodniu Książki Polskiej z bogatym programem imprez organizowanych w poszczególnych Kołach.

21 XII – posiedzenie Rady poświęcone projektowi ustawy i rozporządzenia wykonawczego w sprawie druków dla celów bibliotecznych i ich urzędowej rejestracji; referat wygłosił J. Grycz.

Współpraca międzynarodowa – na sesji IFLA w Chicago (14 X) ZBP reprezentował J. Muszkowski, który wygłosił referat o bibliotekach polskich oraz tezy referatu o międzynarodowej statystyce druków, zaś na posiedzeniu IFLA w Avignon (13-14 XI) zestawił wyniki dwóch ankiet: polskiej, w sprawie wypożyczeń międzybibliotecznych oraz międzynarodowej, w sprawie statystyki druków.

31 XII – ZBP liczył 418 członków. Działalność Koła Zagłębia Dąbrowskiego po śmierci jego pierwszego przewodniczącego, L. Nowaka (20 VI 1933), zamarła.

1934

15 III – Komisja Bibliotek Szkół Wyższych przedstawiła Radzie projekt F. Smolki „O regulaminie bibliotecznym” i A. Łysakowskiego „O ujednoczeniu sprawozdań bibliotecznych”, zaś Komisja Wydawnicza wstępny projekt podręcznika bibliotekarskiego, zreferowany przez A. Łysakowskiego. Rada postanowiła powierzyć opracowanie podręcznika M. Łodyńskiemu. Odroczone termin zwołania IV Zjazdu Bibliotekarzy Polskich na rok 1936.

13 IV – dzięki staraniom ZBP minister WRiOP wprowadził jednolite przepisy katalogowania alfabetycznego w bibliotekach państwowych.

22 IV – na dorocznym Ogólnym Zgromadzeniu Delegatów Kół ożywioną dyskusję wywołał referat J. Muszkowskiego „Zadania Związku Bibliotekarzy Polskich – działalność zawodowo-organizacyjna, naukowa i społeczno-oświatowa”. Rozważano konieczność zmian w statucie. Zobowiązano redakcję „Przeglądu Bibliotecznego” do przedstawienia Radzie nowego planu czasopisma (więcej materiałów odnoszących się do praktyki, mniej historycznych). Ustalono, że publikacje w „Przeglądzie” winny być w miarę możliwości honorowane.

23 IV – powołano Radę: S. Wierczyński – przewodniczący, J. Muszkowski, J. Niezgoda – wiceprzewodniczący, W. Olszewicz – sekretarz, F. Czerwijowski – skarbnik, A. Birkenmajer, F. Smolka – członkowie. Komisje: ds. Bibliotek Ogólnokształcących (przew. H. Radlińska),

ds. Zawodowych (J. Augustyniak), ds. Bibliotek Fundacyjnych (L. Kolankowski), Opiniodawcza (A. Łysakowski, na jego wniosek Komisja zmieniła nazwę na Wydawniczą), ds. Międzynarodowych (J. Muszkowski), ds. Bibliotek Szkół Wyższych (S. Wierczyński).

Przyjęto projekt artykułu S. Wierczyńskiego „Bibliotekarstwo polskie w świetle nowych ustaw”. Artykuł postanowiono wydrukować w „Przeglądzie Bibliotecznym”, odbitki rozesać do rektorów uniwersytetów i politechnik, kierowników większych bibliotek, posłów, kół ZBP. Rozpatrzono projekty: nowelizacji rozporządzenia o stosunku służbowym profesorów państwowych szkół akademickich, rozporządzenia o ustanowieniu tabeli stanowisk w urzędach i instytucjach państwowych oraz rozporządzenia o zaszeregowaniu funkcjonariuszy państwowych do grup uposażenia. Rada powołała Komisję Propagandową (przew. S. Rygiel).

25 IX – Rada ZBP stwierdziła potrzebę ożywienia komisji: Wydawniczej i Propagandowej.

Poradnia Biblioteczna rozszerzyła działalność. Z jej usług korzystały 2193 instytucje. Rozpoczęto badania czytelnictwa na wsi.

Sekcja Pomocy Bibliotecznej dla Bezrobotnych prowadziła w Warszawie centralną wymianę książek i 5 punktów bibliotecznych (35 192 wypożyczenia, 45 282 odwiedziny).

Sekcja Pomocy Bezrobotnym Bibliotekarzom wraz z Biurem Pośrednictwa Pracy uzyskała subsydlum Funduszu Pracy (30 000 zł), 35,4% zarejestrowanych uzyskało pracę.

Koło Wileńskie prowadziło kasę samopomocową.

Sprawy wydawnicze: w kwietniu wznowiono wydawanie „Bibliotekarza” jako kontynuacji „Biuletynu Biblioteki Publicznej m. st. Warszawy”. W skład redakcji weszli: L. Bykowski, F. Czerwijowski i W. Dąbrowska.

Publikacje (Koło Krakowskie): *Bibliotekarstwo polskie w świetle nowych ustaw: (stan obecny, projekt unormowania państwowej służby bibliotecznej); Memoriał Rady ZBP w sprawie unormowania stosunku służbowego bibliotekarzy szkół akademickich;* **(Koło Warszawskie):** Zaremba-Guzińska J[adwiga]: *Jak pogłębić zainteresowania czytelnicze u bezrobotnych / słowo wstępne* Jan Muszkowski; **(Poradnia Biblioteczna):** *Książka w bibliotece: katalog informacyjny: praca zbiorowa / pod red. Wandy Dąbrowskiej, ze współudziałem Jana Muszkowskiego.*

31 XII – ZBP liczył 424 członków.

Pozytywnie zakończyły się starania o przyznanie bibliotekom tytułu instytucji publicznej oraz o ulgi pocztowe dla przesyłek bibliotecznych. Z inicjatywy Rady ZBP sprawa unormowania stosunku służbowego bibliotekarzy szkół akademickich została poruszona na konferencji rektorów.

25-27 II – drugi państwowy egzamin bibliotekarski.

III – Rada ZBP przesłała do Ministerstwa WRiOP i zainteresowanych bibliotek schemat znormalizowanego sprawozdania bibliotek uniwersyteckich opracowany przez Komisję Bibliotek Szkół Wyższych.

19 III – na posiedzeniu Rady ZBP omówiono sprawę utworzenia Związku Bibliotekarzy Słowiańskich. W pierwszym rzędzie postanowiono dążyć do zorganizowania zjazdu bibliotekarzy słowiańskich.

28 IV – w dorocznym Ogólnym Zgromadzeniu Delegatów Kół uczestniczyło 14 delegatów i 9 członków Rady. Przewodniczył M. Łodyński. J. Muszkowski zreferował sprawę ustawy bibliotecznej, porównując projekt ZBP z ostatnią wersją projektu rządowego. Postanowiono doprowadzić do powołania przy kuratoriach okręgów szkolnych komisji egzaminacyjnych dla bibliotekarzy szkolnych.

27 V – nadzwyczajne posiedzenie Rady ZBP dla uczczenia pamięci marszałka J. Piłsudskiego. Wcześniej złożono zmarłemu hołd w Belwederze, wysłano pisma kondolencyjne do wdowy po Piłsudskim i do ministra WRiOP. Do kół skierowano okólnik z zaleceniem zorganizowania specjalnych posiedzeń. Postanowiono podjąć starania o wprowadzenie do Narodowego Komitetu Uczczenia Pamięci Marszałka Piłsudskiego dwóch przedstawicieli ZBP, wysunąć hasło budowy sieci bibliotek im. Marszałka Piłsudskiego i w ten sposób związać uczczenie zmarłego z realizacją ustawy bibliotecznej.

VI – Sekcja Pomocy Bibliotecznej dla Bezrobotnych przekazała Związkowi Pracy Obywatelskiej Kobiet sześć bibliotek obsługujących 1300 czytelników, z księgozbiorem liczącym 3384 wol.

19 X – Rada powołała Komisję Kształcenia Zawodowego pod przewodnictwem J. Muszkowskiego, zastępując równocześnie dotychczasową nazwę Komisji Bibliotek Szkół Wyższych na Komisję Bibliotek Naukowych z dwiema podkomisjami: katalogowania rękopisów (przewodniczący A. Lewak) oraz katalogowania map i atlasów (B. Olszewicz).

10-11 XI – zorganizowany przez Koło Krakowskie Nadzwyczajny Zjazd Bibliotekarzy i Bibliofilów dla uczczenia pamięci J. Piłsudskiego. W programie m.in. otwarcie wystawy książek i grafik związanych z osobą zmarłego oraz uroczysty pochód do krypty wawelskiej.

Sekcja Pomocy Bezrobotnym znalazła zatrudnienie dla 21 osób.

Poradnia Biblioteczna świadczyła usługi 2467 instytucjom. Prowadzono propagandę książki i czytelnictwa, wyjazdy instruktorskie w teren, kursy bibliotekarskie oraz komisową sprzedaż książek.

Współpraca międzynarodowa – w światowym kongresie bibliotekarzy i bibliofilów (Madryt, 20-30 V) wzięła udział pięcioosobowa delegacja z Polski, w tym J. Muszkowski reprezentujący ZBP. On też przewodniczył części obrad Sekcji Wypożyczeń Międzybibliotecznych oraz zainicjował zebranie uczestniczących w konferencji przedstawicieli związków bibliotekarzy z krajów słowiańskich, podczas którego uzgodniono, że w trakcie IV Zjazdu Bibliotekarzy Polskich dojdzie do roboczego spotkania bibliotekarzy słowiańskich. Na kongresie przedstawiono 8 referatów przygotowanych przez bibliotekarzy polskich. J. Muszkowski uczestniczył w posiedzeniu Instytutu Współpracy Umysłowej (Paryż, 4 VI).

Publikacje: *Książka w pracy oświatowej*; **Poradnia Biblioteczna:** Łasiewicka Alina: *Praca wychowawcza i propagandowa w bibliotece dziecięcej*.

Sprawy organizacyjne: zebranie organizacyjne Koła Lubelskiego (18 II). Przy Radzie ZBP działały komisje: Prawnicza, Wydawnicza (dawniej Opiniodawcza), Bibliotek Naukowych (dawniej Bibliotek Szkół Wyższych), Bibliotek Fundacyjnych, Bibliotek Ogólnokształcących, Propagandowa, Spraw Zagranicznych, Kształcenia Zawodowego, Łączności z Kołami.

31 XII – ZBP liczył 439 członków.

1936

Wobec nieefektywności starań o reaktywowanie Wydziału Bibliotek w MWRiOP Rada ZBP przejęła opiekę nad całokształtem polityki bibliotecznej w kraju. Kontynuowano wysiłki zmierzające do utworzenia sieci bibliotek naukowych, wprowadzenia w życie pragmatyki służbowej dla bibliotekarzy, archiwistów i muzealników, zapewnienia bibliotekom szkolnym fachowego kierownictwa, poprawy stanu wyposażenia bibliotek naukowych w literaturę obcą. Związek wiele uwagi poświęcił sprawom zbiorów specjalnych, organizacji wypożyczeń mię-

dzybibliotecznych, układu księgozbioru podręcznego, organizacji oddziałów informacyjno-bibliograficznych, udostępnienia zbiorów prywatnych pracownikom naukowym. W posiedzeniach Rady ZBP czynnie uczestniczył wizytator w Wydziale Oświaty Pozaszkolnej Ministerstwa WRiOP – J. Janiczek.

21 IV – podczas audiencji u ministra WRiOP, prof. W. Świątosławskiego, przewodniczący Rady przedstawił sprawę normalizacji stosunków służbowych bibliotekarzy, potrzebę opracowania odrębnej pragmatyki dla bibliotekarzy państwowych, organizacji studium bibliologii na uniwersytetach i reaktywowania Wydziału Bibliotek w Ministerstwie WRiOP. Podobną konferencję odbył 8 V z dyrektorem Biura Personalnego W. Przybyłowiczem. W wyniku audiencji i konferencji zostały rozpoczęte w Ministerstwie prace nad uzgodnieniem tabeli stanowisk oraz nad pragmatyką służbową.

30 V – doroczne Zebranie Delegatów Kół ZBP. Przewodniczyli W. T. Wisłocki i S. Bodniak. Ukonstytuowała się Rada ZBP: S. Vrtel-Wierczyński – przewodniczący, M. Łodyński, A. Łysakowski – wiceprzewodniczący, M. Danilewicz – sekretarz, K. Świerkowski – skarbnik, J. Muszkowski, B. Olszewicz, K. Piotrowicz, Z. Hryniewicz – członkowie. Rada powołała Komisję Bibliografii Słowiańskiej (przewodniczący W. T. Wisłocki).

31 V-2 VI – odbył się w Warszawie IV Zjazd Bibliotekarzy Polskich pod protektoratem prezydenta RP prof. I. Mościckiego, połączony z IX Sesją IFLA. Łącznie wygłoszono 33 referaty, 2 koreferaty i 5 komunikatów. Podjęto 18 uchwał, a wśród nich m.in.: 1) opracowanie planu sieci państwowych bibliotek przy szkołach, instytucjach i urządach państwowych, 2) należyte wyposażenie bibliotek w obcą literaturę naukową, 3) utworzenie centralnej pracowni konserwatorskiej dla polskich zbiorów graficznych, 4) podjęcie konserwacji niszczących zbiorów czasopism, 5) podjęcie starań w sprawie ustawy bibliotecznej, 6) opracowanie i wydanie drukiem centralnego katalogu czasopism polskich, 7) zaapelowanie do wszystkich bibliotek, aby podjęły pracę nad uporządkowaniem i skatalogowaniem swoich zbiorów czasopism polskich, 8) organizowanie ośrodków bibliografii regionalnej. Wszystkie referaty zostały opublikowane w dwutomowej księdze, wydanej nakładem Komitetu Organizacyjnego z zasiłku Ministerstwa WRiOP. Ustalono, że V Zjazd Bibliotekarzy Polskich odbędzie się w roku 1940, w rocznicę śmierci Gutenberga, a obradować będzie w nowym gmachu Biblioteki Jagiellońskiej. Podczas odbywającej się w tych samych

dniach IX Sesji IFLA M. Rulikowski wygłosił referat „Zagadnienia statystyki druków”, a przedstawiciele ZBP zgłosili wnioski dotyczące międzynarodowego wypożyczenia i statystyki druków.

3 VI – Rada ZBP podjęła decyzję o przekształceniu komisji Rady na referaty. Powołano referaty: Prawniczy (przew. F. Smolka), Wydawniczy (A. Łysakowski), Bibliotek Naukowych (S. Wierczyński), Bibliotek Fundacyjnych (L. Kolankowski, następnie K. Tyszkowski), Bibliotek Ogólnokształcących (F. Czerwijowski), Spraw Międzynarodowych (J. Muszkowski), Kształcenia Zawodowego (K. Piotrowicz), Propagandy (B. Olszewicz), Życia Kół (M. Łodyński).

10 VII – minister WRiOP odrębnym okólnikiem zalecił bibliotekarzom szkolnym korzystanie z fachowej pomocy ZBP.

28 VIII – przedstawiciele Koła Wileńskiego uczestniczyli w konferencji dla instruktorów oświaty pozaszkolnej w Ossowie na temat bibliotekarstwa i czytelnictwa.

14 X – Koło Wileńskie podjęło uchwałę w sprawie zorganizowania poradni fachowej w zakresie bibliotekarstwa oświatowego i szkolnego.

17 X – Rada ZBP wystosowała apel do kół w sprawie organizowania kursów bibliotekarskich dla bibliotekarzy oświatowych i szkolnych.

X – przewodniczący Rady S. Vrtel-Wierczyński przeprowadził rozmowę z wiceministrem WRiOP J. Ujejskim w sprawie reaktywowania Wydziału Bibliotek, pragmatyki bibliotekarskiej oraz zorganizowania wyższych studiów bibliologicznych.

Poradnia Biblioteczna zarejestrowała 3110 interesantów.

Biuro Pośrednictwa Pracy uzyskało zatrudnienie dla 15 osób.

Publikacje: *IV Zjazd Bibliotekarzy Polskich w Warszawie dn. 31 maja – 2 czerwca 1936 r.: referaty.* (Cz.1-2); Kalicki Tadeusz: *Próba spożytkowania tytułu przy opracowywaniu katalogu przedmiotowego*; Piekarski Kazimierz: *Polonia typographica saeculi sedecimi: zbiór podobizn zasobu drukarskiego tłoczni polskich XVI stulecia.* Z. 1; **(Koło Krakowskie):** Bar Adam: *Słownik pseudonimów i kryptonimów pisarzy polskich oraz Polski dotyczących.* T. 1-2; **(Koło Lwowskie):** Kurkowa Eugenia: *Przegląd treści „Chimery” 1901-1907*; **(Poradnia Biblioteczna):** Dąbrowska W[anda], Gutry M[aria], Łasiewicka A[lina]: *Wybór książek dla dzieci i młodzieży: powieści – opowiadania – poezje...*; Geppert Stanisław: *Próba zastosowania zasad księgozbioru płynnego do potrzeb powiatowej sieci bibliotecznej w Łomży.*

31 XII – ZBP liczył 456 członków.

W wyniku ożywionej działalności ZBP na terenie Sejmu i Senatu Komisja Oświatowa uchwaliła rezolucję wzywającą do reaktywowania Wydziału Bibliotek, dokonania specjalizacji głównych bibliotek państwowych i przyznania im funduszy na specjalne zakupy, zwiększenia obsady etatowej w bibliotekach naukowych, zakończenia prac nad projektem pragmatyki bibliotekarzy i archiwistów, przyspieszenia prac nad ustawą biblioteczną.

ZBP nawiązał bliższe kontakty z archiwistami, rozpatrywano projekt utworzenia wspólnej organizacji zawodowej. M. Łodyński opublikował artykuł „Archiwiści i bibliotekarze” („Przegląd Biblioteczny” 1937 s. 279-288), sugerujący możliwość „stworzenia łącznego związku archiwistów i bibliotekarzy”.

12-13 II – na posiedzeniu Rady postanowiono podjąć starania o przyznanie kierownikom bibliotek szkolnych zniżki godzin.

12 II – konferencja na temat organizacji szkolnictwa bibliotekarskiego zorganizowana przez Koło Warszawskie. Omówiono projekt organizacji kształcenia zawodowego bibliotekarzy (dla bibliotekarzy naukowych – dwuletnie kursy oparte o uniwersytety i wielkie biblioteki naukowe; dla bibliotekarzy oświatowych – kształcenie trzystopniowe: na poziomie uniwersyteckim, w rocznych szkołach bibliotekarskich, na kursach krótkoterminowych).

24 II – Rada ZBP zwołała konferencję w sprawie utworzenia Społecznego Funduszu Wydawniczego.

27 II – Rada ZBP postanowiła wystąpić do władz z memoriałem przestrzegającym przed zdarzającymi się coraz częściej przypadkami obsadzania stanowisk bibliotekarskich przez nefachowców. K. Piotrowicz przedstawił wykaz podręczników do państwowych egzaminów bibliotekarskich na stanowiska I i II kategorii; po uwzględnieniu uwag wykaz został opublikowany w „Przeglądzie Bibliotecznym” (1937 s. 254-255). Zgłoszono akces ZBP do stowarzyszenia Rada Książki (delegatem ZBP został W. Borowy). Z inicjatywy ZBP Rada Książki utworzyła Komisję ds. Bibliografii Bieżącej.

III – Rada przedłożyła ministrowi WRiOP, ministrowi Spraw Wewnętrznych, 62 zarządom miast oraz zarządom kilkunastu organizacji utrzymujących biblioteki, opracowany przez J. Augustyniaka memoriał w sprawie konieczności obsadzania stanowisk bibliotecznych przez fachowców oraz skierowała do Ministerstwa WRiOP opra-

cowany przez A. Łysakowskiego memoriał dotyczący uregulowania sprawy fachowego kierownictwa i racjonalnego uposażenia kierowników bibliotek szkolnych.

IV – Rada zawarła umowę z redakcją „Bibliotekarza” w sprawie bezpłatnego przekazywania czasopisma członkom Związku.

23 IV-5 V – kurs dla kandydatów do bibliotekarskich egzaminów państwowych zorganizowany przez Koło Warszawskie (następny kurs 18 X-6 XII).

VI – poseł J. Hoffman, sekretarz parlamentarnej komisji oświatowej, podejmował na terenie Sejmu starania o uwzględnienie postulatów Związku przy nowelizacji ustawy o szkołach akademickich.

3 VI – w wyniku starań ZBP minister WRiOP wydał okólnik polecający samorządom terytorialnym popieranie akcji bibliotecznej.

5 VI – ZBP zorganizował konferencję poświęconą przyszłej ustawie bibliotecznej. Rada podjęła uchwałę w sprawie zwołania zjazdu przedstawicieli szkół wyższych w celu racjonalizacji metod zaopatrywania bibliotek szkół akademickich w literaturę naukową, zwłaszcza obcojęzyczną.

6 VI – Ogólne Zebranie Delegatów Kół. Przewodniczyli A. Birkenmajer i S. Mękarski. A. Łysakowski wygłosił referat „Dwudziestolecie Związku Bibliotekarzy Polskich”. Godność członka honorowego ZBP nadano H. Radlińskiej. Sekretarz Rady odtąd posiadał tytuł sekretarza generalnego.

7 VI – na posiedzeniu Rady ZBP dokonano ostatecznej redakcji projektu nowelizacji ustawy o szkołach akademickich w punkcie dotyczącym bibliotek. Postanowiono, że za recenzje publikowane w „Przełądzie Bibliotecznym” autorzy będą otrzymywali honorarium. Kierownikami referatów Rady zostali: Prawniczy (F. Smolka), Propagandowy (E. Gaberle), Bibliotek Ogólnokształcących (R. Fleszarowa), Bibliotek Fundacyjnych (K. Buczek), Życia Kół (M. Łodyński), Kształcenia Zawodowego (K. Piotrowicz), Wydawniczy (A. Łysakowski), Bibliotek Naukowych (S. Wierczyński), Spraw Międzynarodowych (A. Birkenmajer).

Współpraca międzynarodowa – otwarto pawilon polski na Międzynarodowej Wystawie Sztuki i Techniki w Paryżu (17 VI). Znalazła się w nim ekspozycja dokonań bibliotekarstwa polskiego: 6 plansz ukazujących organizację różnych sieci bibliotecznych oraz działalność ZBP, 4 plansze zawierające plany architektoniczne Biblioteki

Jagiellońskiej, 25 fotografii gmachów i wnętrz bibliotek wybudowanych i urządzonych w ostatnich latach oraz wykonany przez Poradnię Biblioteczną model biblioteki ruchomej przeznaczonej dla czytelników wiejskich. Jury przyznało dyplom honorowy Radzie ZBP, medale złote: M. Danilewicz za całokształt ekspozycji i W. Dąbrowskiej za znormalizowaną biblioteczkę ruchomą oraz medale srebrne S. Bieńkowskiemu i M. Obrębskiej za plansze przedstawiające sieć bibliotek w Polsce i organizację bibliotek wojskowych. J. Grycz, przedstawiciel ZBP, uczestniczył w posiedzeniu Komisji Normalizacyjnej IFLA (13 VIII), zaś 24-25 VIII – na sesji IFLA w Paryżu.

1 VIII – w związku z przejściem na emeryturę S. Dembego, dyrektorem Biblioteki Narodowej został S. Wierczyński, przewodniczący ZBP.

27-30 X – Koło Lwowskie zorganizowało cykl wykładów o bibliografii i bibliotekach lwowskich dla studentów wyższych uczelni: W. T. Wiślocki: „Książka, jej istota i zadania”, E. Gaberle: „Znaczenie biblioteki dla studiów wyższych”, E. Gaberle: „Jak korzystać z naukowych bibliotek lwowskich”, W. T. Wiślocki: „Bibliografia jako pomoc naukowa”. Słuchacze zwiedzili Bibliotekę Ossolińskich i Bibliotekę Uniwersytecką. Frekwencja na wykładach wynosiła od 30 do 80 osób.

8 XI – z inicjatywy J. Skarżyńskiej Poradnia Biblioteczna Koła Wileńskiego rozpoczęła cykl wykładów popularnych dla mieszkańców Wilna na Społecznych Kursach Samokształceniowych.

12 XI – Rada powołała Komisję Normalizacyjną ZBP. Przewodniczący J. Grycz.

12-19 XII – Koło Lubelskie zorganizowało wystawę książek dla dzieci.

Publikacje (Rada Związku): Bańkowski Piotr: *Rękopisy rewindykowane przez Polskę z Z.S.R.R. na podstawie traktatu ryskiego i ich dotychczasowe opracowania*; Grycz Józef: *Les bibliothèques polonaises*; Kuntze Edward: *Zwrot polskich zbiorów bibliotecznych z Rosji*; **(Koło Lwowskie):** Semkowicz Aleksander: *Przegląd treści „Museionu” 1911-1913*; **(Koło Warszawskie):** *IV Zjazd Bibliotekarzy Polskich w Warszawie dn. 31 maja – 2 czerwca 1936 r.: protokoły*; Gaberle Eustachy: *Biblioteka w świetle przemian kultury [...]*; **(Poradnia Biblioteczna):** Geppert Stanisław: *Kompletowanie bibliotek oświatowych w oparciu o katalog Poradni Bibliotecznej Z. B. P.; Przewodnik literacki i naukowy 1933-1935 : praca zbiorowa / pod red. Wandy Dąbrowskiej.*

Sprawy organizacyjne: Z inicjatywy P. Maślankiewicza, W. Olaszewicza i P. Rybickiego powstało Koło Śląskie ZBP z siedzibą w Katowicach (17 III). Przewodniczący P. Rybicki.

31 XII – ZBP liczył 591 członków.

1938

10 I – podczas audiencji u ministra WRiOP W. Świątosławskiego przedstawiciele Rady ZBP zgłosili wnioski środowiska w sprawach: pragmatyki archiwalno-bibliotecznej, reaktywowania Wydziału Bibliotek, awansów bibliotekarzy oraz subwencji dla czasopisma „Bibliotekarz”.

24 I – konferencja w sprawie Społecznego Funduszu Wydawniczego zwołana przez Radę ZBP z inicjatywy ministra W. Świątosławskiego, podczas której zgłoszono projekt utworzenia Instytutu Książki i Czytelnictwa, powołano Tymczasowy Komitet Organizacyjny pod przewodnictwem ministra WRiOP.

9 II – spotkanie przedstawicieli Rady ZBP z archiwistami w sprawie utworzenia wspólnej organizacji zawodowej.

11 II – na posiedzeniu Rady ZBP W. Dąbrowska złożyła sprawozdanie z prac nad utworzeniem Instytutu Książki i Czytelnictwa. Wystąpiono do Polskiej Akademii Umiejętności z propozycją zwołania w 1939 r. zjazdu naukowego na temat zaopatrywania bibliotek w literaturę zagraniczną. Postanowiono utworzyć bibliotekę Rady ZBP, zobowiązano koła do nadesłania po jednym egzemplarzu wydawnictw własnych do Rady i do Poradni Bibliotecznej. Rada powołała Komisję Statystyki Produkcji Wydawniczej (przewodniczący P. Rybicki).

12 II – Koło Warszawskie zorganizowało konferencję poświęconą potrzebom szkolnictwa bibliotekarskiego.

III – Rada podjęła starania o zorganizowanie kursu dla bibliotekarzy bibliotek naukowych, zwracając się do rektora UW prof. W. Antoniewicza o wprowadzenie do programu studiów specjalnych wykładów i ćwiczeń.

26 III – otwarto wystawę „Twórczość literacka Andrzeja Struga”, zorganizowaną przez Poradnię Biblioteczną ZBP według koncepcji i scenariusza W. Dąbrowskiej i M. Danilewiczowej, przy współudziale N. Strugowej. Oprawę graficzną wystawy opracowali: H. Cent-

kiewiczówna i L. Michalski. Po zamknięciu wystawy (30 IV) przeniesiono ją do Łodzi.

7 V – zwiększenie składu Rady ZBP przez powołanie zastępców przedstawicieli Kół.

8 V – Ogólne Zebranie Delegatów Kół ZBP. Przewodniczyli J. Niezgoda i F. Smolka. L. Bykowski wygłosił referat „Zakres i zadania pedagogiki bibliotecznej”. Zebrani podjęli uchwałę w sprawie podjęcia prac nad zmianą statutu ZBP ze względu na wzrost agend Związku i dla ujęcia w normy prawne współpracy z innymi organizacjami oraz zobowiązali Radę, by w porozumieniu z Państwową Radą Archiwalną i Związkiem Muzeologów Polskich zajęła się problemem ochrony archiwów, bibliotek i muzeów na wypadek wojny lotniczej. ZBP przejął od Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy Roczną Szkołę Bibliotekarską i powierzył jej prowadzenie Zarządowi Koła Warszawskiego. Wybrano Radę ZBP: S. Vrtel-Wierczyński – przewodniczący, A. Łysakowski, J. Niezgoda – wiceprzewodniczący, M. Danilewicz – sekretarz generalny, K. Świerkowski – skarbnik, A. Birkenmajer, Z. Hryniewicz, K. Piotrowicz, A. Stolarski – członkowie. Referaty Rady ZBP: Prawniczy (przewodniczący – J. Niezgoda), Wydawniczy (A. Łysakowski), Bibliotek Naukowych (S. Wierczyński), Bibliotek Ogólnokształcących (A. Stolarski), Propagandowy (K. Świerkowski), Spraw Międzynarodowych (A. Birkenmajer), Kształcenia (K. Piotrowicz), Życia Kół (L. Bykowski). Na redaktora naczelnego „Bibliotekarza” powołano Ł. Bykowskiego. Z członkostwa w Radzie zrezygnował M. Łodyński.

3-24 VII – w Werkach k. Wilna ZBP zorganizował wakacyjny kurs bibliotekarski ZBP dla pracowników bibliotek naukowych i większych ogólnokształcących. Uczestniczyło 46 słuchaczy (spośród 99 chętnych), którym na mocy okólnika ministra WRiOP udzielono dodatkowo dwóch tygodni urlopu. Kierownik kursu – A. Łysakowski.

3 X – na posiedzeniu Rady ZBP omówiono projekt ustawy bibliotecznej i organizacji naczelných władz bibliotekarskich. Postanowiono przyspieszyć prace nad skróconą instrukcją katalogowania, wystąpić ponownie o reaktywowanie Wydziału Bibliotek oraz o lepsze warunki pracy w bibliotekach naukowych. Powołano komisję do opracowania projektu pragmatyki służbowej (S. Wierczyński, J. Niezgoda, A. Łysakowski). Postanowiono rozpocząć prace nad sporządzeniem fotokopii unikatów druków polskich, wszcząć starania o zaliczenie bibliotek do obiektów chronionych na wypadek wojny, skoordynować działania mające na celu stworzenie Centrum Dokumentacji Bibliotekarstwa.

Postanowiono, że V Zjazd Bibliotekarzy Polskich odbędzie się w 1940 r. w Krakowie.

10 X – w Wydziale Prezydyjnym Ministerstwa WRiOP odbyła się konferencja w sprawie udziału ZBP w Państwowej Radzie Oświecenia.

15 XII – spotkanie członków Rady z dyrekcją Biura Personalnego w Ministerstwie WRiOP w sprawie pragmatyki służbowej, tabeli stanowisk dla bibliotekarzy i reaktywowania Wydziału Bibliotek.

17 XII – na posiedzeniu Rady ZBP omawiano sprawę udziału Polski w sesji IFLA w Niemczech w 1940 roku.

XII – z inicjatywy Koła Warszawskiego na zebraniu Sekcji Dydaktycznej Towarzystwa Miłośników Historii wyłoniono komisję złożoną z bibliotekarzy i nauczycieli dla opracowania metod przysposobienia bibliotecznego młodzieży.

Współpraca międzynarodowa – przedstawiciele ZBP A. Birkenmajer i J. Grycz uczestniczyli w sesji IFLA w Brukseli (4-5 VII).

Sprawy wydawnicze: Poradnia Biblioteczna rozpoczęła wydawanie dwumiesięcznika „Przewodnik Literacki i Naukowy” pod redakcją W. Dąbrowskiej (1938-1939, 1946-1948).

Publikacje: Dobrowolska Hanna: *Technika czytania a czytelnictwo*; Mikucka Aniela: *Przedmiot, zakres i metody badań nad czytelnictwem*; (**Koło Krakowskie**): Bar Adam: *Słownik pseudonimów i kryptonimów pisarzy polskich oraz Polski dotyczących*. T. 3; (**Poradnia Biblioteczna**): Bykowski L[eon]: *W sprawie pedagogiki bibliotecznej: szkic programowo-dyskusyjny*; Dąbrowska W[anda]: *Zasady techniki bibliotecznej: schemat w oparciu o wzory Poradni Bibliotecznej*; *Katalog składnicy Poradni bibliotecznej : formularze i pomoce biblioteczne: wydawnictwa z zakresu bibliotekoznawstwa*; Witkiewicz-Koszczyk Jan: *Dom biblioteki powiatowej*; Wojciechowski Kazimierz: *Systematyczne rozpowszechnianie czytelnictwa: z doświadczeń szkół i świetlic miejskich*.

1939

Wieloletnie uporczywe starania ZBP o ustawę biblioteczną zaczęły dawać rezultaty. Prace nad projektem ustawy weszły do programu Sejmu. Związek przygotował projekt pragmatyki służbowej, rozesłał do bibliotek uniwersyteckich program regulaminu użytkowego.

12 I – w wyniku starań ZBP ukazało się zarządzenie ministra WRiOP w sprawie międzynarodowych wypożyczeń międzybibliotecznych.

21 I – konferencja nauczycieli i bibliotekarzy w sprawie przysposobienia bibliotecznego młodzieży licealnej zorganizowana przez zarząd Koła Warszawskiego. Referat „Metoda i technika lekcji bibliotecznych” wygłosili K. Wojciechowski i J. Millerowa.

17 II – z inicjatywy A. Stolarskiego, wskutek starań Zarządu Koła Warszawskiego Inspektorat Szkolny wydał okólnik zalecający współdziałanie szkół z filiami Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy. W marcu Biblioteka Publiczna zorganizowała 6 rejonowych konferencji poświęconych planowej akcji przysposobienia młodzieży szkolnej do korzystania z bibliotek.

27 III – Rada ZBP powołała Komisję dla ustalenia ram prawnych Poradni Bibliotecznej oraz Komisję do unormowania spraw wydawniczych Związku. Omawiano też sprawę zabezpieczenia bibliotek na wypadek wojny.

25 VI – doroczne Ogólne Zebranie Delegatów Kół ZBP. Wybrano Radę: A. Łysakowski – przewodniczący, A. Stolarski, K. Piotrowicz – wiceprzewodniczący, M. Sokorska – sekretarz generalny, A. Gryczowa – zastępca sekretarza generalnego, J. Kossonoga – skarbnik.

22 VIII – Na posiedzeniu Rady omówiono sprawy działania szkoły bibliotekarskiej oraz nowego wydania przepisów katalogowania alfabetycznego i instrukcji katalogowania zbiorów kartograficznych. Rada powierzyła kierownictwo szkoły K. Wilczyńskiej.

26 VIII – na ostatnim przed wybuchem wojny posiedzeniu zarządu Koła Warszawskiego ZBP, zwołanym z inicjatywy A. Stolarskiego, omawiano sprawy zabezpieczenia zbiorów bibliotecznych na wypadek wojny, dyskutowano o potrzebie utworzenia należytej obsługi bibliotecznej dla wojska i szpitali oraz o współdziałaniu Związku w pracach społecznych, wynikających z działań wojennych.

Publikacje (Poradnia Biblioteczna): *Biblioteka gminna: katalog podstawowy: wskazówki praktyczne: praca zbiorowa* / pod red. Wandy Dąbrowskiej; Dąbrowska Wanda: *Biblioteka szkolna: podręcznik*; Dąbrowska W[anda], Gutry M[aria], Łasiewicka A[lina]: *Wybór książek dla dzieci i młodzieży: powieści i opowiadania: książki popularnonaukowe*.

31 VIII – ZBP liczył 600 członków.

Wybuch wojny przerwał legalną działalność Związku.

II wojna światowa

W warunkach wojny i okupacji zdelegalizowana Rada ZBP oraz zarządy niektórych kół przejawiały ograniczoną działalność konspiracyjną, prowadzoną w małych zespołach.

Działalność Koła Krakowskiego zamarła, pojawiły się pojedyncze inicjatywy szkoleniowe, podjęto akcję samopomocy. Większość członków Koła Poznańsko-Pomorskiego i Śląskiego została wywieziona lub uwięziona, kilku zmarło na skutek ciężkich przeżyć, akta Związku okupant zniszczył. Koło Wileńskie zajęło się organizacją bibliotek żołnierskich, a po jego rozwiązaniu członkowie podjęli akcję samopomocy – zorganizowano oddzielną sekcję bibliotekarzy w Komitecie Pomocy Ofiarom Wojny, współdziałano z Działem Oświaty Komitetu Pomocy Uchodźcom (organizacja bibliotek wędrownych, odczyty, wykłady), w roku 1944 przeprowadzono półroczny tajny kurs bibliotekarski pod kierunkiem H. Hleb-Koszańskiej. W Wilnie przebywał przewodniczący Rady ZBP – A. Łysakowski (kierował Biblioteką Uniwersytecką), któremu udało się w roku 1940 nawiązać kontakt korespondencyjny z ówczesnym przewodniczącym IFLA – M. Godetem (Szwajcaria). Łączność ta została przerwana z chwilą wybuchu wojny niemiecko-radzieckiej. W pracach Koła Lwowskiego dominowała wzajemna pomoc koleżeńska. Koło Lubelskie podjęło akcję zabezpieczenia zbiorów, układano listy dla bibliotek wojskowych (frontowych, szpitalnych, kadrowych), podejmowano akcje szkoleniowe.

Najaktywniejszą działalność przejawiało Koło Warszawskie oraz członkowie Rady ZBP przebywający w stolicy. Z inicjatywy A. Stolarskiego (I wiceprzewodniczący Rady, przewodniczący Koła Warszawskiego) odbyły się dwa wspólne zebrania warszawskich członków i Koła Warszawskiego (1940, 1941) – omówiono m.in. sprawy zaopatrzenia różnych środowisk w książki i publikacje potrzebne do prac konspiracyjnych oraz ukrycia archiwum ZBP (w związku z zarządzeniem władz okupacyjnych nakazującym wydanie papierów urzędowych wszelkich stowarzyszeń).

Konspiracyjne życie bibliotekarskie w Warszawie skupiało się wokół trzech największych bibliotek: Narodowej, Uniwersyteckiej, Publicznej. Organizowano zbiórki i wysyłkę książek do obozów jenieckich, rozprawdzano drogą nielegalną książki i materiały potrzebne do tajnego

nauczania i zadań programowych, gromadzono publikacje konspiracyjne, w lecie 1944 r. wydano konspiracyjnie pracę *Walka o książkę* W. Dąbrowskiej (pod pseudonimem Jan Dewan), z fałszywym adresem wydawniczym – Warszawa 1939, Instytut Kultury (reedycja publikacji – 1967, SBP). W większości przypadków trudno ustalić, czy akcje inicjował Związek samodzielnie, gdyż uczestniczyli w nich również nie zrzeszeni bibliotekarze. Szczególną aktywnością odznaczył się A. Stolarski, który – pełniąc funkcję kierownika działu zbiorów zabezpieczonych, magazynów i wypożyczalni w Bibliotece Narodowej – zorganizował konspiracyjne rozprowadzanie książek antyniemieckich, zdeponowanych przez okupanta w BN oraz podręczników szkolnych z magazynów PZWS. A. Stolarski został aresztowany i wywieziony do Majdanka, gdzie zmarł zamęczony w kwietniu 1943 roku. Na stanowisku kierownika zbiorów zabezpieczonych zastąpił go E. Assbury.

Istotnym nurtem działalności było podejmowanie prac programowych mających na względzie czas powojenne. Inicjatorem tych prac był J. Grycz, który kontaktował się z ośrodkiem krakowskim, gdzie organizatorem narad był E. Kuntze. Ustalono wytyczne przyszłej ustawy bibliotecznej, plan sieci bibliotecznej, strukturę organizacyjną naczelnich władz, organizację szkolenia bibliotekarzy, projekty tabeli stanowisk, plany akcji zabezpieczenia i rewindykacji zbiorów. Opracowano zestawienia oficyn wydawniczych, drukarni, księgarń i bibliotek na terytoriach od Odry i Nysy, przygotowano projekt zaktualizowania „Przewodnika Bibliograficznego”, utworzenia Instytutu Książki i Czytelnictwa, rewizji przepisów katalogowania. Wyraźne przyspieszenie prac przygotowawczych do organizacji polskiego bibliotekarstwa po wojnie nastąpiło w styczniu 1944 r., gdy do Warszawy przybył przewodniczący Rady ZBP – A. Łysakowski. Z jego inicjatywy 5 III zwołane zostało trzecie wojenne posiedzenie Rady, w którym udział wzięli: R. Fleszarowa, J. Grycz, A. Gryczowa, J. Kossonoga, Z. Kossonogowa, M. Łodyński, A. Łysakowski, P. Maślankiewicz, J. Niezgoda. Oprócz prac programowych wybiegających w powojenną przyszłość podczas zebrania omówiono m.in. sprawy wykorzystania pomocy Rady Głównej Opiekuńczej (RGO) dla bibliotekarzy i szkolenia nowych kadr. Niebawem RGO, opiekująca się dotychczas tylko pracownikami Biblioteki Narodowej, rozszerzyła swoją działalność na wszystkich bibliotekarzy (uzyskano skromną pomoc w postaci przydziałów obiadów, odzieży i gotówki). W okresie maj-lipiec 1944 w Bibliotece Narodowej zorganizowano kurs dla 30 kandydatów na bibliote-

karzy (pierwszy warszawski konspiracyjny kurs bibliotekarski zorganizowała w 1942 r. pod patronatem Koła ZBP W. Dąbrowska przy współpracy K. Wojciechowskiego – kurs trwał 5 miesięcy).

Warszawska Poradnia Biblioteczna ZBP przetrwała okres okupacji jako „Czytelnia Eugenii Malinowskiej” i częściowo jako „Składnica Pomocy Bibliotecznych W. Goszczyńskiej”. Firmy były miejscem spotkań i punktem uzyskiwania informacji na temat losów kolegów, pod ich szyldem prowadzono szereg prac konspiracyjnych. Obie placówki mieściły się w jednym pokoju i prowadzone były (w porozumieniu z przewodniczącym Koła A. Stolarskim) przez cztery współpracownice Poradni: E. Malinowską, W. Goszczyńską, J. Czarnecką i J. Słomczewską. Cały majątek Poradni, podobnie jak archiwum Rady ZBP, został całkowicie zniszczony podczas powstania warszawskiego.

4 XI 1944 roku rozpoczęto w zniszczonej Warszawie akcję ratowania mienia kulturalnego (tzw. akcja pruszkowska). Grupą biblioteczną Komisji Zabezpieczenia Mienia Kulturalnego Warszawy kierował J. Grycz, jego zastępcą był M. Łodyński. Do 14 I 1945 r. wywieziono z Warszawy ponad 300 000 wol. (trzykrotnie więcej niż wynosił pierwotnie ustalony kontyngent). W akcji pruszkowskiej brali udział: E. Assbury, W. Borowy, W. Dąbrowski, M. Dembowska, A. Grodek, J. Grycz, C. Gutry, S. Herbst, S. P. Koczorowski, B. Korzeniewski, Z. Kossonogowa, I. Łodyńska, M. Łodyński, A. Łysakowski, H. Markiewicz, K. Mozgała, Z. Niesiołowska-Rothertowa, J. Peszyńska, J. Piasecki, R. Przelaskowski, E. Skierkowska, I. Śliwińska, K. Świerkowski, M. Toporowski.

Podczas wojny i okupacji ZBP z 600 członków utracił wielu wybitnych działaczy. S. Demby zmarł 10 XI 1939 r. w Warszawie, K. Piotrowicz zginął w Katyniu, F. Papée zmarł 20 X 1940 r. w Krakowie, W. T. Wisłocki poniósł śmierć po 11 VII 1941 z rąk nacjonalistów ukraińskich, A. Stolarski zmarł 2 IV 1943 na Majdanku, Z. Batowski i F. Czerwijowski zginęli podczas powstania warszawskiego, S. Rygiel zmarł w lutym 1945 r. w obozie koncentracyjnym Bergen-Belsen.

ZBP zdołał utrzymać ciągłość prac organizacyjnych i zawodowych. Na bazie dorobku z okresu międzywojennego wypracował stanowisko środowiska w zasadniczych kwestiach zawodowych, co po wojnie umożliwiło podjęcie szybkich działań legislacyjnych i organizacyjnych mających na celu odbudowę bibliotekarstwa w wyzwolonej Polsce.

1945

Powojenne dzieje organizacji rozpoczynają się w Krakowie, gdzie na początku 1945 r. znalazło się wielu bibliotekarzy z różnych ośrodków, w tym również przewodniczący ZBP – A. Łysakowski. Główne kierunki działań w pierwszym okresie: zalegalizowanie Związku i organizacja jego struktur, zabezpieczenie zbiorów bibliotecznych, organizacja systemu bibliotecznego, szkolenie kadr, pomoc materialna dla bibliotekarzy. Zgodnie z postanowieniami przedwojennymi nawiązano ścisły kontakt z archiwistami.

12 II – przewodniczący Związku, A. Łysakowski, został przyjęty przez ministra oświaty S. Skrzeszewskiego. Uzyskał zgodę na czasowe zatrudnienie w Bibliotece Jagiellońskiej bibliotekarzy wysiedlonych ze swoich miast i przebywających na razie w Krakowie (ok. 120 osób).

20 II – minister S. Skrzeszewski wyasygnował do dyspozycji Związku 50 000 zł na zabezpieczenie bibliotek i księgozbiorów opuszczonych. Wkrótce ogłoszono zarządzenie polecające kierownikom największych bibliotek zabezpieczenie opuszczonego mienia bibliotecznego.

Sprawy organizacyjne: wznowiło działalność Koło Krakowskie (17 II), którego Zarząd przedstawił ministrowi oświaty projekt dotyczący repatriacji zbiorów bibliotecznych i archiwalnych z ziem wschodnich II Rzeczypospolitej.

ZWIĄZEK ZAWODOWY BIBLIOTEKARZY POLSKICH

24 II – A. Łysakowski zarejestrował w Okręgowej Komisji Związków Zawodowych w Krakowie Związek Zawodowy Bibliotekarzy Polskich (ZZBP), rozpoczynając tym samym starania o zalegalizowanie organizacji na prawach związku zawodowego. Pierwsze zebrania ZG odbywały się w Krakowie. Z Krakowa wystosowano (27 II) do Ministerstwa Oświaty memoriał w sprawie unormowania stanowisk bibliotekarskich, wystąpiono w sprawie utworzenia katedr bibliotekoznawstwa oraz liceów bibliotekarskich, czyniono starania o uzyskanie przydziałów żywności i odzieży dla pracowników bibliotek.

VIII – przeniesiono siedzibę Zarządu Głównego z Krakowa do Warszawy. Kontynuowano starania o legalizację Związku jako organizacji zawodowej obejmującej wszystkich bibliotekarzy i archiwistów. Zarząd, uważając się za tymczasową komisję organizacyjną Związku, powołał do współpracy dodatkowe osoby. Ukonstytuowało się Prezy-

dium ZG: A. Łysakowski – przewodniczący, A. Grodek, R. Przelaskowski – wiceprzewodniczący, W. Suchodolski – przedstawiciel archiwistów, J. Kossonoga – sekretarz generalny, Z. Kossonogowa – zastępca sekretarza generalnego, W. Borkowska – skarbnik, F. Sedlaczek – gospodarz. Dzięki staraniom Referatu Informacyjno-Prasowego (kierowanego przez Z. Kossonogową) zaczęły ukazywać się w prasie sprawozdania z działalności Związku i artykuły o potrzebach bibliotek, w radiu ogłaszano kilkunastominutowe komunikaty poświęcone problematyce bibliotekarskiej.

5 X – ukonstytuowała się Komisja Normalizacyjna ZZBP (przewodnicząca W. Borkowska), która wkrótce opracowała wzory druków: inwentarza, rejestru nabytków, kart akcesyjnych czasopism bieżących.

23 X – w Referacie Rejestru Stowarzyszeń i Związków Zarządu Miejskiego m.st. Warszawy złożono wnioski o zarejestrowanie organizacji jako stowarzyszenia (starania o uzyskanie statusu związku zawodowego, mimo pozytywnej opinii Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej, nie powiodły się).

XI – ZG powołał Komisję do przyjęcia i repartycji książek ofiarowanych bibliotekom polskim przez organizacje zagraniczne. Do Komisji weszli: J. Muszkowski, A. Grodek i A. Łysakowski.

ZG czynił starania w Ministerstwie Oświaty w sprawach: utworzenia katedr bibliotekoznawczych i liceów bibliotekarskich, powołania Naczelnej Dyrekcji Bibliotek oraz Państwowego Instytutu Książki, uczestniczył w opracowywaniu „Dekretu o bibliotekach i opiece nad zbiorami bibliotecznymi”.

ZG opracował polski projekt zakresu prac IFLA dotyczący: zaopatrzenia krajów zniszczonych przez wojnę w wydawnictwa źródłowe, zorganizowania informacji o najnowszych zdobyczach techniki bibliotecznej, opublikowania bibliografii bibliografii, zajęcia stanowiska wobec bibliotekarzy niemieckich działających z ramienia władz okupacyjnych.

Sprawy wydawnicze: w październiku ukazał się pierwszy powojenny numer „Bibliotekarza” pod redakcją W. Dąbrowskiej. W skład Komitetu Redakcyjnego weszli: J. Millerowa (przedstawiciel ZG), F. Sedlaczek (Ministerstwo Oświaty), K. Wilczyńska (Biblioteka Publiczna m.st. Warszawy).

Sprawy organizacyjne: R. Fleszarowa zwołała zebranie Koła Warszawskiego (8 IV), została przewodniczącą Zarządu Koła (funkcji tej zrzekła się w listopadzie na rzecz R. Przelaskowskiego). Zarząd Koła podjął starania o legalizację Związku, prowadził działalność odczy-

tową (m.in. 13 V odbyło się zebranie Koła z referatem J. Grycza „O ustawie bibliotecznej”). 13 VII powstało Koło w Toruniu (w jego skład weszli również bibliotekarze z Bydgoszczy, Piły i Włocławka). 16 IX wznowiło działalność Koło Łódzkie, 16 X Koło Poznańskie, 10 XI powstało Koło w Gdańsku, 30 XI wznowiło działalność Koło Śląskie z siedzibą w Katowicach.

31 XII – ZZBP zrzeszał 557 członków.

1946

ZWIĄZEK BIBLIOTEKARZY I ARCHIWISTÓW POLSKICH

Był to rok przełomowy dla powojennego bibliotekarstwa polskiego oraz dla organizacji zawodowej bibliotekarzy. Ukazały się zasadnicze akty prawne i decyzje, o które organizacja walczyła od lat i których podstawy wypracowała (Dekret o bibliotekach, przekształcenie Wydziału Bibliotek w Naczelną Dyrekcję Bibliotek – urząd centralizujący politykę biblioteczną państwa). Sfinalizowano zabiegi o legalizację Związku, który szybko podjął ożywioną działalność zarówno na szczeblu centralnym, jak i w odradzających się lub powstających od nowa kołach terenowych.

28 II – do Rejestru Stowarzyszeń i Związków Zawodowych został wpisany Związek Bibliotekarzy i Archiwistów Polskich (ZBiAP) – ogólnopolskie stowarzyszenie naukowe, którego zadaniem było m.in.: *zespolenie wszystkich bibliotekarzy i archiwistów polskich celem obrony ich interesów zawodowych, ekonomicznych i kulturalnych, dążenie do polepszenia warunków ich pracy i płacy oraz udzielanie im pomocy materialnej* (§ 2 p. a. Statutu), *czuwanie nad prawidłową organizacją i rozwojem bibliotek i archiwów oraz szkolnictwo w tym zakresie* (§ 2 p. d). ZBiAP zrzeszał członków zwyczajnych, nadzwyczajnych i honorowych. Najwyższą władzą było Zebranie Delegatów Kół (1 delegat na 30 członków) zwoływane w pierwszym półroczu każdego roku, najwyższą władzą wykonawczą – Zarząd Główny składający się z 9 osób wybieranych przez Zebranie Delegatów na 3 kadencje (po każdej kadencji ustępowała 1/3 członków – przez pierwsze dwa lata drogą losowania) oraz przedstawicieli poszczególnych kół (po jednym z każdego koła, wybieranym przez walne zebranie koła na jedną kadencję).

1-3 V – Związek wziął udział w organizacji Święta Oświaty (m.in. wydano specjalny numer „Bibliotekarza” zawierający odczwę ZBiAP do społeczeństwa, A. Łysakowski wygłosił odczyt radiowy „Uspołecznienie bibliotek”).

13-14 V – w Zebraniu Delegatów Kół ZBiAP uczestniczył minister oświaty C. Wycech oraz naczelny dyrektor bibliotek J. Grycz. Przewodniczył J. Muszkowski. Godność członka honorowego ZBiAP nadano E. Kuntzemu, założycielowi i redaktorowi „Przeglądu Bibliotecznego”. Wybrano ZG: A. Łysakowski – przewodniczący, S. Konopka, A. Stebelski – zastępcy przewodniczącego, J. Piasecki – sekretarz generalny, H. Drzażdżyńska – zastępca sekretarza, W. Borkowska – skarbnik, T. Remer – gospodarz, R. Przelaskowski, F. Sedlaczek – członkowie. Ustalono wysokość wpisowego i składki miesięcznej (wpisowe do dyspozycji koła, 50% składek do dyspozycji ZG). Wytoczono główne kierunki działania Związku: działalność naukowa i szkoleniowa (publiczne odczyty, audycje radiowe, organizacja kursów), czuwanie nad prawidłowym rozwojem bibliotek i archiwów, regulacja spraw zawodowych (prawna ochrona tytułu, uznanie odrębnego fachowego charakteru pracy, odrębna pragmatyka, zrównanie pracowników samorządowych z państwowymi). We wnioskach i rezolucjach znalazły się m.in. sprawy uregulowania dopływu egzemplarza obowiązkowego, zorganizowania sieci skupu książek z rąk prywatnych i uruchomienia funduszy na ten cel, zwiększenia nakładów finansowych na biblioteki na Ziemiach Odzyskanych. Zebranie stwierdziło, że do istotnych obowiązków i praw ZBiAP należy „wgląd we wszystkie nas dotyczące projekty, ich opiniowanie oraz rzeczowa krytyka osiągnięć”.

V – ZG powołał Wytwórnę Pomocy Bibliotecznych ZBiAP, która miała kontynuować tradycje przedwojennej Poradni Bibliotecznej ZBP. Z usług Wytwórni do końca roku skorzystało 389 bibliotek.

17 VI – audiencja przedstawicieli ZBiAP u prezesa Rady Ministrów E. Osóbki-Morawskiego, który poparł starania Związku o wprowadzenie przedstawiciela ZBiAP do Polskiej Komisji Rewindykacyjnej w Berlinie i przyspieszenie zorganizowania komisji specjalnej ds. repatriacji zbiorów bibliotecznych i archiwalnych z ziem wschodnich II Rzeczypospolitej. Premier upoważnił ZBiAP do przedstawienia projektu pragmatyki służbowej bibliotekarzy i archiwistów oraz przyznał dotację na zorganizowanie domu wczasowego dla Związku.

Zabiegano o przyznanie domu „Paulina” w Jeleniej Górze, willi w Międzyzdrojach. Uzyskano 50 miejsc w Spale.

22 VI – Koło Gdańskie uczestniczyło w organizacji zjazdu bibliotekarzy i archiwistów z okazji 350-lecia istnienia Biblioteki Miejskiej.

4 VII – członkowie ZG przeprowadzili rozmowy w MSZ w sprawie repatriacji bibliotek z kresów wschodnich oraz w sprawie powołania rzeczoznawcy biblioteczno-archiwalnego w Komisji Rewindykacyjnej w Berlinie. Został nim A. Stebelski.

21 X – na posiedzeniu ZG zalecono kołom ścisłą współpracę z radami narodowymi w realizacji dekretu o bibliotekach, wprowadzenie przedstawicieli ZBiAP do Komisji Oświatowych. Uchwalono dobrowolną składkę dla ZG na cele gospodarcze i samopomocowe.

Kontakty międzynarodowe – ZBiAP otrzymał z IFLA pismo odnawiające zerwaną łączność i zapowiadające sesję IFLA w Oslo w 1947 r. Związek zaproponował podjęcie przez IFLA spraw zaopatrzenia krajów zniszczonych w wyniku działań wojennych w wydawnictwa źródłowe i informatory o najnowszych osiągnięciach techniki bibliotecznej, opublikowania informatora o źródłach bibliecznych wydanych w czasie wojny, zajęcia jednolitego stanowiska wobec bibliotekarzy niemieckich działających podczas wojny z ramienia władz okupacyjnych. Do władz IFLA wysłano dane o ZBiAP. Odnowiono kontakty z organizacjami bibliotekarskimi w Anglii i USA, skąd ZBiAP otrzymał paczki żywnościowe oraz 300 skrzyń książek i czasopism, które rozdzielono bibliotekom w porozumieniu z Biurem Wymiany Wydawnictw przy Bibliotece Narodowej. Na ręce M. Danilewiczowej przebywającej za granicą przesłano zdjęcia ilustrujące zniszczenia bibliotek warszawskich wraz z odpowiednim opisem.

Sprawy organizacyjne: 26 III wznowiło działalność Koło Lubelskie, 2 VI powstało Koło w Radomiu, 5 VII – we Wrocławiu, 1 IX – w Kielcach, a 26 IX w Szczecinie. Przy ZG działało 7 referatów: Prawniczy, Spraw Międzynarodowych, Bibliotek Naukowych, Bibliotek Powszechnych, Spraw Zawodowych, Kształcenia (opracował m.in. projekt sieci ośrodków kształcenia bibliotekarzy), Ziem Odzyskanych, Prasowo-Informacyjny. Do opracowania projektu pragmatyki zawodowej powołano komisję w składzie: A. Bachulski, B. Horodyski, A. Łysakowski, J. Piasecki.

Publikacje: Muszkowski Jan: *Kształcenie bibliotekarzy; Statut Związku Bibliotekarzy i Archiwistów Polskich.*

31 XII – ZBiAP liczył 928 członków zrzeszonych w 12 kołach.

1947

ZBiAP wyrobił sobie autorytet jako reprezentant bibliotekarzy i archiwistów. Minister oświaty oficjalnie oświadczył, że ZBiAP powinien być informowany o wszelkich opracowywanych zarządzeniach merytorycznych dotyczących zakresu jego działania.

I – ZG złożył w Ministerstwie Oświaty wnioski w sprawie podwyższenia dodatku specjalnego pracownikom bibliotek i archiwów nie pobierającym dodatku naukowego.

28 II – na posiedzeniu plenarnym ZG powołano Referat Bibliotek Ministerialnych i Urzędów Centralnych (przewodnicząca R. Fleszarowa), S. Konopka ustąpił z funkcji wiceprzewodniczącego i członka ZG (wiceprzewodniczącym został T. Remer).

III – ZG skierował do Ministerstwa Oświaty memoriał w sprawie wydatniejszego subwencjonowania bibliotek na Ziemiach Odzyskanych.

20 IV – głównymi tematami spotkania przedstawicieli ZBiAP z wiceministrem oświaty, H. Jabłońskim, były: niedostateczne uwzględnienie potrzeb bibliotek w budżecie ministerstwa, sytuacja materialna bibliotekarzy, sprawa wejścia ZBiAP do CRZZ.

11-12 V – Zebranie Delegatów Kół ZBiAP w Toruniu. Uczestniczyło 37 delegatów. Przewodniczył J. Baumgart. Wśród wniosków znalazły się m.in. sprawy: uzyskania dewiz na zakup literatury zagranicznej, wydania skryptów bibliotekarskich, zwiększenia budżetów bibliotek i uposażeń pracowników, przyspieszenia i usprawnienia rozdziału wydawnictw zagranicznych otrzymywanych z Międzynarodowego Biura Wymiany.

V – ZG wystosował do Ministerstwa Oświaty, Centralnego Urzędu Planowania i Prezydium Rady Ministrów memoriał w sprawie przyznania jednorazowego zasiłku pracownikom technicznym bibliotek i archiwów państwowych i samorządowych.

11 VI – członkowie Związku uczestniczyli w konferencji Polskiej Akademii Umiejętności poświęconej organizacji nauki historii. Referaty bibliotekarzy: M. Łodyński, A. Lewak: „Biblioteki a polityka biblioteczna w związku z potrzebami nauki historycznej”, J. Baumgart, M. Tyrowicz: „Bibliografia historyczna”.

26-27 X – ZBiAP wziął czynny udział w konferencji instytucji i towarzystw naukowych uprawiających nauki historyczne.

Współpraca międzynarodowa – podczas XIII Sesji IFLA w Oslo (20-22 V) A. Birkenmajer złożył sprawozdanie z działalności ZBiAP za lata 1945-1947, został mianowany honorowym wiceprzewodniczącym IFLA, powierzono mu przewodnictwo Komisji Wypożyczeń Międzynarodowych. J. Muszkowski (mimo otrzymanego zaproszenia do Oslo nie pojechał) został zaocznie wybrany na przewodniczącego Podkomisji Statystyki i Produkcji Wydawniczej. Związek przesłał do IFLA spis bibliotekarzy polskich zamordowanych podczas wojny, zaś w sprawozdaniu za lata 1945-1947 przedstawił tragedię polskiej książki i bibliotek podczas okupacji hitlerowskiej oraz wczesne osiągnięcia powojenne (dekret o bibliotekach). Delegat Polski zabiegał o uzyskanie pomocy dla zdewastowanych bibliotek i uzyskał obietnicę przedstawiciela UNESCO w zakresie wyposażenia bibliotek polskich w aparaturę techniczną.

Sprawy wydawnicze: Redaktorem naczelnym „Bibliotekarza” został C. Kozioł. W kwietniu wznowiono wydawanie „Przeglądu Bibliotecznego” pod redakcją E. Kuntzego.

Publikacje: Knot Antoni: *Polskie prawo biblioteczne: zbiór przepisów prawnych dotyczących bibliotek; Statut Związku Bibliotekarzy i Archiwistów Polskich.*

Sprawy organizacyjne: 15 IV powstało Koło we Włocławku, 5 V – w Częstochowie, 8 V – w Bydgoszczy. Siedziba ZG znalazła się w Bibliotece Publicznej m.st. Warszawy przy ul. Koszykowej. W Szczecinie zaniechali uczestnictwa w pracach ZBiAP archiwiści.

31 XII – ZBiAP liczył ponad 1000 członków zrzeszonych w 16 kołach.

1948

ZBiAP wpłynął (dzięki staraniom w Naczelnej Dyrekcji Bibliotek i na gruncie Sejmu) na powiększenie budżetu na cele biblioteczne, a także uzyskał zatwierdzenie magisterium w zakresie bibliotekoznawstwa. Nie udało się natomiast wpłynąć na właściwe potraktowanie bibliotekarzy i archiwistów w rozporządzeniu o zaszeregowaniu pracowników nauki, nie udało się też poprawić uposażeń pracowników bibliotek powszechnych.

12 III – ZG złożył ministrowi oświaty S. Skrzyszewskiemu i prezesowi Komitetu Upowszechniania Książki H. Kołodziejowskiemu deklarację udziału Związku w tworzeniu i realizacji planu upowszechniania książki i czytelnictwa.

III – ZG przekazał do Ministerstwa Administracji Publicznej i Ministerstwa Ziem Odzyskanych memoriał w sprawie przyznania uposażeń według stawek naukowych pracownikom bibliotek i archiwów samorządowych uznanych za naukowe.

10-11 VI – Zebranie Delegatów Kół w Warszawie. Przewodniczył K. Tymecki. Referat „Zagadnienie upowszechniania książki” wygłosił C. Kozioł. Przyjęto projekty: zorganizowania V Zjazdu Bibliotekarzy Polskich w roku 1950 oraz instrukcji dla kół mającej na celu pozyskanie wszystkich bibliotekarzy do ZBiAP. Wybrano ZG: A. Łysakowski – przewodniczący, A. Stebelski – urzędujący wiceprzewodniczący, J. Millerowa – wiceprzewodnicząca ds. bibliotekarstwa powszechnego, I. Morsztynkiewicz – wiceprzewodnicząca ds. bibliotekarstwa naukowego, J. Piasecki – sekretarz generalny, T. Remer – zastępca sekretarza, J. Szemplińska – skarbnik, W. Borkowska – zastępca skarbnika, F. Sedlaczek – gospodarz. Wybrano: A. Birkenmajera – na delegata ZBiAP do IFLA, B. Horodyskiego – na przedstawiciela ZG w redakcji „Bibliotekarza”, W. Borkowską – na przedstawiciela ZBiAP w Komisji Normalizacyjnej. Przewodniczący referatów: Prawny – A. Stebelski, Spraw Zawodowych – T. Remer, Kształcenia – J. Muszkowski, Bibliotek Powszechnych i Szkolnych – S. Draczko, Bibliotek Naukowych – H. Więckowska, Bibliotek Ministerialnych i Urzędów Centralnych – H. Handelsmanówna, Bibliotek Ziem Odzyskanych – A. Bocheński, Archiwalny – A. Wolff, Wydawniczy – B. Horodyski, Międzynarodowy – A. Birkenmajer, Bibliograficzny – A. Łysakowski, Informacyjno-Prasowy – W. Michalska, Życia Kół – E. Widerszalowa. Na posiedzeniach plenarnych ZG i na Zebraniach Delegatów Kół przewodniczący poszczególnych referatów ZG składali sprawozdania.

13 XII – J. Muszkowski i Z. Hryniewicz, przedstawiciele ZBiAP, uczestniczyli w konferencji zorganizowanej przez Państwowy Instytut Książki w sprawie szkolnictwa bibliotekarskiego i księgarskiego. J. Muszkowski wygłosił referat „Nowe prądy w kształceniu bibliotekarzy”.

17 XII – odbyło się zebranie Koła Wrocławskiego poświęcone organizacji i specjalizacji Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich oraz Biblioteki Uniwersyteckiej. Zebranie zagał M. Łodyński.

Współpraca międzynarodowa – zakończono (26 IV) prace przy rozdziale wydawnictw z darów zagranicznych, pochodzących z American Book Center oraz Inter Allied Book Center. Kierownikiem punktu

rozdzielczego była K. Remerowa. W XIV Sesji IFLA w Londynie (20-24 IX) uczestniczył A. Birkenmajer oraz grupa polskich bibliotekarek, przebywających na wakacyjnym kursie dla bibliotekarzy w Manchesterze, zorganizowanym przez IFLA wspólnie z UNESCO. Polskie sprawozdanie dotyczyło osiągnięć na polu bibliotekarstwa oświatowego. Delegat Polski brał udział w obradach Komisji Kształcenia Bibliotekarzy oraz w Komisji Wypożyczeń Międzynarodowych.

Sprawy wydawnicze: w listopadzie ZG przyjął rezygnację E. Kuntzego ze stanowiska redaktora „Przeglądu Bibliotecznego” (pełnił tę funkcję na prośbę ZG jeszcze do 1 III 1949) i powołał Kolegium Redakcyjne w składzie: J. Janiczek, M. Łodyński, W. Sokołowska. Sekretarzem redakcji został B. Horodyski.

31 XII – ZBiAP liczył prawie 1500 członków zrzeszonych w 16 kołach.

1949

15 III – rozpoczęła działalność Poradnia Biblioteczna przy Składnicy Druków ZBiAP.

8-9 IV – Walne Zebranie Delegatów Kół ZBiAP (Wrocław). Przewodniczył A. Knot. Referaty: J. Szemplińska: „Zadania Związku Bibliotekarzy i Archiwistów Polskich w Polsce Ludowej”, W. Michalska: „O bibliotekarstwie w Związku Radzieckim (spostrzeżenia z wycieczki)”. Na wniosek Z. Kaweckiej z Poznania przez aklamację uchwalono rezolucję w sprawie potępienia „reakcyjnej i rozpolitykowanej części kleru”. Po sprawozdaniu ZG za rok 1948 nikt nie zgłosił się do dyskusji. Ustupającym władzom udzielono absolutorium i przystąpiono do wyborów, które przerwano po wystąpieniu J. Korpały w sprawie potrzeby podjęcia dyskusji. Wówczas wytknięto Zarządowi m.in. brak dostatecznego zainteresowania sprawą umasowienia Związku, brak koordynacji prac przygotowawczych do V Zjazdu Bibliotekarzy Polskich (planowanego na maj 1950), nieuregulowanie statusu prawnego Składnicy Druków. Jako główne wytyczne na przyszłość przyjęto m.in.: powiązanie Związku z ogólnym nurtem życia politycznego, gospodarczego i kulturalnego, podniesienie poziomu ideologicznego i pogłębienie wiedzy fachowej członków, przygotowanie członków do zadań, jakie stają przed bibliotekarzami i archiwistami w nowej epoce historycznej. W planie pracy przewidywano: utworzenie pisma fachowego o popularnym charakterze, publikowanie prac podręcznikowych, organizowanie kursów dokształcających, opracowanie norm umożliwiających ustalenie za-

sad współzawodnictwa pracy, co pozwoliłoby wyłaniać bibliotekarzy-przodowników, współdziałanie w organizacji sieci bibliotek specjalnych i ośrodków bibliograficzno-dokumentacyjnych, zwołanie V Zjazdu Bibliotekarzy, podjęcie starań o rozszerzenie ram etatowych bibliotek powszechnych i naukowych. Do prezydenta Rzeczypospolitej skierowano depesze stwierdzającą gotowość bibliotekarzy do sprostania obowiązkom w wielkiej ofensywie kulturalnej.

Wybrano ZG: A. Stebelski – przewodniczący, I. Morsztynkiewicz, W. Michalska – zastępcy przewodniczącego, J. Kraczkiewicz – sekretarz generalny, F. Sedlaczek – zastępca sekretarza (zrzekł się funkcji w sierpniu, zastąpiła go od 1950 r. Z. Steffen), J. Filipkowska-Szemplińska – skarbnik, J. Piasecki – gospodarz, R. Przelaskowski, A. Łysakowski – członkowie. Delegat do IFLA – A. Birkenmajer, delegat ZG do komitetu redakcyjnego „Bibliotekarza” – B. Horodyski. Kierownicy referatów: Archiwalny – A. Wolff, Spraw Międzynarodowych – I. Morsztynkiewicz, Bibliotek Naukowych – W. Borkowska, Bibliotek Ministerstw i Urzędów Centralnych – M. Tomkiewicz, Informacyjno-Prasowy – L. Potschke, Bibliotek Powszechnych – Z. Hryniewicz, Bibliotek Szkolnych – E. Białkowska, Szkolenia Zawodowego – J. Muszkowski, Spraw Zawodowych – T. Remer, Wydawniczy – B. Horodyski, Bibliograficzny – A. Łysakowski, Życia Kół – E. Widerszalowa, Komisja Usprawnień i Normalizacji oraz Podkomisja Centralnej Karty Katalogowej – I. Gawinkowa.

Naciski na upolitycznienie organizacji i włączenie jej w nurt ideologii stalinowskiej zniechęciły stopniowo wielu działaczy do udziału w pracach Związku, a przede wszystkim zahamowały rozwój wypracowanych w okresie międzywojennym form działalności.

19 IV – ZG wezwał koła do udziału w czynie 1-majowym i Święcie Oświaty. Jako tematy wystaw i pogadanek zaproponowano: rozwój rewolucyjnego ruchu robotniczego, udział mas ludowych w walce o pokój.

4 V – Koło Wrocławskie skierowało do Rady Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Wrocławskiego memoriał w sprawie zorganizowania Studium Bibliotekarskiego oraz projekt planu wykładów i ćwiczeń.

10 VI – ZG poinformował koła, że zgłosił akces do Komitetu Walki z Analfabetyzmem, zalecił kołom wydelegowanie przedstawicieli do komitetów terenowych.

20 VI – spotkanie przedstawicieli ZG z ministrem S. Skrzyszewskim, który zaakceptował organizowanie przez Związek krótkich kursów dla pracowników bibliotek powiatowych i gminnych oraz kierowników punktów bibliotecznych, utworzenie sieci poradni zawodowych, dodanie do „Bibliotekarza” wkładki informacyjno-poradnikowej – „Poradnik Bibliotekarza”.

27 VI – na posiedzeniu Komisji Oświaty Sejmu A. Stebelski przedstawił sprawozdanie z działalności ZBiAP, omówił plan pracy Związku.

25 IX – ZG wezwał koła do zgłoszenia udziału w komitetach organizacyjnych obchodów Międzynarodowego Dnia Walki o Pokój i do masowego uczestnictwa w manifestacjach.

8-9 X – na plenum ZG podjęto decyzję o rezygnacji z organizowania V Zjazdu w roku 1950, powołano Komisję Usprawnień i Normalizacji, zaś 18 X Podkomisję Centralnej Karty Katalogowej, omawiano sprawę szkolenia zawodowego.

29 X – ZG zalecił kołom uwzględnienie w planach pracy tematów: problem niemiecki w nowym aspekcie, problem chiński, Stalin jako kontynuator Lenina – twórcy kraju socjalizmu i przyjaciela Polski.

3-5 XI – egzamin bibliotekarski przeprowadzony przez ZBiAP za zgodą Ministerstwa Oświaty.

16 XI – ZG powołał Komisję Historii Ruchu Zawodowego pod przewodnictwem Z. Steffenowej do współpracy ze Studium Historycznym przy CRZZ.

10 XII – rozpoczęła się akcja współzawodnictwa w ramach bibliotek naukowych podjęta na wezwanie Biblioteki Uniwersyteckiej w Toruniu.

27 XII – na konferencji zorganizowanej przez Biuro Organizacji i Spraw Osobowych przy Prezydium Rady Ministrów delegacja ZBiAP przedstawiła własny projekt jednolitej tabeli stanowisk w bibliotekach oraz archiwach państwowych i samorządowych.

Współpraca międzynarodowa – w XV Sesji IFLA w Bazylei ZBiAP (11-13 VII) reprezentował J. Muszkowski, który poinformował zebranych o tworzeniu się sieci bibliotek publicznych w Polsce. Delegat Polski brał udział w wyodrębnionych naradach przedstawicieli IFLA, FID oraz UNESCO w zakresie bibliotekarstwa i dokumentacji.

Sprawy wydawnicze: w październiku ukazał się pierwszy numer „Poradnika Bibliotekarza” pod redakcją J. Filipkowskiej-Szemplińskiej, I. Lewandowskiej i Z. Żołątkowskiej.

Sprawy organizacyjne: 17 IX powstało Koło ZBiAP w Tarnowie. Przy ZG działało 12 referatów.

31 XII – ZBiAP zrzeszał 2333 członków w 19 kołach.

1950

ZBiAP wszedł w okres trudności finansowych. Okazało się, że na skutek mylnej interpretacji przepisów Składnica Druków działała poza prawem. Władze skarbowe odrzuciły księgowość Składnicy, wyznaczyły wysokie podatki ryczałtowe. Podjęto starania o odpisanie długów. Obciążenia finansowe zmusiły niebawem Związek do likwidacji Składnicy, ograniczenia wydatków administracyjnych i honorariów członków ZG.

Dużym osiągnięciem Związku było wprowadzenie do ogólnokrajowej dyskusji nad projektem Konstytucji PRL i przeforsowanie poprawek do § 62, uwzględniających rolę bibliotek jako jednego z najważniejszych czynników upowszechniania kultury. Z powodzeniem podejmowano sprawę uznania za biblioteki naukowe niektórych bibliotek urzędów centralnych, rozwinięto formy kształcenia i doskonalenia zawodowego, starano się pozyskać do Związku bibliotekarzy szkolnych (m.in. pogadanki na temat ZBiAP na kursach organizowanych przez Ministerstwo Oświaty).

28-29 I – na posiedzeniu ZG w Jarocinie E. Iwańczak wygłosił referat „III plenum KC PZPR a zadania ZBiAP”. Przewodnicząca Referatu Bibliotek Szkolnych E. Białkowska przedstawiła projekt ankiety na temat zadań i organizacji różnych typów bibliotek dla dzieci. Przedyskutowano projekt organizacji szkolenia bibliotekarzy.

II – po likwidacji Towarzystwa Uniwersytetów Robotniczych i Ludowych Ministerstwo Oświaty powierzyło ZBiAP prowadzenie kursów korespondencyjnych.

14 II – ZG przypomniał kołom, że głównym zadaniem Związku jest propaganda planu 6-letniego.

16-17 III – Walne Zebranie Delegatów Kół w Warszawie z udziałem 64 delegatów. Przewodniczyła R. Fleszarowa. Związek objął patronat nad akcją współzawodnictwa bibliotek powszechnych podjętą na wezwanie Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy. Wśród wniosków znalazły się m.in. sprawy: podjęcia w porozumieniu z Naczelną Dyrekcją Bibliotek akcji planowego szkolenia pracowników dla biblio-

tek wszystkich typów, wystąpienia z wnioskiem o wydanie zarządzenia zalecającego przydzielanie bibliotekom i archiwom odpowiednich pomieszczeń, powołania fachowego ośrodka dla wypracowania wzorów budownictwa bibliotecznego, wprowadzenia centralnego druku kart katalogowych (opracowano i przekazano Naczelnej Dyrekcji Bibliotek wzór drukowanej karty), organizowania wycieczek do krajów demokracji ludowej. Wezwano członków do podejmowania studiów, a także współzawodnictwa „na wszystkich odcinkach pracy bibliotecznej”. A. Stebelski wyraził żal z powodu ustąpienia wielu osób z zarządu. Wybrano ZG: A. Stebelski – przewodniczący, Z. Kempka, E. Iwańczak – zastępcy przewodniczącego, J. Kraczkiewicz – sekretarz generalny, Z. Steffenowa – zastępca sekretarza, T. Remer – skarbnik, M. Bielińska – zastępca skarbnika, J. Kornecka – gospodarz. Zmiany wśród przewodniczących referatów: Spraw Międzynarodowych – R. Fleszarowa, Bibliotek Naukowych – K. Remerowa, Informacyjno-Prasowy – F. Bursowa, Szkolenia Zawodowego – J. Czarnecka (od sierpnia E. Pawlikowska), Spraw Zawodowych – I. Gawinkowa, Bibliograficzny – J. Czerniatowicz, Życia Kół – F. Bursowa.

VII – ZG złożył w Naczelnej Dyrekcji Bibliotek memoriał w sprawie zgodnego z potrzebami lokalnymi ustawienia bibliotek powszechnych w nowej organizacji władz terenowych.

1 X – ZG powołał Komisję Klasyfikacji Dziesiątej (unifikacja symboli klasyfikacji, porady). Przewodnicząca – S. Osmólska.

22 X – ZG podjął uchwałę w sprawie zorganizowania Korespondencyjnego Kursu Bibliotekarskiego (dyrektor Z. Kempka, kierownictwo pedagogiczne E. Pawlikowska).

Współpraca międzynarodowa – w wyniku trudnej międzynarodowej sytuacji politycznej kontakty SBP z Federacją zostały w latach 1950-1955 zahamowane. Stowarzyszenie nie uczestniczyło w Sesjach Rady IFLA. Ministerstwo Oświaty nie wyraziło zgody na realizację zaproszenia A. Lewaka do komitetu redakcyjnego czasopisma „Libri”. ZBiAP nawiązał korespondencyjny kontakt z organizacjami bibliotekarskimi w krajach demokracji ludowej.

Sprawy wydawnicze: B. Horodyski został powołany na stanowisko redaktora „Przeglądu Bibliotecznego”. Do Kolegium Redakcyjnego powołano S. Kotarskiego, J. Kraczkiewicz i K. Remerową. Uzyskano przedłużenie zezwolenia na wydawanie „Poradnika Bibliotekarza” i „Przeglądu Bibliotecznego”, pod warunkiem, że pisma nie będą subwencjonowane.

Publikacje: *Czego nas uczy pierwszy tom „Dzieł” Józefa Stalina;* Kempka Zbigniew: *Rola bibliotek w planie sześcioletnim;* *Korespondencyjny kurs bibliotekarski;* *Lenin i Stalin: zestawienie bibliograficzne;* Michalska Wanda: *Z doświadczeń pracy z czytelnikiem w bibliotekach radzieckich [...];* Millerowa Julia: *Krótki podręcznik bibliotekarski.* Wyd. 2 uzup.

Sprawy organizacyjne: 25 V powstało Koło w Wałbrzychu.
31 XII – ZBiAP liczył 4005 członków.

1951

Głęboki kryzys działalności ZBiAP. Trudności finansowe i organizacyjne. W ciągu całego roku nie zwołano żadnego posiedzenia plenarnego ZG ani statutowego Zebrania Delegatów Kół. Działalność niektórych kół i referatów znacznie osłabła lub wręcz zamarła. Do najsilniejszych kół, które oparły się kryzysowi, należały: Gdańsk, Kraków, Poznań, Stalinogród (Katowice). Z prac Związku wycofali się archiwiści, tworząc początkowo sekcję Polskiego Towarzystwa Historycznego, a potem samodzielną organizację. Przystąpiono do długotrwałych i niełatwych prac nad nowelizacją przestarzałego, sprzecznego z innymi przepisami ogólnymi statutu, próbowano opracować projekt nowej struktury organizacyjnej Związku, ustalić metody i zakres jego działania. Pojawiały się różnorodne koncepcje i naciski w związku z dalszym losem ZBiAP. Jako główny warunek istnienia organizacji stawiano jej masowość. Padały propozycje, by Związek zlikwidować (ewentualnie przekształcić w sekcję ZNP). Ze względu na fakt podporządkowania bibliotekarzy różnym resortom i instytucjom upadły próby przeobrażenia ZBiAP w samodzielną organizację o charakterze związku zawodowego. W trudnych i niepewnych czasach ocalałe struktury ZBiAP skupiły większą uwagę na przedsięwzięciach naukowych, sprawach wydawniczych i szkoleniowych.

Równolegle z kryzysem, jaki przeżywał ZBiAP, rozpoczęła się decentralizacja zarządzania bibliotekami (likwidacja Naczelnej Dyrekcji Bibliotek), nasiliły się objawy dezintegracji środowiska.

3-5 II – A. Stebelski i K. Remerowa reprezentowali ZBiAP na zorganizowanej w Krynicy przez Naczelną Dyrekcję Bibliotek oraz Ministerstwo Szkół Wyższych i Nauki konferencji poświęconej pracy bibliotek naukowych (tzw. konferencja krynicka). Jako odpowiedź na apel ZG ZBiAP w kilku kołach odbyły się walne zebrania na temat dorobku konferencji.

1 VI – początek roku szkolnego na Korespondencyjnym Kursie Bibliotekarskim ZBiAP. Przystąpiło 2712 osób z całego kraju. Zakrojone na dużą skalę przedsięwzięcie prowadzono z zarządami kół i we współpracy z wojewódzkimi bibliotekami publicznymi. Zaplecze metodyczne stanowiło 16 wydanych przez ZBiAP skryptów.

Sprawy wydawnicze: w styczniu R. Łukaszewska (1910-1965) objęła redakcję „Poradnika Bibliotekarza”, kierując pismem do ostatnich dni swego życia.

Publikacje: Czarnecka Jadwiga: *Gromadzenie i ewidencja księgozbioru*. Wyd. 2 popr.; Czarnecka Jadwiga: *Katalogi i katalogowanie*. Wyd. 2 popr. i uzupełn.; Czarnecka Jadwiga: *Oprawa, rozmieszczenie i kontrola księgozbioru*. Wyd. 2 popr.; Dąbrowska Wanda: *Biblioteka: praca bibliotekarza*. Wyd. 2 popr.; Filipkowska-Szemplińska Jadwiga: *Udostępnianie księgozbioru w bibliotece*; Remerowa Krystyna: *Administracja biblioteki: budżet, finanse*; Rodziewicz Zofia: *Centrala biblioteczna, punkt biblioteczny*. Wyd. 2 popr.; Sedlaczek Franciszek: *Pomieszczenie, sprzęt i urządzenie biblioteki*; Świerkowski Ksawery: *Morfologia książki*.

31 XII – ZBiAP zrzeszał 3500 członków.

1952

Podjęto szereg przedsięwzięć w celu uporządkowania spraw finansowych i organizacyjnych. Nadal trwały rozmowy i przetargi na temat dalszych losów organizacji – jej kształtu i statutu. Brak jednoznacznej decyzji uniemożliwił zwołanie walnego zebrania delegatów. Po różnych agendach Ministerstwa Kultury i Sztuki krążyły kolejne projekty statutu organizacji bibliotekarzy.

IV – podczas spotkania przedstawicieli ZBiAP z wiceministrem kultury i sztuki W. Sokorskim omówiono sprawę dalszego funkcjonowania Związku.

21 IV – krajowa konferencja w sprawie bibliotek dziecięcych zorganizowana przez Centralny Zarząd Bibliotek z pominięciem ZBiAP.

24 V – uchwała Prezydium Rządu w sprawie utworzenia Rady Książki i Czytelnictwa. Do składu Rady nie powołano przedstawiciela ZBiAP.

29-30 V – podczas ogólnopolskiej narady bibliotekarzy w Warszawie głos w imieniu ZBiAP zabrał urzędujący wiceprzewodniczący ZBiAP – Z. Kempka.

15 VI – pierwsze po półtorarocznej przerwie zebranie plenarne ZG. Poddano krytyce działalność władz ZBiAP. Do głównych zadań zaliczono m.in. pogłębienie świadomości politycznej i wiedzy fachowej bibliotekarzy przez szkolenie, samokształcenie, podejmowanie prac naukowo-badawczych.

1-30 IX – sesja egzaminacyjna Korespondencyjnego Kursu Bibliotekarskiego ZBiAP. Egzaminy przeprowadzono wspólnie z 12 wojewódzkimi bibliotekami publicznymi. Kurs ukończyło 507 osób. Wiele osób, które z różnych przyczyn (również organizacyjnych) nie ukończyły kursu, zdobyło elementarną wiedzę bibliotekarską. Istotnym dorobkiem kursu był również cykl skryptów.

Publikacje: Czarnecka Jadwiga: *Klasyfikacja zbiorów bibliotecznych*. Wyd. 3 popr. i uzupełn.; Filipkowska-Szemplińska Jadwiga: *Sprawozdawczość biblioteczna*; Groniowska Barbara, Gutry Maria: *Biblioteki publiczne dla dzieci*; Gutry Czesław: *Jak korzystać z katalogu bibliotecznego i jak czytać kartę katalogową*; Koziół Czesław: *Biblioteki w Związku Radzieckim*; Koziół Czesław: *Polityka biblioteczna: podstawowe założenia i cele organizacji i działalności bibliotek w Polsce Ludowej*; *Opracowanie biblioteczne wydawnictw normatywnych: (materiały do instrukcji)*/ [oprac. zespół roboczy zorganizowany przy Kole Warszawskim ZBiAP]; Telega Stanisław: *Pedagogika biblioteczna*; Tenże: *Współzawodnictwo pracy w bibliotekarstwie*; Wadowski Andrzej, Kasten Andrzej: *Meble i pomoce biblioteczne*.

31 XII – ZBiAP liczył 4000 członków.

1953

18 IV – ZG podjął uchwałę w sprawie wystąpienia do Rady Książki i Czytelnictwa o oficjalne wprowadzenie przedstawicieli ZBiAP do Rady.

STOWARZYSZENIE BIBLIOTEKARZY POLSKICH

19-20 XII – Walny Zjazd Delegatów ZBiAP. Przewodniczył: A. Birkenmajer. Referat programowy wygłosił A. Stebelski. Podjęto decyzję o przekształceniu ZBiAP w Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. Uchwalono statut, w którym określono SBP jako „organizację społeczną o charakterze fachowym i naukowym, skupiającą w swo-

ich szeregach pracowników bibliotek oraz osoby związane zawodowo lub naukowo ze sprawami bibliotekarstwa”. Jednostkami organizacyjnymi stały się okręgi wojewódzkie i oddziały powiatowe, zaś naczelną władzą Ogólnokrajowy Zjazd Delegatów, zwoływany przez Prezydium ZG co trzy lata. 11-osobowe Prezydium wybierano na zjeździe. W skład ZG obok członków Prezydium wchodził delegaci okręgów (po jednym z każdego okręgu). Prezydium ZG: A. Grodek – przewodniczący, S. Kotarski – I wiceprzewodniczący, C. Kozioł – wiceprzewodniczący, I. Morsztynkiewicz – sekretarz generalny, A. Halpern – zastępca sekretarza generalnego, T. Remer – skarbnik, A. Birkenmajer, R. Fleszarowa, J. Kraczkiewicz, Z. Kempka, A. Stebelski – członkowie. Kierownicy referatów: Badań Naukowych – A. Bardach (następnie K. Remer), Szkolenia i Doksztalcania – K. Remer (następnie J. Kornecka), Czytelnictwa – L. Szczegodzińska, Organizacji i Racjonalizacji Pracy – M. Bzowska, Organizacyjny – Z. Steffen, Wydawniczy – B. Horodyski. Przewodniczący Sekcji: Bibliotek Powszechnych – S. Okupska, Bibliotek Naukowych – S. Pazyra, Bibliotek Fachowych – R. Przelaskowski (później T. Polakówna), Bibliotek Szkolnych – S. Bzdęga.

Publikacje: Bieńkowski Władysław: *O pseudonauce bibliologii i o najpilniejszych zadaniach bibliografii*; Dawidczyńska Maria: *Bibliotekarze przy pracy*; Grycz Józef: *Chodźmy do biblioteki: poradnik dla czytelników*; Grycz Józef, Kurdybacha Emilia: *Bibliografia w teorii i praktyce oraz wykaz ważniejszych bibliografii i dzieł pomocniczych*; Lewandowska Irena, Łukaszewska Romana: *Praca z czytelnikiem w bibliotece*; Przelaskowski Ryszard: *Organizacja bibliotek*; Świerkowski Ksawery: *Zarys wiadomości z bibliografii i pracy informacyjnej w bibliotece*; *W sprawie szkolenia bibliotecznych kadr naukowych*.

1954

Przyjęto program SBP: działania na rzecz stabilizacji zawodu, opracowanie pragmatyki, utrzymanie wyższych studiów bibliotekoznawczych, utworzenie Instytutu Książki i Czytelnictwa (powstał w kwietniu 1955), rozpoczęcie budowy Biblioteki Narodowej. Głównym zadaniem organizacyjnym stojącym przed nowymi władzami była reorganizacja SBP. Zobowiązano ogniwa terenowe do zwołania zjazdów okręgowych w celu przekształcenia kół ZBiAP w okręgi SBP. Okręgi miały z kolei powołać oddziały powiatowe

Rozpoczęto organizację oddziałów powiatowych, chociaż przedsięwzięcie to trafiało na spore trudności. Prace organizacyjne odbywały się często kosztem prac programowych.

18 III – Prezydium Stołecznej Rady Narodowej zatwierdziło statut SBP.

IV-V – Referat Wydawniczy ZG zorganizował trzy zebrania dyskusyjne poświęcone problematyce czasopism fachowych.

1 VII – zlikwidowano stałe honoraria dla członków Prezydium, wprowadzono żetony za udział w posiedzeniach.

28 VIII – w rozporządzeniu Rady Ministrów o uposażeniu pracowników nauki pominięto bibliotekarzy bibliotek naukowych, zostawiając ich tym samym w niekorzystnej sytuacji płacowej. Interwencje SBP u wiceminister E. Krassowskiej okazały się nieskuteczne.

16-17 IX – na posiedzeniu plenarnym ZG wezwano okręgi do ściślejszej współpracy z terenowymi Radami Czytelnictwa, zalecono, by do końca marca 1955 r. okręgi zakończyły akcję organizowania oddziałów powiatowych, w Biurze ZG utworzono etat instruktora terenowego (J. Wojciechowska).

24 XI – z udziałem około 80 osób odbyło się zebranie organizacyjne Sekcji Bibliograficznej przy Zarządzie Okręgu Stołecznego. Na przewodniczącą wybrano M. Dembowską. Sekcja dość szybko stała się faktycznie organem ZG. Główne zadania: podnoszenie kwalifikacji pracowników bibliografii, koordynacja prac bibliograficznych w skali krajowej, określenie kwalifikacji wymaganych od bibliografa, dążenie do prawnej ochrony tytułu. Powołano poradnię metodyczną Sekcji, w „Przeglądzie Bibliotecznym” zaczęły się ukazywać redagowane przez Sekcję „Wiadomości bibliograficzne”.

19 XII – podczas posiedzenia plenarnego ZG poinformowano, że zaległości finansowe SBP resort finansów umorzył. J. Podgóreczny stwierdził, iż czas skończyć z organizowaniem SBP i zabrać się do pracy.

Publikacje: Denisev V. N.: *Praca biblioteki powszechnej: krótki podręcznik początkującego bibliotekarza* / tł. Hanna Werner; Millerowa Julia: *Krótki podręcznik bibliotekarski*. Wyd. 3 uzup. i przeob.; Przelaskowski Ryszard: *Planowanie działalności bibliotecznej*; Sedlaczek Franciszek: *Czasopismo w bibliotece; Statut Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich*.

Sprawy organizacyjne: powstały okręgi SBP: w Zielonej Górze (13 IV) i Koszalinie (8 XII).

1 I - 12 III – Sekcja Bibliograficzna zorganizowała kurs na poziomie średnim dla osób biorących udział w zespołowych pracach bibliograficznych. W kursie wzięło udział 51 osób z 23 instytucji. Egzamin zdało 49 osób. Przewodnicząca kursu – M. Dembowska.

31 III – ZG powołał Zespół Terminologiczny. Przewodnicząca – H. Hleb-Koszańska

7 V – plenum ZG poświęcone przygotowaniom do V Zjazdu Bibliotekarzy. Powołano H. Zakrzewską na kierownika Referatu Racjonalizacji i Organizacji Pracy oraz W. Skoczylasa na przewodniczącego Sekcji Bibliotek Naukowych.

5 VIII – ukazało się niekorzystne rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie uposażeń pracowników bibliotek powszechnych. Prezydium ZG powołało komisję ds. płacowych, która zainicjowała długotrwałe i żmudne – jak się okazało – prace nad projektem nowej siatki płac. Kilkanaście kolejnych wersji projektu konsultowały różne instytucje. W wyniku tych zabiegów przed końcem kadencji doprowadzono do usankcjonowania korzystniejszych zasad płacowych.

X – Państwowa Komisja Etatów zaprosiła przedstawiciela SBP do prac w zespole przygotowującym projekt międzyresortowego uregulowania uposażeń pracowników bibliotek naukowych.

21 XI – Okręg Stołeczny zorganizował spotkanie bibliotekarzy warszawskich biorących udział w Radach Czytelnictwa dla omówienia metod i zakresu pracy w terenie.

Współpraca międzynarodowa – przedstawiciele SBP (W. Bieńkowski, A. Birkenmajer, J. Domańska, B. Horodyski, E. Pawlikowska) uczestniczyli w 21. Sesji IFLA (11-16 IX) połączonej z III Międzynarodowym Kongresem Bibliotek, Dokumentacji i Bibliografii w Brukseli. Referaty delegacji polskiej: W. Bieńkowski: „Charakter i zadania Biblioteki Narodowej”, M. Czarnowska: „W sprawie wydawnictw urzędowych”, M. Dembowska: „Rola centralnego ośrodka bibliograficznego w organizacji bibliografii w skali krajowej i propozycje współpracy międzynarodowej”, Z. Majewski: „Specyfika dokumentacji naukowej i związane z tym zagadnienia metodologiczne i organizacyjne”. Z powodu przedłużenia się formalności paszportowych delegacja polska przyjechała do Brukseli na zakończenie obrad. Pobyt bibliotekarzy polskich w Brukseli miał znaczenie polityczne, gdyż wznowiono kontakt z IFLA przerwany w 1950 roku.

Sprawy wydawnicze: W kwietniu ukazał się pierwszy zeszyt „Przeglądu Piśmiennictwa o Książce” jako kwartalny dodatek do „Przeglądu Bibliotecznego”. Przystąpiono do wydawania „Informatora Bibliotekarza i Księgarza” (pierwszy rocznik nosił tytuł „Kalendarz na 1956 rok”, w 1957 r. zmieniono tytuł na „Informator Bibliotekarza”, w 1960 na „Informator Bibliotekarza i Księgarza”, w 1989 na „Informator Biblioteczny”). W 1989 r. ze względów ekonomicznych przerwano wydawanie rocznika. Jego redaktorami byli: B. Horodyski (1956-1957), K. Remerowa (1958-1961), E. Pawlikowska (1962-1985), B. Drewniewska-Idziak (1986-1989).

Publikacje: Błasinek Roman: *Organizacja biblioteki: udostępnianie księgozbioru*; Bursowa Feliksa: *Biblioteki i czytelnictwo w Polsce Ludowej; Dokumentacja naukowo-techniczna*. (Cz.) 1-2/ red. F[eliks] Popławski i S[tefania] Osmólska; Kornecka Józefa: *Przechowywanie i konserwacja zbiorów bibliotecznych*; Kossuth Edward: *Lokal i urządzenie biblioteki w zakładzie produkcyjnym*; Kossuth Edward: *Wiadomości o książce i innych materiałach bibliotecznych*; Kotarski Stefan: *Słownik zlatynizowanych nazw miejscowych ze szczególnym uwzględnieniem osiedli słowiańskich*; Koziół Czesław: *Współpraca bibliotekarza zakładu produkcyjnego z czytelnikiem*; Pawlikowska Ewa: *Biblioteki w Związku Radzieckim: zarys informacyjny*; Rytel Zofia: *Opracowanie księgozbioru*; Wolfke Krystyna: *Gromadzenie księgozbioru*.

Sprawy organizacyjne: 1 IV powstał Okręg w Rzeszowie. W okręgach trwały prace nad tworzeniem oddziałów powiatowych. Pracownicy wrocławskich bibliotek naukowych przejawili tendencję do oderwania się od SBP.

1956

16-18 II – V Ogólnopolski Zjazd Bibliotekarzy w Warszawie. W obradach wzięło udział około 1000 uczestników oraz goście honorowi i delegacje zagraniczne. Obradom plenarnym przewodniczyli: J. Augustyniak, J. Baumgart i W. Jagusztyn, obradom w sekcjach: J. Korpała (Czytelnictwo w Mieście), A. Korzon (Czytelnictwo na Wsi), J. Millerowa (Czytelnictwo Dzieci), J. Podgóreczny (Zagadnienia Organizacyjne Bibliotekarstwa), H. Więckowska (Szkolenie Bibliotekarzy). Przemówienie powitalne wygłosił minister kultury i sztuki, W. Sokorski, referat inauguracyjny – przewodniczący SBP A. Grodek.

Uczestnicy Zjazdu domagali się, aby rady narodowe większą niż dotychczas opieką otoczyły biblioteki na swoim terenie, postulowali powołanie centralnej państwowej komórki koordynującej politykę biblioteczną w państwie, żądali opracowania przez SBP pragmatyki służbowej dla zawodu bibliotekarskiego oraz ustalenia lokalizacji Biblioteki Narodowej i opracowania do 1960 r., tj. do końca planu pięcioletniego, pełnej dokumentacji gmachu Biblioteki Narodowej.

19 II – w ogólnopolskiej naradzie bibliografów zorganizowanej przez Sekcję Bibliograficzną wzięło udział około 300 osób. Przewodniczyli J. Baumgart i A. Bocheński. Referaty: H. Sawoniak: „Stan bibliografii w Polsce Ludowej”; H. Hleb-Koszańska: „Najważniejsze postulaty w zakresie organizacji bibliografii w Polsce”; A. Wróblewski: „Stan i zadania bibliografii zalecającej w Polsce”. Dyskusja koncentrowała się wokół trzech głównych problemów: koordynacji prac bibliograficznych w skali krajowej, stworzenia warunków dla rozwoju bibliografii zalecającej, upowszechnienia bibliografii.

2 V – ukazało się rozporządzenie Rady Ministrów „w sprawie stanowisk służbowych i uposażeń pracowników służby bibliotecznej zatrudnionych w bibliotekach szkół wyższych, PAN i w niektórych innych bibliotekach”, które wywołało niezadowolenie środowiska, kierowane również pod adresem SBP. M.in. prof. A. Knot (dyr. Biblioteki Uniwersytetu Wrocławskiego) rozesłał do okręgów kopię skierowanego do ZG SBP pisma, w którym zarzucił władzom Stowarzyszenia zignorowanie projektu korzystniejszej tabeli uposażeń przygotowanej przez Komisję Biblioteczną Rady Głównej Ministra Szkolnictwa Wyższego i oznajmił swoje wystąpienie z SBP. W związku z licznymi protestami z okręgów zwołano (28 VI, Łódź) nadzwyczajne posiedzenie plenarne ZG z udziałem przedstawicieli bibliotek naukowych, podczas którego złożono sprawozdanie z udziału Prezydium ZG w pracach nad projektem tabeli uposażeń. Wyjaśniono, że projekt Rady Głównej nie mógł być rozpatrywany ze względów formalnych, gdyż łączył sprawy uposażeń z pragmatyką dotyczącą tylko bibliotekarzy z placówek podległych Ministerstwu Szkolnictwa Wyższego, co było niezgodne z intencją projektodawcy dążącego do uregulowań międzyresortowych. W wyniku dyskusji Zarząd na wniosek delegata z Wrocławia wyraził aprobatę dla postępowania Prezydium. Mimo tej decyzji cała sprawa doprowadziła do głębszego kryzysu w niektórych okręgach.

12 V – Okręg Wrocławski zorganizował pierwszy w Polsce Dzień Bibliotekarza.

15 XII – przedstawiciele okręgowych sekcji bibliograficznych zgłosili wnioski o wprowadzenie obowiązkowych egzaminów z bibliografii w POKB w Jarocinie i w liceach bibliotekarskich oraz o wprowadzenie bibliografii do programu nauczania w POKKB.

15-16 XII – podczas posiedzenia ZG z funkcji przewodniczącego SBP zrezygnował prof. A. Grodek (objął stanowisko rektora SGPiS). Zastąpił go do końca kadencji S. Kotarski. W związku z rezygnacją J. Kraczkiewicz do ZG dokooptowano B. Horodyskiego. Powołano Referat ds. Budowy Biblioteki Narodowej, postanowiono wystąpić do prezesa Rady Ministrów z wnioskiem o powołanie Komitetu Budowy BN. Uchwalono wniosek o podjęciu działań w sprawie przeniesienia Centralnego Zarządu Bibliotek do Ministerstwa Oświaty.

Współpraca międzynarodowa – w 22. Sesji IFLA w Monachium (2-4 IX) uczestniczyli I. Morsztynkiewicz i C. Koziół (wizy wjazdowe otrzymali dzięki interwencji IFLA). Zapłacono zaległe składki członkowskie w IFLA, przedłożono sprawozdanie SBP za lata 1949-1956. Delegaci Polski uczestniczyli w pracach Komisji Wymiany Wydawnictw oraz Sekcji Bibliotek Powszechnych.

Publikacje: *Biblioteki województwa poznańskiego w latach 1945-1954: praca zbiorowa / red. Janina Gruszecka; Kołodziejska Jadwiga: ABC bibliotekarza: tablice i objaśnienia; Ogólnokrajowa Narada Bibliografów: Warszawa 19 lutego 1956: materiały /do druku przygot. Maria Lenartowicz; wstęp Maria Dembowska; Przelaskowski Ryszard: Biblioteki techniczne w Polsce; Regulski Walenty: Nowe drogi książki na wsi: z moich doświadczeń w spółdzielni produkcyjnej; Wróblewski Adam: Bibliografia zalecająca a czytelnictwo: (z doświadczeń radzieckich); Zagadnienia organizacyjne bibliografii w Polsce Ludowej: trzy referaty: Ogólnopolska Narada Bibliograficzna 19 II 1956.*

Sprawy organizacyjne: W niektórych okręgach nastąpiło załamanie się aktywności (Olsztyn, Lublin, Kielce, Wrocław). W Opolu działalność została zahamowana na skutek nieprzemyślanych interwencji Wydziału Kultury i instancji partyjnych w sprawach personalnych. W przeprowadzonym wśród okręgów plebiscycie siedem okręgów (Gdańsk, Lublin, Olsztyn, Poznań, Rzeszów, Warszawa – województwo, Wrocław) opowiedziało się za akcesem bibliotekarzy do Związku Nauczycielstwa Polskiego, dwa okręgi (Bydgoszcz, Szczecin) – za utworzeniem związku zawodowego bibliotekarzy.

Postępująca decentralizacja zarządzania bibliotekami i dezintegracja środowiska sprawiły, że SBP stało się jedynym ośrodkiem poczuwającym się do odpowiedzialności za całość spraw bibliotecznych w kraju. Zgodnie z postanowieniami V Ogólnopolskiego Zjazdu Bibliotekarzy do głównych zadań zaliczono działania na rzecz: utworzenia przy premierze Rady Bibliotecznej jako centralnego ośrodka zarządzania bibliotekami; odpowiedzialnego usytuowania zawodu (prawa i obowiązki, wymagania kwalifikacyjne, uregulowanie uposażeń); zwiększenia funduszy na uzupełnianie księgozbiorów powszechnych.

Prezydium ZG wystosowało do premiera memoriał w sprawie powołania ponadresortowej Rady Bibliotecznej. Sprawa stała się przedmiotem wielu narad i dyskusji, zyskała nawet jednogłośnie aprobatę Sejmowej Komisji Oświaty i Nauki (7 X) – do żadnych wymiernych efektów nie doszło.

SBP nawiązało współpracę ze Związkiem Nauczycielstwa Polskiego (przedstawicielem SBP w Komisji Bibliotecznej ZNP został J. Czerni) i Związkiem Zawodowym Pracowników Kultury i Sztuki w celu wspólnego rozwiązywania spraw zawodu. Powołano komisję, która przygotowała projekt nowelizacji siatki płac bibliotekarzy, ale Ministerstwo Finansów odłożyło realizację projektu.

W celu zebrania materiałów na temat sytuacji prawnej i uposażeń bibliotekarzy w bibliotekach naukowych spoza resortu szkolnictwa wyższego i PAN rozesłano ankietę do 234 bibliotek. Do końca roku uzyskano 121 odpowiedzi.

Powołano komisję ds. nowelizacji dekretu o bibliotekach.

19 II – ukazało się rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie państwowego zasobu archiwalnego. SBP wskazało na niesłuszność podporządkowania Naczelnej Dyrekcji Archiwów zbiorów rękopiśmiennych znajdujących się w bibliotekach. Na skutek tej interwencji dokonano odpowiedniej nowelizacji rozporządzenia (30 XII 1958).

28-29 IV – Ogólnokrajowy Zjazd Delegatów SBP w Łodzi. Referat „Aktualne problemy zawodu bibliotekarskiego” wygłosiła M. Dembowska. Zjazd nadał M. Łodyńskiemu godność członka honorowego SBP. Zjazd upłynął pod hasłem jedności polityki bibliotecznej oraz konsolidacji zawodu bibliotekarskiego. Wśród wniosków znalazły się m.in.: utworzenie organu ponadresortowego reprezentującego całość zagadnień bibliotekarskich, koordynacja prac bibliograficznych, ujed-

nolicenie wymagań kwalifikacyjnych dla bibliotekarzy wszystkich sieci, włączenie do programów szkół średnich tematyki z zakresu techniki pracy umysłowej, wiedzy o książce i bibliotekarstwie, a do programów kształcenia nauczycieli – zajęć z zakresu bibliotekarstwa i bibliotekoznawstwa.

Dyskutowano nad przynależnością związkową bibliotekarzy. Przy jednym głosie przeciwnym i 15 wstrzymujących się uznano za słuszne powołanie odrębnego związku zawodowego bibliotekarzy. Zadanie to powierzono ZG. Postulowano, by do czasu utworzenia związku zawodowego powołać Sekcję Bibliotekarską w ZNP. SBP miało pozostać organizacją naukową. Wprowadzono poprawki do statutu, m.in. ustalono, że do ZG wchodzić będą przewodniczący okręgów, a nie jak dotychczas delegaci okręgów, zwiększono liczbę wiceprzewodniczących do pięciu.

Wybrano ZG: B. Horodyski – przewodniczący, E. Assbury – I wiceprzewodniczący, J. Augustyniak, J. Baumgart, Z. Kossonogowa, P. Stasiak – wiceprzewodniczący, M. Dembowska – sekretarz generalny, E. Kossuth – zastępca sekretarza generalnego, T. Remer – skarbnik, W. Wilczyński – zastępca skarbnika, T. Błachowiak, J. Błazewicz, J. Czerni, H. Falkowska, W. Romanowski, B. Świdorski, H. Więckowska – członkowie Prezydium. Kierownicy referatów: Wydawniczy – S. Tazbir, Spraw Zawodowych – J. Baumgart, Spraw Międzynarodowych – H. Hleb-Koszańska, Prac Naukowych – H. Więckowska, Szkolenia – K. Remerowa, Informacyjny – I. Morsztynkiewicz, Racjonalizacji Pracy Bibliotecznej – H. Zakrzewska. Przewodniczący Sekcji: Bibliotek Naukowych – J. Czerni, Bibliotek Szkolnych i Pedagogicznych – H. Falkowska, Bibliograficzno-Dokumentacyjna – M. Lenartowicz, Bibliotek Powszechnych – J. Błazewicz, Bibliotek Fachowych – T. Polakówna. Przewodniczący Komisji: Budownictwa Bibliotecznego – W. Piasecki, ds. Nowelizacji Dekretu o bibliotekach – Z. Dylik (później W. Skoczylas).

30 V – nadzwyczajne posiedzenie Prezydium ZG w sprawie projektowanego połączenia w MKiS pod jednym zarządem bibliotek i świetlic. Wyłoniono delegację, która na specjalnym spotkaniu (12 VI) uzyskała od wiceministra E. Marca zapewnienie, że zamiar ten został zaniechany.

3 VI – ZG skierował do MKiS, Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego oraz Prezydium PAN memoriał przeciwko podporządkowaniu zasobów rękopiśmiennych bibliotek Naczelnej Dyrekcji Archiwów.

26 VI – podczas wspólnego posiedzenia prezydów ZG SBP i Związku Zawodowego Pracowników Kultury i Sztuki podpisano oświadczenie, że obie organizacje będą się wzajemnie konsultować w sprawach wchodzących w zakres wspólnych zainteresowań.

11 VII – ZG wystąpił do prezesa Rady Ministrów i Komisji Sejmowych Oświaty i Nauki oraz Kultury i Sztuki w sprawie powołania przy premierze Rady Bibliotecznej.

2 VIII – Prezydium Rady Narodowej m.st. Warszawy zatwierdziło statut SBP.

3 X – podczas spotkania z wiceministrami kultury i sztuki, T. Zaorskim i E. Marcem Prezydium ZG przedstawiło argumenty za przekazaniem resortowi oświaty zarządu nad bibliotekami podległymi dotychczas resortowi kultury i sztuki. Stwierdzono brak dostatecznej opieki ze strony MKiS oraz wydziałów i oddziałów kultury. Przedstawiciele SBP oświadczyli, że dążąc do realizacji postulatu podstawowego – jedności polityki bibliotecznej państwa – Stowarzyszenie popierać będzie wszelkie kroki podejmowane w kierunku połączenia pod jednym kierownictwem dwóch głównych sieci bibliotecznych – powszechnych i szkolnych. Kierownictwo resortu zapewniło o zasadniczej zmianie stosunku MKiS do spraw bibliotek.

7 X – przedstawiciele SBP uczestniczyli w posiedzeniu Sejmowej Komisji Oświaty i Nauki, na którym jednogłośnie uchwalono powołanie Państwowej Rady Bibliotecznej oraz wprowadzenie do programów liceów pedagogicznych i Studiów Nauczycielskich elementów wiedzy o książce i bibliotekarstwie.

10-11 XI – posiedzenie plenarne ZG z okazji 40 rocznicy powstania organizacji bibliotekarskiej w Polsce. Uczestniczyli m.in.: minister kultury i sztuki K. Kuryluk i minister oświaty W. Bieńkowski. Referat „Rzut oka na dzieje SBP” wygłosił J. Baumgart. Zorganizowano wystawę wydawnictw SBP.

12 XI – B. Horodyski został powołany z ramienia SBP w skład Komisji ds. Bibliotek Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego.

14 XI – ZG wystosował do władz partyjnych i komisji sejmowych memoriał w związku z zarządzeniem Państwowej Komisji Cen podwyższającym ceny książek importowanych z krajów zachodnich.

22 XI – powstała Sekcja Bibliotek Fachowych.

25-26 XI – Sekcja Bibliotek Naukowych ZG i Biblioteka Politechniki Śląskiej zorganizowały sesję naukową z okazji 40-lecia SBP. Referat „Z dziejów Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich” wygłosił J. Baumgart.

Współpraca międzynarodowa została poszerzona. Wznowił działalność Referat Spraw Międzynarodowych (pod kierownictwem H. Hleb-Koszańskiej). W 23 Sesji IFLA w Paryżu (24-26 IX) wzięli udział: Z. Hryniewicz, I. Morsztynkiewicz, E. Pawlikowska oraz z ramienia SBP: T. Remer i H. Więckowska. H. Więckowska uczestniczyła w obradach Komisji Katalogów Centralnych oraz w Sekcji Bibliotek Narodowych i Uniwersyteckich; T. Remer w Komisji Przepisów Katalogowania i w Komisji Wydawnictw Ciągłych; E. Pawlikowska w Sekcji Bibliotek Powszechnych i Szpitalnych (w Sekcji rozważano problem norm lokali bibliotecznych i rozmieszczenia sieci bibliotecznej); uchwalono opracowanie ankiety dla bibliotek wzorcowych. Delegatka polska zgłosiła udział w opracowaniu danych do ankiety na podstawie doświadczeń bibliotekarstwa powszechnego w Polsce; I. Morsztynkiewicz w Komisji Statystycznej; Z. Hryniewicz w Komisji Bibliotek Parlamentarnych. Podczas posiedzenia poświęconego problemom zawodu bibliotekarskiego H. Więckowska stwierdziła potrzebę opracowania kwerendy i zgłosiła udział Polski w dostarczeniu materiałów ankietowych (materiały te, dotyczące struktury zawodu bibliotekarskiego, przygotowania fachowego, siatki płac itp., były przedmiotem obrad Komisji Zawodu Bibliotekarskiego 24. Sesji IFLA w Madrycie). Przewodnicząca delegacji polskiej, H. Więckowska, zaprosiła IFLA do odbycia jednej z najbliższych sesji w Polsce. Wstępnie uzgodniono, że sesja taka odbędzie się w 1959 r. w Warszawie. Trzech przedstawicieli SBP wzięło udział w kursie bibliotekarskim zorganizowanym (1-14 IX) w Birmingham przez angielskie Stowarzyszenie Bibliotekarzy. Przy SBP powołano (26 VI) Komisję Bibliograficzną Narodową (przewodnicząca H. Hleb-Koszańska), której zadaniem była współpraca z działającym przy UNESCO Międzynarodowym Komitetem Doradczym ds. Bibliotek oraz prowadzenie prac bibliograficznych o charakterze międzynarodowym.

Sprawy wydawnicze: W czerwcu zaczął się ukazywać powielany „Biuletyn Informacyjny ZG” – kwartalnik redagowany przez sekretarza generalnego i rozsyłany do zarządów okręgów dla wszystkich płacących składki. Ukazywał się do 1959 r. 29 VII odbyło się posiedzenie kolegów redakcyjnych „Bibliotekarza” i „Poradnika Bibliotekarza” w sprawie ustalenia profilów obydwu czasopism oraz współpracy.

Publikacje: Białkowska Emilia, Bzdęga Stefan: *Organizacja i metody pracy bibliotek szkolnych; Bibliotekarstwo powszechne: praca zbiorowa* / pod red. Ewy Pawlikowskiej. T. 1; *Ogólnopolski Zjazd Bibliotekarzy: Warszawa 16-18 lutego 1956: księga pamiątkowa* / [red. Bogdan Horodyski]; *Statut Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich*; Świerkowski Ksawery: *Zarys wiedzy o książce dla bibliotekarza*. Wyd. 2.

31 XII – SBP zrzeszało 4455 członków w 19 okręgach.

1958

31 II – zebranie organizacyjne Komisji Statystyki (przewodnicząca M. Czarnowska).

10 IV – ZO w Łodzi zorganizował Klub Miłośników Książki pod przewodnictwem M. Kuny. Klub pozostawał w strukturze organizacyjnej SBP do stycznia 1967 roku, po czym przekształcił się w Łódzkie Towarzystwo Przyjaciół Książki.

28 IV – w wyniku dyskusji w okręgach oraz spotkań prezydiów ZG SBP i ZG ZNP powołano Komitet Organizacyjny Sekcji Bibliotekarskiej przy ZG i zarządach terenowych ZNP. Komitet zorganizował 23 VI ogólnokrajowy zjazd bibliotekarzy członków ZNP, podczas którego wybrano zarząd Sekcji pod przewodnictwem S. Kotarskiego.

V – z okazji Dni Oświaty, Książki i Prasy SBP przesłało do przewodniczących prezydiów wojewódzkich rad narodowych memoriał zwracający uwagę na potrzeby bibliotek, szczególnie na ich warunki lokalowe, uzupełnianie zbiorów, fachową obsadę.

6 V – zebranie organizacyjne Sekcji Bibliotek Związkowych (przewodnicząca Z. Jankun).

7 VI – w Ministerstwie Kultury i Sztuki złożono wnioski o pośmiertne odznaczenie: J. Grycza, E. Kuntzego, A. Łysakowskiego, J. Muszkowskiego i H. Radlińskiej Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski. Wnioski zostały załatwione odmownie.

8 VII – ZG skierował do MKiS memoriał, w którym wyrażono protest Stowarzyszenia z powodu likwidacji Departamentu Bibliotek wraz z przeniesieniem jego kompetencji do Departamentu Pracy Kulturowo-Oświatowej. 19 VII delegacja Prezydium złożyła wspomniany memoriał na ręce ministra kultury i sztuki, 6 VIII interweniowano wspólnie ze Związkiem Zawodowym Pracowników Kultury oraz z Sekcją Bibliotekarską ZNP w Komisji Kultury KC PZPR.

5 IX – wbrew wcześniejszym zapewnieniom i mimo protestów SBP w MKiS połączono pod jednym zarządem biblioteki i domy kultury, tworząc wspólny Departament Pracy Kulturalno-Oświatowej i Bibliotek. Prezydium na spotkaniu (3 X) z przedstawicielami resortu wyraziło głębokie niezadowolenie środowiska z powodu tej decyzji, oświadczyło, że likwidacja samodzielnego Departamentu Bibliotek jest traktowana jako przejaw rezygnacji resortu z oddziaływania na politykę biblioteczną w szerszej skali.

11 X – ZG podczas posiedzenia poświęconego zarządzaniu bibliotekami (z udziałem wiceministra kultury i sztuki Z. Garsteckiego, przedstawicieli KC PZPR, resortów oświaty i szkolnictwa wyższego, komisji sejmowych i prasy) podjął uchwałę domagającą się przywrócenia w MKiS samodzielnej jednostki bibliotecznej podległej bezpośrednio ministrowi oraz utworzenia organu, który skupiałby najwybitniejszych przedstawicieli bibliotek wszystkich typów i miał prawo wysuwać zasadnicze wnioski w zakresie polityki bibliotecznej w całym kraju. Przyjmując propozycję utworzenia tego organu przy ministrze kultury i sztuki, ZG traktował to jako jedyną realną w istniejących warunkach formę przejściową do utworzenia w przyszłości ponadresortowego organu zarządzającego ogólnokrajową siecią biblioteczną i kształtującego politykę biblioteczną państwa. W wyniku uchwały i późniejszych starań powołano Sekcję Bibliotek i Czytelnictwa przy Radzie Kultury i Sztuki. Sprawa przywrócenia Departamentu Bibliotek pozostała bez odzewu, z czasem zmieniono jedynie nazwę nowego departamentu, stawiając w niej biblioteki na pierwszym miejscu.

28 X – zarządzenie ministra kultury i sztuki w sprawie zasad kwalifikowania na stanowiska służbowe oraz ustalania uposażeń pracowników służby bibliotecznej przewidywało udział przedstawicieli SBP w powiatowych i wojewódzkich komisjach kwalifikacyjnych.

3 XI – poseł K. Maj, przewodniczący Sejmowej Komisji Oświaty i Nauki, spotkał się z przedstawicielami ZG w sprawie utworzenia organu koordynującego działalność wszystkich sieci bibliotecznych.

7-9 XI – w zorganizowanej przez SBP i NOT w porozumieniu z Radą ds. Techniki i przy współpracy MKiS oraz Centralnego Instytutu Dokumentacji Naukowo-Technicznej I Krajowej Naradzie Bibliotekarzy Bibliotek Fachowych i Dokumentalistów wzięło udział ponad 500 uczestników. Narada odbyła się pod patronatem wicepremiera P. Jaroszewicza. Przewodniczył E. Assbury. Po raz pierwszy w obecności władz oraz wybitnych przedstawicieli świata nauki i techniki

wykazano doniosłą rolę i znaczenie służby bibliotecznej i dokumentacyjnej jako podstawowego elementu postępu technicznego. We wnioskach wskazano m.in. na konieczność nowelizacji uchwały Prezydium Rządu (z roku 1953) w sprawie przekształcenia sieci bibliotek fachowych w sieci resortowe i utrzymywania na szczeblu ministerstw komórek organizacyjnych ds. bibliotek. SBP powołało zespół (pod przewodnictwem E. Assburego), który przygotował sześć kolejnych redakcji projektu nowelizacji wymienionej uchwały, ale napotykał ciągle trudności w uzgodnieniu go z Centralnym Instytutem Dokumentacji Naukowo-Technicznej.

14-15 XI – Sekcja Bibliotek Naukowych wraz z Sekcją Bibliotekarską ZNP zorganizowała „Spotkanie bibliotekarzy Warszawy” z referatem J. Czerniego „Dydaktyka biblioteki akademickiej” oraz pokazem 16 krajowych i zagranicznych filmów przedstawiających pracę bibliotek różnych typów.

28-29 XI – SBP wspólnie z ZO SBP, Biblioteką Jagiellońską i Biblioteką Narodową zorganizowało w Krakowie sesję naukową z okazji 50 rocznicy śmierci K. Estreichera. Rocznica była także impulsem do różnego rodzaju przedsięwzięć w okręgach SBP.

Prezydium wraz z sekcjami i referatami brało udział w opracowywaniu i opiniowaniu różnego rodzaju aktów prawnych. M.in. w związku z przygotowywaniem przez Sejm ustawy o emeryturach i rentach wystąpiono do Komisji Sejmowych Oświaty i Nauki oraz Kultury i Sztuki z wnioskiem o wprowadzenie do ustawy przepisów umożliwiających wykwalifikowanym bibliotekarzom kontynuowanie pracy zawodowej mimo przekroczenia wieku emerytalnego. Wniosku nie uwzględniono. Referat Racjonalizacji Pracy Bibliotecznej wspólnie ze Związkiem Zawodowym Pracowników Kultury i Sztuki opracował projekt norm odzieży ochronnej dla pracowników bibliotek. Opracowano także i złożono w MKiS projekt stawek wynagrodzeń za prace zlecone w bibliotekach.

Współpraca międzynarodowa – Na 24 sesji IFLA w Madrycie SBP reprezentowała H. Hleb-Koszańska. Brała udział w pracach Sekcji Ujednolicenia Zasad Katalogowania oraz Sekcji Wydawnictw Ciągłych. W Jugosławii, na zaproszenie Związku Stowarzyszeń Bibliotekarzy Jugosłowiańskich, przebywała delegacja SBP (30 V-14 VI). Ośmioosobowa delegacja jugosłowiańska gościła w Polsce (27 VI-18 VII). Nawiązano kontakty z bibliotekarzami USA.

Sprawy wydawnicze: 1 VII z funkcji redaktora naczelnego „Bibliotekarza” zrezygnował C. Kozioł. Na jego miejsce ZG powołał J. Czarnecką.

Publikacje: *Bibliotekarstwo powszechne: praca zbiorowa* / pod red. Ewy Pawlikowskiej. T.2-4; Falkowska Helena: *Klasyfikacja i katalog rzeczowy*; Filipkowska-Szemplińska Jadwiga, Rodziewicz Zofia: *Poradnik bibliotekarza gromadzkiego*; Jurewicz Ignacy: *Technika udostępniania księgozbioru w bibliotece szkolnej*; Kossuth Edward: *Zagadnienia organizacyjne bibliotek fachowych*; *Krajowa Narada Bibliotekarzy Bibliotek Fachowych i Dokumentalistów 7-9 listopada 1958 r.*; *Metodyka pracy z czytelnikiem: praca zbiorowa* / red. Feliks Popławski; Pionkowski Tadeusz: *Dokumentacja naukowo-techniczna jako narzędzie rozwoju postępu technicznego w zakładach pracy*; Poznański Marcei: *Kto miłuje księgi: antologia tekstów o książce*; Terlecki Emil: *Owady, szkodniki książek i ich wrogowie*; Wortman Stefania: *Baśń w literaturze i w życiu dziecka: co i jak opowiadać?*; *Wybór przepisów prawnych dotyczących publicznych bibliotek powszechnych* / wybór, układ i wstęp Aleksander Jałosiński.

Sprawy organizacyjne: Zanikła działalność okręgu w Opolu, nie włączył się do życia organizacji okręg we Wrocławiu. ZO w Krakowie rozpoczął wydawanie własnego biuletynu.

1959

W ogólnopolskim Komitecie Obchodu „Dni Oświaty, Książki i Prasy” SBP reprezentował B. Horodyski.

SBP brało czynny udział w pracach nad przygotowywanym przez MKiS projektem pragmatyki zawodowej dla pracowników kulturalno-oświatowych, który do czasu opracowania pragmatyki ogólnobibliotecznej miał również objąć pracowników bibliotek publicznych.

Sekcja Bibliotek Szkolnych i Pedagogicznych wspólnie z ZNP przygotowała memoriał do ministra oświaty w sprawie poprawy warunków bytowych bibliotekarzy podległych temu resortowi. Sekcja przyczyniła się do wprowadzenia do programów nauczania w liceach pedagogicznych i w studiach nauczycielskich „Elementów wiedzy o książce i bibliotekarstwie”.

Komisja Bibliograficzna Narodowa opracowała przy pomocy finansowej Komitetu do Spraw UNESCO bibliografię krajoznawczą o Polsce. Praca objęła piśmiennictwo polskie i obcojęzyczne. Obok tytułów oryginalnych zamieszczono ich przekład na język francuski, większość pozycji zaopatrzone w zwięzłe adnotacje francuskie. Pracę przekazano MSZ. Wydania bibliografii podjęło się PWN.

21 IV – podczas inauguracyjnego zebrania 34-osobowej Sekcji Bibliotek i Czytelnictwa przy Radzie Kultury i Sztuki na przewodniczącego Sekcji wybrano przewodniczącego SBP B. Horodyskiego. Jednym z wiceprzewodniczących został I wiceprzewodniczący SBP E. Assbury. Do głównych zadań sekcji zaliczono m.in. opiniowanie i wnioskowanie w sprawach ujednoczenia polityki bibliotecznej w kraju, a w szczególności: inicjowanie i opiniowanie projektów norm prawnych w zakresie bibliotekarstwa, przygotowywanie wniosków w sprawie współpracy bibliotek różnych sieci, przygotowywanie wniosków zmierzających do ujednoczenia wymagań kwalifikacyjnych i systemu szkolenia bibliotekarzy, inicjowanie współdziałania instytucji i organizacji naukowych, kulturalnych i oświatowych w zakresie upowszechniania czytelnictwa, inicjowanie i popieranie badań związanych z problematyką prac Sekcji. Powołano osiem grup roboczych.

20 V – plenum ZG przyjmując podjętą przez rząd i partię realizację hasła „Polska krajem ludzi kształcących się” uchwaliło apel o uwzględnienie w budownictwie obiektów oświatowych odpowiednich pomieszczeń dla bibliotek („1000 bibliotek na 1000-lecie”). Zaakcentowano sprawę budowy siedziby dla Biblioteki Narodowej, podjęto uchwałę w sprawie reaktywowania przy SBP Składnicy Druków i Pomocy Bibliotecznych.

1 VI – przygotowany przez Sekcję Bibliotek Fachowych projekt uchwały Rady Ministrów w sprawie organizacji i prowadzenia działalności informacyjnej złożono w Radzie ds. Techniki (na początku 1960 r. Zespół ds. Organizacji Zarządzania URM opracował swój projekt, który uzyskał krytyczną opinię SBP).

17-27 VII – z udziałem 47 przedstawicieli 38 bibliotek odbyło się w POKKB w Jarocinie, zorganizowane przez SBP pierwsze wakacyjne seminarium bibliotekarskie na temat współpracy bibliotek różnych typów.

X – Sekcja Bibliotek Fachowych wzięła udział w pracach Komitetu Organizacyjnego „Dni Książki i Prasy Technicznej”. Przygotowano artykuły do prasy fachowej oraz okolicznościową pogadankę o bibliotekach fachowych.

13 XI – ZG delegował E. Pawlikowską do udziału w komisji kwalifikacyjnej dla bibliotekarzy, powołanej przy Zespole Oświaty i Upowszechniania Kultury CRZZ.

Na miejsce T. Błachowiaka dokooptowano do Prezydium S. Masztalerza. Przewodnictwo Sekcji Bibliotek Powszechnych powierzono

J. Błażewicz. Zanikła działalność Sekcji Bibliotek Zakładowych, zahamowaniu uległa działalność Referatu Szkolenia. Ze względów finansowych skasowano etat instruktora terenowego. Powołano (24 X) Referat ds. Okręgów (przewodnicząca E. Pawlikowska).

Współpraca międzynarodowa – z udziałem ponad 80 osób z 24 krajów odbyła się w Warszawie (14-17 IX) 25 Sesja Rady IFLA. Polskę reprezentowali: J. Baumgart, A. Birkenmajer, J. Czerniatowicz, M. Dembowska, H. Hleb-Koszańska, B. Horodyski, Z. Kossonogowa, B. Świdorski, H. Więckowska. Przewodnim tematem sesji była problematyka bibliotekarska krajów słowiańskich. Przemówienia powitalne wygłosili minister kultury i sztuki T. Galiński i przewodniczący SBP B. Horodyski. Wiceprzewodniczącą IFLA została wybrana H. Więckowska. Referaty przedstawicieli Polski: J. Czerniatowicz (w Komisji Katalogów Centralnych i Wypożyczania Międzynarodowego): „O katalogach centralnych w krajach słowiańskich”; H. Więckowska (w Komisji Zawodu Bibliotekarskiego): „O kształceniu bibliotekarzy w krajach słowiańskich i na Węgrzech”. Delegacja polska zgłosiła wniosek w sprawie utworzenia w ramach IFLA Komisji Budownictwa i Wyposażenia Bibliotek. Z inicjatywy B. Horodyskiego zapoczątkowano spotkania reprezentantów krajów socjalistycznych biorących udział w pracach IFLA. Spotkania te jako tzw. narady koordynacyjne weszły na stałe do kalendarza spotkań bibliotekarzy z krajów socjalistycznych.

Na wniosek Prezydium ZG SBP pięciu bibliotekarzy polskich wyjechało na stypendia (1-4-miesięczne) do Francji, NRD, Anglii, ZSRR. Na kurs bibliotekarski (Birmingham, 31 VIII-12 IX) SBP wydelegowało pięć osób.

Publikacje: Bańkowski Piotr: *Biblioteka Publiczna Załuskich i jej twórcy*; Białkowska Emilia: *Gromadzenie księgozbioru w bibliotece szkolnej*; Grycz Józef, Gryczowa Alodia: *Historia książki i bibliotek w zarysie*; *Książki dla bibliotek: katalog* / pod red. W[andy] Dąbrowskiej. T.1-2.; Kulpa Jan, Ciesielska Kazimiera: *Wiadomości o książce w szkole podstawowej*; Świerkowski Ksawery: *Zarys wiedzy o książce dla bibliotekarza*. Wyd. 2; Wisłocka Stanisława: *Przewodnik bibliotekarza szkolnego*.

1960

16 I – na posiedzeniu plenarnym ZG podjęto apel do bibliotekarzy całego świata przeciwko odradzaniu się faszyzmu oraz uchwałę wzywającą do przyspieszenia wydania rozporządzeń wykonawczych doty-

czących spraw bibliotecznych do ustawy o szkołach wyższych. Mimo nacisków MKiS potwierdzono celowość bezpłatnego dostarczania członkom SBP czasopism bibliotekarskich („Bibliotekarz” lub „Poradnik Bibliotekarza”), postanowiono wystąpić do ministra kultury i sztuki z wnioskiem o zwrócenie uwagi na konieczność mianowania na stanowiska kierownicze w bibliotekach osób z pełnymi kwalifikacjami bibliotekarskimi. Wystąpiono po raz kolejny o przyznanie Bibliotece Narodowej i Jagiellońskiej prawa zakupu poloników po cenach wywoławczych podanych w katalogach aukcji antykwarycznych (sprawa została uregulowana pismem okólnym ministra kultury i sztuki z 19 III).

27 I – konferencja dyrektorów bibliotek miejskich Warszawy, Łodzi, Krakowa, Poznania i Wrocławia w sprawie jedności polityki bibliotecznej w wielkich miastach zorganizowana przez Sekcję Bibliotek Powszecznych.

II – ZG ogłosił konkurs na wspomnienia z pracy bibliotek i bibliotekarzy w okresie 15-lecia Polski Ludowej (uchwała podjęta 16 I).

1 II – przedstawiciele Prezydium ZG rozmawiali z ministrem kultury i sztuki w sprawie budowy gmachu Biblioteki Narodowej.

6 II – przedstawiciel SBP uczestniczył w dyskusji w sejmowej Komisji Oświaty i Nauki nad projektem ustawy o Polskiej Akademii Nauk.

29 II – zorganizowane z inicjatywy ZG SBP zebranie przedstawicieli Sekcji Bibliotek Naukowych SBP, Sekcji Bibliotekarskiej ZNP oraz Komisji Bibliotecznej Sekcji Szkół Wyższych i Instytutów Naukowych ZNP. Powołano wspólny zespół do koordynowania działalności bibliotek naukowych.

Kadencja 1957-1960. Zakończona w kwietniu 1960 r. kadencja stanowiła okres rozwoju i wzrostu aktywności organizacji, umocnienia jej roli i znaczenia jako reprezentanta całego bibliotekarstwa polskiego, rozszerzenia zasięgu oddziaływania. Wzrosło znaczenie SBP na forum międzynarodowym, poważnie rozwinęła się działalność wydawnicza. W kadencji wydano 32 książki o łącznej objętości 396 arkuszy wydawniczych i w łącznym nakładzie 328 030 egz. Pod względem objętości w arkuszach i wysokości nakładów osiągnięto wyniki o 100-125% wyższe niż w kadencji poprzedniej. Większość okręgów rozwinęła aktywność. Pod koniec kadencji SBP zrzeszało 5710 członków (w ciągu 3 lat nastąpił wzrost liczebności o 27%).

9-10 IV – z udziałem 146 delegatów odbył się w Olsztynie Ogólnokrajowy Zjazd Delegatów. Przewodniczył A. Birkenmajer, referat „Współpraca bibliotek w skali krajowej” wygłosiła H. Więckowska. Zjazd zaakceptował dotychczasowy kierunek działań ZG, dążący do ujednoczenia polityki bibliotecznej w kraju i do konsolidacji zawodu bibliotekarskiego, uchwalił kilkadziesiąt wniosków, wśród których znalazły się m.in.: przyspieszenie budowy Biblioteki Narodowej, utworzenie przy Komitecie ds. Techniki organu koordynującego działalność bibliotek fachowych, utworzenie w Ministerstwie Szkolnictwa Wyższego i w PAN merytorycznych komórek ds. bibliotek, opracowanie jednolitego trzystopniowego programu szkolenia zawodowego bibliotekarzy dla wszystkich typów bibliotek, powołanie dwuletnich rozmieszczonych na terenie całego kraju ośrodków kształcenia na poziomie policealnym, wprowadzenie do programów szkół średnich elementów wiedzy o książce, przyspieszenie prac nad projektem pragmatyki służbowej dla pracowników bibliotek wszystkich typów, podjęcie prac nad wprowadzeniem państwowego egzaminu bibliotekarskiego, opracowanie i ogłoszenie przepisów regulujących stawki za niektóre prace biblioteczne wykonywane na zlecenie, zrewidowanie przepisów dotyczących uposażeń nieetatowych bibliotekarzy szkolnych, podjęcie starań o uzyskanie domu wczasowego dla bibliotekarzy, spowodowanie powstania centrali zaopatrzenia bibliotek w nowoczesne meble, urządzenia i sprzęt techniczny. Ze szczególnym naciskiem zobowiązano ZG do intensywnego kontynuowania starań o powołanie do życia ponadresortowego ośrodka koordynującego całością polityki bibliotecznej w Polsce. Wszystkie wnioski zostały rozesłane do odpowiednich władz, resortów, instytucji i organizacji.

Wybrano ZG: B. Hórodyski – przewodniczący, Z. Kossonogowa – I wiceprzewodniczący, E. Assbury, P. Stasiak, J. Augustyniak, J. Korpała – wiceprzewodniczący, M. Dembowska – sekretarz generalny, A. Halpernowa – zastępca sekretarza generalnego, T. Bruszewski – skarbnik, M. Pisarska – zastępca skarbnika, J. Baumgart, J. Błażewicz, H. Falkowska, M. Gawarecka, H. Kram, E. Pawlikowska, H. Więckowska – członkowie Prezydium ZG. Przewodniczący Głównej Komisji Rewizyjnej – W. Dąbrowski. Po śmierci Z. Kossonogowej (6 X 1960) funkcję I wiceprzewodniczącego powierzono E. Assburemu, zaś na jego miejsce powołano H. Kozerską. Przewodniczący sekcji: Bibliotek Powszechnych – J. Błażewicz, Bibliotek Szkolnych i Pedagogicznych – H. Falkowska, Bibliotek Fachowych – E. Assbury, Bibliotek Naukowych – H. Uniejewska, Bibliograficzna – M. Lenartowicz. Przewodnicząca Komisji Statystycznej – M. Czarnowska. Kierowni-

cy referatów: Wydawniczy – W. Bartoszewski, Spraw Zawodowych – H. Zakrzewska, Informacyjny – I. Morsztynkiewicz.

V – Prezydium rozesłało do bibliotek wszystkich typów ankietę dotyczącą stanu i potrzeb w zakresie przygotowania zawodowego pracowników służby bibliotecznej. Ankieta (wyniki zostały podsumowane w roku 1962) miała przynieść materiał do opracowania systemu kształcenia i doskonalenia zawodowego przez Zespół ds. Kształcenia Bibliotekarzy Sekcji Bibliotek i Czytelnictwa Rady Kultury i Sztuki.

26-28 V – ZO w Koszalinie współorganizował Seminarium Bibliotek Powszechnych Ziem Północnych poświęcone zagadnieniom regionalnym i współpracy bibliotek w dziedzinie gromadzenia i udostępniania zbiorów regionalnych.

VI – powołano Komisję Budownictwa i Wyposażenia Bibliotek (przewodniczący R. Przelaskowski), która nawiązała współpracę ze Stowarzyszeniem Architektów Polskich.

23 VI – ZG przesłał do Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego opinię dotyczącą projektu rozporządzenia w sprawie określenia warunków, jakim powinni odpowiadać kandydaci na bibliotekarzy dyplomowanych oraz w sprawie zasad i trybu składania egzaminu bibliotekarskiego.

24 VI – delegacja SBP i Sekcji Bibliotekarskiej ZNP przedstawiła zastępcy sekretarza naukowego PAN, prof. M. Jaroszyńskiemu, dezeraty w sprawie utworzenia w PAN fachowej komórki ds. bibliotek i bibliotekarzy oraz powołania przedstawicieli SBP i ZNP do zespołu opracowującego projekty rozporządzeń wykonawczych do ustawy o PAN.

17-31 VIII – w drugim Wakacyjnym Seminarium Bibliotekarskim nt. „Problemy organizacyjne bibliotek” w Jarocinie, zorganizowanym przez SBP uczestniczyło 81 przedstawicieli 66 bibliotek z 24 miast.

28 XI – ZG wystosował do ministra kultury i sztuki wnioski o ustalenie właściwych proporcji w inwestycjach kulturalnych w celu zapewnienia bibliotekom odpowiednich lokali.

3 XII – posiedzenie Komisji Statystycznej poświęcone zagadnieniom statystyki bibliotecznej.

10 XII – w sali kolumnowej MKiS w obecności wiceministra Z. Garsteckiego wręczono nagrody laureatom na wspomnienia o pracy bibliotekarzy lub bibliotek w okresie 15-lecia PRL. W konkursie zamk-

niętym I nagrodę otrzymali: M. Pelczar za pracę „Samotny start” i R. Przelaskowski za „Wspomnienia o pierwszym roku odbudowy warszawskiej Biblioteki Publicznej”. W konkursie otwartym nagrodzono i wyróżniono 42 prace.

19-20 XII – zorganizowana przez SBP w Warszawie krajowa konferencja w sprawie katalogów centralnych. Zgłoszono wnioski dotyczące potrzeb krajowych w zakresie katalogów centralnych ogólnych, lokalnych i regionalnych oraz centralnych katalogów specjalnych. Konferencja wytyczyła plan najpilniejszych prac o zasięgu krajowym, regionalnym i lokalnym. Poprzedziły ją terenowe zebrania dyskusyjne w 14 okręgach. Powołano Komisję Centralnych Katalogów SBP (przewodnicząca – J. Czerniatowicz).

U Głównego Konserwatora Zabytków podjęto starania (bezsukteczne) o przydzielenie pałacyku w Starej Wsi (pow. Węgrów) na Dom Pracy Twórczej Bibliotekarza.

Współpraca międzynarodowa – w 26 Sesji IFLA w Lund i Malmö (7-11 VIII) wzięło udział 3 delegatów i 1 obserwator z ramienia SBP. Na wniosek delegacji polskiej powołano w IFLA Komisję Budownictwa Bibliotecznego, której przewodniczącą została H. Więckowska. W pracach Komisji Statystyki uczestniczyły M. Czarnowska oraz I. Morsztynkiewicz. W Komisji Dawnej Książki zgłoszono obszerny memoriał, opracowany przez A. Gryczową. Komisja Bibliotek Dziecięcych przyjęła sprawozdanie o działalności takich bibliotek w Polsce autorstwa M. Gutry oraz materiały ankietowe. W ramach bezdewizowej wymiany trzyosobowa delegacja SBP przebywała w Jugosławii, w Polsce podejmowano bibliotekarkę z Francji. W związku z powołaniem przez IFLA komitetu organizacyjnego międzynarodowej narady w sprawie ujednoczenia zasad katalogowania alfabetycznego, SBP zorganizowało zespół pod przewodnictwem W. Borkowskiej do przygotowania materiałów na tę naradę. W międzynarodowym kursie bibliotekarskim w Birmingham (28 VIII-10 IX) uczestniczyły cztery bibliotekarki z Polski. M. Dembowska jako przedstawicielka SBP przebywała w Szwajcarii na dwumiesięcznym stypendium Stowarzyszenia Bibliotekarzy Szwajcarskich.

Sprawy wydawnicze: 1 III E. Pawlikowska objęła redakcję „Bibliotekarza”.

Publikacje: Andrusiak Wanda, Karabin Helena: *Z książką przez stulecia*; *Bibliografia: poradnik metodyki bibliograficznej dla autorów bibliografii specjalnej: praca zbiorowa* / pod red. Heleny Hleb-Koszańskiej, Marii Dembowskiej i Henryka Sawoniaka; Dembowska

Maria: *Bibliografia w Polsce Ludowej; Dziesięć lat Państwowego Ośrodka Kształcenia Bibliotekarzy w Jarocinie: praca zbiorowa* / red. Ewa Pawlikowska; Pelcowa Janina: *Organizacja bibliografii za granicą; Problemy czytelnictwa w wielkich miastach: Krajowa Konferencja Bibliotekarska w Warszawie (2-4 czerwca 1958) : referaty – przebieg obrad* / [red. Stanisław Tazbir]; Uniejewska Hanna: *Problematyka centralnych katalogów w Polsce Ludowej; Współpraca bibliotek: materiały Wakacyjnego Seminarium Bibliotekarskiego: Jarocin 17-27 sierpnia 1959* / oprac. Maria Dembowska, Henryk Sawoniak; **Okręg Gdańsk**: Andrusiak Wanda, Karabin Helena: *Z książką przez stulecia*; **Okręg Łódź**: Siniarska-Czaplicka J[adwiga]: *Znaki wodne papierni Mazowska 1750-1850*; **Okręg Poznań**: *Informator o zbiorach rękopiśmiennych bibliotek poznańskich.*

31 XII – SBP zrzeszało 5663 członków.

1961

SBP aktywnie włączyło się do prac nad projektem ustawy o bibliotekach. Redakcja projektu przygotowanego przez MKiS wzbudziła poważne zastrzeżenia SBP. Opinię tę podzieliła Sekcja Bibliotek i Czytelnictwa Rady Kultury i Sztuki, stwierdzając konieczność przerobienia projektu.

Wiele uwagi poświęcono sprawie bibliotekarzy dyplomowanych. Podejmowano starania, by dotyczące ich akty prawne mogły mieć zastosowanie wobec pracowników podległych możliwie wszystkim resortom. Do składu Komisji dla Bibliotekarzy Dyplomowanych powołano przedstawiciela SBP (J. Augustyniak). SBP przesało do Biura Prawnego Prezydium Rady Ministrów uwagi do rozporządzenia w sprawie warunków, jakim powinni odpowiadać pracownicy techniczno-badawczy oraz dyplomowani pracownicy dokumentacji naukowej w PAN. Postulowano wprowadzenie egzaminu dla kandydatów na dokumentalistów dyplomowanych. Rozporządzenie uwzględniające ten postulat ukazało się 17 XI.

W porozumieniu ze Związkiem Zawodowym Pracowników Kultury i Sztuki przygotowano projekt tabeli wynagrodzeń za niektóre prace bibliotekarskie i bibliograficzne wykonywane na zlecenie (zarządzenie ukazało się w roku 1962).

SBP zainicjowało opracowanie instrukcji w sprawie selekcji księgozbioru w publicznych bibliotekach powszechnych (zarządzenie ukazało się w roku 1962).

Komisja ds. Centralnych Katalogów opracowała projekt centralnego katalogu czasopism polskich.

13 I – ZG wystosował do MKiS pismo w sprawie ustalenia odpowiednich proporcji w inwestycjach kulturalnych zabezpieczających budownictwo biblioteczne.

1 II – dzięki zabiegom SBP sprawa kształcenia bibliotekarzy stała się przedmiotem obrad Sejmowej Komisji Nauki. M. Dembowska weszła w skład zespołu powołanego przez Sejmową Komisję Nauki dla opracowania postulatów środowiska bibliotekarskiego w tej sprawie, przekazanych 9 II prezesowi Rady Ministrów.

16 IV – w wyborach do trzeciej kadencji Sejmu PRL zostali wybrani na posłów kandydujący: w okręgu wyborczym Gliwice – dyr. Biblioteki Śląskiej w Katowicach dr J. Koraszewski oraz w okręgu wyborczym Chełm Lubelski – dyrektor Państwowego Ośrodka Kształcenia Korespondencyjnego Bibliotekarzy w Warszawie K. Maj.

24 IV – Urząd Spraw Wewnętrznych PRN m.st. Warszawy zatwierdził zmiany w statucie uchwalone przez Ogólnokrajowy Zjazd Delegatów SBP w Olsztynie.

25 IV – ZG powołał Komisję ds. Centralnych Katalogów (przewodnicząca J. Czerniatowicz) oraz Komisję Wydawniczą (przewodnicząca H. Kozerska).

Z inicjatywy ZG SBP po raz pierwszy w ramach Dni Oświaty, Książki i Prasy obchodzony był „Dzień Bibliotekarza” (14 V).

11 V – ZG oraz ZO stołecznego i wojewódzkiego zorganizowały pierwszy w stolicy Dzień Bibliotekarza z udziałem wiceministra kultury i sztuki Z. Garsteckiego. Podobne uroczystości odbyły się z inicjatywy redakcji „Poradnika Bibliotekarza” w Jarocinie (14 V) oraz „Bibliotekarza” w Lublinie (14 V).

8 VI – powstała Komisja ds. Współpracy Bibliotek w Zakresie Gromadzenia Zbiorów (przewodniczący B. Świdorski), która zainicjowała szereg zakrojonych na większą skalę przedsięwzięć. M.in. do kilkudziesięciu wielkich bibliotek w kraju rozesłano ankietę, na podstawie której w roku 1963 sporządzono projekt współpracy i specjalizacji bibliotek w Polsce. Do końca kadencji Komisja dokonała analizy napływu bieżących czasopism zagranicznych dla nauk rolniczych

i ekonomicznych – były to pierwsze w Polsce prace badawcze tego typu przeprowadzone na dużą skalę.

10 VI – Prezydium wystosowało apel do wszystkich bibliotekarzy, by rok 1961 był poświęcony popularyzacji zasług i postaci J. Lelewela (100 rocznica śmierci).

VII – Komisja Statystyczna SBP przyjęła ustalenia dotyczące podstawowych elementów statystyki w zakresie zbiorów i usług bibliotecznych.

15 VIII – ZG przekazał do Biura Prawnego Prezydium Rady Ministrów uwagi dotyczące kwalifikacji pracowników dokumentacji naukowej PAN.

VIII – ZG przekazał Departamentowi Pracy Kulturalno-Oświatowej i Bibliotek MKiS projekt nowelizacji przepisów kwalifikacyjnych dla służby bibliotecznej, opracowany przez B. Olejniczaka, W. Pawlikowskiego i J. Walińskiego.

17 VIII – H. Uniejewska uczestniczyła w posiedzeniu Kolegium MKiS poświęconym dyskusji nad projektem ustawy o bibliotekach.

12 IX – B. Horodyski, jako przedstawiciel SBP, został powołany do Komisji Egzaminacyjnej PAN dla kandydatów na bibliotekarzy dyplomowanych.

25 XI – przedstawicielki SBP (H. Uniejewska, I. Morsztynkiewiczowa) uczestniczyły w konferencji zorganizowanej w MKiS w związku z przygotowywaniem zarządzenia rozszerzającego uprawnienia do zatrudniania bibliotekarzy dyplomowanych.

8 XII – podczas spotkania delegacji SBP z wiceministrem szkolnictwa wyższego, E. Krassowską, poruszono m.in. sprawy zbyt małej liczby etatów dla bibliotekarzy dyplomowanych w poszczególnych bibliotekach, udziału bibliotekarzy w konferencjach i naradach międzynarodowych.

13 XII – na posiedzeniu Komisji Budownictwa i Wyposażenia Bibliotek omówiono stan i potrzeby w zakresie pomieszczeń bibliotecznych w szkołach.

Współpraca międzynarodowa – w 27 Sesji IFLA w Edynburgu (3-8 IX) wzięła udział czteroosobowa delegacja z Polski, w tym dwóch przedstawicieli SBP. H. Więckowska złożyła sprawozdanie o organizacji 15-osobowej Komisji Budownictwa i Wyposażenia Bibliotek. W. Borkowska reprezentowała SBP w odbywającej się w Paryżu (9-10 X) międ-

dzynarodowej konferencji w sprawie ujednoczenia zasad katalogowania. Zapoczątkowano wymianę bezdewizową (10-osobowe grupy na 1 tydzień) z bibliotekarzami Czechosłowacji. W ramach wymiany jeden przedstawiciel SBP przebywał we Francji.

Publikacje: Filipkowska-Szemplińska Jadwiga, Rodziewicz Zofia: *Poradnik bibliotekarza gromadzkiego*. Wyd. 2 popr. i uzup.; Grycz Józef, Borkowska Władysława: *Skrócone przepisy katalogowania alfabetycznego*. Wyd. 3 popr. i uzup.; Łuczyńska Alfreda, Wiącek Helena: *Informator o bibliotekach w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej*; Sedlaczek Franciszek: *Pomieszczenie i urządzenie biblioteki*. Wyd. 2 popr. i uzup.; *Statut Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich*; *Z książką w świat / oprac. tekstów* Wanda Andrusiak, Małgorzata Czerniejewska, Helena Karabin; **Okręg Łódź:** Wieczorek Witold: *Pierwsza, nie publikowana fotografia redakcji łódzkiego „Rozwoju” z 1898 r.*

Sprawy organizacyjne: W okręgach nastąpił dalszy ilościowy i jakościowy rozwój organizacji, zróżnicowała się i zindywidualizowała praca poszczególnych ogniw. Wiele okręgów włączyło się do ogólnopolskiego konkursu „Wiedza pomaga życiu”, uczestniczono w akcji wyborczej do sejmu i rad narodowych (Katowice, Koszalin), podejmowano regionalne prace bibliograficzne (Białystok, Koszalin, Wrocław, Zielona Góra). Okręg rzeszowski był współorganizatorem Zjazdu Pisarzy Ziemi Rzeszowskiej, zorganizował punkt wczasowy dla członków SBP.

1962

22 II – podczas spotkania przedstawicieli SBP z wiceministrem kultury i sztuki Z. Garsteckim poruszono m.in. sprawy: wzajemnego stosunku i kompetencji Sekcji Bibliotek i Czytelnictwa Rady Kultury i Sztuki oraz SBP, podwyżki najniższych uposażeń bibliotekarzy; ustalenie Dnia Bibliotekarza (niezależnie od Dnia Pracownika Kulturalno-Oświatowego), zorganizowania przy SBP centrali zaopatrzenia bibliotek w druki i materiały biblioteczne, powołania w resorcie kultury i sztuki komisji egzaminacyjnej dla bibliotekarzy dyplomowanych, umożliwienia wyjazdów liczniejszych delegacji na sesje IFLA.

16 III – podczas konferencji w MKiS (z udziałem przedstawicieli zainteresowanych resortów i instytucji) w sprawie programu egzaminów dla kandydatów na bibliotekarzy dyplomowanych powierzono SBP opracowanie projektu jednolitego międzyresortowego programu egzaminu. SBP przedstawiło swój projekt 18 IV.

28-30 V – seminarium poświęcone zagadnieniom budownictwa bibliotecznego, zorganizowane w Kazimierzu nad Wisłą przez SBP i SARP. Uczestniczyło 120 bibliotekarzy i architektów. Naradzie towarzyszyła wystawa omawianych projektów i ciekawszych rozwiązań zagranicznych.

28 VI – w zorganizowanej przez SBP ogólnopolskiej naradzie w sprawie ujednoczenia zasad katalogowania alfabetycznego wzięli udział przedstawiciele okręgów SBP i większych bibliotek. Naradę poprzedziły konferencje środowiskowe w większości okręgów SBP. Celem narady było ustosunkowanie się do uchwał międzynarodowej konferencji w sprawie zasad katalogowania (Paryż 8-18 X 1961) – z uwzględnieniem zastrzeżeń zgłoszonych przez delegatkę z Polski. Zebrani podkreślili konieczność szybkiego przygotowania projektu instrukcji katalogowania (do zorganizowania prac upoważniono SBP). Wynikiem narady było m.in. powołanie przy ZG SBP Komisji ds. Katalogowania Alfabetycznego (przewodnicząca W. Sokołowska).

VII – MKiS przedstawiło kolejny projekt ustawy o bibliotekach, który po zebraniu opinii wszystkich zarządów okręgów SBP został przez organizację odrzucony (nie dawał podstaw dla generalnego uporządkowania spraw bibliotekarstwa w skali kraju). Prezydium ZG SBP zostało przez resort kultury upoważnione do opracowania własnego projektu. Zespół (E. Assbury, J. Baumgart, B. Horodyski, J. Korpała) opracował propozycję (złożona w MKiS 15 XI), która uwzględniała m.in.: podkreślenie kompetencji ministra kultury i sztuki jako czynnika regulującego politykę biblioteczną w państwie, powołanie Państwowej Rady Bibliotecznej, wprowadzenie określenia zawodu bibliotekarskiego oraz delegacji dla ministra kultury i sztuki do uporządkowania przepisów dotyczących tego zawodu, zastąpienie definicji typów bibliotek określeniem wykonywanych przez nie funkcji.

Komisja ds. Współpracy w Zakresie Gromadzenia Zbiorów opracowała i rozesłała do około 4500 bibliotek ankietę dotyczącą wymiany wydawnictw z zagranicą.

Komisja Bibliotek Fachowych opracowała dwa projekty rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie zatrudniania dokumentalistów służby informacyjnej oraz bibliotekarzy dyplomowanych w resortowych instytutach naukowo-badawczych.

Sekcja Bibliotek Szkolnych i Pedagogicznych wspólnie z Komisją ds. Budownictwa Bibliotecznego wydatnie przyczyniła się do pozytywnego załatwienia sprawy pomieszczeń bibliotecznnych w szkołach 1000-lecia.

Współpraca międzynarodowa – w 28. Sescji IFLA w Bernie (27-31 VII) SBP reprezentowali E. Horodyski i M. Dembowska. Uczestniczyli w niej również C. Koziół oraz I. Morsztynkiewicz. 15 X odbyła się narada zespołów redakcyjnych czasopism bibliotekarskich krajów obozu socjalistycznego: „Zentralblatt für Bibliothekswesen” (Berlin), „Bibliotekar” (Sofia), „Knihovnik” (Praga), „Przegląd Biblioteczny” (Warszawa), „Magyar Könyvszemle” (Budapeszt).

Publikacje: *Książki dla bibliotek: katalog* / pod red. Wandy Dąbrowskiej. T. 3. Cz. 1-2; Makaruk J[an], Sedlaczek F[ranciszek]: *Poradnik bibliotekarza, kierownika czytelnicy w środowiskach wiejskich i małomiasteczkowych*; *Ogólnopolska narada w sprawie międzynarodowego ujednoczenia zasad katalogowania : materiały*; Piasecki Władysław: *Biblioteka : wprowadzenie do zagadnień budowy*; Popławski Feliks: *Biblioteka a środowisko*.

31 XII – SBP zrzeszał 7633 członków w 20 okręgach i 224 oddziałach. Przedstawiciele Centralnej Biblioteki Wojskowej oraz innych bibliotek naukowych podległych MON zgłosili gotowość przystąpienia do SBP.

1963

Opiniowano kolejne redakcje projektu ustawy o bibliotekach oraz rozporządzeń wykonawczych. We wkładce do numeru 3 „Bibliotekarza” opublikowano projekt ustawy.

5 I – ZG powołał Komisję ds. Katalogowania Alfabetycznego. Przewodnicząca W. Sokołowska.

Kadencja 1960-1963. Zakończona w czerwcu kadencja stanowiła okres rozkwitu organizacji we wszystkich sferach jej działania. Na szczeblu centralnym przeprowadzono szereg przedsięwzięć ważnych dla całego bibliotekarstwa polskiego. Wiele wysiłku włożono w prace nad ustawą biblioteczną (11 projektów) oraz nad statusem bibliotekarzy dyplomowanych. Komisja ds. Centralnych Katalogów wytyczyła plan najpilniejszych prac nad katalogami centralnymi w skali krajowej, regionalnej i lokalnej. Komisja ds. Gromadzenia Zbiorów przeprowadziła pierwszą w skali krajowej analizę napływu czasopism zagranicznych do bibliotek polskich. Komisja Budownictwa i Wyposażenia Bibliotek, uwzględniając zagadnienia budownictwa wielkich bibliotek, rozwinęła swą działalność w odniesieniu do małych bibliotek powszechnych. Prace Komisji były prowadzone w ścisłej łączności z architektami.

SBP rozrosło się i umocniło organizacyjnie. Pod koniec kadencji zrzeszało w 20 okręgach 7692 członków (wzrost w stosunku do roku 1960 o prawie 2000 członków – 33%). W wielu okręgach SBP stało się platformą życia umysłowego, kulturalnego i towarzyskiego. Obok tradycyjnych form działalności, jak akcje odczytowe, prelekcje, spotkania dyskusyjne, organizowano wycieczki, zabawy karnawałowe, spotkania z przedstawicielami władz lokalnych, kursy języków obcych, podejmowano własne prace bibliograficzne. Nastąpił zdecydowany wzrost dyscypliny organizacyjnej okręgów. Wszelkie rekordy pod względem wzrostu liczebności pobił okręg wrocławski – z 224 do 910 członków.

W okresie kadencji nastąpił rozwój działalności SBP na arenie międzynarodowej (głównie we współpracy z IFLA). Do IFLA wysłano szereg ekspertyz i informacji, m.in.: obszerną informację o stanie szkolnictwa bibliotekarskiego i o sytuacji socjalnej i ekonomicznej bibliotekarzy w Polsce, dane dotyczące egzemplarza obowiązkowego, odpowiedź na ankietę w sprawie czasopism oraz na ankietę dotyczącą aktualnych problemów statystyki wydawniczej (systemy klasyfikacji wydawnictw, rodzaje dokumentów uwzględnianych w statystyce), wykaz podręczników bibliotekarskich wydanych w Polsce i w innych krajach słowiańskich, informację o współpracy bibliotek w zakresie gromadzenia zbiorów. Bardzo wysoko została oceniona aktywność Polski w przedsięwzięciach związanych z ujednoczeniem zasad katalogowania (wśród 40 krajów współpracujących z IFLA nad tym zagadnieniem zespół polski zajął pod względem aktywności drugie miejsce po Stanach Zjednoczonych).

Wydano 31 książek i broszur (łącznie objętość – 392 ark. wyd., łączny nakład – 182 360 egz.).

14-15 VI – w Ogólnokrajowym Zjeździe Delegatów SBP, który odbywał się w Koszalinie, wzięło udział 131 delegatów (przewodniczył A. Majorek). Zjazd nadał J. Augustyniakowi i A. Birkenmajerowi godność członka honorowego SBP. Zjazd poświęcony był zagadnieniom popularyzacji czytelnictwa i unowocześnienia form pracy bibliotek powszechnych. Wprowadzono kilka zmian w statucie, m.in. zapis, że SBP broni interesów nie tylko bibliotek, ale i bibliotekarzy oraz że w zjeździe delegatów członkowie ustępujących władz biorą udział z głosem doradczym. Zjazd uchwalił 70 wniosków, na podstawie których opracowano program działania ZG. Naczelne miejsce zajęły w nim: udział w pracach nad projektem ustawy o bibliotekach (ze zwróceniem szczególnej uwagi na zapisy dotyczące ośrodka ko-

ordynującego całokształt spraw bibliotekarstwa oraz na zapisy dotyczące spraw zawodu bibliotekarskiego), współdziałanie przy opracowywaniu projektów rozporządzeń wykonawczych do ustawy, rozszerzenie działalności SBP na te grupy bibliotekarzy, które dotychczas nie miały reprezentacji w Stowarzyszeniu (np. bibliotekarze wojskowi, muzycy), ściślejsze kontakty z pokrewnymi organizacjami społecznymi na wszystkich szczeblach organizacyjnych.

Wybrano nowe władze Stowarzyszenia: B. Horodyski – przewodniczący, E. Assbury, J. Baumgart, J. Czarnecka, J. Podgóreczny, P. Stasiak – wiceprzewodniczący, J. Cygańska – sekretarz generalny, M. Dembowska – zastępca sekretarza generalnego, T. Bruszewski – skarbnik, E. Pawlikowska – zastępca skarbnika, J. Ćwiekowa, H. Kieniewicz, I. Morsztynkiewicz, B. Olejniczak, J. Pasierski, J. Tatjewska, W. Wolski – członkowie Prezydium. W. Dąbrowski – przewodniczący Głównej Komisji Rewizyjnej, H. Handelsman – przewodnicząca Głównego Sądu Koleżeńskiego. Przewodniczący sekcji: Bibliotek Szkolnych i Pedagogicznych – J. Tatjewska, Bibliotek Fachowych – A. Lech, Bibliotek Powszechnych i Związkowych – J. Czarnecka, Bibliotek Naukowych – H. Uniejewska, Bibliograficzna – K. Ramlau-Klekowska. Przewodniczący komisji: Wydawniczej – H. Kozerska, Współpracy Bibliotek w Zakresie Gromadzenia Zbiorów – B. Świdorski, Katalogowania Alfabetycznego – W. Sokołowska, Budownictwa i Wyposażenia Bibliotek – E. Kossuth, Statystyczna – M. Czarnowska, ds. Centralnych Katalogów – J. Czerniatowicz. Kierownicy referatów: ds. Okręgów – J. Ćwiekowa, Wydawniczy – W. Bartoszewski, Spraw Zawodowych – H. Chamerska, Informacyjny – I. Morsztynkiewicz, Spraw Międzynarodowych – E. Pawlikowska.

7 IX – w opinii do projektu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie utworzenia wyższych szkół zawodowych kulturalno-oświatowych i bibliotekarskich SBP opowiedziało się za utworzeniem odrębnej bibliotekarskiej wyższej szkoły zawodowej.

24 IX – przedstawiciele ZG uczestniczyli w zebraniu zorganizowanym przez Związek Zawodowy Pracowników Kultury i Sztuki w sprawie regulacji płac bibliotekarzy bibliotek powszechnych.

22 X – z inicjatywy Komisji Statystycznej SBP odbyło się zebranie przedstawicieli GUS, wydawców, księgarzy, bibliotekarzy i dziennikarzy w sprawie ustosunkowania się do projektu UNESCO dotyczącego statystyki wydawnictw. Wnioski przekazano GUS oraz Polskiemu Komitetowi ds. UNESCO.

18 XII – krajowa konferencja w sprawie międzynarodowej wymiany wydawnictw, zorganizowana przez Komisję ds. Współpracy Bibliotek w Zakresie Gromadzenia Zbiorów. Referat „Międzynarodowa wymiana publikacji” wygłosił W. Słabczyński.

20 XII – ZG przyjął program obchodów XX-lecia PRL, obejmujący m.in.: sesję naukową na temat bibliotecznej służby informacyjnej; konkursy na reportaż o roli bibliotek w środowisku i o pracy kół przyjaciół bibliotek; akcję nadawania bibliotekom imion ludzi zasłużonych; jubileusz „Bibliotekarza”.

Współpraca międzynarodowa – delegatami SBP na 29 Sesję IFLA w Sofii (2-6 IX) byli: B. Horodyski i H. Więckowska. W obradach wzięło udział dwóch obserwatorów (C. Koziół, I. Morsztynkiewicz) i siedmioosobowa wycieczka bibliotekarzy z Polski. H. Hleb-Koszańska (przewodnicząca Komisji Bibliograficznej Narodowej) została członkiem Komitetu Doradczego UNESCO ds. Bibliotek. W Sekcji Bibliotek Publicznych referat „Rozwijanie zainteresowań czytelnicych w Polsce” wygłosił C. Koziół. W ramach bezdewizowej wymiany dwóch przedstawicieli SBP przebywało na Węgrzech.

Sprawy wydawnicze: 1 II Ewa Pawlikowska objęła redakcję „Bibliotekarza”.

Publikacje: *Bibliografia literatury dla dzieci 1945-1960: literatura polska: praca zbiorowa* / pod red. Aliny Łasiewickiej; *40 lat pracy Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Krakowie 1922-1962: praca zbiorowa* / pod red. Stanisławy Tokarz-Wisłockiej; Groniowska Barbara: *W poszukiwaniu przyjaciół : doświadczenia turnieju czytelnicych „Jedziemy w świat”*; Krzemińska Wanda: *Literatura dla dzieci i młodzieży : zarys dziejów*. Wyd. 2; *Materiały z badań czytelnicych* / pod red. i z przedm. Anny Przeclawskiej; *Metodyka bibliograficzna: poradnik dla autorów bibliografii specjalnych: praca zbiorowa* / pod red. Heleny Hleb-Koszańskiej, Marii Dembowskiej, Henryka Sawoniaka. Wyd. 2 zmien.; Neubert Felicja, Łasiewicka Alina, Gutry Maria: *Bibliografia literatury dla dzieci 1945-1960: literatura polska* / oprac. przy współudz. Barbary Groniowskiej; red. Alina Łasiewicka; *Technika i wynalazki: poradnik bibliograficzny* / oprac. Anna Jaworska [i in.]; pod kier. Józefa Korpały.

Sprawy organizacyjne: W okręgach SBP przeprowadzono dyskusje nad projektem ustawy o bibliotekach. Wiele okręgów było inicjatorami lub współorganizatorami przedsięwzięć z okazji Dni Oświaty, Książki i Prasy oraz Dni Książki Technicznej.

31 XII – SBP zrzeszał 7700 członków.

1964

W 1964 r. ogłoszono współzawodnictwo bibliotekarzy i bibliotek na XX-lecie Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej pod hasłem „Pracujmy lepiej, szybciej i oszczędniej”. Wśród organizatorów akcji, zainicjowanej przez Ministerstwo Kultury i Sztuki, znalazł się ZG SBP. Celem współzawodnictwa było m.in. zwiększenie oddziaływania bibliotek na kształtowanie świadomości społeczeństwa, a zwłaszcza młodzieży, przez odpowiedni dobór upowszechnianych treści, doskonalenie metod pracy, pobudzanie działalności społecznej służącej pogłębianiu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych.

18 I – Prezydium ZG SBP zorganizowało spotkanie z przedstawicielami Związku Zawodowego Pracowników Kultury i Sztuki, ZNP i Zespołu Partyjnego Bibliotekarzy w sprawie projektu ustawy o bibliotekach. Postanowiono wystosować memoriał w sprawie ustawy do KC PZPR, komisji sejmowych oraz ministra kultury i sztuki. Powołano zespół dla opracowania memoriału do władz, w składzie: J. Baculewski, F. Bursowa i B. Horodyski. Tezy do memoriału, formułujące m.in. koncepcję sieci resortowych, omówiono na posiedzeniu plenarnym ZG (13 VI). Po dyskusji w okręgach tezy przekazano w sierpniu do MKiS.

25 III – Urząd Spraw Wewnętrznych Prezydium Stołecznej Rady Narodowej zatwierdził statut Stowarzyszenia po uwzględnieniu poprawek wniesionych przez Zjazd w Koszalinie.

IV – Ponownie podjęto starania o wprowadzenie stanowisk bibliotekarzy dyplomowanych w bibliotekach nie objętych działaniem ustawy o szkołach wyższych, PAN i instytutach naukowo-badawczych. ZG wystąpił do wiceministra szkolnictwa wyższego, E. Krassowskiej oraz do sekretarza naukowego PAN, H. Jabłońskiego, z memoriałem w sprawie nominacji bibliotekarzy dyplomowanych, a także do KC PZPR o przyspieszenie wydania odpowiednich rozporządzeń. Ze względów formalnoprawnych nie dały rezultatu usilne zabiegi o objęcie bibliotekarzy dyplomowanych prawem do 50% dodatku do emerytury.

27 IV – ZG SBP zorganizował uroczyste spotkanie redakcji „Bibliotekarza” z przedstawicielami okręgów, współpracownikami i czytelnikami z okazji 45-lecia czasopisma. Doc. dr R. Przelaskowski wygłosił referat „Rys dziejów czasopisma <<Bibliotekarz>> (1919-1963)”. W spotkaniu uczestniczyła doc. W. Dąbrowska, założycielka i pierwsza redaktor „Bibliotekarza”.

12 V – inauguracyjne zebranie Zespołu Pamiętnikarsko-Historycznego (później Historyczno-Pamiętnikarskiego), powołanego z inicjatywy J. Korneckiej przy ZO Stołecznego. Przewodnicząca H. Handelsman.

12 VI – Prezydium ZG powołało Sekcję Bibliotek Muzycznych (przewodnicząca M. Prokopowicz).

13 VI – ZG wystąpił do Prezydium IV Zjazdu PZPR o zapewnienie bibliotekom publicznym niezbędnych warunków dla ich skutecznej działalności. Przyjął również tezy do ustawy o bibliotekach opracowane przez zespół, w skład którego weszli przedstawiciele bibliotekarskich organizacji społecznych.

22-25 VI – międzynarodowe seminarium (10 specjalistów z zagranicy i 25 przedstawicieli Polski), poświęcone problemom budownictwa bibliotecznego i wewnętrznego wyposażenia wielkich bibliotek narodowych, zorganizowane w Warszawie przez Komisję Budownictwa i Wyposażenia Bibliotek IFLA przy udziale SBP. Jedno z posiedzeń poświęcono analizie projektu gmachu Biblioteki Narodowej.

VIII – ZG przekazał Ministerstwu Kultury i Sztuki tezy do memoriału w sprawie ustawy o bibliotekach, formułujące koncepcję sieci resortowych.

1 VIII – Okręg Wrocławski powołał sekcję bibliotek szpitalnych (przewodnicząca W. Kozakiewicz).

2 IX – Prezydium ZG poświęcone sprawom wydawniczym Stowarzyszenia. Uchwalono opracowane przez Komisję Wydawniczą nowe warunki prenumeraty czasopism z zastosowaniem ulgowej prenumeraty dla członków Stowarzyszenia. J. Kornecka objęła funkcję kierownika referatu ds. Okręgów, W. Wolski – kierownika referatu Spraw Zawodowych.

21 XII – wręczono nagrody uczestnikom konkursu dla Kół Przyjaciół Bibliotek „Nasza praca dla bibliotek i środowiska”. Sąd konkursowy (przewodnicząca J. Czarnecka) przyznał 20 kołom dyplomy i nagrody rzeczowe. Tegoż dnia wręczono nagrody uczestnikom konkursu na reportaże „Biblioteka w środowisku”, zorganizowanego wspólnie ze Stowarzyszeniem Dziennikarzy Polskich. Wpłynęły 43 prace. Przyznano osiem nagród i wyróżnień.

Współpraca międzynarodowa – 7-osobowa delegacja SBP wzięła udział w międzynarodowej konferencji krajów socjalistycznych (Praga, 11-14 II) poświęconej sprawom budownictwa, urządzeń i wyposażenia technicznego bibliotek. W 30 Sesji Rady IFLA w Rzymie

(14-17 IX) uczestniczyła delegacja SBP (B. Horodyski i H. Więtkowska) oraz C. Koziół i W. Słabczyński. I. Morsztynkiewicz (uczestnicząca w sesji na koszt własny) na posiedzeniu Sekcji Bibliotek Specjalnych wygłosiła referat „Międzynarodowe problemy bibliotek specjalnych”. W wyniku obrad powołano Sekcję Bibliotek Specjalnych, której sekretarzem została I. Morsztynkiewiczowa. Delegat Polski przedstawił opracowany przez SBP projekt organizacyjny sekcji regionalnych, które ułatwiałyby kontakty międzynarodowe. 15 IV odbyło się spotkanie dyrekcji Biblioteki Narodowej i Prezydium ZG z delegacją węgierskiego Ministerstwa Kultury w sprawie współpracy w zakresie bibliotekarstwa oraz wymiany osobowej bibliotekarzy. 31 VIII przesłano do Podkomisji Pracy w Bibliotekach Dziecięcych IFLA wykaz publikacji polskich dla przygotowywanej przez Podkomisję Międzynarodowej Bibliografii Czytelnictwa Dziecięcego. Wykaz opracowany przy pomocy i konsultacji dr M. Arnoldowej i F. Neubert obejmował wydawnictwa od połowy XIX wieku do roku 1964.

Publikacje: Białkowska E[milia]: *Praca pedagogiczna z czytelnikiem w bibliotece szkolnej*; Falkowska Helena, Jurewicz Ignacy: *Klasyfikacja i katalog rzeczowy : technika udostępniania księgozbioru w bibliotece szkolnej*. Wyd. nowe zmien.; Getter Marek: *Wrzesień 1939 w książce, prasie i filmie : poradnik bibliograficzny / słowo wstępne Władysław Bartoszewski*. Wyd. 2 zmien.; Korpała Józef: *O bibliografiach dla wszystkich : poradnik-informator / red. Jadwiga Kołodziejska*; Opławska Leokadia, Siekierycz Klara, Wiącek Helena: *Księgozbiór podręczny biblioteki gromadzkiej*; Opławska Leokadia, Siekierycz Klara, Wiącek Helena: *Księgozbiór podręczny biblioteki miejskiej oraz powiatowej i miejskiej*; *Organizacja i administracja biblioteki: praca zbiorowa / pod red. Bernarda Olejniczaka: Parnas polski we wspomnieniu i anegdocie: od Niemcewicza do Wyspiańskiego / [wybór i] oprac. Halina Przewoska*; *Statut Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich*; Świdorski Bolesław: *Współpraca bibliotek w zakresie gromadzenia zbiorów*; Wadowski Jerzy: *Morze i Pomorze : książki, czasopisma, filmy (1945-1961)*; Zarzębski Tadeusz: *Poradnik kierownika punktu bibliotecznego*.

Sprawy organizacyjne: 27 II podczas zjazdu delegatów Okręgu Wrocławskiego uchwalono podział na dwa okręgi: miejski i wojewódzki.

31 XII – SBP zrzeszało 8229 członków.

Do Ogólnopolskiego Komitetu Frontu Jedności Narodu SBP zgłosiło dezyderaty, m.in. przyspieszenia prac nad ustawą o bibliotekach, uwzględniania w lokalnych planach inwestycyjnych i budowlanych lokali i budynków bibliotecznych dla bibliotek publicznych, szkolnych i fachowych, zobowiązania rad narodowych do właściwego finansowania podległych im bibliotek, rozbudowania szkolnictwa bibliotekarskiego, zwłaszcza zaocznego.

29 I – ZG uchwalił protest przeciwko możliwości przedawnienia w RFN zbrodni hitlerowskich. Protest przesłano m.in. do IFLA i do organizacji bibliotekarskich w RFN. Ustalono formy udziału Stowarzyszenia w akcji przedwyborczej do Sejmu i rad narodowych.

11 III – w związku z wejściem pod obrady Sejmu ustaw o szkołach wyższych, o PAN i o instytutach naukowo-badawczych w porozumieniu z ZNP przedstawiło przewodniczącemu Sejmowej Komisji Nauki i Oświaty, A. Werblanowi, szereg dezyderatów w sprawie bibliotekarzy dyplomowanych, m.in. włączenia bibliotekarzy dyplomowanych i dyplomowanych pracowników dokumentacji do grupy pracowników naukowo-badawczych lub naukowo-dydaktycznych (w szkołach wyższych), przyznania im dodatku naukowego do emerytury, przedłużenia wieku emerytalnego, przyznania płatnych urlopów i stypendiów dla prowadzenia prac naukowych i podnoszenia kwalifikacji. Większość postulatów SBP została uwzględniona.

13 III – Okręg w Katowicach zorganizował konferencję poświęconą służbie informacyjnej bibliotek woj. katowickiego.

6 IV – ZG wystąpił do Rady Głównej SFOS z prośbą o włączenie do planów inwestycyjnych Rady budowy bibliotek publicznych.

9 IV – odbyła się narada Prezydium ZG z przedstawicielami ZG ZZ Pracowników Kultury i Sztuki w sprawach bytowych bibliotekarzy sieci bibliotek publicznych.

14 IV – Okręg Stołeczny zorganizował zebranie informujące o stanie prac nad projektem ustawy o bibliotekach z referatami dra J. Baculewskiego i mecenasa E. Drabienki.

V – wobec nieuwzględnienia bibliotek w rządowym wykazie instytucji zaliczanych do podstawowych urzędzeń w uspołecznionym budownictwie mieszkaniowym, SBP (Komisja Budownictwa i Wyposażenia Bibliotek) skierowała do Sejmowej Komisji Kultury

pismo w sprawie stworzenia podstaw prawnych do budowy lokali bibliotecznych w nowych osiedlach mieszkaniowych.

5 V – wspólna konferencja przedstawicieli CIINTE i SBP. Przedstawiciele Stowarzyszenia zgłosili konieczność powołania w CIINTE komórki instrukcyjno-metodycznej oraz potrzebę przeprowadzenia ankiety dla zorientowania się w aktualnym stanie bibliotek fachowych. Postanowiono powołać w CIINTE komisję ds. bibliotek fachowych, której przewodnictwo powierzono E. Assburemu.

14 V – w Łodzi odbyło się pierwsze zebranie Sekcji Bibliotek Muzycznych. Referat „Działalność Międzynarodowego Stowarzyszenia Bibliotek Muzycznych (AIBM)” wygłosiła M. Prokopowicz.

15 V – uroczystość wręczenia przyznanych przez Stołeczną Radę Narodową na wniosek SBP odznak „Za zasługi dla Warszawy” 14 bibliotekarzom za ich udział w ratowaniu księgozbiorów warszawskich po powstaniu 1944 roku. Odznaki z rąk przewodniczącego Stołecznej Rady Narodowej, J. Zarzyckiego, otrzymali: E. Assbury, W. Dąbrowski, M. Dembowska, H. Drzażdżyńska, A. Gryczowa, C. Gutry, S. Herbst, J. Kossonoga, I. Łodyńska, M. Łodyński, J. Piasecki, R. Przelaskowski, K. Świerkowski, M. Toporowski.

17 V – narada poświęcona problemom „Centralnego Katalogu Książek Zagranicznych” zorganizowana przez Komisję Centralnych Katalogów przy ZG SBP. W wyniku dyskusji uczestnicy narady opowiedzieli się za publikowaniem katalogu, postulując równocześnie szereg zmian i usprawnień.

24 V – zmarł B. Horodyski, przewodniczący SBP od 29 IV 1957. Do końca kadencji ZG powierzył pełnienie obowiązków przewodniczącego SBP E. Assburemu.

8-9 VI – Okręg Wrocławski zorganizował konferencję poświęconą działalności informacyjnej bibliotek Wrocławia.

11 VI – Okręg Krakowski wspólnie z MBP w Krakowie zorganizował sesję naukową z okazji założenia Biblioteki Publicznej Towarzystwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Krakowie.

22 VI – ogólnopolska narada bibliotek naukowych w sprawie specjalizacji i kooperacji w zakresie gromadzenia zbiorów.

1 VII – w memoriale do wicepremiera E. Szyra, przewodniczącego Komitetu Nauki i Techniki, SBP zwróciło uwagę na konieczność racjonalnej koordynacji prenumeraty czasopism zagranicznych w skali kraju.

8-12 IX – członkowie Prezydium ZG i Sekcji Bibliotek Fachowych uczestniczyli w konferencji szkoleniowej krajów RWPG.

6-7 X – Okręg Stołeczny zorganizował sesję naukową „Biblioteki warszawskie a potrzeby środowisk czytelniczych”, podczas której wygłoszono siedem referatów.

20-22 X – członkowie Komisji Budownictwa i Wyposażenia Bibliotek uczestniczyli w międzynarodowej konferencji na temat budownictwa małych i średnich bibliotek, zorganizowanej w Warszawie przez Bibliotekę Narodową.

21 X – konferencja przedstawicieli Prezydium ZG z dyrekcją Biura Wydawnictw i Bibliotek PAN w sprawie bibliotekarzy dyplomowanych.

3-4 XI – sesja naukowa dla uczczenia 20-lecia PRL pt. „Biblioteczna służba informacyjna”. Wygłoszono siedem referatów. Podsumowano dotychczasową działalność bibliotek polskich w zakresie informacji i dokumentacji, nakreślono kierunki dalszego działania, stwierdzono, że zarówno biblioteki różnych typów, jak i ośrodki informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej powinny tworzyć jedną ogólną sieć. Referaty M. Kocięckiej i H. Uniejewskiej zostały powtórzone 15 XI na zebraniu Okręgu Lubelskiego poświęconym zagadnieniom służby informacyjnej.

8 XII – Prezydium ZG wystąpiło do Sejmowej Komisji Kultury i Sztuki o stworzenie podstaw prawnych dla budowy lokali bibliotek publicznych w nowych osiedlach mieszkaniowych.

9-11 XII – Sekcja Bibliotek Muzycznych zorganizowała w Katowicach I Zjazd Bibliotekarzy Muzycznych (uczestniczyło około 70 osób), który zapoczątkował systematyczne narady specjalistyczne tego środowiska.

Sekcja Bibliotek Fachowych przy współudziale Centralnego Instytutu INTE opracowała i rozesłała do bibliotek fachowych ankietę dotyczącą ich stanu organizacyjnego i działalności. Przewodniczącym Komisji Centralnych Katalogów został J. Pasiński.

Współpraca międzynarodowa – w Paryżu (24-26 V) odbyło się międzynarodowe kolokwium IFLA poświęcone zagadnieniom kształcenia bibliotekarzy, w którym uczestniczyła H. Więckowska. Delegacja polska (H. Więckowska, C. Koziół, I. Morsztynkiewicz) uczestniczyła w 31. Sesji IFLA w Helsinkach (12-21 VIII). W przemówieniu inauguracyjnym przewodniczący IFLA, Sir F. Francis, uczcił pamięć B. Horodyskiego. H. Więckowska odczytała na posiedzeniu Komisji Biblio-

graficznej referat M. Dembowskiej „Międzynarodowa współpraca bibliotek w dziedzinie bibliografii i dokumentacji”. I. Morsztynkiewiczowa została na wniosek Sekcji Bibliotek Specjalnych redaktorem międzynarodowego biuletynu „INSPEL”, poświęconego bibliotekom specjalnym. J. Lewis, sekretarz Podkomisji Bibliotek Szpitalnych IFLA i wykładowca szkoły bibliotekarskiej w Londynie, złożyła wizytę w Krakowie i Warszawie (5-7 VIII).

Sprawy wydawnicze: 31 V po śmierci B. Horodyskiego redakcję „Przeglądu Bibliotecznego” objął Z. Daszkowski.

Publikacje: Dembowska Maria: *Dokumentacja i informacja naukowa: zarys problematyki i kierunki rozwoju*; Ilmurzyńska Halina, Stepnowska Agnieszka: *Księgozbiór Bolesława Prusa*; Makaruk Jan: *Książka na wsi: czytelnicy mówią*; *Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Poznaniu 1925-1965* / kom. red. Tadeusz Nożyński, Mieczysław Prażmowski, Jan Stoiński; *Przepisy prawne dla bibliotek powszechnych wg stanu w dn. 1 III 1965* / zebrał i oprac. Tadeusz Zarzębski; *W bibliotece dla dzieci : poradnik metodyczny : praca zbiorowa* / pod red. Izabelli Nieczowej; Wieczorek Witold: *Biblioteka Publiczna w Łodzi 1917-1957*.

30 VI – SBP zrzeszało 8603 członków w 227 oddziałach.

1966

14 II – ZG podjął uchwałę w sprawie konieczności utworzenia w MKiS Naczelnej Dyrekcji Bibliotek lub Centralnego Zarządu Bibliotek.

15 II – narada poświęcona działalności okręgów z udziałem przewodniczących i sekretarzy zarządów okręgów SBP. Referat „Kierunki działalności Okręgów Stowarzyszenia” wygłosiła S. Jarzębowska.

8 III – Prezydium ZG wystosowało do ministra oświaty memoriał przedstawiający postulaty dotyczące bibliotek szkolnych i pedagogicznych w zakresie poprawy warunków pracy i usprawnienia działalności bibliotek.

Kadencja 1963-1966. Kadencja upłynęła w znacznej mierze pod znakiem dalszych prac nad projektem ustawy o bibliotekach. Opiniowano trzy redakcje projektu (z grudnia 1963, z czerwca 1964 i z grudnia 1965). MKiS w wyniku uwag i postulatów SBP do kolejnych tekstów projektu wprowadziło m.in.: 1) koncepcję sieci resortowych działających w ramach ogólnokrajowej sieci bibliotecznej pod nadzorem właści-

wego ministra lub kierownika urzędu centralnego, 2) określenie zadań Państwowej Rady Bibliotecznej i zapis, że tryb powoływania oraz zakres i sposób działania Rady określa Rada Ministrów, 3) uwzględnienie w grupie pracowników działalności podstawowej specjalistów różnych zawodów, 4) wyraźne podkreślenie, że zakładanie i utrzymywanie bibliotek publicznych oraz zapewnienie im odpowiednich warunków rozwoju należy do obowiązków rad narodowych, 5) włączenie do zadań bibliotek wojewódzkich prawa wydawania zaleceń służących usprawnianiu pracy bibliotek niższego stopnia.

Nie udało się wprowadzić m.in.: 1) punktu dotyczącego każdorazowej zgody prezydium wojewódzkiej rady narodowej w sprawach tworzenia, a zwłaszcza likwidacji bibliotek gromadzkich, 2) kar za nieprzestrzeganie przepisów o dostarczaniu egzemplarza obowiązkowego.

Komisja Katalogowania Alfabetycznego przez całą kadencję prowadziła systematycznie trudne prace nad opracowaniem polskiej instrukcji katalogowania alfabetycznego, uwzględniającej uchwały konferencji paryskiej (1961). Opracowano i przedyskutowano zagadnienia: autorstwo korporatywne, rodzaje opisów, katalogowanie czasopism, wybór hasła, forma hasła autorskiego i tytułowego, tytuł i dodatki do tytułu, wydawnictwo zwarte wielotomowe, adres wydawniczy, katalogowanie odbitek, nadbitek i wycinków. Część projektów została przez Komisję przyjęta.

Liczba członków SBP w okresie kadencji wzrosła o 1020 osób (13,2%). SBP zrzeszało 8712 członków w 21 okręgach (okręg wrocławski podzielił się na dwa okręgi – miejski i wojewódzki).

3-4 VI – Ogólnokrajowy Zjazd Delegatów SBP w Szczecinie. Przewodniczył J. Korpała. S. Krzywicki wygłosił referat „Dorobek bibliotekarstwa Pomorza Zachodniego”. Nadano tytuł członka honorowego W. Dąbrowskiej. Odznakę Gryfa Pomorskiego otrzymali E. Assbury i C. Koziół.

Wybrano nowe władze: J. Baumgart – przewodniczący, E. Assbury – I wiceprzewodniczący, S. Badoń, F. Bursowa, H. Falkowska, J. Pasiński – wiceprzewodniczący, J. Kołodziejska – sekretarz generalny, S. Jeżyński – zastępca sekretarza generalnego, T. Bruszewski – skarbnik, J. Cygańska – zastępca skarbnika, J. Ćwiekowa, M. Dembowska, R. Kozłowski, K. Lisowska, E. Pawlikowska, J. Podgóreczny, W. Wolski – członkowie Prezydium. Przewodniczący sekcji: Bibliotek Publicznych i Związkowych – H. Zarachowicz, Bibliotek Naukowych – H. Uniejewska, Bibliotek Muzycznych – M. Prokopowicz, Bibliotek Szpitalnych – W. Kozakiewicz, Bibliotek Szkolnych i Pedagogicz-

nych – K. Lisowska, Bibliotek Fachowych – A. Lech. Komisje ZG: Współpracy Bibliotek w Zakresie Gromadzenia Zbiorów – B. Świderski, Katalogowania Alfabetycznego – W. Sokołowska, Katalogów Centralnych – J. Pasiński, Budownictwa i Wyposażenia Bibliotek – E. Kossuth, Informacji Naukowej – M. Dembowska, Wydawnicza – J. Cygańska, Reprografii – K. Zawadzki, Współpracy Bibliotek w Zakresie Udostępniania Zbiorów – M. Trzcńska, Historyczna – H. Kozerska, ds. Racjonalizacji Pracy Bibliotecznej – S. Badoń, Bibliograficzna Narodowa – H. Hleb-Koszańska. Kierownicy referatów: ds. Okręgów – J. Ćwiekowa, Spraw Międzynarodowych – H. Więckowska, Informacyjno-Prasowy – B. Wróblewska, Socjalno-Bytowy – W. Wolski. Przewodniczący Głównej Komisji Rewizyjnej – W. Pawlikowski, przewodniczący Głównego Sądu Koleżeńskiego – W. Dąbrowski.

20 VI – ogólnokrajowa narada bibliografów w Warszawie. Przewodniczący: H. Hleb-Koszańska, H. Więckowska, M. Burbianka.

7-9 X – w Kongresie Kultury Polskiej wzięła udział 20-osobowa delegacja SBP. Przedstawiciele Stowarzyszenia zgłaszali wnioski środowiska dotyczące jednolitej polityki bibliotecznej w kraju, budownictwa i wyposażenia bibliotek oraz rynku wydawniczego.

XI – z inicjatywy okręgu stołecznego rozpoczął się 120-godzinny kurs przygotowawczy dla kandydatów na bibliotekarzy dyplomowanych.

28 XI – przewodniczący SBP został powołany do Prezydium Rady Kultury i Sztuki, później objął w Radzie przewodnictwo Sekcji ds. Upowszechniania Kultury.

Współpraca międzynarodowa – w 32. Sesji IFLA w Hadze (11-17 IX) uczestniczyli C. Koziół i H. Więckowska, która kończąc swoją kadencję jako przewodnicząca Komisji Budownictwa i Wyposażenia Bibliotek, zreferowała przebieg i wyniki międzynarodowej konferencji, poświęconej budownictwu średnich i małych bibliotek, odbytej w Warszawie w październiku 1965 roku.

Sprawy wydawnicze: 5 IV odbyła się pierwsza po wojnie narada w sprawie działalności wydawniczej SBP. Referat C. i J. Duninów „Wydawnictwa SBP, perspektywy rozwoju na tle dotychczasowej działalności” stanowił podstawę do dyskusji.

Publikacje: Baszyńska Wiesława, Jarzębowska Stefania, Kołtąjowa Jadwiga: *Służba informacyjna w działalności oświatowej publicznych bibliotek powszechnych: poradnik*; *Biblioteki w świecie: długofalowy plan działalności Międzynarodowej Federacji*

Stowarzyszeń Bibliotekarzy / z przedm. do wyd. pol. Heleny Więckowskiej ; tł. z ang. Krystyna Pieńkowska, Krystyna Bielska; Chamerańska Halina, Trzcińska Maria, Kronman-Czajka Wanda: Z problematyki czytelnictwa środowiska naukowego i studenckiego szkół wyższych Warszawy; Duninowa Cecylia, Dunin Janusz: Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich – perspektywy rozwoju na tle dotychczasowej działalności; Horodyska Eugenia Maria: Centralna Biblioteka Wojskowa w l. 1919-32 i jej rola w organizacji bibliotek wojskowych w Polsce; Remerowa Krystyna: Zmiany funkcji bibliotek w powojennym dwudziestoleciu; Zarzębski Tadeusz: Poradnik kierownika punktu bibliotecznego. Wyd. 2 popr. i uzup.; Okręg Toruń: Hupenthal Janina: II pokój toruński: poradnik bibliograficzny.

Sprawy organizacyjne: 10 III uzgodniono z pracownią architektoniczną Biblioteki Narodowej plan przyszłych pomieszczeń dla Biura ZG SBP przewidzianych w gmachu Biblioteki.

1967

I – SBP otrzymało kolejny projekt ustawy o bibliotekach budzący poważne zastrzeżenia ze względu na dopuszczenie możliwości wyłączenia spod działania ustawy części bibliotek PAN oraz Ministerstwa Oświaty i Szkolnictwa Wyższego. Podczas spotkania (31 I) u zastępcy sekretarza naukowego PAN, prof. B. Suchodolskiego, delegacja Prezydium uzyskała zmianę stanowiska PAN (zgoda na włączenie placówek PAN do sieci krajowej).

13 I – podczas wizyty u wiceministra kultury i sztuki, Z. Garsteckiego, delegacja Prezydium ZG SBP przedstawiła program prac SBP i projekt programu VI Zjazdu Bibliotekarzy Polskich. Omówiono zagadnienia całokształtu polityki bibliotecznej.

16 I – przewodniczący SBP zaproszony został do Komitetu Honorowego, a sekretarz generalny do Komitetu Organizacyjnego obchodów 200-lecia bibliotekarstwa wojskowego. Do obchodów włączyła się większość okręgów SBP (seminaria dla bibliotekarzy wojskowych, prelekcje, konferencje). Zwiększył się udział bibliotekarzy wojskowych w pracach SBP.

30 V – podczas posiedzenia IV Sekcji ds. Upowszechniania Kultury Rady Kultury i Sztuki J. Baumgart został przewodniczącym Zespołu ds. Bibliotek.

23-26 VI – zorganizowana w Toruniu II konferencja bibliotekarzy muzycznych zgromadziła 42 uczestników z Polski i 3 gości z Węgier. Głównym tematem obrad była klasyfikacja rzeczowa zbiorów muzycznych.

27 XI – uchwała ZG o ustanowieniu odznak. Odznakę SBP, członkowską i honorową, projektował artysta plastyk T. Jodłowski z Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Inicjatorem przedsięwzięcia był E. Assbury. Od 6 II 1968 do 1 VI 1998 r. nadano 1110 Odznak Honorowych SBP.

15 XII – w związku z przygotowaniem nowej ustawy emerytalnej SBP złożyło na ręce niektórych posłów memoriał w sprawie zaopatrzenia emerytalnego bibliotekarzy dyplomowanych.

Współpraca międzynarodowa – w 33 Sesji IFLA w Toronto (13-20 VIII) uczestniczyli J. Baumgart, I. Morsztynkiewicz i J. Wierzbicki, który został wybrany na sekretarza Komisji Budownictwa i Wyposażenia Bibliotek. Wysunięta przez SBP kandydatura C. Koziola na wiceprzewodniczącego IFLA nie uzyskała wymaganej liczby głosów. W Komisji Bibliograficznej odczytano referat H. Hleb-Koszańskiej „Informacja bibliograficzna w Polsce”.

Publikacje: Dąbrowska Wanda [Jan Dewan]: *Walka o książkę*; Falkowska Helena, Jurewicz Ignacy: *Klasyfikacja i katalog rzeczowy: technika udostępniania księgozbioru w bibliotece szkolnej*. Wyd. 4 nowe zmien.; Kołodziejska Jadwiga: *Publiczne biblioteki samorządowe w okresie międzywojennym*; *Książki dla bibliotek: katalog*. T. 1; Opławska Leokadia: *Literatura piękna 1958-1965*; *50-lecie Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich : VI Zjazd Bibliotekarzy Polskich*. [Referaty: Badoń Stanisław: *Współpraca bibliotek w zakresie udostępniania zbiorów : na przykładzie miasta Szczecina*; Jarzębowska Stefania: *Współpraca bibliotek powszechnych w zakresie służby informacyjnej*; Kołodziejska Jadwiga: *Współpraca bibliotek w zakresie udostępniania zbiorów: wypożyczanie międzybiblioteczne*; Siniarska-Czaplicka Jadwiga: *Współpraca bibliotek fachowych w zakresie informacji*; Zasadowa Hanna, Kossuth Edward: *Problemy współpracy w zakresie informacji naukowej w bibliotekach szkół wyższych*; Zawodzińska Celina: *Współpraca Biblioteki Jagiellońskiej z innymi bibliotekami w zakresie wypożyczania międzybibliotecznego*]; Wróblewski Adam: *The Polish Library Association 1917-1967* / transl. by Alma Michalska, Halina Śmigieliska; **Okręg Łódź:** Bielska Krysztyna, Bogusławska Jadwiga, Skibińska Wanda: *Centralny katalog czasopism zagranicznych w bibliotekach łódzkich za lata 1955-1965*; **Okręg Zielona Góra:** Saniewski Ryszard: *Informator o bibliote-*

1968

W związku z przygotowaniem do VI Zjazdu Bibliotekarzy Polskich przedstawiciele ZG zostali przyjęci przez ministra kultury i sztuki – L. Motykę (30 I), wiceministra oświaty i szkolnictwa wyższego – prof. W. Michajłowa (31 I), zastępcę sekretarza naukowego PAN – prof. B. Suchodolskiego (31 I), szefa Głównego Zarządu Politycznego Wojska Polskiego – gen. dyw. J. Urbanowicza (3 II), ministra obrony narodowej – marszałka M. Spychalskiego (9 II). Spotkania były okazją do przedstawienia nie tylko problematyki zjazdu, ale również spraw ogólnobibliotekarskich. 2 II odbyła się konferencja prasowa na temat prac SBP, problemów bibliotekarstwa i VI Zjazdu Bibliotekarzy Polskich.

12-14 II – VI Zjazd Bibliotekarzy Polskich w Warszawie, zorganizowany pod patronatem ministra kultury i sztuki L. Motyki, zgromadził 550 uczestników (w tym 220 delegatów z 21 okręgów SBP i 19 gości z siedmiu krajów Europy Wschodniej). Przewodniczący Zjazdu: J. Baumgart, J. Korpała, W. Stankiewicz. Zjazd, którego hasłem była współpraca bibliotek, odbywał się bezpośrednio po obchodach 50-lecia SBP i w obliczu zaawansowania prac nad projektem oczekiwanej od dawna ustawy o bibliotekach. Podczas obrad plenarnych wygłoszono trzy referaty: J. Baumgart: „Rola SBP w rozwoju bibliotekarstwa polskiego”, B. Świdorski: „Współpraca bibliotek w Polsce”, H. Więckowska: „Stan i kierunki badań bibliotecznych”. Następnie obradowano w sekcjach: Gromadzenia Zbiorów, Udostępniania oraz Informacji Naukowej.

Zjazd przyjął szereg wniosków szczegółowych dotyczących głównie koordynacji współpracy bibliotek w zakresie gromadzenia i udostępniania zbiorów, ukierunkowania i skoordynowania planów podstawowych prac naukowych z dziedziny bibliotekarstwa i informacji naukowej, wydania centralnego katalogu czasopism, retrospektywnej bibliografii czasopism regionalnych, opracowania katalogów i informatorów regionalnych.

14 III – przedstawiciele Prezydium wzięli udział w posiedzeniu Sejmowej Podkomisji Kultury i Sztuki. Przedmiotem obrad była ostateczna redakcja projektu ustawy o bibliotekach (projekt został przyjęty przez Sejm 9 IV).

5 VI – udział przedstawicieli Prezydium ZG SBP w zebraniu Komisji Prawniczej Urzędu Rady Ministrów poświęconym zarządzeniom wykonawczym do ustawy o bibliotekach.

25 V-10 VI – Komisja Racjonalizacji Pracy zorganizowała w Szczecinie wystawę sprzętu bibliotecznego produkowanego w Polsce. Wystawiono 110 eksponatów z 41 różnych zakładów produkcyjnych.

30 X – na nadzwyczajnym posiedzeniu Prezydium podsumowano dorobek dyskusji w okręgach SBP nad tezami na V Zjazd PZPR. W skierowanym do Komisji Zjazdowej materiale zwrócono szczególną uwagę na problemy modernizacji pracy bibliotek, ich budownictwa i wyposażenia, współpracy bibliotek różnych typów w zakresie gromadzenia, opracowania i udostępniania zbiorów.

2 XI – do członków Sejmowej Komisji Pracy i Spraw Socjalnych oraz do CRZZ skierowano projekt zmiany rozporządzenia Rady Ministrów o zaopatrzeniu emerytalnym – chodziło o rozszerzenie możliwości zaliczenia do pracy naukowej lat pracy na innych stanowiskach bibliotekarskich oraz objęcie rozporządzeniem pominiętych bibliotek naukowych.

23 XI – do ministra oświaty i szkolnictwa wyższego skierowano petycję o zagwarantowanie w projekcie nowelizowanej ustawy o szkolnictwie wyższym stałego udziału dyrektora biblioteki głównej w senacie uczelni. Prośba została uwzględniona.

Sekcja Bibliotek Szpitalnych rozpoczęła badania ankietowe stanu bibliotek szpitalnych.

Współpraca międzynarodowa – w 34 Sesji Rady IFLA we Frankfurcie nad Menem (18-24 VIII) uczestniczyli J. Baumgart i J. Kołodziejska. Na posiedzeniu Komisji Bibliograficznej przedstawiony został referat H. Sawoniaka „O konieczności opracowania powszechnej bibliografii bibliografii”. Staraniem Sekcji Bibliotek Muzycznych zorganizowano wycieczkę 18 bibliotekarzy do Budapesztu. Na zaproszenie Instytutu Bibliotekarstwa w Berlinie J. Kołodziejska wygłosiła 10 XII referat „Polska ustawa o bibliotekach” (opublikowany w 3 numerze czasopisma „Der Bibliothekar”).

Sprawy wydawnicze: w październiku po rezygnacji E. Pawlikowskiej z funkcji redaktora „Bibliotekarza” stanowisko to powierzono J. Kołodziejskiej. Z funkcji redaktora „Przeglądu Bibliotecznego” zrezygnował Z. Daszkowski, kierujący czasopismem w latach 1966-1968. Zastąpiła go na tym stanowisku M. Dembowska.

Publikacje: Korpała Józef: *Dzieje bibliografii w Polsce*; Kozakiewicz Wanda: *Czytelnictwo chorych*; Makaruk Jan: *Autor przybywa; Przepisy prawne dla bibliotek naukowych i fachowych. Wg stanu w dniu 1 VI 1968 / zebrał i oprac. Tadeusz Zarzębski*; Więckowska Helena: *Akademickie kształcenie bibliotekarzy*; Wróblewski Adam: *Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich 1917-1967: zarys informacji*;
Okręg Wrocław: Korzon Krystyna, Zawialska Maria: *Przewodnik po bibliotekach Wrocławia / przedm. Janina Kelles-Krauz*.

1969

Kadencja 1966-1969. Ogólnokrajowym Zjazdem Delegatów SBP w Kielcach zakończyła się trzyletnia kadencja. Pod względem intensywności prac oraz ich zakresu była to kadencja zdecydowanie uboższa od dwóch poprzednich. Władze SBP skoncentrowały się – z dobrym skutkiem – przede wszystkim na doprowadzeniu do finału sprawy ustawy o bibliotekach oraz na zorganizowaniu VI Zjazdu Bibliotekarzy Polskich.

Aktywnie pracowała Sekcja Bibliotek Muzycznych, ożywioną działalność rozpoczęła Sekcja Bibliotek Szpitalnych. Komisja Katalogowania Alfabetycznego kontynuowała przedłużające się prace nad poszczególnymi zagadnieniami instrukcji katalogowania, Sekcja Bibliotek Szkolnych i Pedagogicznych inicjowała tworzenie punktów informacyjnych dla nauczycieli pragnących uzyskać kwalifikacje bibliotekarskie. Niektóre sekcje nie przejawiały w czasie całej kadencji większej lub zgoła żadnej aktywności. Nie podjęły pracy lub nie zrealizowały żadnych ważniejszych przedsięwzięć komisje Reprografii i Historyczna, Sekcja Bibliotek Publicznych i Związkowych, referaty Infomacyjno-Prasowy oraz Socjalno-Bytowy.

Nastąpił rozwój organizacyjny okręgów przejawiający się m.in. w licznie powstających sekcjach. Obok sekcji „tradycyjnych” (bibliotek naukowych, publicznych, szkolnych) powołano m.in. sekcje: bibliotek technicznych (Wrocław), historyczną (Lublin), bibliotek wojskowych (Koszalin, Łódź, Zielona Góra), bibliografii i informacji (Olsztyn, Zielona Góra), Czytelnictwa Dzieci i Młodzieży (Katowice), bibliotek specjalnych (Kraków), bibliotek szpitalnych (Wrocław). W okręgach warszawskim, wrocławskim i bydgoskim działały punkty poradnictwa zawodowego. Zespół Historyczno-Pamiętnikarski w Warszawie podjął akcję zebrania materiałów i dokumentów dotyczących walki o książkę polską w okresie okupacji. Ponad połowa okręgów zorganizowała sesje nauko-

we związane z 50-leciem SBP, w 9 okręgach odbyły się zebrania dyskusyjne o ustawie o bibliotekach. Rozpoczęła się popularyzacja VI Zjazdu Bibliotekarzy Polskich.

Pod koniec kadencji SBP zrzeszało w 21 okręgach i 248 oddziałach 10 212 członków (wzrost o 14%). Około 65% członków SBP wywodziło się z bibliotek publicznych.

Zarysował się kryzys działalności wydawniczej SBP. W trakcie kadencji wydano 21 książek i broszur o łącznej objętości 191,43 ark. wyd. W porównaniu z kadencją 1963-1966 objętość ta zmniejszyła się o 45%, nakład o 56%. Wystąpiły znaczne opóźnienia w ukazywaniu się czasopism.

3-4 VI – Ogólnokrajowy Zjazd Delegatów SBP w Kielcach zgromadził 113 delegatów. Zjazdowi przewodniczył W. Stankiewicz. Referat „Wokół ustawy o bibliotekach” wygłosił R. Kaczmarek. Uchwalono 48 wniosków, które miały się stać wytycznymi dla ZG na całą kadencję. Wśród wniosków znalazły się m.in.: utworzenie etatu dla urzędującego członka Prezydium; zwiększenie terminowości ukazywania się czasopism SBP; wszczęcie starań o tworzenie bibliotek składowych; zainicjowanie opracowania normatywów dotyczących środków finansowych na książki i czasopisma, obsady personalnej, typowych czynności bibliotecznych; podejmowanie starań o powołanie Ośrodka Projektowania Sprzętu Bibliotecznego oraz Centrali Zaopatrzenia Bibliotek; wystąpienie do Państwowej Rady Bibliotecznej z dezyderatem unowocześnienia i ujednoczenia systemu kształcenia bibliotekarzy; zainicjowanie opracowania długofalowego planu wydawniczego, publikacji podręczników z zakresu bibliotekarstwa; wszczęcie starań o przywrócenie „Dnia Bibliotekarza”; współpraca z ZNP w sprawie starań o obniżenie tygodniowego wymiaru godzin dla nauczycieli-bibliotekarzy; wystąpienie o przyspieszenie wydania przez Komitet Nauki i Techniki wytycznych w sprawie organizacji działania bibliotek fachowych; kontynuowanie starań o uzyskanie uprawnień emerytalnych dla kustoszy i starszych kustoszy dyplomowanych zatrudnionych w bibliotekach naukowych na równi z pracownikami nauki; podjęcie starań o Dom Pracy Twórczej Bibliotekarza. Zjazd wyraził pogląd, że zgłoszone przez zarządy okręgów wnioski dotyczące ujednoczenia zawodu bibliotekarskiego i wprowadzenia pragmatyki służbowej można jedynie potraktować jako postulaty wprowadzenia ładu w istniejące przepisy prawne, wykazujące w poszczególnych resortach dość znaczne różnice. Jedność może mieć jednak zasięg dość ograniczony i dotyczyć tylko bibliotek jednego typu.

Wybrano ZG SBP: S. Badoń – przewodniczący, E. Assbury – I wiceprzewodniczący, J. Pasiński, W. Stankiewicz, S. Kubiak, C. Du-

ninowa – wiceprzewodniczący, S. Jeżyński – sekretarz generalny, J. Kornecka – zastępca sekretarza generalnego, T. Bruszewski – skarbnik, H. Ilmurzyńska – zastępca skarbnika, Z. Jabłoński, J. Kołodziej-ska, K. Lisowska, M. Mazurkiewicz, W. Wasilewska, H. Zasadowa, Z. Żmigrodzki – członkowie Prezydium. Zarząd powołał sekcje: Bi-bliotek Publicznych i Związkowych – przewodnicząca I. Nagórska, Bibliotek Naukowych – H. Uniejewska, Bibliotek Szkolnych i Pedago-gicznych – K. Lisowska, Bibliotek Fachowych – A. Lech, Bibliotek Szpitalnych – W. Kozakiewicz, Bibliotek Muzycznych – M. Prokopo-wicz; komisje: Współpracy Bibliotek w Zakresie Gromadzenia Zbio-rów – B. Świdorski, Katalogowania Alfabetycznego – W. Sokołowska, Katalogów Centralnych - J. Pasierski (później J. Czerniatowicz), Budow-nictwa i Wyposażenia Bibliotek – E. Kossuth, Informacji Naukowej – H. Zasadowa, Wydawnicza – J. Cygańska, Reprografii – K. Zawadzki, Współpracy Bibliotek w Zakresie Udostępniania Zbiorów – C. Zawo-dzińska, Historyczna – A. Łuczyńska, Racjonalizacji Pracy Bibliotecz-nej – S. Krzywicki, Kształcenia i Doskonalenia Kadr – S. Kubiak. Kierownicy referatów: ds. Okręgów – J. Kornecka, Informacyjno-Pra-sowy – S. Jeżyński, Socjalno-Bytowy – H. Ilmurzyńska, Spraw Za-granicznych – J. Kołodziej-ska. Przewodniczący Głównej Komisji Re-wizyjnej – W. Pawlikowski, przewodnicząca Głównego Sądu Kole-żeń-skiego – M. Hudymowa.

5 VI – na pierwszym posiedzeniu plenarnym Państwowej Rady Bibliotecznej, powołanej na podstawie art. 10 ustawy o bibliotekach z dnia 9 kwietnia 1968 roku, J. Baumgart został przewodniczącym Sekcji ds. Zbiorów Bibliotecznych.

27 XI – SBP wspólnie z Polskim Towarzystwem Wydawców Książek i Stowarzyszeniem Księgarzy Polskich zorganizowało sesję poświęconą omówieniu dorobku książki polskiej w okresie 25-lecia Polski Ludowej.

13 XII – SBP zorganizowało ogólnokrajową konferencję na temat katalogów centralnych.

W MKiS podjęto rozmowy w sprawie ustanowienia dorocznej nagrody dla wybitnych bibliotekarzy. Wśród propozycji patrona nagrody wymieniano J. Lelewela, K. Estreichera, J. Muszkowskiego, J. Grycza.

Stałym delegatem SBP w Komitecie obchodów 100 rocznicy urodzin Lenina została J. Kornecka.

Dzięki staraniom SBP Państwowe Wydawnictwo Naukowe uzyskało dotację na sfinansowanie „Słownika pracowników książki”.

Współpraca międzynarodowa – w 35 Sesji IFLA w Kopenhadze (24-30 VIII) uczestniczyli: J. Baumgart, J. Kołodziejska, I. Morsztynkiewiczowa, W. Stankiewicz, J. Wierzbicki. Przedstawiciele Polski wygłosili dwa referaty: J. Baumgart: „O doświadczeniach polskich w dziedzinie tworzenia międzywydziałowych i podyplomowych studiów bibliotekarskich w Polsce”, J. Kołodziejska mówiła o działalności Instytutu Książki i Czytelnictwa Biblioteki Narodowej.

Czterooosobowa delegacja SBP wzięła udział w międzynarodowym sympozjum poświęconym organizacji bibliotekarstwa wiejskiego w Tatrzańskiej Łomnicy (Słowacja). W obchodach 20-lecia działalności Federacji Stowarzyszeń Bibliotekarskich Jugosławii SBP reprezentował S. Badoń.

Publikacje: Korpała Józef: *Dzieje bibliografii w Polsce; Księga VI Zjazdu Bibliotekarzy Polskich 12-14 II 1968* / pod red. Jadwigi Kołodziejskiej; *Uniwersalna klasyfikacja dziesiętna : (FID 424) : wyd. skrócone dla potrzeb Przewodnika Bibliograficznego i sieci bibliotek publicznych* / oprac. Jadwiga Bornsteinowa; przygot. do druku i uaktualnił Henryk Sawoniak przy współpracy Bolesława Świderskiego; **Okręg Łódź:** *Z prac członków Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Łodzi : katalog wystawy 1-15 II 1969* / bibliografię zebrała M. Kostrzewa, oprac. wyd. i wstęp M. Kuna; **Okręg Szczecin:** Badoń Stanisław, Krzywicki Stanisław: *Informator o bibliotekach województwa szczecińskiego*; **Okręg Wrocław:** *Informator o bibliotekach województwa wrocławskiego* / oprac. zespół; red. Juliusz Bernard.

Sprawy organizacyjne: Okręg w Krakowie podzielił się na dwa okręgi: miejski i wojewódzki. Podjęto starania o nowy lokal na Biuro ZG.

31 XII – SBP zrzeszało 10 469 w 22 okręgach i 252 oddziałach.

1970

SBP brało czynny udział w przygotowywaniu i opiniowaniu rozporządzeń wykonawczych do ustawy o bibliotekach oraz innych aktów prawnych.

Do władz partyjnych i państwowych wystosowano memoriał w sprawie włączenia do planu inwestycyjnego na najbliższe lata budowy Biblioteki Narodowej.

Do Sejmu skierowano memoriał w sprawie objęcia bibliotekarzy dyplomowanych prawem do sześciotygodniowego urlopu wypoczynko-

wego. Później podejmowano wiele zabiegów w tej sprawie (została pozytywnie załatwiona dopiero w roku 1972).

13 I – M. Lenartowicz została oddelegowana do Sekcji ds. Informacji, Dokumentacji i Bibliografii Państwowej Rady Bibliotecznej jako rzeczoznawca z ramienia SBP.

11 III – przedstawiciele SBP uczestniczyli w posiedzeniu Sejmowej Podkomisji Kultury i Sztuki poświęconym stanowi realizacji ustawy o bibliotekach.

20 III – z inicjatywy ZO w Rzeszowie powołano Wojewódzką Radę Biblioteczną i Komisję Koordynacyjną dla m. Rzeszowa.

6 V – sesja popularnonaukowa poświęcona 25-leciu dzielnicowych bibliotek publicznych we Wrocławiu zorganizowana przez Sekcję Bibliotek Publicznych działającą przy ZO SBP.

21 V – konferencja poświęcona zastosowaniu komputerów w pracy bibliotekarskiej zorganizowana przez ZO SBP w Łodzi.

22-23 V – Komisja Budownictwa i Wyposażenia Bibliotek wspólnie z ZO SBP w Gdańsku i Wyższą Szkołą Ekonomiczną w Sopocie zorganizowała ogólnokrajową konferencję poświęconą problemom nowoczesnego budownictwa bibliotecznego. Uczestniczyło w niej 80 osób.

25-26 V – na plenarnym posiedzeniu ZG omówiono projekt jednolitego systemu kształcenia bibliotekarzy przygotowany przez Komisję Kształcenia i Doskonalenia i opiniowany wcześniej przez zarządy okręgów.

X – SBP (wspólnie z TPPR i ZZ Pracowników Kultury i Sztuki) ogłosiło konkurs dla bibliotekarzy „Jak popularyzuję książkę radziecką”. Z okręgów nadesłano 15 prac. Przewodnicząca jury – I. Nagórska.

23-24 X – ogólnopolska sesja naukowa poświęcona 25-leciu bibliotek polskich na Ziemiach Zachodnich i Północnych, zorganizowana z inicjatywy ZG przez ZO we Wrocławiu.

Współpraca międzynarodowa – w 36 Sesji Rady IFLA w Moskwie (28 VIII-7 IX) uczestniczyli: S. Badoń, J. Baumgart (wygłosił referat „Włodzimierz Lenin w bibliotekach polskich 1912-1914”), A. Kłossowski, J. Kołodziejska (wygłosiła referat „Stan badań bibliotekoznawczych w Polsce”), S. Kubiak, E. Pawlikowska, W. Stankiewicz i J. Wierzbicki. W części obrad Sesji uczestniczyła dodatkowo 28-osobowa grupa czołowego aktywu SBP. Program jej pobytu obejmował ponadto zwiedzanie bibliotek w Moskwie, Leningradzie, Wilnie

(stroną organizacyjną wyjazdu kierował S. Krzywicki). W sierpniu Komisja ds. Katalogowania Alfabetycznego przy ZG SBP przesłała do IFLA opracowane przez M. Lenartowicz uwagi do projektu normy opisu bibliograficznego przygotowanego przez M. Gormana z IMCE (International Meeting of Cataloguing Experts).

Publikacje: Dembowska Maria: *Metoda „Bibliografii polskiej” Karola Estreichera*. Wyd. 2 rozsz., uzup.; Getter Marek, Tokarz Adam: *Wrzesień 1939 w książce, prasie i filmie : poradnik bibliograficzny*. Wyd. 3; Grycz Józef, Borkowska Władysława: *Skrócone przepisy katalogowania alfabetycznego*. Wyd. 4 popr. i uzup.; Oplawska Leokadia, Wiącek Helena: *Księgozbiór podręczny gromadzkiej biblioteki publicznej*. Wyd. 2 zmien. i uzup.; Oplawska Leokadia, Wiącek Helena: *Księgozbiór podręczny powiatowej i miejskiej biblioteki publicznej*. Wyd. 2 zmien. i uzup.; **Okręg Gdańsk:** *Biblioteki Gdańska, Gdyni, Sopotu: informator: (wg stanu na dzień 31 XII 1969 r. / oprac. Irena Koczaj [i in.]*; **Okręg Katowice:** *Gazety zakładowe w służbie załóg robotniczych Śląska i Zagłębia : praca zbiorowa / pod red. Mariana Ignaczaka, Ryszarda Karpowicza, Aleksego Kalenika; Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich: informacja*; **Okręg Łódź:** *Biblioteki Łodzi: informator / oprac. Krystyna Boska [i in.]*; red. Cecylia Duninowa; **Okręg Szczecin:** *Pomorze Szczecińskie: poradnik bibliograficzny / oprac. Anna Chylińska [i in.]*; *Wkład bibliotekarstwa polskiego na Ziemiach Zachodnich i Północnych w rozwój nauki, oświaty i kultury tych ziem: sesja naukowa*.

31 XII – SBP zrzeszało 11 027 członków w 260 oddziałach.

1971

Dzięki zabiegom SBP Ministerstwo Kultury i Sztuki wyasygnowało dodatkowo 20 mln zł na regulację uposażeń pracowników bibliotek publicznych.

Większość ogniw SBP włączyła się do dyskusji przed VI Zjazdem PZPR. Do Wydziału Kultury KC PZPR i do MKiS skierowano szereg wniosków, m.in. o: utworzenie centralnego organu administracyjnego odpowiedzialnego za całokształt polityki bibliotecznej w kraju i uprawnionego do koordynowania działalności bibliotek; wydanie uchwały Rady Ministrów w sprawie organizacji i działania bibliotek fachowych w zakładach pracy; przyspieszenie budowy Biblioteki Narodowej; opracowanie i wprowadzenie pragmatyki służbowej bibliotekarzy i dokumentalistów; przyznanie emerytowanym bibliotekarzom 50% zniżki kolejowej.

20 I – posiedzenie Prezydium ZG, na którym omówiono wstępny projekt Nagrody dla Bibliotekarzy im. J. Lelewela.

13 IV – SBP zgłosiło gotowość udziału w Narodowym Komitecie Obchodów Międzynarodowego Roku Książki – przedstawicielem Stowarzyszenia w Komitecie został E. Assbury.

IX – protest ZO Wrocław-miasto wspierający stanowisko ZO Wrocław-województwo w sprawie tzw. eksperymentu oleśnickiego polegającego na połączeniu Powiatowej Biblioteki Publicznej z Powiatowym Domem Kultury.

15-16 X – w Olsztynie odbyła się sesja naukowa na temat roli biblioteki gromadzkiej w rozwoju oświaty na wsi, zorganizowana z inicjatywy ZG przez ZO w Olsztynie oraz Instytut Książki i Czytelnictwa.

9-10 XII – III krajowa konferencja bibliotekarzy muzycznych w Poznaniu, poświęcona głównie polskiej instrukcji katalogowania alfabetycznego druków muzycznych XIX i XX w.

Współpraca międzynarodowa – w 37 Sesji Rady IFLA w Liverpoolu (27 VIII-4 IX) uczestniczyli: W. Stankiewicz, A. Czekańska-Jędrusik, J. Kołodziejska (wygłosiła referat „Rola biblioteki publicznej w kształtowaniu zainteresowań czytelniczych”), J. Wierzbicki (ponownie wybrany na sekretarza Komisji Budownictwa i Wyposażenia Bibliotek IFLA). Głównym tematem Sesji była „Organizacja zawodu bibliotekarskiego”. Na zaproszenie ZO SBP przybyła do Szczecina dwuosobowa delegacja bibliotekarzy z Rostocku w celu wymiany doświadczeń i osiągnięć w pracy bibliotecznej (7-11 IX), w Poznaniu przebywał dr O. Rübesam z Biblioteki Uniwersyteckiej w Halle (21 IX) oraz dr O. Costache z Bukaresztu (23 IX), który wygłosił odczyt „Organizacja bibliotek rumuńskich”.

Sprawy wydawnicze: 15 IX na posiedzeniu Prezydium ZG omawiano m.in. projekt wspólnego wydawania „Przeglądu Bibliotecznego” przez ZG SBP i Bibliotekę PAN w Warszawie. 5 X odbyła się ogólnopolska narada redaktorów czasopism fachowych (bibliotekarskich, bibliotekoznawczych i księgoznawczych). Konferencje środowiskowe na temat bibliotekarskich czasopism fachowych odbyły się w Lublinie (wrzesień), Wrocławiu i Zielonej Górze (październik).

Publikacje: Czarnowska Maria, Wojtyniak Józef: *Statystyka dla bibliotekarzy*; Grycz Józef, Borkowska Władysława: *Skrócone przepisy katalogowania alfabetycznego*. Wyd. 5 popr. i uzupeł.; Kłossowski Andrzej, Migoń Krzysztof: *Czasopisma bibliotekoznawcze w Polsce*; Łasiewicka Alina, Neubert Felicja: *Bibliografia literatury dla dzieci*

i młodzieży 1945-1960 : przekłady adaptacyjne; Świrckowski Ksawery: *Księgoznawstwo dla każdego*; Wojcicchowski Jacek: *Potrzeby czytelnicze środowisk wiejskich i możliwości ich zaspokojenia przez biblioteki gromadzkie*; **Okręg Gdańsk**: *Biblioteki województwa gdańskiego bez Gdańska, Gdyni, Sopotu* / materiały zebrali i oprac. Bożena Jacob [i in.]; **Okręg Olsztyn**: Ochranowicz Barbara: *Biblioteki Olsztyna: przewodnik*.

31 XII – SBP zrzeszało 11 254 członków.

1972

Odbywały się w większości okręgów sesje popularnonaukowe i spotkania z okazji Międzynarodowego Roku Książki uchwalonego przez UNESCO.

20 I – sesja naukowa na temat „Zastosowanie nowych technik w działalności informacyjnej”, zorganizowana przez ZO SBP w Poznaniu i Zakład Szkolenia CIINTE. W sesji uczestniczyło 110 osób reprezentujących biblioteki i ośrodki informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej Poznania.

III – prof. W. Tatarkiewicz w liście do ZG SBP złożył podziękowanie bibliotekarzom za okazywaną pomoc w całym okresie jego pracy naukowej, ufundował stypendium dla młodych bibliotekarzy. Stypendystami zostali: M. Daniszewska (MBP w Knyszynie) i J. Andrzejewski (Biblioteka Uniwersytecka w Łodzi).

22 III – Sekcja Bibliotek Szpitalnych SBP przy współudziale Ministerstwa Zdrowia i Opieki Społecznej, Polskiego Towarzystwa Szpitalnictwa oraz Związku Zawodowego Pracowników Służby Zdrowia zorganizowała ogólnokrajową konferencję poświęconą zagadnieniom biblioterapii i czytelnictwa chorych.

15-16 VI – Komisja Informacji Naukowej przy współudziale Oddziału NOT w Łodzi zorganizowała ogólnopolską konferencję na temat działalności informacyjnej bibliotek. Uczestniczyło w niej 150 osób. Wygłoszono 8 referatów. We wnioskach podkreślono m.in. potrzebę skodyfikowania odpowiednich aktów prawnych w celu „pełnej integracji działalności bibliotek i ośrodków informacji naukowej w ogólnokrajowym systemie informacyjnym”.

31 VIII – utworzenie polskiej grupy narodowej w AIMB (Międzynarodowe Stowarzyszenie Bibliotek Muzycznych). Przewodnicząca – M. Prokopowicz.

Kadencja 1969-1972. Ogólnokrajowy Zjazd Delegatów SBP w Bydgoszczy zakończył kadencję, podczas której organizacja wywalczyła uprawnienia bibliotekarzy dyplomowanych do sześciotygodniowego urlopu wypoczynkowego, spowodowała regulację płac w bibliotekach publicznych. Głos SBP miał znaczący wpływ na podjęcie decyzji o budowie Biblioteki Narodowej.

Komisja Katalogowania Alfabetycznego po przeanalizowaniu efektów kilkuletnich prac nad instrukcją katalogowania stwierdziła, że w trybie pracy społecznej zredagowanie instrukcji przeciągnie się na bardzo odległe lata, o ile w ogóle da się wykonać. W związku z tym wszczęto starania (trwające do końca kadencji) o stworzenie możliwości dokończenia prac nad instrukcją w ramach pracy służbowej redaktora (funkcję tę powierzono M. Lenartowicz) w Bibliotece Narodowej lub Uniwersyteckiej.

Komisja ds. Racjonalizacji Pracy Bibliotecznej wspólnie z władzami Szczecina dokonała wyboru wykonawców sprzętu bibliotecznego w tym mieście (produkcja dla potrzeb całego kraju), prowadziła działalność na rzecz zastosowania w bibliotekach ręcznej kopiarki do produkcji kart katalogowych.

Referat Socjalno-Bytowy udzielił w trakcie kadencji ponad 300 informacji i porad.

Komisja Współpracy Bibliotek w Zakresie Gromadzenia Zbiorów pracowała nad sporządzeniem planu specjalizacji i kooperacji polskich bibliotek naukowych w zakresie gromadzenia zbiorów. Dokonano analizy wykazu czasopism naukowych prenumerowanych w krajach kapitalistycznych oraz odbiorców resortowych i pozaresortowych w roku 1970.

Sekcja Bibliotek Muzycznych włączyła się do zbierania opisów osiemnastowiecznych rękopisów muzycznych do Międzynarodowego Inwentarza Źródeł Muzycznych (RISM).

Pod koniec kadencji SBP zrzeszało 11 254 członków w 22 okręgach i 269 oddziałach.

29-30 IX – w Ogólnokrajowym Zjeździe Delegatów SBP wzięło udział 122 delegatów. Obradom przewodniczył J. Korpała. Zjazd nadał H. Handelsman i Z. Hryniewicz godność członka honorowego SBP. W. Stankiewicz wygłosił referat „Biblioteka Narodowa a potrzeby nauki, kultury i gospodarki”. Zjazd wprowadził kilka zmian w Statucie SBP, m.in.: rozszerzono zakres działania organizacji, zmniejszono skład ZG o przedstawicieli okręgów (przewodniczący zarządów okręgów nadal byli członkami ZG), do kompetencji Głównej Komisji Rewizyjnej

włączono kontrolę działalności merytorycznej ZG. Zgłaszane propozycje zmiany nazwy organizacji (na Stowarzyszenie Pracowników Informacji Naukowej lub Stowarzyszenie Bibliotekarzy i Pracowników Informacji Naukowej) nie zyskały aprobaty delegatów.

Wybrano ZG: W. Stankiewicz – przewodniczący, E. Assbury – I wiceprzewodniczący, S. Badoń, S. Rosołowski (w trakcie kadencji zrezygnował), H. Uniejewska, Z. Żmigrodzki – wiceprzewodniczący, J. Cygańska – sekretarz generalny, H. Zasadowa – zastępca sekretarza generalnego, T. Bruszewski – skarbnik, W. Wasilewska – zastępca skarbnika, W. Bartoszewski, C. Duninowa, J. Kołodziejska, F. Łozowski, M. Mazurkiewicz, E. Pawlikowska, W. Pindłowa – członkowie Prezydium. W. Pawlikowski – przewodniczący Głównej Komisji Rewizyjnej, M. Hudymowa – przewodnicząca Głównego Sądu Koleżeńskiego. Powołano sekcje: Bibliotek Naukowych (przewodnicząca J. Ćwiekowa), Bibliotek Publicznych i Związkowych (M. Mazurkiewicz), Bibliotek Fachowych (Z. Dobrowolski), Bibliotek Szkolnych i Pedagogicznych (W. Wasilewska), Bibliotek Muzycznych (M. Prokopowicz), Bibliotek Szpitalnych (W. Kozakiewicz), komisje: Współpracy Bibliotek w Zakresie Gromadzenia Zbiorów (B. Świdorski), Katalogowania Alfabetycznego (W. Sokołowska), Katalogów Centralnych (W. Pindłowa), Informacji Naukowej (H. Uniejewska), Mechanizacji i Racjonalizacji Pracy Bibliotecznej (Z. Żmigrodzki), Kształcenia i Doskonalenia Kadr (S. Kubiak), Budownictwa i Wyposażenia Bibliotek (Z. Piszczek), Spraw Międzynarodowych (S. Badoń), Statystyczna (J. Maj), Wydawnicza (B. Olejniczak), referaty: ds. Okręgów (F. Łozowski), Wydawniczy (W. Bartoszewski).

Do głównych kierunków działań SBP zaliczono m.in.: podjęcie prac nad programem modernizacji bibliotek, kontynuowanie starań o realizację jednolitej polityki bibliotecznej w kraju, o poprawę sytuacji lokalowej bibliotek i sytuacji materialnej bibliotekarzy, zapewnienie właściwego miejsca i roli bibliotek w ogólnokrajowym systemie informacji naukowej, zwiększenie liczby członków SBP, reprezentowanie interesów bibliotekarzy i współpracę z instytucjami, organizacjami politycznymi, społecznymi i społeczno-zawodowymi. W związku z reformą administracyjną kraju SBP zostało zmuszone do reorganizacji swoich struktur. Reorganizacja ta spowodowała przedłużenie kadencji do czterech lat. Istotnym nurtem prac były starania o przywrócenie naruszonych w poprzednich latach jednolitych zasad uposażenia bibliotekarzy. Konsekwentne, przemyślane działania, liczne wystąpienia i interwencje na forum Państwowej Rady Bibliotecznej i w resortach do-

prowadziły w roku 1974 do faktycznego ujednoczenia zasad uposażeń i wymagań kwalifikacyjnych w ogólnokrajowej sieci bibliotecznej.

26 X – podczas spotkania z ministrem kultury i sztuki, S. Wrońskim, Prezydium ZG SBP przedstawiło m.in.: postulat dotyczący powołania w MKiS samodzielnej jednostki organizacyjnej ds. bibliotek; główne kierunki programu działania SBP; plany rozszerzenia współpracy międzynarodowej; problemy bibliotek w związku z reorganizacją administracji państwowej; problemy płacowe. Minister zapowiedział pomoc w uzyskaniu lokalu dla ZG. Obowiązujący od stycznia 1973 r. nowy statut MKiS nie przewidywał odrębnego Departamentu Bibliotek.

14 XII – przy ZO SBP w Łodzi powstało Koło Młodych Bibliotekarzy.

Współpraca międzynarodowa – w 38. Sesji IFLA w Budapeszcie (26 VIII-1 IX) wzięła udział 14-osobowa delegacja z Polski. W sesji uczestniczyły dwie wycieczki polskich bibliotekarzy (zorganizowane przez ZG i ZO w Lublinie). J. Kołodziejska została wybrana na sekretarza Komisji Teorii i Badań Bibliotekoznawstwa IFLA. Polska przedstawiła 4 referaty: J. Ankudowicz: „Dynamika rozwoju czytelnictwa na wsi i w mieście”, K. Migoń: „Problemy, metody i wyniki badań nad historią czytelnictwa w Polsce”, J. Kołodziejska: „Współczesna funkcja biblioteki publicznej”, C. Duninowa: „Wielkomiejskie biblioteki publiczne w służbie studium”. W zorganizowanym w Pradze (26 XI-2 XII) z inicjatywy IFLA sympozjum na temat europejskich systemów bibliotecznych uczestniczyła trzyosobowa delegacja SBP. S. Badoń na zaproszenie brytyjskiego Stowarzyszenia Bibliotek gościł przez dwa tygodnie w Wielkiej Brytanii. W. Stankiewicz reprezentował SBP na zjeździe stowarzyszeń bibliotekarskich w RFN, J. Kołodziejska uczestniczyła w naradzie redaktorów czasopism bibliotekarskich krajów socjalistycznych (Sofia).

Sprawy wydawnicze: 5 VII ZO SBP w Lublinie rozpoczął wydawanie biuletynu kwartalnego pt. „Komunikat”, informującego o działalności i sprawach bieżących Okręgu Lubelskiego, przeznaczonego dla wszystkich oddziałów i kół SBP. W listopadzie ukazał się pierwszy numer „Komunikatu Organizacyjnego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich” SBP, zawierający ważniejsze informacje o pracy Prezydium ZG i okręgów. Ukazywał się nieregularnie do 1985 r.

Publikacje: Kiedrzyńska Wanda: *Powstanie warszawskie w książce i prasie: poradnik bibliograficzny / słowo wstępne i aneks* Władysław Bartoszewski; Przelaskowski Ryszard: *Zagadnienia teoretyczne organizacji bibliotek: studia i szkice* / [red. Alina Gawinowa];

W bibliotece dla dzieci: poradnik metodyczny: praca zbiorowa /pod red. Izabelli Stachelskiej. Wyd. 2 popr. i uzup.; Okręg Gdańsk: Gałczyński Juliusz, Dżaman Ryszard: Biblioteki morskie Szczecina; Okręg Łódź: Uniejewska Hanna: Biblioteka w systemie informacji naukowej; Koło w Mielcu: Witek Władysław: Biblioteki publiczne Mielca i powiatu mieleckiego: informator.

1973

24 I – Prezydium ZG SBP wystąpiło do Departamentu Domów Kultury, Bibliotek i Stowarzyszeń Kulturalnych MKiS oraz do Ministerstwa Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki w sprawie kontynuowania współpracy bibliotek polskich w pracach nad międzynarodową bibliografią źródeł muzycznych (RISM).

16 II – Prezydium ZG przesłało do Głównego Komitetu Narodowego Funduszu Ochrony Zdrowia memoriał w sprawie zabezpieczenia odpowiednich limitów na organizację i rozwój bibliotek szpitalnych.

13 III – pierwsze posiedzenie zorganizowanego przez ZO Stołecznego Konwersatorium Bibliotekoznawczego pod opieką naukową H. Więckowskiej.

26 IV – Sekcja Bibliotek Szpitalnych zorganizowała w Krakowie ogólnopolską konferencję poświęconą zagadnieniom biblioterapii.

28 IV – referat ds. Okręgów zorganizował w Warszawie naradę na temat aktywizacji okręgów SBP. Uczestniczyli przewodniczący i sekretarze zarządów okręgów. Referat „Problemy aktywizacji Okręgów SBP” wygłosił F. Łozowski.

15-16 VI – z inicjatywy Sekcji Bibliotek Muzycznych odbyła się w Szczecinie IV krajowa konferencja bibliotekarzy muzycznych. Głównym tematem obrad było opracowanie nagrań dźwiękowych. Uczestniczyło 42 delegatów z 25 bibliotek muzycznych i 3 fonotek radiowych.

27 VI – na posiedzeniu Podsekcji Dokumentacji i Informacji Naukowej II Kongresu Nauki Polskiej przewodniczący SBP wygłosił referat „Stan i perspektywy rozwojowe informacji i dokumentacji naukowej”.

IX – Komisja Mechanizacji i Racjonalizacji Pracy Bibliotecznej ZG powołała zespoły robocze do spraw: 1) programu racjonalizacji pracy bibliotecznej w Polsce, 2) sprzętu i wyposażenia bibliotek, 3) propagandy racjonalizacji pracy bibliotecznej, 4) mechanizacji

i automatyzacji procesów bibliotecznych oraz zespołu ekspertów w sprawach mechanizacji i racjonalizacji pracy bibliotecznej.

X – z inicjatywy ZO we Wrocławiu wprowadzono do programu studiów wrocławskiego Instytutu Bibliotekoznawstwa wykład W. Kozakiewicz „Problematyka bibliotek szpitalnych”.

6 XI – stypendium ufundowane przez prof. W. Tatarkiewicza ZG przyznał I. Nitsche z Biblioteki Śląskiej i T. Matyjaszkowi z PiMBP w Słupsku.

15 XI – przedstawiciele SBP uczestniczyli w posiedzeniu Państwowej Rady Bibliotecznej, na którym odbyła się dyskusja nad „Raportem o stanie bibliotek polskich”.

Współpraca międzynarodowa – w 39. Sesji Rady IFLA w Grenoble (28 VIII-1 IX) wzięła udział siedmioosobowa delegacja polska w składzie: W. Stankiewicz, E. Assbury, J. Baumgart, J. Kołodziejska (została członkiem Komitetu Doradczego Sekcji Szkół Bibliotekarskich), I. Morsztynkiewicz, H. Uniejewska (wygłosiła referat „Biblioteki i ośrodki informacji w zakresie nauk społeczno-ekonomicznych w Polsce”), J. Wierzbicki: „Normy dla bibliotek publicznych i uniwersyteckich”. M. Lenartowicz uczestniczyła w konferencji poświęconej międzynarodowej normie opisu bibliograficznego (Grenoble, 27-29 VIII). I. Morsztynkiewicz i J. Maj wygłosili referaty na temat statystyki bibliotecznej w Polsce podczas obrad Komisji Statystycznej IFLA (Lozanna, 22-24 VIII). W. Stankiewicz i J. Wierzbicki uczestniczyli w międzynarodowym seminarium poświęconym budownictwu współczesnych bibliotek narodowych (Rzym, 3-7 IX).

Działalność wydawnicza: Okręg kielecki rozpoczął publikację serii wydawniczej „Prace Okręgu Kieleckiego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich” pod redakcją Czesława Erbera. W l. 1973-1993 ukazały się 22 tytuły.

Publikacje: Jeżyński Stanisław: *Z książką za pan brat: quizy i wieczory literacko-muzyczne*; Żydanowicz Zofia: *Bibliografie narodowe bieżące: przewodnik*; **Okręg Kielce:** Erber Czesław: *Kieleckie tradycje kopernikowskie*; **Okręg Koszalin:** Matejko Teresa: *Informator o bibliotekach województwa koszalińskiego*.

Sprawy organizacyjne: ZG uzyskał zgodę Komisji Planowania Gospodarczego m.st. Warszawy na zarezerwowanie lokalu dla SBP w jednym z budowanych budynków biurowych.

31 XII – SBP zrzeszało 11 925 członków w 283 oddziałach.

1974

I – członkowie Prezydium ZG uczestniczyli w obradach Sejmowej Komisji Kultury i Sztuki (15 i 31 I), poruszyli m.in. sprawy wprowadzenia nowej regulacji płac bibliotekarzy, planowej i systematycznej poprawy warunków lokalowych oraz rozmieszczenia terenowego bibliotek, opracowania programu szkolenia kadr bibliotekarskich. Wnioski z posiedzenia Komisji przyjęto i przekazano do realizacji podczas zebrania Kolegium Ministra Kultury i Sztuki w marcu.

6 III – SBP wystąpiło do Ministerstwa Komunikacji, Górnictwa i Energetyki, Obrony Narodowej oraz do Krajowego Komitetu Narodowego Funduszu Ochrony Zdrowia w sprawie zapewnienia lokali dla bibliotek w zakładach służby zdrowia.

23-24 V – zorganizowana przez ZG SBP w Puławach ogólnopolska konferencja „Perspektywy rozwoju bibliotek na wsi” zakończyła się uchwaleniem apelu do MKiS o przeciwdziałanie próbom łączenia bibliotek publicznych z innymi instytucjami. Sprawa włączania bibliotek do powiatowych ośrodków kultury była przedmiotem obrad na plenum ZG (27 VI) z udziałem wiceministra J. Fajkowskiego. W skierowanym do wicepremiera J. Tejchmy memoriale wskazano na niekorzystne strony tego zjawiska.

21-23 X – II ogólnopolskie sympozjum bibliotekarzy muzycznych zorganizowane przez Sekcję Bibliotek Muzycznych zgromadziło 52 przedstawicieli z 26 bibliotek. Tematem obrad były problemy polskiej bibliografii muzycznej oraz polskiego drukarstwa muzycznego. Przyjęto wniosek w sprawie opracowania „Przewodnika po bibliotekach i zbiorach muzycznych w Polsce”.

24 X – uczestniczący w posiedzeniu Sejmowej Komisji Nauki i Postępu Technicznego przedstawiciele SBP zgłosili dezyderaty dotyczące m.in. powołania organu wykonawczego, ustalenia ogólnokrajowego planu specjalizacji zbiorów, opracowania etapowego planu automatyzacji bibliotek, zwiększenia przydziału dewiz na zakup literatury z II obszaru płatniczego, zapewnienia bibliotekom naukowym udziału w międzynarodowych systemach informacyjnych, rozwijania różnych form kształcenia bibliotekarzy.

13 XII – ufundowane w 20 rocznicę śmierci J. Grycza stypendium dla bibliotekarza młodszego pokolenia, szczególnie wyróżniającego się w pracy naukowo-badawczej, wręczono A. Sitarskiej.

Współpraca międzynarodowa – w 40. Sesji Rady IFLA w Waszyngtonie (17-23 XI) Polskę reprezentowali I. Morsztynkiewicz i W. Stankiewicz (wygłosił referat: „Rola biblioteki narodowej w programowaniu i planowaniu badań bibliotekoznawczych”). W zorganizowanym przez SBP w Warszawie (z okazji Międzynarodowych Targów Książki) międzynarodowym sympozjum bibliotekarzy bibliotek slawistycznych uczestniczyło 10 osób z Anglii, Belgii, Danii, Finlandii, Francji, Kanady, Nowej Zelandii, Stanów Zjednoczonych, Szwecji i ZSRR, reprezentujących biblioteki narodowe i uniwersyteckie.

Publikacje: Burakowski Jan: *Próba realizacji „modelu gminnego” bibliotek na wsi w województwie olsztyńskim*; Jarzębowska Stefania: *Funkcje biblioteki powiatowej wobec placówek sieci*; Korpała Józef: *O bibliografiach i informatorach : poradnik dla wszystkich* / red. H. Zaborska; *Książki dla bibliotek: literatura dla dzieci i młodzieży 1945-1970: katalog* / oprac. i red. Barbara Białkowska; Maj Jan: *Podstawy teoretyczne optymalizacji struktury przestrzennej sieci bibliotecznej w gminie; Opracowanie nagrań w fonotekach krajowych : IV Krajowa Konferencja Bibliotekarzy Muzycznych: Szczecin, czerwiec 1973: teksty referatów*; Zarzębski Tadeusz: *Poradnik kierownika punktu bibliotecznego*. Wyd. 3 popr. i uzup. / red. Danuta Ostaszewska; *Zbiór przepisów prawnych dla bibliotek publicznych* / zebrali i oprac. Lucjan Biliński, Ewa Gruberska, Kazimierz Podhorski; **Okręg Gdańsk:** Nowak Zbigniew, Majkowska Damroka, Pelczar Marian: *Książka polska w dawnym Gdańsku : (materiały z Sesji zorganizowanej przez SBP w dniu 20 XI 1970)*; **Okręg Lublin:** Wolska Halina: *Katalog czasopism lubelskich*; **Okręg Poznań:** *Rola wielkopolskich bibliotek i ośrodków informacji w regionie : materiały sesji naukowej 16-17 XII 1973* / red. Stanisław Kubiak; **Okręg stołeczny:** *Twórcy nowoczesnego bibliotekarstwa polskiego* / red. Bronisław Kocowski; **Okręg Wrocław:** Korzon Krystyna, Zawialska Maria: *Biblioteki i księgozbiory naukowe Wrocławia: informator*.

31 XII – SBP zrzeszało 12 260 członków.

1975

18-20 III – zorganizowane w Cieplicach przez Sekcję Bibliotek Szpitalnych sympozjum poświęcone psychoterapeutycznemu oddziaływaniu przez sztukę.

29 IV – w wyniku długotrwałych zabiegów SBP Prezydium Rządu decyzją nr 22/75 ustanowiło Nagrodę im. H. Radlińskiej za wybitne osiągnięcia w dziedzinie bibliotekoznawstwa i bibliotekarstwa. Pierwszym laureatem nagrody I stopnia został E. Assbury.

6-8 VI – VII Zjazd Bibliotekarzy Polskich w Zielonej Górze pod hasłem „O dalszą modernizację bibliotek polskich” odbywał się w ramach obchodów 30-lecia PRL i połączony był z uroczystym otwarciem nowego gmachu zielonogórskich bibliotek wojewódzkich – publicznej i pedagogicznej. W zjeździe brało udział około 350 uczestników oraz dwóch gości zagranicznych z NRD i Jugosławii. Zjazdowi przewodniczył S. Kubiak. Po raz pierwszy wręczono Nagrodę im. Heleny Radlińskiej. Przemówienie „Stan i perspektywy bibliotek w Polsce” wygłosił wiceminister kultury i sztuki J. Fajkowski, referat programowy „O dalszą modernizację bibliotek w Polsce” – przewodniczący SBP, W. Stankiewicz. Podczas obrad w 3 sekcjach (Informacji Naukowej, Organizacji i Metod Pracy w Bibliotece oraz Kształcenia i Doskonalenia Kadr) wygłoszono 9 referatów i komunikatów.

W uchwale zjazdowej wysunięto inicjatywę ogłoszenia roku 1976 (30-lecie dekretu o bibliotekach) Rokiem Bibliotek i Czytelnictwa, zgłoszono szereg wniosków dotyczących m.in. opracowania programu określającego warunki powołania międzyresortowego ośrodka badawczo-rozwojowego technik organizacji i metod pracy bibliotecznej, postulowano integrację bibliotek, archiwów, ośrodków informacji w ramach systemu SINTO, ujednoczenie statusu prawnego bibliotekarza i dokumentalisty, zwiększenie zasobów informacyjnych, rozwijanie różnych form kształcenia i doskonalenia zawodowego.

W związku z reorganizacją administracji państwa postanowiono dokonać zmian w strukturze SBP (powołanie we wszystkich województwach okręgów SBP, likwidacja oddziałów powiatowych, organizowanie – w miarę potrzeby – kół SBP).

Współpraca międzynarodowa – w 41. Sesji Rady IFLA w Oslo (10-16 VIII) uczestniczyła 5-osobowa delegacja z Polski. J. Kołodziej-ska została przewodniczącą Komisji Teorii i Badań Bibliotekoznawczych IFLA. Z. Żmigrodzki reprezentował SBP na dorocznym Zjeździe Stowarzyszenia Bibliotekarzy RFN. K. Pieńkowska uczestniczyła w międzynarodowej naradzie w sprawie ustalenia jednolitego tekstu międzynarodowej normy opisu bibliograficznego wydawnictw ciągłych (Paryż).

Publikacje: Ćwiekowa Jadwiga, Przelaskowski Ryszard: *Polskie biblioteki naukowe: zarys problematyki*; Grycz Józef, Borkowska

Władysława: *Skrócone przepisy katalogowania alfabetycznego*. Wyd. 6 popr.; *O literaturze dla dzieci i młodzieży: studia, rozprawy, szkice* / pod red. Haliny Skrobiszewskiej.

1976

15 I – podczas wizyty Prezydium ZG SBP i Państwowej Rady Bibliotecznej u sekretarza KC PZPR, W. Kraśki przedstawiono program Roku Bibliotek i Czytelnictwa oraz kierunki działania Stowarzyszenia.

29 I – uroczysta inauguracja Roku Bibliotek i Czytelnictwa na posiedzeniu ZG SBP we Wrocławiu.

17-18 II – zorganizowane przez Sekcję Bibliotek Naukowych ZG SBP i Komisję Bibliotekarzy i Dokumentalistów ZNP seminarium dla młodej kadry dydaktycznej poświęcone problemom nowoczesnej dydaktyki na użytek studiów wyższych bibliotekoznawstwa i informacji naukowej.

28 IV – Sekcja Bibliotek Szkolnych przygotowała memoriał do ministra oświaty i wychowania w sprawie rewizji i unowocześnienia przepisów określających podstawy organizacyjne bibliotek szkolnych.

5 V – delegacja SBP przedstawiła ministrowi nauki, szkolnictwa wyższego i techniki najważniejsze problemy bibliotek szkół wyższych.

19 V – zebranie organizacyjne Komisji Mikrofilmowania Zbiorów (przewodniczący K. Zawadzki).

Kadencja 1972-1976. Podczas kadencji zorganizowano VII Zjazd Bibliotekarzy Polskich, dokonano reorganizacji struktur SBP. Dużym osiągnięciem Stowarzyszenia było doprowadzenie do faktycznego ujednoczenia uposażeń i wymagań kwalifikacyjnych w ogólnokrajowej sieci bibliotecznej. Organizacja miała znaczący udział w skutecznych staraniach o podjęcie przez władze państwowe decyzji o budowie Biblioteki Narodowej.

Aktywnie działała większość sekcji i komisji. Oprócz wymienionych wcześniej przedsięwzięć, Sekcja Bibliotek Szpitalnych była ważnym ogniskiem starań o wydanie zarządzenia ministrów kultury i sztuki oraz zdrowia i opieki społecznej w sprawie obsługi bibliotecznej w zakładach opieki zdrowotnej (1974), zainicjowała rozesłanie do wojewódzkich bibliotek publicznych i wydziałów zdrowia ankiety dotyczącej zakresu realizacji tego zarządzenia, doprowadziła do wprowadzenia do programu studiów bibliotekoznawczych we Wrocławiu

wykładu monograficznego z zakresu biblioterapii i czytelnictwa chorych. Sekcja Bibliotek Fachowych opracowała około 50 normatywów czasu pracy na poszczególnych odcinkach pracy bibliotekarskiej, podjęła badania nad ustaleniem zasad i kryteriów zatrudniania pracowników w bibliotekach fachowych. Sekcja Bibliotek Szkolnych współdziałając z Sekcją Bibliotekarską ZNP przygotowała wnioski i postulaty dotyczące stanu bibliotek szkolnych, podjęła starania w sprawie zaopatrywania bibliotek szkolnych w adnotowane karty katalogowe. Komisja Współpracy Bibliotek w Zakresie Gromadzenia Zbiorów przeprowadziła badania nad napływem bieżących czasopism zagranicznych do bibliotek w Polsce. Komisja Informacji Naukowej przygotowała opinię na temat projektu rozwoju inte, wystąpiła do GUS w sprawie rozszerzenia sprawozdawczości w zakresie działalności informacyjnej bibliotek. Komisja Kształcenia przygotowała i rozesłała do okręgów projekt systemu kształcenia bibliotekarzy i jego programu. Projekt zakładał: skoncentrowanie problematyki kształcenia w resorcie nauki, uznanie matury za minimum wykształcenia ogólnego kwalifikującego do zdobycia zawodu bibliotekarza, organizowanie kształcenia na czterech poziomach: średnim (szkoły pomaturalne), wyższym (studia uniwersyteckie i w WSP), doskonalenie podyplomowe dla absolwentów niebibliotekarskich kierunków studiów, studia doktoranckie. Komisja Mechanizacji i Racjonalizacji Pracy Bibliotecznej przygotowała i wstępnie przedyskutowała program racjonalizacji pracy i ogólnej modernizacji bibliotek w ramach krajowego systemu informacji, rozpoczęła przygotowywanie centralnego zasobu informacyjnego dotyczącego sprzętu i wyposażenia bibliotecznego.

Współpraca międzynarodowa w kadencji koncentrowała się przede wszystkim na pracach w IFLA. SBP brało udział w pracach międzynarodowych, m.in.: przesłano do IFLA wykaz polskiego piśmiennictwa dotyczącego bibliotek szpitalnych i biblioterapii dla międzynarodowej bibliografii poświęconej tej tematyce, opiniowano międzynarodową normę opisu bibliograficznego. Sekcja Bibliotek Muzycznych SBP uzyskała status Polskiej Grupy Narodowej Międzynarodowego Stowarzyszenia Bibliotek Muzycznych.

Zarządy okręgów SBP w czasie kadencji zorganizowały kilkadziesiąt poważnych sesji, konferencji, sympozjów na tematy społeczno-polityczne i literackie, spotkania dyskusyjno-referatowe (wygłoszono ponad 200 prelekcji). W większości okręgów podejmowane były działania z zakresu szkolenia i doskonalenia zawodowego (seminaria, zebrania szkoleniowe). Okręgi Kraków, Łódź-miasto, Katowice organizowały kursy dla kandydatów na bibliotekarzy dyplomowanych.

W roku 1973 powstało w Warszawie Konwersatorium Bibliotekoznawcze pod przewodnictwem prof. H. Więckowskiej. Pod patronatem okręgów zorganizowano wiele wycieczek krajowych i zagranicznych. Kilka okręgów podjęło inicjatywy wydawnicze. Koło Młodych przy ZO w Łodzi powołało Dyskusyjny Klub Filmowy, zarejestrowany w Federacji DKF jako jedyny klub środowiska bibliotekarskiego w Polsce. Z inicjatywy SBP patronem jednej z ulic Łodzi został J. Augustyniak.

Pod koniec kadencji SBP liczyło 12 072 członków zrzeszonych w 48 okręgach (nie udało się powołać okręgu w Ciechanowie). W niektórych tzw. nowych województwach działalność okręgów SBP jeszcze przez dłuższy czas nie przynosiła zadowalających efektów.

W okresie kadencji wydano 22 książki i broszury w łącznym nakładzie 149 520 egz. o łącznej objętości 325 arkuszy wydawniczych. Systematycznie malejące przydziały papieru (w r. 1973 – 17 ton, w 1975 r. – 7 ton) zapowiadały pogorszenie sytuacji w tej sferze działalności SBP. Ze względu na trudności ze zbytem zrezygnowano w roku 1972 z wydawania „Literatury pięknej dla dzieci i młodzieży”. Nie zlikwidowano opóźnień w wydawaniu czasopism SBP („Bibliotekarz” spóźniony o trzy kwartały, „Poradnik Bibliotekarza” o 3-4 miesiące).

19-20 VI – Krajowy Zjazd Delegatów SBP w Rzeszowie z udziałem 151 delegatów. Przewodniczyli Z. Daraż i K. Musioł. Referat programowy „Rola Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w realizacji zadań bibliotek w służbie rozwiniętego społeczeństwa socjalistycznego” wygłosił W. Stankiewicz, przewodniczący SBP. Tytuł członka honorowego SBP nadano: J. Baumgartowi, J. Korpale, J. Podgórcz-nemu, F. Sedlaczkowi, H. Więckowskiej. Wiceminister kultury i sztuki, J. Fajkowski, wręczył Nagrodę im. H. Radlińskiej J. Baumgartowi (I stopnia), A. Tujakowskiemu (II stopnia), S. Skwirowskiej i H. Winek (III stopnia). Delegaci z uznaniem przyjęli informację o rozpoczęciu budowy Biblioteki Narodowej. W uchwale Zjazd ponowił wniosek o stworzenie międzyresortowego organu do kierowania ogólnokrajową siecią biblioteczną, zobowiązał ZG do prowadzenia działań na rzecz określenia zasad organizacji bibliotek publicznych w nowym układzie administracyjnym kraju. Za jedną z ważniejszych spraw dla zawodu delegaci uznali problem kształcenia młodej kadry bibliotekarzy. Postanowiono wszcząć starania o nadanie SBP statusu organizacji wyższej użyteczności publicznej.

Wybrano nowe władze SBP: W. Stankiewicz – przewodniczący, J. Cygańska – I wiceprzewodniczący, S. Korman, F. Łozowski, K. Mu-

siół, H. Uniejewska – wiceprzewodniczący, T. Zarzębski – sekretarz generalny, C. Duninowa – zastępca sekretarza generalnego, E. Sawicka – skarbnik, J. Albin, J. Czerni, E. Dudzińska, T. Kozanecki, S. Krzywicki, M. Mazurkiewicz, H. Pabiszowa, R. Sękowski – członkowie Prezydium, E. Assbury – przewodniczący Głównej Komisji Rewizyjnej, J. Pasiński – przewodniczący Głównego Sądu Koleżeńskiego. ZG powołał sekcje: Bibliotek Fachowych (przewodnicząca E. Dudzińska), Bibliotek Muzycznych (M. Prokopowicz), Bibliotek Naukowych (J. Albin), Bibliotek Publicznych i Związkowych (R. Sękowski), Bibliotek Szkolnych i Pedagogicznych (E. Sawicka), Bibliotek Szpitalnych (W. Kozakiewicz), Bibliotek Kartograficznych (B. Krassowski), Bibliograficzną (R. Cybulski), komisje: Budownictwa i Wyposażenia Bibliotek (J. Maj), Finansową (S. Korman), Informacji Naukowej (H. Uniejewska), Mikrofilmowania i Zabezpieczania Zbiorów (J. Czerni), Statystyki Bibliotecznej (W. Żukowska), Szkolenia i Doskonalenia Kadr (S. Kubiak), Współpracy Bibliotek i Ośrodków Informacji Naukowej (H. Pabisz), Wydawniczą (R. Cybulski), referaty: ds. Okręgów (F. Łozowski), Informacyjno-Prasowy (T. Zarzębski), Nagród i Odznaczeń (T. Zarzębski), Socjalno-Bytowy (J. Cygańska), Współpracy Międzynarodowej (M. Majewska).

21 VII – na wniosek ministra kultury i sztuki Rada Państwa nadała Stowarzyszeniu Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski „za wybitne zasługi położone dla rozwoju polskiego bibliotekarstwa oraz doniosły wkład w popularyzowanie kultury czytelnicej”. Uroczystość dekoracji Stowarzyszenia odbyła się 21 XII 1977 roku. Po raz pierwszy był wówczas publicznie prezentowany sztandar SBP (lico sztandaru SBP jest koloru brązowego z wyszytym emblematem SBP; odwrotna strona sztandaru zawiera pełną nazwę Stowarzyszenia wyszytą na żółtym tle. Całość obszyta jest srebrnymi frędzlami).

Stypendium im. prof. W. Tatarkiewicza dla młodych bibliotekarzy otrzymali: W. Niksa (WBP w Ostrołęce), U. Paszkiewicz (Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego), E. Włosińska (Oddział Rejonowy NOT w Częstochowie).

2 IX – Wydział Spraw Wewnętrznych Urzędu m.st. Warszawy zatwierdził nowy statut ze zmianami uchwalonymi na Krajowym Zjeździe Delegatów w Rzeszowie.

Współpraca międzynarodowa. W 42. Sesji Rady IFLA w Lozannie (23-28 VIII) uczestniczyła sześciuosobowa delegacja z Polski. Sekcja Bibliotek Muzycznych przy współpracy Biblioteki Jagiellońskiej i PWSM w Katowicach zorganizowała II sympozjum przedstawicieli muzycznych bibliotek i ośrodków informacji z krajów socjalistycznych. J. Kołodziejska uczestniczyła w naradzie roboczej przedstawicieli środowisk bibliotekarskich krajów socjalistycznych w Berlinie (9-10 II), poświęconej sprawom statutowo-organizacyjnym IFLA. Przedstawiciel Związku Bibliotek NRD, dr W. Kaltschmidt, rozmawiał z przewodniczącym SBP w sprawie nawiązania współpracy (11-12 V). F. Łozowski reprezentował SBP na dorocznym Zjeździe Związku Bibliotekarzy Niemieckich (VDB) i Związku Bibliotekarzy Dyplomowanych Bibliotek Naukowych (VdDB) w Münster (8-12 VI).

Sprawy wydawnicze: W styczniu redaktorem naczelnym „Poradnika Bibliotekarza” została W. Wasilewska. 1 XII ZG zawarł umowę z Wydawnictwem „Czasopisma Wojskowe” w sprawie druku „Bibliotekarza” i „Poradnika Bibliotekarza”.

Publikacje: Jeżyński Stanisław: *W kręgu książek: nowe quizy i wieczory literackie i muzyczne; Statut Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich; Okręg Koszalin:* Hudymowa Maria: *Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Joachima Lelewela w Koszalinie: informator; Okręg Lublin: Biblioteki naukowe Lublina : zarys informacji / red. Halina Wolska; Okręg Olsztyn:* Ochranowicz Barbara, Suchta Irena, Minakowski Jerzy: *Katalog zasobów czasopism i wydawnictw zbiorowych bibliotek Olsztyna. Cz. 1-4 + uzup. 1976-1979; Okręg Radom: Biblioteki województwa radomskiego: informator / red. Danuta Tomczyk, Maria Kościńska; Exlibris regionalny: katalog wystawy.*

1977

24 I – ZG przekazał Ministerstwu Kultury i Sztuki projekt zarządzenia w sprawie nagród dla kierowników punktów bibliotecznych.

8 VI – z inicjatywy Sekcji Bibliotek Szpitalnych odbyło się zebranie przedstawicieli ZG SBP z przedstawicielami Ministerstwa Zdrowia i Opieki Społecznej; omówiono realizację aktów prawnych regulujących działalność bibliotek w zakładach opieki zdrowotnej.

29 IX – podczas narady roboczej w Wydziale Kultury KC PZPR przewodniczący SBP przedstawił aktualne problemy bibliotekarstwa oraz SBP.

7-8 X – Sekcja Bibliotek Muzycznych wspólnie z WiMBP oraz ZO SBP w Szczecinie zorganizowała sympozjum na temat „Rola biblioteki w wychowaniu estetycznym społeczeństwa poprzez muzykę”. W sympozjum uczestniczyło 66 przedstawicieli bibliotek mających poważniejszy dorobek w udostępnianiu zbiorów muzycznych oraz dwie przedstawicielki bibliotekarstwa muzycznego z NRD.

8 X – ZG powołał Sekcję Bibliotek Kartograficznych.

26-27 X – Sekcja Bibliotek Szpitalnych zorganizowała we Wrocławiu konferencję na temat „Literatura piękna jako czynnik oddziaływania na zdrowie psychiczne”. W konferencji wzięło udział około 80 bibliotekarzy naukowych i lekarzy.

ZG SBP wspólnie z ZG Związku Zawodowego Pracowników Kultury i Sztuki wystąpił do MKiS w sprawie stworzenia bibliotekom publicznym dogodniejszych warunków awansowania pracowników.

Współpraca międzynarodowa – w 43. Sesji Rady IFLA w Brukseli (3-10 IX), połączonej ze Światowym Kongresem Bibliotekarzy (zorganizowanym z okazji 50-lecia IFLA), uczestniczyła dziewięćosobowa delegacja z Polski. W czasie obrad Sekcji Teorii i Badań Bibliotekoznawczych wygłoszono referaty K. Głombiowskiego „Książka i inne środki przekazu” oraz J. Kołodziejkiej „Badania bibliotekoznawcze – teoria i praktyka”. Podczas kongresu wręczono I. Morszyńkiewicz i H. Więckowskiej dyplomy honorowe za zasługi dla IFLA. W Berlinie podpisana została umowa o współpracy między SBP i Związkiem Bibliotek NRD (29 IV), przedstawiciele SBP uczestniczyli w walnym zjeździe tej organizacji. Dwuosobowa delegacja Sekcji Bibliotek Szpitalnych uczestniczyła w konferencji pracowników bibliotek szpitalnych NRD, delegacja Sekcji Bibliotek Muzycznych wzięła udział w XI Kongresie IAML (Międzynarodowej Federacji Bibliotek Muzycznych) w Moguncji (11-17 IX). Przewodniczący SBP brał udział w naradzie członków IFLA z krajów socjalistycznych (Praga, 6-12 I) oraz reprezentował SBP podczas uroczystości 100-lecia istnienia i działalności Library Association w Londynie (3-6 X).

Publikacje: *II Sympozjum Przedstawicieli Bibliotek i Ośrodków Dokumentacji Muzycznej Krajów Socjalistycznych: Katowice-Kraków 27-30 IX 1976; Polskie normy bibliograficzne / oprac. i wybór Janina Pelcowa; Okręg Kraków: Kaszyński Stanisław: O Stowarzyszeniu Bibliotekarzy Polskich: (działalność Okręgu w Krakowie); Okręg Łódź: Nagórska Izabela: Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich w Łodzi w latach 1945-1974.*

31 XII – SBP zrzeszało 12 492 członków w 49 okręgach i 273 kołach.

1978

4 I – podpisana została umowa o współpracy między SBP i Stowarzyszeniem Księgarzy Polskich, co umocniło i ożywiło dobrze układające się od lat, owocne kontakty obu organizacji.

11 IV – w 10 rocznicę uchwalenia ustawy o bibliotekach przedstawiciele ZG złożyli kwiaty na grobach J. Grycza, B. Horodyskiego i C. Koziola.

5-6 V – z okazji 10 rocznicy ustawy o bibliotekach ZG wspólnie z ZO w Gdańsku zorganizował ogólnopolską konferencję na temat „Zbiory biblioteczne w służbie społeczeństwu”. Uczestniczyło 280 osób.

25 V – konferencja bibliotekarzy szpitalnych w Szczecinku, zorganizowana przez Sekcję Bibliotek Szpitalnych ZG SBP i ZO w Koszalinie.

15 VI – konferencja na temat organizacji pracy w bibliotekach, zorganizowana w Warszawie przez Komisję Racjonalizacji i Mechanizacji Pracy Bibliotecznej.

21-28 VIII – Komisja Szkolenia i Doskonalenia Kadr zorganizowała w Jarocinie „szkołę letnią” dla dydaktyków prowadzących zajęcia z zakresu informacji naukowej dla studentów różnych kierunków studiów. W zajęciach uczestniczyło 70 słuchaczy.

16 XI – podczas Międzynarodowych Targów Techniki Biurowej „Interbiuro 1978” w Poznaniu Komisja Racjonalizacji i Mechanizacji Pracy Bibliotecznej zorganizowała spotkanie bibliotekarzy i wystawców, wspólnie z ZO w Poznaniu prowadziła podczas targów punkt informacyjny SBP dla bibliotekarzy zwiedzających wystawę.

17 XI – przy współpracy Biblioteki Uniwersytetu Adama Mickiewicza, Biblioteki Narodowej i ZO w Poznaniu zorganizowano kolokwium naukowe dla uczczenia 60 rocznicy odzyskania niepodległości.

5-6 XII – narada na temat zastosowania mikroform w bibliotekarstwie i informacji naukowej, zorganizowana w Warszawie przez Komisję Mikrofilmowania SBP wspólnie z Komisją Pracowników Bibliotek i Informacji Naukowej Sekcji Nauki ZNP.

Współpraca międzynarodowa – w 44. Sesji Rady IFLA w Strbskim Pleso (28 VIII-3 IX) uczestniczyła 20-osobowa delegacja z Polski.

SBP było współorganizatorem konferencji przedstawicieli członków IFLA z krajów socjalistycznych w Warszawie (20-21 IV). J. Kołodziej-ska uczestniczyła w konferencji redaktorów czasopism bibliotekarskich w Berlinie (15-19 V).

Publikacje: Assbury Edward, Bruszewski Tadeusz, Czarnecka Jadwiga: *Biblioteka fachowa*. Wyd. 5 popr. i zaktualizowane; Dydowiczowa Janina: *Ogólna charakterystyka życia bibliotecznego w okresie międzywojennym; Konferencja nt. Zastosowanie mikroform w bibliotekarstwie i informacji naukowej : Warszawa 5-6 grudnia 1978*; Lenczowski Artur: *Organizacja i technika udostępniania zbiorów bibliotecznych*. Wyd. 2 popr.; *Rola biblioteki w estetycznym wychowaniu społeczeństwa przez muzykę : Ogólnopolska Konferencja Bibliotekarzy Muzycznych : Szczecin 7-8 X 1977: referaty: komunikaty / red. Wiesława Dziechciowska; Sesja naukowa: Organizacja pracy w bibliotekach : Warszawa 15 V 1978; Uniwersalna klasyfikacja dziesiąta : FID 546 : aktualne wg Extensione and Correctione to the UDC Series 9 No 3, 1977: wydanie skrócone dla potrzeb bieżącej bibliografii narodowej i bibliotek publicznych / oprac. Henryk Sawoniak przy współpr. Jadwigi Czarneckiej; **Okręg Olsztyn:** *Bibliotekarskie 30-lecie we wspomnieniach bibliotekarzy / oprac. Jan Burakowski; Wasilewska Danuta: Większe biblioteki i ośrodki informacji na terenie Olsztyna: informator*.*

1979

18 IV – podczas spotkania przedstawicieli SBP i ZNP omówiono zasady i zakres współpracy obu organizacji. Współdziałanie z ZNP rozwijało się owocnie w poszczególnych sekcjach i komisjach wspólnych.

14 V – ogólnopolska konferencja na temat sprawozdawczości i statystyki bibliotecznego, zorganizowana w Warszawie przez Komisję Statystyki Bibliotecznego ZG SBP.

23 V – Sekcja Bibliotek Fachowych przy współpracy Komitetu Naukowo-Technicznego INTE i Bibliotek NOT zorganizowała w Łodzi krajową naradę na temat „Stan i potrzeby bibliotek fachowych”. Wnioski z narady przekazano do rozpatrzenia Państwowej Radzie Bibliotecznego.

11-12 VI – podczas zorganizowanej w Jedlcu k. Kalisza przez Sekcję Bibliotek Publicznych i Związkowych ZG SBP narady na temat

organizacji sieci bibliotek publicznych w województwie omówiono problemy organizacyjne bibliotek w nowej strukturze administracyjnej kraju.

8 VIII – SBP zgłosiło do MKiS projekt zorganizowania w Poznaniu, w 100-lecie powstania Towarzystwa Czytelni Ludowych, VIII Zjazdu Bibliotekarzy Polskich.

21-22 IX – V krajowa konferencja bibliotekarzy muzycznych zorganizowana przez Sekcję Bibliotek Muzycznych przy współpracy Wyższej Szkoły Muzycznej i ZO SBP w Gdańsku. Tematyka obrad obejmowała problemy katalogowania alfabetycznego druków muzycznych XIX i XX w. oraz sprawy działalności informacyjnej bibliotek muzycznych.

Kadencja 1976-1979. Podczas kadencji aktywnie pracowała zdecydowana większość sekcji, komisji i referatów ZG. Zespoły robocze skupiły dużą liczbę działaczy, podjęły szereg prac, często długofalowych. Sekcja Bibliotek Fachowych od roku 1977 organizowała konkursy na najaktywniejszy udział bibliotekarzy, bibliotek i ośrodków inte w upowszechnianiu książki technicznej. Przyznano łącznie 55 dyplomów i nagród indywidualnych oraz zespołowych. Sekcja Bibliotek Muzycznych pośredniczyła w zbieraniu materiałów do międzynarodowego przewodnika bibliotek muzycznych. Sekcja Bibliotek Szkolnych i Pedagogicznych zorganizowała w okręgach SBP szeroką dyskusję nad modelem biblioteki w zreformowanej szkole. Wnioski z dyskusji zostały przedstawione na posiedzeniu Rady ds. Bibliotek i Informacji Naukowej przy ministrze oświaty i wychowania. Sekcja rozpowszechniła wśród okręgów SBP materiały metodyczne dla bibliotek szkolnych. Sekcja Bibliotek Szpitalnych była współorganizatorem kursów dla pracowników bibliotek szpitalnych oraz instruktorów wojewódzkich bibliotek publicznych, przeprowadziła badania sondażowe realizacji aktów prawnych dotyczących bibliotek szpitalnych, podjęła starania o utworzenie gabinetu metodycznego dla bibliotek szpitalnych. Komisja Mikrofilmowania i Zabezpieczania Zbiorów przeprowadziła badania ankietowe w około 200 bibliotekach posiadających zbiory mikrofilmowe. Komisja Racjonalizacji i Mechanizacji Pracy Bibliotecznej, działająca w pięciu zespołach roboczych, podjęła pracę nad przygotowaniem wytycznych w sprawie racjonalizacji pracy w bibliotekach, przygotowaniem badań systemów zautomatyzowanych, opracowaniem katalogu wyposażenia bibliotecznego. Komisja Szkolenia i Doskonalenia Kadr opracowała wnioski w sprawach: studiów podyplomowych, stanu i potrzeb w zakresie materiałów szkoleniowych, ustalenia perspektywicznego planu wydawniczego (podręcz-

ników i skryptów), modernizacji procesów dydaktycznych i wyposażenia ośrodków kształcenia bibliotekarzy. Referat ds. Okręgów opracował regulaminy obrad zjazdu okręgowego i pracy koła SBP, z jego inicjatywy ZG ogłosił konkurs na najlepiej pracujące koło SBP.

Podczas kadencji koszty ZG pokrywane były z następujących źródeł: działalność wydawnicza – 67%, składki członkowskie – 20%, dotacja MKiS – 13%.

Stosunkowo liczny był udział bibliotekarzy polskich w dorocznych sesjach IFLA. W wyniku starań SBP członkami IFLA zostały: Biblioteka Sejmowa, Główna Biblioteka Lekarska, Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego. ZG podejmował działania na rzecz ożywienia kontaktów bilateralnych z organizacjami bibliotekarskimi w innych krajach. Działając we współpracy ze Stowarzyszeniem Księgarzy Polskich ZG nawiązał kontakty z Wszechzwiązkowym Towarzystwem Miłośników Książki w ZSRR – w wymianie osobowej SBP reprezentowała C. Duninowa. W. Stankiewicz uczestniczył w obchodach 100 rocznicy brytyjskiego Stowarzyszenia Bibliotek, T. Zarzębski zapoznał się z działalnością stowarzyszeń bibliotekarzy: brytyjskiego i szkockiego.

W końcu kadencji SBP zrzeszało 13 826 członków (wzrost w trakcie kadencji o 13,6%) w 49 okręgach i 366 kołach.

Większość okręgów czynnie włączyła się do obchodów Roku Bibliotek i Czytelnictwa oraz 10-lecia ustawy o bibliotekach – zorganizowano wiele różnego rodzaju sesji, odczytów, imprez kulturalno-oświatowych, konkursów, wystaw. Tradycyjnie okręgi podejmowały akcje szkoleniowe (seminaria, kursy, wycieczki szkoleniowe), czynnie włączały się do ogólnokrajowych regionalnych imprez politycznych i kulturalnych. Okręg w Szczecinie organizował tradycyjne „czwartki bibliotekarskie”. Okręg radomski nawiązał bliską współpracę z miejscową rozgłośnią Polskiego Radia.

Nie zdołano przełamać wszystkich trudności związanych z wydawaniem czasopism SBP. Stowarzyszenie zostało zmuszone do zmiany częstotliwości „Bibliotekarza” z miesięcznej na dwumiesięczną, wystąpiły ograniczenia objętości „Poradnika Bibliotekarza”. Redaktorem naczelnym „Przeglądu Bibliotecznego” została B. Sordyłowa. W trakcie kadencji wydano 11 książek o objętości 267,5 arkuszy wydawniczych w łącznym nakładzie 79 796 egzemplarzy. Przedsięwzięcia wydawnicze okręgów (podejmowane najczęściej wspólnie z bibliotekami) – to przede wszystkim prace bibliograficzne, informatory o bibliotekach województwa bądź miasta, poradniki bibliotecznych służb informacji i ośrodków inte, wykazy czasopism zagranicznych znajdujących się w bibliotekach, materiały z sesji itp.

28-29 IX – z udziałem 132 delegatów odbył się w Kaliszu Krajowy Zjazd Delegatów SBP. Przewodniczył H. Dubowik. Delegacja Zjazdu złożyła kwiaty na pamiątkowej płycie umieszczonej w miejscu zniszczenia książek przez okupanta niemieckiego podczas II wojny światowej. Tytuł członka honorowego SBP nadano: E. Assburemu, M. Bielawskiej, M. Gawareckiej, A. Kaweckiej-Gryczowej, K. Remerowej, I. Morsztynkiewiczowej. Referat programowy „Stan i potrzeby bibliotekarstwa polskiego” wygłosił W. Stankiewicz. Z zadowoleniem przyjęto znaczne zaawansowanie budowy nowej siedziby Biblioteki Narodowej. Uwadze nowych władz SBP zalecono m.in.: działania na rzecz powołania w MKiS samodzielnego organu odpowiedzialnego za programowanie działalności ogólnokrajowej sieci bibliotecznej, zapewnienia bibliotekom centralnym właściwych warunków materialnych i kadrowych, jednoznacznego określenia zasad organizacji bibliotek publicznych w nowym układzie administracyjnym kraju, unowocześnienia systemów kształcenia bibliotekarzy. Uchwałę i wnioski szczegółowe zjazdu delegatów przekazano do Komisji Planowania przy Radzie Ministrów, do ministerstw: kultury i sztuki, nauki, szkolnictwa wyższego i techniki, zdrowia i opieki społecznej, pracy, płac i spraw socjalnych, budownictwa, oświaty i wychowania.

Nowe władze SBP: W. Stankiewicz – przewodniczący, J. Cygańska – I wiceprzewodniczący, J. Czerni, S. Korman, F. Łozowski, H. Uniejewska – wiceprzewodniczący, L. Łoś – sekretarz generalny, E. Dudzińska – zastępca sekretarza generalnego, A. Jopkiewicz – skarbnik, J. Burakowski – zastępca skarbnika, J. Albin, C. Duninowa, S. Jarzębowska, T. Kozanecki, S. Krzywicki, K. Musioł, E. Sawicka – członkowie Prezydium. W skład ZG z racji pełnionej funkcji wchodziłi wszyscy przewodniczący zarządów okręgowych. Przewodniczącym Głównej Komisji Rewizyjnej został E. Assbury, przewodniczącą Głównego Sądu Koleżeńskiego – M. Hudymowa.

W trakcie kadencji powołano sekcje: Bibliograficzną (przewodniczący R. Cybulski), Bibliotek Fachowych (J. Jakubowska), Bibliotek Naukowych (R. Hancko), Bibliotek Publicznych i Związkowych (J. Burakowski), Bibliotek Szkolnych i Pedagogicznych (E. Sawicka), Bibliotek Muzycznych (K. Musioł), Bibliotek Szpitalnych (W. Kozakiewicz), Kartograficzną (B. Krassowski), komisje: Budownictwa i Wyposażenia Bibliotek (S. Krzywicki), Informacji Naukowej (H. Uniejewska), Mikrofilmowania i Zabezpieczania Zbiorów (K. Zawadzki), Racjonalizacji i Mechanizacji Pracy Bibliotecznej (J. Czerni), Statystyki Bibliotecznej (W. Żukowska), Współpracy Mię-

dzynarodowej (H. Zasadowa), Wydawniczą (J. Albin), Kształcenia i Doskonalenia Kadr (Z. Binerowski), referaty: ds. Okręgów (J. Cygańska), Informacyjno-Prasowy (L. Łoś), Nagród i Odznaczeń (T. Kozanecki), Socjalno-Bytowy (F. Łozowski). Zrezygnowano z powołania Komisji ds. Katalogowania, która istniała w poprzedniej kadencji, doprowadzono natomiast do powołania w Bibliotece PAN w Warszawie zespołu konsultacyjnego ds. opracowania przepisów katalogowania alfabetycznego wydawnictw zwartych.

23 X – Sekcja Bibliotek Szpitalnych ZG SBP wspólnie z ZG ZNP zorganizowała konferencję na temat potrzeb czytelniczych dzieci specjalnej troski. Uczestniczyło około 80 osób.

Współpraca międzynarodowa – w 45. Sesji Rady IFLA w Kopenhadze (27 VIII-1 IX) uczestniczyła siedmioosobowa delegacja z Polski.

Publikacje: Dunin Cecylia: *Wydawnictwa Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich 1945-1979: katalog; Koncepcja organizacji sieci bibliotek publicznych w województwie w świetle programu rozwoju bibliotekarstwa polskiego; Stan i potrzeby bibliotek fachowych: (konferencja) : Łódź, 23 IV 1979;* Więckowska Helena: *Akademickie kształcenie bibliotekarzy: zarys historyczny.* Wyd. 2; **Okręg Elbląg:** *Biblioteki województwa elbląskiego: informator / red. Jadwiga Falkenberg, Barbara Tuszyńska, Jerzy Sekulski;* **Okręg Kielce:** *Dziecko w ekslibrisie polskim: z kolekcji Barbary i Czesława Erberów;* Erber Czesław: *Fotografia w Kielcach. Cz. 1: Wiek XIX: studium wstępne;* **Okręg Łódź:** *Z prac członków Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Łodzi : katalog wystawy : 18-28 VI 1979 / oprac. Izabela Nagórska;* **Okręg Szczecin:** Rymar Edward: *Lekcje biblioteczne: poradnik bibliograficzny.*

Sprawy organizacyjne: Większość okręgów aktywnie włączyła się do obchodów 35-lecia PRL oraz Międzynarodowego Roku Dziecka. Zorganizowano szereg sesji i konferencji na temat literatury dla dzieci i młodzieży. Podejmowano również problematykę zawodową na sesjach oraz zebraniach dyskusyjno-referatowych. Istotne miejsce w pracach okręgów zajmowała akcja szkoleniowa. Prowadzono kursy i seminaria we współpracy z wojewódzkimi bibliotekami publicznymi (Kielce, Rzeszów, Tarnobrzeg, Konin), współpracowano z filiami CUKB oraz studiami kulturalno-oświatowymi i bibliotekarskimi (Krosno, Rzeszów, Kielce). Zorganizowano seminaria i kursy dla pogłębienia znajomości problematyki z zakresu służby informacyjnej (Częstochowa, Kielce, Toruń), starych druków (Kraków), zbiorów specjalnych (Warszawa), opracowania wydawnictw (Warszawa), UKD (Sieradz). Zorganizowano

wano 36 wycieczek szkoleniowych, w tym 5 zagranicznych. Okręg gdański został uhonorowany Medalem Prezydenta Miasta Gdańska.

31 XII – SBP zrzeszało 13 587 członków zrzeszonych w 49 okręgach.

1980

ZG przygotował (w postaci materiału problemowego) wnioski i postulaty dotyczące bibliotekarstwa polskiego i przedstawił je w Wydziale Kultury KC PZPR jako materiał na VIII Zjazd PZPR. W trzecim dniu Zjazdu (13 II) podczas obrad Zespołu Kultury przewodniczący SBP przedstawił najważniejsze problemy bibliotekarstwa. W materiałach tych położono szczególny nacisk na sprawę przyjęcia przez rząd „Programu rozwoju bibliotekarstwa polskiego do r. 1990” oraz na potrzebę powołania odrębnego centralnego organu zarządzania bibliotekami.

Powołano sąd konkursowy na pracę magisterską z zakresu bibliotekoznawstwa o nagrodę prof. M. Dembowskiej. Przewodniczącą sądu została H. Uniejewska. Przyznano trzy nagrody za prace z roku akademickiego 1978/1979.

Z funduszu przekazanego przez prof. H. Więckowską przyznano dwie nagrody pieniężne.

12 V – spotkanie przedstawicieli Prezydium ZG z kierownictwem CUKB w sprawie współpracy w zakresie doskonalenia kadr oraz wspólnych inicjatyw wydawniczych. Następne posiedzenie odbyło się 4 VII.

29 V – w zorganizowanej przez Sekcję Bibliotek Szkolnych i Pedagogicznych ZG przy współpracy z Sekcją Bibliotek Publicznych ZO stołecznego SBP konferencji „Biblioteki wobec potrzeb dziecka” uczestniczyły 102 osoby z 34 województw. Konferencji przewodniczyła J. Kołodziejska. Wnioski z konferencji skierowano do Ministerstwa Oświaty i Wychowania.

16 VI – konferencja poświęcona biblioterapii w zakładach lecznictwa, zorganizowana przez Sekcję Bibliotek Szpitalnych ZG SBP w Lublinie. Omówiono realizację zarządzeń ministrów kultury i sztuki oraz zdrowia i opieki społecznej w sprawie zapewnienia hospitalizowanym chorym obsługi bibliotecznej.

ZG aktywnie włączył się do działalności Komitetu Porozumiewawczego Stowarzyszeń Twórczych i Naukowych, upowszechnił w okręgach przygotowaną przez Komitet ankietę o stanie kultury.

24 IX – podczas plenarnego posiedzenia ZG w Nowym Tomysłu burzliwą dyskusję wywołała sprawa stosunku SBP do ruchu związkowego i do przemian społeczno-politycznych w kraju. Nie zyskały aprobaty większości członków ZG propozycje zwołania nadzwyczajnego zjazdu delegatów SBP. Z krytyką spotkały się postulaty przekształcenia SBP w związek zawodowy. ZG powołał komisję, która miała zająć się opracowaniem wniosków i postulatów zgłaszanych przez poszczególne ogniwa SBP. Do końca roku zarejestrowano i uporządkowano 1663 postulaty i wnioski. Większość z nich poruszała problemy z zakresu najróżniejszych dziedzin bibliotekarstwa, czytelnictwa, ruchu wydawniczego, stanu kultury i gospodarki narodowej. Wśród najważniejszych postulatów dotyczących działalności Stowarzyszenia znalazły się propozycje zmian w statucie SBP, m.in. zmiany zasad ordynacji wyborczej, ograniczenia możliwości pełnienia niektórych funkcji w strukturze organizacji do dwóch kolejnych kadencji, zapewnienia we władzach reprezentacji wszystkich środowisk. Postulowano podjęcie konkretnych kroków w kierunku zaktywizowania działalności wszystkich środowisk bibliotekarzy. W grupie postulatów dotyczących spraw bibliotekarskich na pierwszym miejscu domagano się powołania międzyresortowego organu nadzorującego działalność całej sieci bibliotecznej i koordynującego całokształt polityki bibliotecznej państwa.

25-27 IX – VIII Zjazd Bibliotekarzy Polskich pod hasłem „Biblioteki dla wszystkich”, zorganizowany w Poznaniu w stulecie Towarzystwa Czytelni Ludowych i w niespełna miesiąc po podpisaniu Porozumień w Gdańsku, Szczecinie i Jastrzębiu. Na posiedzeniu ZG SBP w przeddzień Zjazdu postanowiono zwołać w najbliższym czasie ogólnopolską naradę lub zjazd w celu przedyskutowania spraw wynikających z nowej sytuacji społeczno-politycznej, ale gorąca atmosfera tamtych dni nie pozostawała bez wpływu na przebieg obrad. W Zjeździe uczestniczyło 309 osób oraz zaproszeni goście. Przewodniczącym Zjazdu został Z. Jabłoński. Referat programowy „Biblioteki dla wszystkich” wygłosił przewodniczący SBP, W. Stankiewicz. Podczas obrad w sekcjach wygłoszono 27 referatów. Dyskusja w niewielkim stopniu dotyczyła referatów. Odnosiła się przede wszystkim do aktualnych problemów bibliotekarskich w nowej sytuacji społeczno-gospodarczej. Charakteryzowała się często dużym rozproszeniem tematów, była przeglądem spraw i problemów, które poszczególnym mówcom najbardziej leżały na sercu i wzbudzały największe emocje.

Obrady plenarne kończące zjazd przebiegały w atmosferze burzliwej. Padło wiele uwag krytycznych i oskarżeń pod adresem organizato-

rów Zjazdu i władz SBP. Stwierdzono m.in., że hasło zjazdu w obecnej sytuacji bibliotekarstwa brzmi szyderczo, że nie ma sensu kolejny raz formułować wniosków środowiska, bo i tak nikt ich nie traktuje poważnie (po czym formułowano długie listy postulatów). W rezultacie nie starczyło czasu ani na przyjęcie uchwały, ani nawet na podsumowanie dyskusji. Zamykając obrady przewodniczący SBP powiedział: „Nasz Zjazd przejdzie do historii Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich jako wielka historyczna debata bibliotekarzy o sprawach własnego zawodu, o sprawach kultury służącej narodowi polskiemu i naszej ludowej Ojczyźnie”.

5 X – Prezydium ZG wystąpiło do ministra kultury i sztuki oraz ministra pracy, płac i spraw socjalnych w sprawie płac bibliotekarzy. Wskazano kolejny już raz na fakt zaniżenia zarobków tej grupy zawodowej.

29 X – przedstawiciele Prezydium ZG uczestniczyli w ogólnopolskim spotkaniu bibliotekarzy (zorganizowanym w Szczecinie), podczas którego powołano Komitet Założycielski Ogólnopolskiej Międzybibliotecznej Komisji Porozumiewawczej przy NSZZ „Solidarność” (przewodniczący P. Fenrych).

18 XII – ZG, na wniosek delegatów 15 okręgów, podjął uchwałę o skróceniu kadencji i zwołaniu w trybie przyspieszonym Krajowego Zjazdu Delegatów w Warszawie. Zobowiązano zarządy okręgów do zwołania zjazdów okręgowych. Silnie uwidoczniające się – również w gronie czołowego aktywu – tendencje do przekształcenia SBP w związek zawodowy nadal znajdowały skuteczną przeciwwagę w poglądach, że SBP jest jedyną płaszczyzną integracji bibliotekarzy wszystkich sieci i zgodnie z tradycją powinno zostać organizacją o charakterze fachowym i naukowym. W przyjętym w grudniu stanowisku ZG w sprawie ruchu związkowego podtrzymano poglądy wyrażone wcześniej (14 XI) przez Prezydium ZG. Stwierdzono m.in., że SBP „nie pretenduje do pełnienia funkcji związku zawodowego, natomiast nadal stać będzie na straży integracji środowiska bibliotekarskiego oraz obrony interesów zawodu i deklaruje wolę aktywnej współpracy ze wszystkimi związkami zawodowymi...”.

Współpraca międzynarodowa – w Warszawie podpisano (19 VI) porozumienie o współpracy SBP i Stowarzyszenia Księgarzy Polskich z Wszechzwiązkowym Dobrowolnym Towarzystwem Miłośników Książki ZSRR. Sytuacja społeczno-polityczna sprawiła, że nie podjęto realizacji postanowień umowy. W 46. Sesji Rady IFLA w stolicy Filipin – Manilli (18-23 VIII) uczestniczył W. Stankiewicz.

Publikacje: Ankudowicz Janusz: *Czytelnictwo powszechne : problemy, stan, uwarunkowania*; Ryszewski Bohdan, Dubowik Henryk: *Współpraca bibliotekarzy, dokumentalistów, archiwistów, pracowników muzeów, wydawców i księgarzy: tradycje i perspektywy*; *Statut Towarzystwa Czytelni Ludowych: w 100-lecie założenia Towarzystwa Czytelni Ludowych (1880-1980)*; **Okręg Białystok:** *Biblioteki województwa białostockiego: informator / oprac. zespół w składzie Krystyna Choińska [i in.]*; **Okręg Kielce:** *Ekslibrisy Jerzego Drużyckiego: XXX wystawa z kolekcji Barbary i Czesława Erberów*; *Ekslibrisy Kielecczyzny: XXXI wystawa z kolekcji Barbary i Czesława Erberów*; *Ekslibrisy Tytusa Wenhrynowicza : XXXIII wystawa z kolekcji Barbary i Czesława Erberów*; **Okręg Kraków:** Kaszyński Stanisław: *Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich w Krakowie 1919-1979*; **Koło w Opolu:** *Koło Miejskie Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Opolu : historia i działalność w latach 1966-1980*.

31 XII – SBP zrzeszało 13 647 członków.

1981

23-28 II – Komisja Racjonalizacji i Mechanizacji Pracy Bibliotecznej zorganizowała w Janowicach k. Tarnowa ogólnopolskie seminarium naukowe „Analiza systemowa bibliotek”. Uczestniczyło 50 osób.

Kadencja 1979-1981. Społeczno-polityczne i gospodarcze następstwa sierpnia 1980 r. zdecydowanie zaważyły na losach organizacji. Burzliwa atmosfera czasów, ze wszystkimi skrajnościami, nerwowością i ostrością ocen znalazła odzwierciedlenie także w życiu SBP. Na forum wewnątrzorganizacyjnym zaostrzyły się podziały natury politycznej. Charakterystyczny dla życia społecznego i publicznego okresu odnowy nurt rozliczeniowy uwidocznił się na gruncie SBP m.in. wystąpieniami krytycznymi wobec władz organizacji. Zarzucano im przede wszystkim brak konsekwencji, brak przebojowości i bojowości, zbytnią „grzeczność” czy wręcz „lokajskie” zachowanie w stosunku do władz, podejmowanie działań pozornych. Z krytyką taką występowali niekiedy działacze, którzy będąc członkami najwyższych władz Stowarzyszenia współtworzyli przez szereg lat jego oblicze. Wobec braku osób, którym można by było zarzucić nadużycia czy czerpanie korzyści z pracy w SBP, skoncentrowano się głównie na hasłach „antydyrektorskich” (zbyt wielu dyrektorów wśród czołowego aktywu i we władzach organizacji). Obrady VIII Zjazdu Bibliotekarzy w Poznaniu (25-27 IX 1980)

przebiegały w burzliwej i napiętej atmosferze, zaś wielu jego uczestników poddało krytyce władze SBP i organizatorów Zjazdu. Również w okręgach formułowano zastrzeżenia wobec lokalnych i centralnych władz Stowarzyszenia, żądając zwołania nadzwyczajnego zjazdu delegatów SBP. Wobec tego ZG podjął decyzję o skróceniu kadencji, zwołaniu zjazdów okręgowych i Krajowego Zjazdu Delegatów w trybie nadzwyczajnym.

Z powodu skrócenia kadencji nie wszystkie sekcje, komisje i zespoły zdołały w pełni zrealizować zaplanowane zamierzenia. Zespół ds. Bibliografii Regionalnej działający w ramach Sekcji Bibliograficznej wypracował koncepcję bibliografii regionalnej i przedstawił ją na posiedzeniu Prezydium Państwowej Rady Bibliotecznej, Sekcja Bibliotek Fachowych opracowała i przedstawiła Państwowej Radzie Bibliotecznej postulaty dotyczące bibliotek fachowych, kontynuowała akcję przyznawania bibliotekarzom wyróżnień za upowszechnianie wydawnictw technicznych. Sekcja Bibliotek Muzycznych przygotowała ostateczną redakcję *Przewodnika po bibliotekach i zbiorach muzycznych w Polsce*; jako Polska Grupa Narodowa Międzynarodowej Federacji Bibliotek Muzycznych przyjęta została w poczet członków Polskiej Rady Muzycznej. Sekcja Bibliotek Szpitalnych przeprowadziła analizę stanu i potrzeb bibliotek szpitalnych. Zebrano dane z 40 województw. W czerwcu 1980 r. zorganizowano naradę na temat możliwości prowadzenia biblioterapii w zakładach lecznictwa oraz stanu realizacji zarządzeń w sprawie obsługi bibliotecznej w zakładach służby zdrowia. Ambitny, zakrojony na dużą skalę plan pracy przyjęła Komisja Racjonalizacji i Mechanizacji Pracy Bibliotecznej, która rozpoczęła działalność w pięciu zespołach roboczych. Zespół Naukowej Organizacji Pracy Bibliotecznej opracował bibliografię piśmiennictwa zagranicznego z zakresu organizacji pracy i zarządzania bibliotekami za lata 1975-1980, Zespół Mechanizacji i Automatyzacji Pracy Bibliotek przygotował do druku informator o systemach zautomatyzowanych w bibliotekach polskich, był współorganizatorem konferencji na temat informacji naukowej dla potrzeb gospodarki morskiej (Szczecin, 1980), Zespół Propagandy i Postępu Technicznego opracował „Katalog wyposażenia bibliotecznego”, podjął starania o założenie Klubu Racjonalizatorów Bibliotekarstwa, Zespół Normalizacji Pracy Bibliotecznej przeprowadził ankietę dotyczącą formularzy bibliotecznych, zorganizował dyskusję na temat problematyki normalizacji bibliotecznej, Zespół Reprografii kontynuował pracę nad opracowaniem terminów polskiego słownika reprograficznego. Komisja Statystyki Bibliotecznej na podstawie przeprowadzonej ankiety

wypracowała wnioski dotyczące modyfikacji formularzy statystycznych GUS.

W końcu kadencji SBP zrzeszało 13 483 członków w 47 okręgach. Na zjazdach okręgowych w Sieradzu i Skierniewicach podjęto decyzję o rozwiązaniu okręgów, motywując ją niewielką liczbą członków, trudnością działania w rozproszonym terenie oraz niewystarczającymi kontaktami z ZG.

11-13 V – z udziałem 184 delegatów odbył się w Warszawie Krajowy Zjazd Delegatów SBP zwołany w trybie przyspieszonym na wniosek 15 okręgów. Przewodniczył Zjazdowi A. Tujakowski, na wiceprzewodniczącego wybrano J. Dunina. Przebieg Zjazdu miał charakter burzliwy, a niekiedy dramatyczny. Tematyka dyskusji wyszła szeroko poza treść przygotowanego przez komisję programową dokumentu „Założenia programowe SBP”. „Założenia” spotkały się z surową krytyką. Podczas dyskusji poruszano sprawy kryzysu książki, wadliwej polityki wydawniczej, skomplikowanej sytuacji bibliotek poszczególnych sieci. Z ostrą krytyką spotkała się także działalność Ministerstwa Kultury i Sztuki oraz Państwowej Rady Bibliotecznej. Domagano się weryfikacji kadry kierowniczej, uporządkowania spraw związanych z kształceniem bibliotekarzy. Sformułowano szereg krytycznych uwag pod adresem ustępującego Zarządu Głównego. W wielu wypowiedziach emocje górowały nad rzeczowością, odzywały się głosy skrajne, licytujące się w negatywnej ocenie organizacji. Zarzucano jej bierność, uwikłanie w resortowe manipulacje, brak samorządności. Część dyskutantów krytycznie oceniła postawę ZG w poprzednich kadencjach: dyspozycyjność wobec władz, uleganie propagandzie sukcesu i nadmierną wiarę w pozornie dynamiczny rozwój polskiej kultury, w tym i bibliotekarstwa, podczas gdy rzeczywistość zadawała temu często kłam. Wśród wypowiedzi znalazły się i takie, by na fali nurtu rozliczeniowego nie wyrządzić krzywdy nieuzasadnioną krytyką ofiarnym działaczom SBP, którzy pełnili służbę dla dobra bibliotekarstwa polskiego. Padła propozycja rozwiązania SBP, co – zdaniem wnioskodawcy – przypieczętowałoby jego faktyczny już upadek. Ton niektórych wypowiedzi sprawił, że dotychczasowy sekretarz generalny, L. Łoś, przedstawił wniosek, aby nowy Główny Sąd Koleżeński opracował kodeks dobrych obyczajów bibliotekarstwa polskiego. Zjazd dokonał zmian w Statucie SBP. Do najważniejszych należały: wyłączenie przewodniczących zarządów okręgów ze składu ZG, który miał być wybierany w całości przez zjazd delegatów w liczbie: przewodniczący i 25 członków (statut zobowiązywał ZG do organizowania nie rzadziej niż dwa razy w roku narad z prze-

wodniczącymi zarządów okręgów); ograniczenie biernego i czynnego prawa wyborczego tylko do osób mających mandat delegata (dotychczas prawa wyborcze mieli także członkowie ustępujących władz); przedłużenie kadencji do 4 lat (dotychczas 3 lata) z zastrzeżeniem, że pełnienie jednej funkcji nie może trwać dłużej niż dwie kolejne kadencje; uzależnienie faktu istnienia okręgu od zrzeszania co najmniej 100 członków. Zmieniono wysokość składki członkowskiej (w zależności od zarobków) i możliwość zmian w tym zakresie pozostawiono do wyłącznej decyzji krajowego zjazdu. Zjazd odrzucił „Założenia programowe SBP”, nie zdołał jednak wypracować własnego programu. Sprawą tą obarczono nowy Zarząd Główny. Przez aklamację przyjęto wnioski dotyczące uchwały w sprawie kontynuowania budowy Biblioteki Narodowej oraz wykorzystania budynku przy ul. Okólnik – po opuszczeniu go przez BN – na siedzibę SBP. W podjętej uchwale Zjazd stwierdził, że postanawia nadać SBP nowe oblicze ideowo-programowe oraz odpowiedni do niego kształt organizacyjny. Podkreślono, że „postanowienie to znalazło swój najpełniejszy wyraz w przyjęciu nowego statutu” i że „odtąd samorządność oraz honorowanie i rzetelne przestrzeganie zasad demokracji będzie towarzyszyć wszelkim poczynaniom Stowarzyszenia”. Zjazd opowiedział się za niepodzielnością kultury polskiej oraz za koniecznością przyjęcia systemu gwarancji dla wyprowadzenia polskiego bibliotekarstwa z depresji i stworzenia mu perspektyw rozwojowych poprzez m.in. przeprowadzenie analizy systemu książki w Polsce i na jej podstawie przygotowanie założeń programowych nowego modelu bibliotekarstwa i informacji naukowej. Zjazd odebrał bierne prawo wyborcze członkom ustępujących władz nie będących delegatami, co automatycznie wyeliminowało z wyborów prawie wszystkich członków dotychczasowego Zarządu Głównego – osoby z wieloletnim doświadczeniem i dorobkiem w pracy społecznej.

Sporo kłopotów nastęrczył wybór przewodniczącego ZG. Po kilkakrotnym głosowaniu wymaganą większość głosów otrzymał zgłoszony z sali S. Kubów. ZG ukonstytuował się następująco: J. Lewandowski (od 25 XI 1983 J. Lewicki) – I wiceprzewodniczący, J. Burakowski – wiceprzewodniczący, W. Wasilewska – sekretarz generalny, J. Marciniak (od 18 V 1984 Z. Płatkiewicz) – zastępca sekretarza generalnego, J. Jakubowska (od 1982 M. Kocięcka, od 25 XI 1983 J. Marciniak) – skarbnik, J. Lewicki (od 25 XI 1983 E. Grzesiak) – zastępca skarbnika, T. Zarzębski – przewodniczący Komisji Współpracy z Okręgami, F. Czajkowski, J. Ćwiekowa, A. Domański, H. Filipowicz-Dubowik, M. Dymna, E. Grzesiak, K. Helis, B. Horwoka, K. Kubala, M. Kuna, J. Maćkowiak, Z. Nowak, H. Pabiszowa,

W. Pindłowa, Z. Rogowska, W. Rumszewicz, J. Szulikowski, H. Tadeusiewicz. Przewodniczącą Głównej Komisji Rewizyjnej została H. Zasadowa, przewodniczącą Głównego Sądu Koleżeńskiego – K. Gruszka.

W składzie ZG znalazła się tylko jedna osoba będąca we władzach naczelnych Stowarzyszenia w poprzedniej kadencji. Zachwiana została ciągłość dorobku myślowego, ciągłość prac organizacyjnych i merytorycznych. Część członków ZG nie miała większego doświadczenia w kierowaniu działalnością tak dużej organizacji społecznej. Wielu wybitnych działaczy SBP, zrażonych atmosferą Zjazdu i często niesprawiedliwą oceną ich wysiłków odsunęła się od udziału w bieżących pracach. Wszystko to, pogłębione brakiem wypracowanego przez Zjazd programu działania i wyraziście sprecyzowanej koncepcji organizacji, a także spadkiem społecznego zaangażowania sprawiło, że w pierwszym okresie kadencji najwięcej czasu zajęły Zarządowi Głównemu sprawy organizacyjne. Na działalność SBP wpływ miała wówczas także sytuacja polityczna, społeczna i gospodarcza kraju. Realia czasu zaważyły – podobnie jak na całym społeczeństwie – na losach i kondycji SBP.

Bezpośrednio po zjeździe delegatów powołano komisje: Wydawniczą (przewodniczący M. Kuna, później R. Cybulski), Współpracy Międzynarodowej (H. Dubowik do połowy 1983 r., od października 1984 M. Brykczyńska), Legislacyjną (B. Howorka), Kształcenia i Doskonalenia Zawodowego (J. Cwiekowa). Kontynuowały działalność lub zostały powołane w późniejszym okresie sekcje: Bibliotek Publicznych (przewodniczący G. Chmielewski), Bibliotek Szpitalnych (W. Kozakiewicz, od października 1981 r. jako Sekcja Czytelnictwa Chorych i Niepełnosprawnych pod przewodnictwem F. Czajkowskiego), Bibliotek Muzycznych (K. Musioł, później M. Prokopowicz, następnie A. Spóz), Bibliotek Zakładowych (J. Szulikowski), Szkół Bibliotekarskich (powołana w 1984 r., przewodnicząca M. Szczuka), komisje: Statystyki Bibliotecznej (W. Żukowska), ds. Zawodu Bibliotekarskiego (powołana w 1983 r., przewodniczący T. Zarzębski), Nagród i Odznaczeń (od 18 V 1984 r. A. Jopkiewicz), Zespół ds. Bibliografii Terytorialnych (C. Z. Gałczyńska).

14-16 V – Zespół ds. Bibliografii Terytorialnych zorganizował w Jarocinie konferencję szkoleniowo-dyskusyjną.

26 VI – ZG przyjął materiał w sprawie bibliotek, przygotowany dla Komisji Zjazdowej PZPR, który później wręczony został wszystkim delegatom na IX Nadzwyczajny Zjazd PZPR, reprezentującym środowisko pracowników kultury i sztuki. ZG domagał się, aby w dokumentach zjazdowych zaakcentowana była rola bibliotek w rozwoju

nauki i kultury oraz w procesach społeczno-ekonomicznych kraju. Wyrażono też przekonanie, że rozwój bibliotek i ośrodków inte powinien być objęty ogólnopolskim planem rozwoju oświaty, nauki i kultury. W wyniku tych zabiegów w uchwale Zjazdu znalazł się zapis stwierdzający, że „utrzymanie i rozwój sieci bibliotecznej, zapewnienie jej kadr i książek jest jednym z głównych zadań rządu”.

10-11 IX – Sekcja Bibliotek Publicznych (przy współpracy WBP i ZO w Gdańsku) zorganizowała ogólnopolską sesję naukową na temat organizacji i działalności bibliotek publicznych w dużych miastach. Uczestniczyło 60 osób.

12-13 X – Sekcja Bibliotek Szpitalnych wspólnie z ZO i Śródmiejską Biblioteką Dzielnicową w Łodzi zorganizowała ogólnopolską sesję poświęconą pracy bibliotecznej z ludźmi niepełnosprawnymi. W sesji wzięły udział 104 osoby. Podjęto decyzję o rozszerzeniu zakresu działania Sekcji, zmieniono jej nazwę z Bibliotek Szpitalnych na Czytelnictwa Chorych i Niepełnosprawnych. Przewodniczącym Sekcji został F. Czajkowski.

16-17 XI – podczas posiedzenia plenarnego ZG z udziałem przewodniczących zarządów okręgów przyjęto program działalności SBP. W dokumencie stwierdzono m.in., że SBP położy główny nacisk na działalność praktyczno-fachową. Do głównych zadań zaliczono: udział w kształtowaniu polityki bibliotecznej i informacyjnej, stałą współpracę z organami władz administracyjnych i ciał przedstawicielskich, popieranie i rozwijanie regionalnej współpracy bibliotek i ośrodków inte, organizowanie różnych form poradnictwa zawodowego, podjęcie inicjatyw zmierzających do nowelizacji programu rozwoju bibliotek, wspieranie działalności naukowej, popularyzatorskiej i publicystycznej bibliotekarzy, zintensyfikowanie działalności wydawniczej, współudział w pracach nad doskonaleniem systemu kształcenia i doksztalcania bibliotekarzy, udział w pracach organizacji międzynarodowych, zorganizowanie współpracy ze wszystkimi związkami zawodowymi zrzeszającymi bibliotekarzy, stałe zwiększanie szeregów SBP, starania o uzyskanie przez SBP niezależności finansowej. Podczas zebrania podjęto kilka innych ważnych uchwał i postanowień. Uchwała w sprawie działalności bibliotek w okresie reformy gospodarki narodowej wskazywała na możliwości różnorodnych rozwiązań, zwłaszcza organizacyjnych, które mogłyby umożliwić bibliotekom rzetelne wywiązywanie się z podstawowych obowiązków w zapowiadanych nowych warunkach funkcjonowania gospodarki. Dokument ten będący przejawem szybkiej reakcji na potrzeby chwili niestety nie został należycie wykorzystany. Przyjęto „Podstawowe zasady systemu płac i awansowania pracowników bibliotek i ośrodków

inte”, w których ZG zdecydowanie opowiedział się za wprowadzeniem jednolitych zasad wynagradzania bibliotekarzy i określił ich główne ramy. W stanowisku dotyczącym spraw ogólnospołecznych ZG wyraził poparcie dla idei porozumienia i współpracy całego narodu, zadeklarował gotowość włączenia swoich przedstawicieli w tok prac nad stworzeniem platformy i form porozumienia. Ulegając licznym głosom protestu przeciw podwyżce składek członkowskich (co dało powód do wypisywania się z SBP), ZG postanowił zawiesić czasowo uchwałę zjazdu delegatów w tej sprawie. Decyzja ta – niezgodna z postanowieniami nowego statutu – spotkała się z kolei z protestami niektórych działaczy.

10 XII – Prezydium ZG podczas wizyty u ministra kultury i sztuki J. Tejchmy złożyło memoriał, w którym zgłoszono m.in. postulaty dotyczące uregulowania spraw zarządzania bibliotekami, nowelizacji ustawy o bibliotekach w kierunku zintegrowania w niej systemu biblioteczno-informacyjnego, reorganizacji Państwowej Rady Bibliotecznej, zaktualizowania i wdrożenia do realizacji programu rozwoju bibliotek, wprowadzenia obligatoryjnych norm w zakresie lokali, bazy materialnej i zatrudnienia, rozszerzenia obsługi osób niepełnosprawnych, zwiększenia udziału Biblioteki Narodowej w programowaniu i koordynacji badań naukowych, przyspieszenia prac nad zmianami wynagradzania pracowników, ustabilizowania sytuacji bibliotek zakładowych i związkowych. Stanowisko to podtrzymywane było przez całą kadencję. W znacznie szerszym ujęciu przedstawiono je również (11 XI 1983) ministrowi K. Żygulskiemu.

ZG aktywnie uczestniczył w pracach Komitetu Porozumiewawczego Stowarzyszeń Twórczych i Naukowych (przedstawiciel SBP w Komitecie – W. Wasilewska), współdziałał w przygotowaniach do Kongresu Kultury Polskiej. Do materiałów Kongresu włączone zostało opracowanie S. Kubowa „Problemy bibliotekarstwa w Polsce”. Obrady kongresu (11-12 XII) zostały przerwane przez wprowadzenie stanu wojennego.

13 XII – towarzyszące wprowadzeniu stanu wojennego ograniczenia w zakresie łączności i komunikacji utrudniły na pewien okres działania ZG. Niektórzy przedstawiciele środowiska bibliotekarskiego, w tym członkowie SBP, a zarazem działacze zdelegalizowanego ZZ „Solidarność”, zostali internowani i represjonowani bądź zmuszeni do opuszczenia kraju. Działalność SBP w okresie stanu wojennego nie została zawieszona.

Współpraca międzynarodowa – w 47. Sesji Rady IFLA w Lipsku (17-22 VIII) SBP reprezentowało 3 przedstawicieli. Łącznie w sesji uczestniczyła 16-osobowa delegacja z Polski. S. Kubów wygłosił referat „Stowarzyszenia bibliotekarskie w działaniu (prace SBP)”. Na zaproszenie SBP przebywał w Polsce z kilkunastodniową wizytą zastępcy sekretarza generalnego Library Association, R. Bowden. Podczas wizyty uzgodniono wstępny tekst umowy o współpracy między SBP i LA (umowę podpisano 23 IX 1982 w siedzibie Library Association). W ramach współpracy stowarzyszeń bibliotekarskich Polski i Wielkiej Brytanii przewidywano m.in. wspólne seminarium na temat związków między badaniami naukowymi w zakresie bibliotekarstwa i informacji naukowej a kształceniem bibliotekarzy oraz wymiany doświadczeń w zakresie konserwacji dawnej książki, dwudziestowiecznych czasopism i gazet. Uzyskano zapewnienie udzielenia Polsce pomocy w zakresie anglojęzycznej literatury naukowej.

Sprawy wydawnicze: Dekretem o stanie wojennym zawieszono także czasopisma SBP. Krótki okres zawieszenia „Bibliotekarza” nie spowodował zmniejszenia liczby numerów rocznika 1982. „Poradnik Bibliotekarza” zawieszony był przez pół roku, wskutek czego ukazało się tylko 6 numerów. Okręg w Kielcach rozpoczął publikację serii „Z prac Okręgu Kieleckiego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich” pod redakcją Czesława Erbera. W l. 1981-1994 ukazało się 6 tytułów.

Publikacje: *Polskie normy bibliograficzne 1975-1978* / oprac. i wybór Janina Pelcowa; *Statut Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich*; Wołosz Jan: *Organizacja biblioteki i kierowanie jej działalnością*. Wyd. 2 zmien. i uzup.; **Okręg Kielce:** *Ekslibrisy Janusza Halickiego : z kolekcji Barbary i Czesława Erberów*; Erber Czesław: *Z historii fotografii Kielecczyczny*; *Inwentarz mebli Tomasza Zielińskiego* / wydał i wstępem poprzedził Czesław Erber; **Okręg Łódź:** *Informator o placówkach informacji w województwie miejskim łódzkim: biblioteki, ośrodki informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej* / [Oprac. zespół: Roman Błasinek i in.]; *Jan Augustyniak – 1893-1971-1981* / [linoryt Andrzej Graczykowski]; **Okręg Nowy Sącz:** *Jan Hasso-Agopsowicz – ex-libris Biblioteki Publicznej* / [oprac. katalogu Wiesław Wcześny]; **Okręg Opole:** *Bibliografia publikacji bibliotekarzy Opola*; **Okręg Poznań:** *Wykaz nabytków druków zwartych z krajów kapitalistycznych gromadzonych w bibliotekach politechnik w Polsce*; **Okręg Szczecin:** Rymar Edward: *Lekcje biblioteczne : poradnik bibliograficzny*.

31 XII – SBP zrzeszało 13 550 członków.

1982

Prezydium ZG wykazywało dużą aktywność we współdziałaniu z organami władz administracyjnych i uczestnictwie w pracach licznych, powoływanych doraźnie lub na stałe, ciał przedstawicielskich.

Wielu członków ZG i działaczy SBP weszło w skład powołanego przy Wydziale Kultury KC PZPR Ogólnopolskiego Zespołu Partyjnego Bibliotekarzy. W maju na zorganizowanym przez Zespół seminarium przedstawiono zebrane i skatalogowane przez SBP wnioski i postulaty środowiska bibliotekarskiego z lat 1980-1981. Materiał ten został wykorzystany przez Zespół przy opracowywaniu tez dotyczących wybranych problemów działalności i organizacji bibliotekarstwa w Polsce. Tezy, szeroko dyskutowane w środowisku bibliotekarzy, opiniowane przez okręgi SBP, stały się podstawą dokumentu „Stan i kierunki rozwoju bibliotekarstwa w Polsce”, uchwalonego w listopadzie 1984 r. przez Komisję Kultury KC PZPR.

Z inicjatywy SBP Ministerstwo Kultury i Sztuki powołało komisję ds. nowelizacji ustawy o bibliotekach. 28 VI ZG w przyjętym stanowisku opowiedział się za jednolitą ustawą o systemie informacyjno-bibliotecznym. Działalność powołanej przez resort Komisji po kilku spotkaniach zamarła.

29 VI – podczas spotkania z wiceministrem oświaty i wychowania M. Gałą, przedstawiciele Prezydium przedstawili dokument omawiający sytuację bibliotek szkolnych.

16-26 XI – z inicjatywy Sekcji Czytelnictwa Chorych i Niepełnosprawnych odbył się w POKB w Jarocinie pierwszy kurs z zakresu obsługi czytelników niepełnosprawnych.

Współpraca międzynarodowa – 48. Sesja Rady IFLA w Montrealu (22-28 VIII) odbyła się bez udziału przedstawiciela bibliotekarstwa polskiego.

Publikacje: Prokopowicz Maria: *Przewodnik po bibliotekach i zbiorach muzycznych w Polsce*; **Okręg Kielce:** Erber Czesław: *Z zagadnień architektury książki: układ symultaniczny*.

31 XII – SBP zrzeszało 8955 członków.

1983

14 I – Prezydium ZG wystosowało pismo do ministra kultury i sztuki w sprawie uposażeń bibliotekarzy. Ze względu na brak odpowiedzi zwrócono się z tą sprawą do wicepremiera, Mieczysława Rakowskiego –

również nie uzyskano odpowiedzi. Podstawę do wystąpienia stanowił opracowany przez Zespół ds. Zawodu memoriał w sprawie tworzenia właściwych warunków działania bibliotekarstwu polskiemu. Wysunięto potrzebę m.in. ustalenia dodatków, w tym za uzyskanie tytułu bibliotekarza dyplomowanego, za zajmowanie samodzielnego stanowiska w placówce o jednoosobowej obsadzie, zachowania zniżek kolejowych przez emerytów. Postulowano wprowadzenie jednolitych kategorii stanowisk, zrównanie płac bibliotekarzy z płacami nauczycieli i kadry inżynieryjno-technicznej.

24 I – po długim okresie prac przygotowawczych, w których uczestniczyli członkowie Prezydium ZG SBP, odbyło się inauguracyjne posiedzenie Narodowej Rady Kultury. W skład Rady wszedł przewodniczący SBP.

31 III – ZG ustanowił Nagrodę Literacką SBP, przyznawaną co-rocennie, poczynając od 1983 r., autorom dzieł beletrystycznych i popularnonaukowych uznanych za najciekawsze i najbardziej godne upowszechnienia z uwagi na walory artystyczne, poznawcze i moralne oraz przystępną formę. Ze względu na brak jednoznacznych kryteriów laureatów, przyznawanie nagrody w 1985 r. zawieszono.

15 IV – ZG delegował J. Kołodziejską do Rady Społeczno-Gospodarczej przy Sejmie. Podjęto uchwałę w sprawie utworzenia Nagrody Naukowej im. A. Łysakowskiego za prace badawcze o dużym znaczeniu dla rozwoju teorii i praktyki bibliotekarstwa i informacji naukowej, ogłoszono konkurs na wspomnienia bibliotekarzy. Postanowiono wystąpić przeciwko zawieszeniu rekrutacji na studia zaoczne bibliotekoznawstwa w niektórych szkołach wyższych.

9-10 VI – VI Krajowa konferencja bibliotekarzy muzycznych, zorganizowana we Wrocławiu przez Sekcję Bibliotek Muzycznych oraz ZO SBP i Bibliotekę Uniwersytecką we Wrocławiu, poświęcona była sprawom związanym z Międzynarodowym Inwentarzem Źródeł Muzycznych (RISM), Międzynarodowym Wykazem Literatury o Muzyce (RILM) i rejestracji rękopisów muzycznych do katalogu centralnego Biblioteki Narodowej.

30 VI – ZG podjął uchwałę w sprawie przystąpienia SBP do Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego (PRON), której prawomocność zakwestionowała Główna Komisja Rewizyjna. Przyjęto też uchwałę popierającą praski „Apel o pokój i życie”.

W lipcu z pełnienia funkcji I wiceprzewodniczącego zrezygnował J. Lewandowski. W latach 1983-1984 z udziału w pracach ZG zrezyg-

nowali z różnych powodów: A. Domański, H. Filipowicz-Dubowik, K. Helis, M. Kocięcka, M. Kuna, W. Pindlowa, W. Rumszewicz, H. Tadeusiewicz (jedną z przyczyn rezygnacji była uchwała ZG o przystąpieniu SBP do PRON).

21 IX – spotkanie przedstawicieli Prezydium ZG SBP z przewodniczącym Rady Krajowej PRON J. Dobraczyńskim, którego poinformowano o celach i zadaniach SBP. Omówiono bieżące problemy środowiska bibliotekarskiego, postulowano potrzebę polepszenia warunków materialnych pracowników bibliotek. Uzyskano zapewnienie włączenia poruszonych problemów do programu Komisji Kultury PRON.

2-4 XI – Komisja Statystyki Bibliotecznej wspólnie z Centralną Biblioteką Statystyczną zorganizowała konferencję na temat statystyki bibliotecznej w Polsce i na świecie.

25 XI – na stanowisko I wiceprzewodniczącego powołano J. Lewickiego, funkcję skarbnika ZG powierzono J. Marciniakowi.

Z inicjatywy bibliotekarzy będących członkami Narodowej Rady Kultury Rada skutecznie interweniowała w PP „Dom Książki” w sprawie sprzedaży książek dla bibliotek.

15 XII – inauguracyjne posiedzenie reaktywowanej Państwowej Rady Bibliotecznej, w skład której z ramienia SBP weszli: S. Badoń, J. Burakowski, J. Kołodziejska i S. Kubów.

Współpraca międzynarodowa – w 49. Sesji Rady IFLA w Monachium (20-28 VIII) brała udział siedmioosobowa delegacja polska. S. Kubów uczestniczył w posiedzeniu Sekcji Szkół Bibliotekarskich IFLA (Amsterdam), reprezentował SBP na naradzie przedstawicieli państw socjalistycznych biorących udział w pracach IFLA.

Publikacje: Baumgart Jan: *Bibliotekarstwo, biblioteki, bibliotekarze: wybór prac*; Lenartowicz Maria: *Przepisy katalogowania książek: cz. 1: opis bibliograficzny*; Wieprzkowski Jerzy: *Vademecum konserwacji książki: poradnik dla bibliotekarzy*; **Okręg Częstochowa:** *Informator o bibliotekach województwa częstochowskiego*; **Okręg Kielce:** *44 wystawa z kolekcji Barbary Katarzyny i Czesława Erberów: 1962/63 – 1982/83 / przedm. Stanisława Ostrowskiego*; **Okręg Łódź:** Tadeusiewicz Hanna: *Spis prac magisterskich i doktorskich z zakresu nauki o książce, informacji naukowej i czasopiśmiennictwa*; **Okręg Poznań:** *Biblioteki Wielkopolski / red. nauk. Stanisław Kubiak; red. merytor. Stanisław Badoń.*

31 XII – SBP zrzeszało 7963 członków.

W odpowiedzi na apel Prezydium ZG w 27 okręgach odbyły się walne zebrania, spotkania środowiskowe, narady z okazji 40-lecia PRL, podczas których dokonano próby podsumowania dorobku bibliotekarstwa, sformułowania zadań na przyszłość. Przedsięwzięcia organizowane z okazji 40-lecia odegrały też istotną rolę w ożywieniu działalności niektórych okręgów, konsolidacji bibliotekarzy.

Wiele okręgów SBP aktywnie włączyło się do kampanii wyborczej do rad narodowych. W komisjach i kolegiach wyborczych działało ponad 200 bibliotekarzy, a około 250 pracowników bibliotek zostało wybranych na radnych.

14 II – na posiedzeniu Komisji Wydawniczej rozpatrywano koncepcję wydania podręcznika bibliotekarstwa. Podręcznik *Bibliotekarstwo*, praca zbiorowa pod redakcją Z. Żmigrodzkiego, przy udziale J. Ratajskiego i A. Tokarskiej, ukazał się w 1994 roku.

2-6 IV – głównym tematem zorganizowanego przez Zespół ds. Bibliografii Terytorialnych ogólnopolskiego seminarium dla bibliografów była nowa norma opisu bibliograficznego.

26 IV – po dwóch latach dyskusji, uzgodnień i przetargów uchwalona została ustawa o upowszechnianiu kultury. W wyniku zabiegów SBP w ustawie znalazł się zapis, że wszystkie biblioteki są instytucjami upowszechniania kultury, nie zaś tylko publiczne i zakładowe, jak głosił projekt rządowy.

26-27 IV – ogólnopolska sesja w Toruniu na temat czytelnictwa niewidomych i niedowidzących oraz osób starszych, zorganizowana przez Sekcję Czytelnictwa Chorych i Niepełnosprawnych ZG, WBP i Książnicę Miejską przy współudziale MKiS oraz ZG Polskiego Towarzystwa Walki z Kalectwem.

13 VI – w ramach struktur SBP powołano Polski Komitet Współpracy z IFLA (przewodniczący S. Kubów). Ustalono, że w zakres prac Komitetu wejdą m.in.: koordynacja współpracy instytucji bibliotekarskich z IFLA, popularyzacja działalności IFLA wśród bibliotekarzy polskich, propaganda osiągnięć bibliotekarstwa polskiego za granicą, organizacja posiedzeń różnych ogniw IFLA w Polsce.

6 IX – ZG uchwalił apel do bibliotekarzy o uczestnictwo w Narodowym Czynie Pomocy Szkole.

4 X – uroczyste posiedzenie plenarne ZG z udziałem przewodniczących zarządów okręgów i licznych gości zakończyło obchody 40-lecia Polski Ludowej w środowisku bibliotekarskim. Podczas uroczystości 27 działaczom SBP wręczono odznaczenia państwowe. Przed zebraniem przedstawiciele Prezydium spotkali się z sekretarzem KC PZPR W. Świrgoniem. Poruszono m.in. sprawy wypracowania polityki bibliotecznej partii, ustalenia zasad polityki wydawniczej, nakładów finansowych na biblioteki. Zwrócono uwagę na potrzebę utworzenia silnego centrum zarządzania siecią biblioteczno-informacyjną. Wiceminister kultury i sztuki E. Gołębiowski wręczył Nagrody im. H. Radlińskiej za rok 1984: I stopnia – J. Ćwiekowej, II stopnia – E. Pawlikowskiej i W. Piusińskiej, III stopnia – T. Bruszewskiemu i J. Zającowi. Przewodniczący SBP wręczył Nagrody Literackie SBP autorom najbardziej poczytnych książek w roku 1983: W. Żukrowskiemu, M. Wisłockiej i A. Słodowemu.

18-19 XII – zorganizowana przez ZG (wspólnie z Narodową Radą Kultury i Prezydium Ogólnopolskiego Zespołu Partyjnego Bibliotekarzy) ogólnopolska narada radnych bibliotekarzy i księgarzy (temat – „Miejsce i znaczenie bibliotek w życiu społeczno-kulturalnym kraju oraz rola rad narodowych i samorządów terytorialnych w tworzeniu warunków doskonalenia działalności bibliotek i rozwoju czytelnictwa powszechnego w Polsce”) zgromadziła ponad 250 radnych. Głos zabrali m.in. przewodniczący Narodowej Rady Kultury, prof. B. Suchodolski, minister kultury i sztuki, prof. K. Żygulski, sekretarz Rady Państwa, J. Szymanek.

ZG włączył się jako współorganizator do ogłoszonego przez MKiS współzawodnictwa o najlepszą bibliotekę w gminie.

Podjęto inicjatywy mające na celu zwiększenie liczby działających przy ZG ciał doradczych. Doprowadzono do formalnego powołania sekcji: Bibliotek Wojskowych (przewodniczący Z. Opoka), Szkół Bibliotekarskich (M. Szczuka), Bibliotek Szkolnych (Z. Krasuska), Bibliotek Zakładowych (J. Szulikowski). Z wyjątkiem Sekcji Szkół Bibliotekarskich ognia te praktycznie nie podjęły działalności. Do końca kadencji nie zdołano doprowadzić do powołania Sekcji Bibliotek Naukowych.

Współpraca międzynarodowa – mimo usilnych zabiegów na szczeblu ministra kultury, żaden przedstawiciel bibliotekarstwa polskiego nie brał udziału w jubileuszowej 50. sesji IFLA (13-16 X) w Nairobi (Kenia). SBP wycofało się z członkostwa w Sekcji Katalogowania IFLA, zgłaszając w zamian akces do Sekcji Usług Bibliotecznych dla Osób Chorych. F. Czajkowski uczestniczył w międzynarodowej konfe-

rencji zorganizowanej w Amsterdamie przez Sekcję Bibliotek dla Niewidomych IFLA. J. Kołodziejska brała udział w posiedzeniu Sekcji Teorii i Badań Bibliotekoznawczych IFLA, została członkiem utworzonego podczas zebrania Okrągłego Stołu Badań Czytelnictwa IFLA. Na zaproszenie SBP w marcu z kilkudniową wizytą przebywał w Polsce P. Kägbein (RFN) – przewodniczący Sekcji Teorii i Badań Bibliotekoznawczych IFLA. W Warszawie (11 II) podpisana została umowa o współpracy między SBP a brytyjskim Stowarzyszeniem Bibliotek. Podczas wizyty w Warszawie prof. G. Rückla podpisano protokół wykonawczy do umowy o współpracy między SBP a Związkiem Bibliotek NRD. Przewodniczący SBP uczestniczył w VII naradzie koordynacyjnej krajów socjalistycznych (Bratysława, 22-23 II).

Sprawy wydawnicze: Nie układała się współpraca władz SBP z redakcją „Bibliotekarza”. Podjęto decyzję o zmianie profilu „Bibliotekarza” i przywrócenia mu od roku 1984 częstotliwości miesięcznej. Rozwiązano umowę z dotychczasowym redaktorem – J. Kołodziej-ską. Powołany na stanowisko etatowego sekretarza redakcji W. Gawron, po przygotowaniu trzech numerów zrezygnował z pracy. Od numeru 6 redakcję przeniesiono do Poznania, powierzając stanowisko redaktora naczelnego S. Badoniowi. W Gdańsku Polskie Towarzystwo Książek oraz oddziały SBP i SKP zaczęły wydawanie czasopisma „W kręgu książki”. W latach 1984-1990 ukazało się 15 numerów czasopisma, którego redaktorami byli J. Szulczewski i (od 1989) R. Starczewski.

Publikacje: Kozakiewicz Wanda, Brzózka Bożena: *Biblioteka szpitalna dla pacjentów : poradnik; Statystyka biblioteczna w Polsce i na świecie : sprawozdanie z konferencji: Jachranka 2-4 XI 1983 r.; Okręg Kielce:* Erber Czesław: *Ekstlibris donacyjny Ferdynanda Sroczyńskiego;* Erber Czesław: *Julia Kietlińska-Rudzka / red. Marzena Maćkowska; Okręg Radom: Jan Kochanowski 400 rocznica śmierci : exlibris : prace nagrodzone i wyróżnione w ogólnopolskim konkursie: Radom, październik 1983 – marzec 1984 / oprac. katalogu Danuta Tomczyk; Okręg Szczecin: Lekcja biblioteczna: poradnik bibliograficzny. Wersja 3, rozsz. i uzupełn. / oprac. Edward Rymar.*

31 XII – SBP zrzeszało 10 263 członków.

1985

Z inicjatywy i dzięki staraniom Prezydium wszyscy członkowie SBP mieli możliwość wykupienia subskrypcji czterotomowej encyklopedii PWN. SBP rozproszyciło około 11 000 talonów. W wielu okręgach to przedsięwzięcie przyczyniło się do uporządkowania spraw członkowskich.

12 V – ZG przyznał pierwsze dwie Nagrody Naukowe im. A. Łysakowskiego – za rok 1983 Z. Gacy-Dąbrowskiej, za rok 1984 – M. Lenartowicz. Po raz drugi przyznano Nagrodę Literacką SBP.

Kadencja 1981-1985. Kadencja przypadła na okres bardzo skomplikowany i trudny. Wyraźne załamanie się działalności społecznej, widoczne nie tylko wśród bibliotekarzy, lecz noszące znamiona zjawiska ogólnokrajowego, stanowiło poważne zagrożenie dla SBP. Mimo bolesnych strat, zwłaszcza członkowskich, Stowarzyszenie zdołało zachować swoją tożsamość, potrafiło zahamować odpływ członków, samodzielnie wypracować drogi przezwyciężenia trudności, podjąć i zrealizować wiele poważnych przedsięwzięć. Do istotnych zjawisk, z którymi nie zdołano się uporać, należy niewątpliwie spadek znaczenia organizacji w środowisku bibliotekarzy szkół wyższych i wśród pracowników ośrodków informacji naukowej. Przez całą kadencję dbano, aby przedstawiciele SBP uczestniczyli w pracach organów opiniotwórczych, komisji, komitetów, organizacji, których program miał w polu widzenia sprawy kultury, książki, bibliotek. Uczestnictwo to, nie dające się określić wymiernymi efektami, bez wątpienia miało wpływ na kształtowanie opinii, tworzenie atmosfery wokół istotnych dla bibliotekarstwa problemów, wypracowanie pozycji SBP jako ważnego reprezentanta środowiska. Największe znaczenie miała zapoczątkowana w kadencji współpraca SBP z Narodową Radą Kultury, Ogólnopolskim Zespołem Partyjnym Bibliotekarzy przy Wydziale Kultury PZPR, Komisją Kultury Rady Krajowej PRON.

Pracowało mniej niż w poprzednich kadencjach ciał doradczych (sekcje, komisje, zespoły), tylko niektóre z nich działały systematycznie. Sekcja Bibliotek Muzycznych organizowała krajową współpracę bibliotek muzycznych nad tworzeniem centralnego katalogu dawnych rękopisów muzycznych i przesyłaniem opisów do międzynarodowej bibliografii RILM. Sekcja wydała dwa zeszyty „Biblioteki Muzycznej”. Sekcja Czytelnictwa Chorych i Niepełnosprawnych doprowadziła do powołania w Toruniu Ośrodka Informacyjno-Metodycznego Czytelnictwa Chorych i Niepełnosprawnych, udzielała pomocy merytorycznej w różnorodnych kursach i szkoleniach, brała udział w przeprowadzaniu ogólnokrajowych ankiet dotyczących stanu i organizacji bibliotek obsługujących osoby chore i niepełnosprawne. Sekcja Bibliotek Publicznych brała udział w opiniowaniu aktów normatywnych (m.in. Ustawy o upowszechnianiu kultury, rozporządzeń płacowych), wystąpiła – bez efektu – z inicjatywą powołania Rady Dyrektora Departamentu Bibliotek, Domów Kultury i Działalności Społeczno-Kulturalnej MKiS.

Zajmowała się przeprowadzeniem plebiscytu o Nagrodę Literacką SBP. Sekcja Szkół Bibliotekarskich przystąpiła do zakrojonych na szeroką skalę badań zapotrzebowania bibliotek na kadry kwalifikowane, rozpoczęła prace nad ewidencją kadry szkół bibliotekarskich oraz programów kształcenia. Komisja Statystyki Bibliotecznej opracowała szereg opinii i analiz dotyczących kolejnych formularzy sprawozdawczości statystycznej bibliotek, doprowadziła do powstania i skierowania do właściwych instytucji kilku opracowań, jak: „Problemy porównywalności statystyki bibliotecznej obowiązującej w Polsce ze sprawozdawczością międzynarodową UNESCO”, „Wnioski i postulaty w sprawie statystyki bibliotecznej”, „Szczegółowe propozycje najpilniejszych działań i zmian w zakresie statystyki bibliotecznej w Polsce”. Komisja ds. Kształcenia i Doskonalenia Zawodowego przygotowała dla okręgów propozycje prac związanych z doskonaleniem zawodowym kadr, opracowała „Tezy dotyczące kształcenia i doskonalenia zawodowego”. Komisja ds. Zawodu Bibliotekarskiego przygotowała szereg opinii do projektów aktów normatywnych dotyczących zawodu.

Współpraca międzynarodowa – stałymi przedstawicielami SBP w sekcjach IFLA byli: J. Kołodziejska – Sekcja Teorii i Badań Bibliotekoznawczych, A. Jopkiewicz – Sekcja Statystyki, S. Kubów – Sekcja Szkół Bibliotekarskich. Sekcja Bibliotek Muzycznych uczestniczyła – w miarę możliwości – w pracach Międzynarodowego Stowarzyszenia Bibliotek Muzycznych. ZG podjął rozmowy w sprawie porozumień o współpracy z organizacjami bibliotekarskimi na Węgrzech i w Słowacji.

Pod koniec kadencji SBP zrzeszało 10 444 członków w 48 okręgach (bez Skierniewic). Od roku 1981 nastąpił spadek liczby członków o około 23%. Największe straty członkowskie odnotowały okręgi: Kraków – 79%, Wrocław – 66%, Suwałki – 57%, Łódź – 56%, Białystok – 55%, Gdańsk – 52%, Lublin – 50%, Katowice – 45%. W skali całej organizacji ubytek członków w roku 1983 był niewielki, a w roku 1984 w zdecydowanej większości okręgów uwidoczniła się tendencja do stabilizacji lub zwiększenia szeregów członkowskich. Głównymi przyczynami spadku liczby członków były: odchodzenie bibliotekarzy z zawodu, podniesienie wysokości składek członkowskich, niewielka aktywność niektórych okręgów, nastroje zniechęcenia, a nawet negacji sensu działalności społecznej, akces do PRON. W 17 okręgach liczba członków w trakcie kadencji wzrosła.

Sprawy wydawnicze – przekazanie kolportażu czasopism SBP do PUPiK „Ruch” znacznie zwiększyło liczbę prenumeratorów. Nakład „Poradnika Bibliotekarza” wzrósł z 11 500 do 17 000 egz., „Bibliote-

karza” – z 8000 do 13 000 egz. W trakcie kadencji wydano 15 książek i broszur o łącznej objętości 210 arkuszy wydawniczych i w łącznym nakładzie 105 680 egz.

13-15 V – z udziałem 166 delegatów i liczego grona zaproszonych gości obradował w Toruniu Krajowy Zjazd Delegatów SBP. Przewodniczył dyrektor Biblioteki Narodowej, S. Czajka. Zjazd nadał J. Cygańskiej, M. Dembowskiej, I. Nagórskiej, E. Pawlikowskiej, S. Siadkowskiemu, A. Tujakowskiemu i Z. Wieczorek tytuł honorowego członka SBP. Wprowadzono kilka zmian w statucie SBP, z których część była odstępniem od zapisów wprowadzonych w roku 1981 (m.in. zrezygnowano z zapisu ograniczającego możliwość pełnienia jednej funkcji tylko przez dwie kolejne kadencje, zniesiono zapis uzależniający istnienie okręgu od zrzeszania przynajmniej 100 członków, dopuszczono możliwość przeprowadzania wyborów w okręgach w głosowaniu jawnym). Mimo sprzeciwu kilku okręgów przegłosowano zapis, że w zjeździe okręgu liczącego ponad 100 członków głos stanowiący mają tylko delegaci wybrani na walnych zebraniach kół oraz członkowie honorowi SBP z danego okręgu. Nie uzyskały natomiast większości głosów propozycje przywrócenia przewodniczącym zarządów okręgów statusu członków ZG „z urzędu”.

Na przewodniczącego SBP wybrano ponownie S. Kubowa. ZG ukonstytuował się następująco: J. Lewicki – I wiceprzewodniczący, Z. Płatkiewicz, J. Wołosz – wiceprzewodniczący, A. Jopkiewicz – sekretarz generalny, K. Rohozińska – zastępca sekretarza generalnego, J. Marciniak – skarbnik, E. Grzesiak – zastępca skarbnika, A. Kempa – członek Prezydium, przewodniczący Komisji Współpracy z Okręgami, S. Badoń, S. Behcicki, J. Bernard, M. Broll, G. Chmielewski, F. Czajkowski, S. Dąbrowski, W. Dziadkiewicz, M. Filipkowski, J. Gajewski, B. Horwoka, M. Łochowska, G. Michałowski, D. Przemieniecka, I. Suszko-Sobina, J. Szulikowski, J. Zając – członkowie ZG. Przewodniczącą Głównej Komisji Rewizyjnej została B. Drewniewska, przewodniczącą Głównego Sądu Koleżeńskiego – W. Wasilewska.

Zjazd postanowił, że wszystkim byłym członkom, którzy zgłoszą ponownie chęć należenia do SBP, zaliczony zostanie cały staż członkowski. W odrębnej uchwale wyrażono niepokój o stan budownictwa bibliotek, szczególną uwagę zwracając na tragiczną sytuację bibliotek szkół wyższych, a zwłaszcza Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie. W uchwale-apelu w sprawie pokoju opowiedziano się za uporczywym poszukiwaniem dróg uniknięcia konfliktu, który „przyniósłby oprócz unicestwienia ludzkości również zagładę dóbr kultury”.

W programie działania SBP na lata 1985-1989 wyrażono nadzieję, że najbliższe lata „staną się okresem pomyślnego rozwoju bibliotekarstwa polskiego oraz doskonalenia obsługi bibliotecznej i informacyjnej społeczeństwa”. Za podstawowy warunek realizacji postulatów środowiska uznano powołanie centralnego organu nadzorującego działalność resortowych sieci bibliotek i ośrodków informacji naukowej. Zjazd zobowiązał wszystkie ogniwa SBP do uczczenia 40 rocznicy dekretu o bibliotekach. Szczególnej uwadze nowych władz polecono m.in. sprawy: ukształtowania nowoczesnego i sprawnego systemu kształcenia bibliotekarzy i pracowników informacji naukowej; ustalenia zapotrzebowania na absolwentów z wyższym, średnim i podstawowym przygotowaniem zawodowym; zapewnienia stabilnych warunków pracy i płacy; opracowania i wdrożenia pragmatyki zawodu; skoordynowania działalności naukowej w zakresie bibliotekarstwa, bibliotekoznawstwa i informacji naukowej. W zakresie organizacji krajowej sieci biblioteczno-informacyjnej zwrócono uwagę m.in. na konieczność: zapewnienia warunków szybszego zrealizowania propozycji wypracowanych przez środowisko (zawartych m.in. w materiale „Stan i kierunki rozwoju bibliotek w Polsce”); skoordynowania rozwoju bibliotekarstwa i informacji naukowej przez wypracowanie wspólnych podstaw prawnych i wspólnego programu działania; wypracowania właściwych form organizacji i działalności Państwowej Rady Bibliotecznej; znowelizowania „Programu rozwoju bibliotekarstwa polskiego do 1990 roku”. W zakresie materialnej bazy działalności bibliotecznej i informacyjnej uwadze władz SBP zalecono m.in. sprawy szybkiego wdrożenia katalogowania książek w ramach procesu wydawniczego; opracowania zestawu podstawowych książek dla bibliotek publicznych i zakładowych; wzbogacenia form działalności metodycznej Biblioteki Narodowej; podjęcia produkcji tanich mebli bibliotecznych i sprzętu technicznego w skali kraju, szerszego wykorzystania automatyzacji w procesach bibliotecznych, opracowania jednolitego systemu dopływu do bibliotek i ośrodków inte publikacji zagranicznych.

W nowej kadencji zadeklarowały gotowość dalszej pracy sekcje: Bibliotek Publicznych (przewodniczący – G. Chmielewski), Czytelnictwa Chorych i Niepełnosprawnych (F. Czajkowski), Bibliotek Muzycznych (A. Spóz), Bibliotek Zakładowych (J. Szulikowski), Szkół Bibliotekarskich (M. Szczuka), komisje: Statystyki Bibliotecznej (W. Żukowska), Współpracy Międzynarodowej (M. Brykczyńska – do końca czerwca 1987 r.), ds. Zawodu Bibliotekarskiego (T. Zarzębski) oraz Zespół ds. Bibliografii Terytorialnych (C. Z. Gałczyńska). Na przewodniczącą Komisji Wydawniczej powołano B. Sordylową, na przewodniczącą Komisji Nagród i Odznaczeń – J. Cygańską.

28 VI – ZG przyjął koncepcję IX Zjazdu Bibliotekarzy Polskich, pomyślanego jako centralny punkt obchodów 40-lecia dekretu o bibliotekach w roku 1986. Koncepcja zjazdu nie zyskała aprobaty Departamentu Bibliotek, Domów Kultury i Działalności Społeczno-Kulturalnej MKiS. Departament odmówił dofinansowania zjazdu, odstąpiono więc od tego zamierzenia.

Prezydium wystosowało do okręgów apel w sprawie włączenia się do wyborów do Sejmu IX kadencji. W wyniku wyborów mandaty poselskie otrzymało trzech bibliotekarzy – członków SBP (S. Giecewicz-Pilarska, A. Kluska, B. Urbańska).

Wobec pominięcia SBP przy opiniowaniu projektu uchwały Rady Ministrów dotyczącej uposażeń pracowników upowszechniania kultury, Prezydium skutecznie interweniowało u szefa Urzędu Rady Ministrów. Większość zgłoszonych przez SBP uwag w ostatecznej redakcji dokumentu uwzględniono, dzięki czemu udało się doprowadzić do ujednoczenia zasad płacowych bibliotekarzy dyplomowanych oraz do umożliwienia wszystkim bibliotekarzom pełnego korzystania z tabeli płac pracowników służby bibliotecznej, zawartych w aktach prawnych dotyczących wynagrodzeń pracowników upowszechniania kultury.

22 X – do okręgów SBP Prezydium rozesłało apel w sprawie obchodów 40-lecia dekretu o bibliotekach.

24 X – rozstrzygnięcie ogłoszonego przez ZG SBP w 1983 r. konkursu na wspomnienia bibliotekarzy. Sąd konkursowy pod przewodnictwem E. Pawlikowskiej postanowił nie przyznawać I nagrody. Laureatami nagrody II stopnia zostali: I. Nagórska z Łodzi, J. Podgóreczny z Bydgoszczy i F. M. Zenkerowa z Konar k. Rawicza. Nagrodę II stopnia otrzymali: K. Spruch-Cieplucha z Łodzi, K. Malinowska z Buczka (woj. sieradzkie) i T. Rosiak z Łodzi. Ponadto sąd wyróżnił pięć prac oraz przyznał trzem autorom wyróżnienia honorowe za uwzględnienie we wspomnieniach działalności autorów w Stowarzyszeniu Bibliotekarzy Polskich.

Prezydium ZG ponownie wydelegowało J. Kołodziejską, jako przedstawiciela SBP, do Rady Społeczno-Gospodarczej przy Sejmie, przedstawicielem SBP w Narodowej Radzie Kultury ponownie został S. Kubów.

Nie zrealizowano planu spotkań Prezydium z kierownictwami resortów nadzorujących główne sieci biblioteczne.

Współpraca międzynarodowa – w 51. Sesji Rady IFLA w Chicago (18-24 VIII) SBP reprezentował S. Kubów (wygłosił referat na temat roli SBP w polityce bibliotecznej i informacyjnej w Polsce). W sesji uczestniczyły również B. Sordylowa i M. Brykczyńska, których wyjazd

był popierany przez SBP. Na zaproszenie SBP przebywały w Polsce przedstawicielki Narodowego Komitetu IFLA NRD – P. Hanitzsch i R. Arnold. Przewodniczący SBP uczestniczył w sesji naukowej poświęconej 50-leciu Stowarzyszenia Bibliotekarzy Węgierskich (Budapeszt, 28-30 VIII), S. Badoń – w naradzie roboczej redaktorów naczelnych czasopism bibliotekarskich (Węgry, 21-25 X), J. Marciniak – w sesji na temat bibliotecznej pracy z dziećmi (NRD). We współpracy z Instytutem Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej Uniwersytetu Warszawskiego zorganizowano – w ramach umowy o współpracy z brytyjskim Stowarzyszeniem Bibliotek – seminarium polsko-angielskie na temat edukacji historycznej młodych bibliotekarzy (Radziejowice).

Publikacje: *Dekret o bibliotekach i opiece nad zbiorami bibliotecznymi* / wstęp Józef Korpała; Iwaszkiewicz Jarosław: *Gawęda o książkach i czytelnikach*; Kołodziejcka Jadwiga: *Między teorią a praktyką bibliotekarską*; **Okręg Kielce:** Stefan Żeromski: *plon konkursu ekslibrisowego : wystawa* / red., tekst Czesław Erber; **Okręg Tarnów:** *Wśród tarnowskich bibliotekarzy : informator* / [materiały przygot. Maria Bielawska i in. ; wstępem opatrzyła Zofia Rogowska].

31 XII – SBP zrzeszało 11 501 członków w 48 okręgach. W roku 1985 liczba członków zwiększyła się o 1033 osoby. Wzrost ten zanotowano głównie wśród pracowników bibliotek publicznych. Nie udało się odbudować struktur SBP wśród pracowników bibliotek naukowych.

1986

10-11 III – członkowie ZG i przewodniczący zarządów okręgów uczestniczyli w zorganizowanym przez Wydział Kultury KC PZPR seminarium na temat miejsca bibliotek w socjalistycznej edukacji społeczeństwa.

12 III – posiedzenie plenarne ZG SBP w Domu Literatury – siedzibie Związku Literatów Polskich, połączone z wręczeniem Nagrody Literackiej SBP za rok 1983 i 1984. Laureatami Nagrody zostali: W. Myśliwski, Z. Nienacki i R. Bratny (w zakresie literatury pięknej) oraz Z. L. Starowicz, J. Ciechanowski i M. Wisłocka (w zakresie literatury popularnonaukowej).

17 IV – z inicjatywy Prezydium ZG SBP, dokładnie w 40 rocznicę uchwalenia dekretu o bibliotekach, odbyło się spotkanie przedstawicieli środowiska bibliotekarskiego z wicepremierem Z. Gertychem. Omówiono rolę dekretu, przedstawiono główne problemy środowiska bi-

bliotekarskiego, zapoznano wicepremiera z działalnością SBP. Prof. Gertych wyraził zgodę na objęcie patronatu nad obchodami 70-lecia SBP.

W ramach obchodów 40-lecia dekretu o bibliotekach we wszystkich okręgach SBP podejmowano różnego rodzaju przedsięwzięcia. Prezydium, przy współpracy Komisji Nagród i Odznaczeń, podjęło inicjatywę utworzenia wykazu pionierów bibliotekarstwa polskiego w pierwszych latach powojennych. Dzięki materiałom nadesłanym przez zarządy okręgów powstała bogata kartoteka nazwisk.

20 V – podpisano porozumienie o współpracy z Federacją Związków Zawodowych Pracowników Kultury i Sztuki. Mimo wstępnych rozmów nie doprowadzono do bliższej współpracy ze Związkiem Nauczycielstwa Polskiego.

21-24 V – ogólnopolska konferencja na temat opracowania rzeczowego zbiorów w dużych bibliotekach uniwersalnych, zorganizowana w Jarocinie przez ZG SBP i Bibliotekę Narodową przy pomocy finansowej Ministerstwa Kultury i Sztuki. Efektem wysoko ocenionej pod względem merytorycznym i organizacyjnym konferencji było powołanie przy ZG Komisji ds. Opracowania Rzeczowego Zbiorów (przewodnicząca T. Głowacka), która podjęła systematyczną pracę i w roku 1987 zgłosiła do planu wydawniczego SBP instrukcję katalogu przedmiotowego.

23-26 IX – w Poznaniu odbyła się narada robocza redaktorów naczelnych czasopism bibliotekarskich krajów socjalistycznych (zorganizowana przez redakcję „Bibliotekarza”).

16 XII – na posiedzeniu plenarnym ZG z udziałem wiceministra kultury i sztuki K. Molka przyjęto program obchodów 70-lecia SBP, przyznano Nagrodę Naukową im. A. Łysakowskiego za rok 1985 doc. H. Sawoniakowi oraz doroczne nagrody w konkursie na najlepsze prace magisterskie z dziedziny bibliotekoznawstwa, bibliotekarstwa, informacji naukowej.

17 XII – ZG przy współudziale Rady Krajowej PRON oraz Ministerstwa Kultury i Sztuki zorganizował sesję „Biblioteki w służbie oświaty, nauki i kultury”, która stanowiła zamknięcie obchodów 40-lecia dekretu o bibliotekach. Inicjatorem zorganizowania sesji był I wiceprzewodniczący ZG SBP – J. Lewicki.

Prezydium podjęło zdecydowane kroki przeciwko próbom (spowodowanym błędną interpretacją przepisów ustawy o samorządzie terytorialnym) przekazania CUKB w Warszawie i POKB w Jarocinie

w gestię władz terenowych. Dzięki tym interwencjom – popartym przez Prezydium Ogólnopolskiego Zespołu Partyjnego Bibliotekarzy – proces przekazywania obydwu instytucji, grożący ich likwidacją i rozbiciem systemu kształcenia bibliotekarzy na poziomie średnim, został przerwany. CUKB i POKB pozostały w gestii MKiS pełniąc nadal funkcje ogólnopolskie.

Przedstawiono Państwowej Radzie Bibliotecznej propozycje włączenia do prac Rady sprawy wypracowania koncepcji systemu kształcenia bibliotekarzy.

Prezydium ZG SBP wspólnie z Prezydium Ogólnopolskiego Zespołu Partyjnego Bibliotekarzy opracowało na podstawie opinii wybranych ekspertów i kilku okręgów uwagi do dokumentu „Stan i perspektywy bibliotekarstwa polskiego do 2000 r.”. W uwagach stwierdzono m.in., że dokument – zamierzony jako program rządowy – powinien przedstawiać konkretne i realne propozycje rozwiązań wariantowych, opartych na ścisłych wyliczeniach działań organizacyjnych i nakładów finansowych na czas najbliższy i dalszą perspektywę.

W związku ze zmianami organizacyjnymi i personalnymi w Ministerstwie Kultury i Sztuki Prezydium podjęło (bezsukteczne) starania o stworzenie w nowej strukturze MKiS samodzielnej jednostki organizacyjnej ds. bibliotek.

Nie zdołano doprowadzić do rozpoczęcia prac nad projektami: jednolitych zasad statystyki bibliotecznej i pragmatyki zawodowej bibliotekarzy.

Reaktywowano Sekcję Bibliotek Wojskowych ZG (przewodniczący B. Węcki). Ukonstytuowała się Komisja Legislacyjna ZG (przewodniczący B. Howorka). Nie zrealizowano zamierzeń utworzenia Sekcji Bibliotek Naukowych i Sekcji Bibliotek Szkolnych. Reaktywowano okręg SBP w Skierniewicach. ZG zgłosił akces SBP do fundacji „Pro Libris”.

Sekcja Bibliotek Muzycznych rozesłała do 174 bibliotek ankietę, której wyniki pozwoliły na zebranie materiałów do centralnego katalogu polskich czasopism muzycznych. Wydanie katalogu zgłoszono do planu wydawniczego SBP na rok 1988. Sekcja przekazała do międzynarodowego przewodnika po bibliotekach, konserwatoriach i innych uczelniach muzycznych informacje o polskich akademiach muzycznych. Sekcja Czytelnictwa Chorych i Niepełnosprawnych zorganizowała w Jarocinie kurs specjalistyczny dla bibliotekarzy szpitalnych, była organizatorem lub współorganizatorem licznych seminariów i spotkań poświęconych czytelnictwu chorych i niepełnosprawnych, dla potrzeb IFLA opracowała informację o swojej działalności. Sek-

cja Szkół Bibliotekarskich opracowała wyniki ankiety dotyczącej stanu zatrudnienia bibliotekarzy i zapotrzebowania bibliotek na kadry wykwalifikowane w latach 1985-1995. Zakończono zbieranie ankiet dotyczących ewidencji kadry naukowo-dydaktycznej szkół bibliotekarskich, programów nauczania i programów praktyk w poszczególnych typach szkół. Zespół ds. Zawodu opiniował projekty aktów prawnych, był autorem propozycji dotyczącej ujednolicenia płac bibliotekarzy dyplomowanych oraz pracowników służby bibliotecznej.

Współpraca międzynarodowa – w 52. Sesji Rady IFLA w Tokio (25-31 VIII) brał udział F. Czajkowski (na zebraniu Sekcji Bibliotek dla Niepełnosprawnych wygłosił referat na temat bibliotek szpitalnych w Polsce). S. Kubów uczestniczył w posiedzeniu Sekcji Szkół Bibliotekarskich IFLA (Hamburg, 6-7 I) oraz w naradzie koordynacyjnej przedstawicieli państw socjalistycznych należących do IFLA (Budapeszt, 17-20 II). ZG spowodował wydanie i przesłał w darze do Zarządu IFLA 1000 egz. folderu informacyjnego o IFLA (w języku angielskim), przeznaczonego dla krajów rozwijających się. W XIV Kongresie Międzynarodowego Stowarzyszenia Bibliotek Muzycznych (Sztokholm) uczestniczyła (na zaproszenie prywatne) M. Prokopowicz (wygłosiła komunikat na temat pracy Zakładu Zbiorów Muzycznych Biblioteki Narodowej). Na zaproszenie Wszechzwiązkowego Dobrowolnego Towarzystwa Miłośników Książki przebywał w ZSRR J. Lewicki (31 VIII-7 IX). Podczas wizyty podpisany został protokół o współpracy (do roku 1990) między SBP, Stowarzyszeniem Księgarzy Polskich i organizacją radziecką. Podpisano porozumienie o współpracy ze Stowarzyszeniem Bibliotekarzy Węgierskich, nastąpiła pierwsza bezdewizowa wymiana osobowa.

Sprawy wydawnicze: podjęto skuteczne starania o zwiększenie przydziału papieru, co pozwoliło oddać do druku 7 tytułów o łącznej objętości około 120 arkuszy wydawniczych i w łącznym nakładzie 47 400 egz.

Publikacje: *Statut Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich; W czterdziestolecie dekretu o bibliotekach i opiece nad zbiorami bibliotecznymi 1946-1986 / wybór tekstów* Janina Cygańska, Ewa Pawlikowska; **Okręg Legnica:** Święcicka Elżbieta: *Informator o bibliotekach województwa legnickiego*; **Okręg Łódź:** *Bibliografia prac Izabeli Nagórskiej 1948-1986*; **Okręg Szczecin:** *Bibliotekarstwo na Pomorzu Szczecińskim 1945-1985 : materiały z konferencji / pod red. Teresy Jasińskiej i Władysława Michnała.*

31 XII – SBP liczyło 12 206 członków w 335 kołach.

12 III – posiedzenie plenarne ZG. Powołano Komisję ds. Opracowania Rzeczowego Zbiorów (przewodnicząca T. Głowacka). **22 V** podjęła pracę Podkomisja Katalogów Systematycznych. Przyjęto nowy regulamin konkursu na prace magisterskie z zakresu bibliotekoznawstwa i informacji naukowej. ZG uchwalił ustanowienie Medalu 70-lecia Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich dla uczczenia obchodów 70-lecia SBP. Medal jest wyróżnieniem jednostopniowym. W latach 1988-1998 nadano 801 medali.

19 V – SBP przystąpiło do Spółki z o.o. „Książnica”.

20-22 X – pod hasłem „Biblioteki polskie dziś i jutro” odbył się w Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie IX Zjazd Bibliotekarzy Polskich. W Zjeździe wzięło udział 315 osób. W czasie obrad plenarnych i w czterech sekcjach problemowych wygłoszono 32 referaty i komunikaty naukowe, w dyskusji głos zabrało 53 uczestników obrad. Gośćmi Zjazdu byli: sekretarz generalny IFLA oraz przedstawiciele organizacji bibliotekarskich z Węgier, NRD i Wielkiej Brytanii. Podczas obrad odbyło się seminarium poświęcone zagadnieniom współpracy międzynarodowej bibliotekarzy, w którym uczestniczyli zagraniczni goście Zjazdu i przedstawiciele SBP. 70 zasłużonych bibliotekarzy odznaczono wysokimi odznaczeniami państwowymi, m.in. Orderem Sztandaru Pracy II kl. odznaczono J. Korpałą, Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski – E. Assburego.

Uczestnicy Zjazdu – referenci i dyskutanci – zwracali w swych wystąpieniach uwagę na postępującą dezintegrację środowiska bibliotekarskiego, osłabienie koordynacji centralnej i polityki bibliotecznej, rażące opóźnienia w stosowaniu nowoczesnych technologii w zakresie przetwarzania i przesyłania informacji, degradację księgozbiorów bibliotek naukowych w wyniku zahamowania zakupu książek i ograniczenia prenumeraty czasopism zagranicznych, mówiono o zacofaniu technicznym bibliotek, niedostatkach lokalowych i kadrowych oraz o pilnej potrzebie poprawy fizycznego stanu księgozbiorów bibliotecznych. Domagano się opracowania państwowego planu rozwoju bibliotek i poprawy kondycji bibliotekarstwa polskiego, spójnego systemu kształcenia bibliotekarzy i właściwej strategii płacowej oraz pragmatyki zawodowej. Wskazywano na potrzebę powołania autonomicznej instytucji zajmującej się całokształtem spraw bibliotekarskich. Zgłoszono inicjatywę utworzenia Towarzystwa Bibliologicznego.

10-11 XII – ogólnopolska narada w sprawie czasopism bibliotekarskich zorganizowana w Sopocie przez ZO SBP w Gdańsku, MKiS i ZG SBP. Rozstrzygnięto konkurs otwarty na wspomnienia bibliotekarzy z okazji 70-lecia SBP. Sąd konkursowy pod przewodnictwem E. Pawlikowskiej postanowił nie przyznawać nagrody I stopnia oraz przyznać nagrodę II stopnia: M. Hudymowej z Koszalina i A. Muszyńskiemu z Sopotu, nagrodę III stopnia: S. Kaszyńskiemu z Krakowa i M. Waług z Gorlic, zaś wyróżnienie K. Zgrzebnickiej z Koszalina.

Współpraca międzynarodowa – podczas wizyty przedstawicieli Prezydium ZG w Słowacji (23-27 III) podpisano w Bratysławie porozumienie o współpracy SBP i Związku Bibliotekarzy i Informatyków Słowackich. W Londynie (6-10 IV) odbyło się polsko-angielskie seminarium na temat zastosowania komputerów w bibliotekach. Ze strony polskiej referaty wygłosili: S. Kubów, J. Wołosz, A. Sitarska i Z. Zajączkowski. W posiedzeniach Komitetu Wykonawczego Okrągłego Stołu Zarządzania Stowarzyszeniami Bibliotekarskimi IFLA uczestniczył S. Kubów (Helsinki, 19-25 IV, Brighton, 23-26 VIII). W konferencji bibliotekarzy muzycznych w Weimarze (2-7 VIII) Polskę reprezentowała W. Dziechciowska. W naradzie ekspertów Sekcji Usług Bibliotecznych dla Osób Niepełnosprawnych w Brighton (11-14 VIII) uczestniczył F. Czajkowski, w seminarium Okrągłego Stołu Badań Czytelnictwa IFLA (Manchester, 14-15 VIII) brała udział J. Kołodziejska, zaś w Sesji generalnej IFLA (Brighton, 16-28 VIII) SBP reprezentowali: S. Kubów, J. Kołodziejska i F. Czajkowski.

Publikacje: Horodyski Bogdan: *Tajemnice ksiąg rękopiśmiennych*; Maj Jerzy: *Organizacja przestrzenna i wyposażenie biblioteki publicznej; 70 lat Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich 1917-1987 : (materiały do bibliografii) / oprac. Władysław Henzel, Kazimierz Zieliński*; **Okręg Kielce:** *Akty : wystawa ekslibrisów z kolekcji Barbary Katarzyny i Czesława Erberów; Ekslibris radziecki : z kolekcji Barbary Katarzyny i Czesława Erberów; Motywy architektoniczne i urbanistyczne : wystawa ekslibrisów z kolekcji Erberów; Erber Czesław: Wokół ekslibrisu donacyjnego Jana Olrycha Szanieckiego*; **Okręg Kraków:** *Narodziny Koła Związku Bibliotekarzy Polskich w Krakowie 31 maja 1919 r.*; **Okręg Opole:** *Szli do ludzi z książką : sylwetki bibliotekarzy Opola / [kom. red. Halina Gąszczyńska i in.]*; **Okręg Poznań:** Badoń Stanisław, Kubiak Stanisław: *Biblioteki Wielkopolski*.

31 XII – SBP zrzeszało 12 769 członków.

11 III – posiedzenie plenarne ZG, podczas którego wysłuchano referatu dyr. Biura Prawnego Kancelarii Rady Państwa A. Balcera „Udział SBP w wyborach do rad narodowych”. S. Kubów przedstawił temat „Biblioteki w dobie reformy gospodarczej”.

16-17 V – w konferencji nt. opracowania przedmiotowego zbiorów w dużych bibliotekach uniwersalnych, zorganizowanej w Toruniu przez Bibliotekę im. M. Kopernika oraz Sekcję ds. Opracowania Rzeczowego Zbiorów ZG SBP, uczestniczyło około 50 osób, które wysłuchały 6 referatów. W dyskusji wiele uwagi poświęcono przygotowanej przez J. Sadowską *Instrukcji tematowania i katalogu przedmiotowego*.

VI – posiedzenie ZG, podczas którego zaakceptowano propozycje do rządowego programu bibliotekarstwa polskiego do roku 2000. Propozycje opracował zespół (S. Badoń, L. Biliński, R. Hancko, M. Kłossowska, J. Lewicki – przewodniczący, J. Wołosz) powołany przez Państwową Radę Biblioteczną.

22 XI – posiedzenie plenarne ZG, podczas którego omawiano przebieg prac przygotowawczych do Krajowego Zjazdu Delegatów, prowadzonych przez komisje: Programową (przewodniczący J. Wołosz), Statutową (B. Howorka) i Organizacyjną (M. Sieradzan).

Współpraca międzynarodowa – we Wrocławiu (4-6 V) odbyło się seminarium Okrągłego Stołu Historii Bibliotek IFLA, zaś 12-13 V w Białobrzegach nad Zalewem Zegrzyńskim – doroczne zebranie Komitetu Wykonawczego Okrągłego Stołu Zarządzania Stowarzyszeniami Bibliotekarskimi IFLA. Uczestniczyli w nim przedstawiciele stowarzyszeń: brytyjskiego, duńskiego, holenderskiego, NRD, słowackiego, węgierskiego i SBP.

Publikacje: Lenartowicz Maria: *Przepisy katalogowania książek: cz. 1: Opis bibliograficzny*. [Wyd. 2]; *Uniwersalna klasyfikacja dziesiętna FID 667: wyd. skrócone dla potrzeb bieżącej bibliografii narodowej i bibliotek publicznych aktualne wg Extensions and Corrections to the UDC Series 12 No 2 1985/* [oprac. Jadwiga Czarnecka, Henryk Sawoniak]; **Okręg Gdańsk i ZG SBP:** *Instrumentarium astronomiczne Heweliusza w Gdańsku*; **Okręg Kielce:** *Symbole i atrybuty antyczne w ekslibrisie : wystawa z kolekcji Erberów*; **Okręg Piła:** *Książka i biblioteka w woj. piłskim : informator o pracach dyplomowych, magisterskich i innych* / oprac. Maria Bochan, Maria Wyrzykowska.

31 XII – SBP zrzeszało 13 004 członków.

1989

6 I – zebranie Polskiego Komitetu Współpracy z IFLA, podczas którego poddano krytyce działalność tego gremium. Postanowiono upowszechniać wiedzę o działalności IFLA wśród bibliotekarzy polskich, wdrażać doświadczenia, standardy i zalecenia IFLA do praktyki bibliotekarskiej w kraju.

13-16 III – Zespół ds. Bibliografii Terytorialnych ZG SBP oraz MBP w Krakowie zorganizowały kurs dla bibliografów opracowujących tego typu bibliografie.

15 V – zatwierdzenie wniosków Komisji Nagrody Naukowej SBP im. Adama Łysakowskiego.

Kadencja 1985-1989. Głównym celem SBP w mijającej kadencji, po wcześniejszym kryzysie działalności społecznej, obserwowanym w latach 1982-1983, było – oprócz kontynuowania wszystkich pozytywnych tradycji Stowarzyszenia i społeczności bibliotekarskiej w Polsce – wzmocnienie ilościowe organizacji oraz pogłębienie i rozszerzenie działalności, a także podnoszenie sprawności wszystkich struktur SBP. Kadencja dzieliła się na dwa okresy przedzielone IX Zjazdem Bibliotekarzy Polskich (20-22 X 1987), odbywającym się w 70 rocznicę powstania SBP, a poprzedzonym przygotowaniem i przeprowadzeniem różnorodnych imprez na szczeblu centralnym i regionalnym. Okres, który nastąpił po Zjeździe był znacznie trudniejszy ze względu na ogólne uciążliwości występujące w życiu kraju. Wzrost kosztów papieru i usług poligraficznych wpłynął na ograniczenie działalności wydawniczej. Wydano 15 książek o objętości 260 arkuszy wydawniczych i w łącznym nakładzie 101 600 egz. Nakład „Poradnika Bibliotekarza” wzrósł do 23 000 egz., „Bibliotekarza” osiągnął 14 600 egz. Mimo trudności finansowych i ograniczeniu dotacji przedstawiciele SBP uczestniczyli w konferencjach ogólnych i sesjach IFLA w Chicago, Tokio, Brighton i Sydney. W 1989 r. reaktywowano Polski Komitet Współpracy z IFLA, Sekcja Bibliotek Muzycznych ZG pełniła funkcję polskiej grupy Międzynarodowego Stowarzyszenia Bibliotek Muzycznych (IAML). Przedstawiciele Polski w IFLA: A. Muszyński – przewodniczący Komitetu Zarządzającego Programami Kluczowymi; członkowie stałych komitetów sekcji: S. Czajka – Sekcja Bibliotek Narodowych, F. Czajkowski – Sekcja Bibliotek Obsługujących Osoby Niepełnosprawne, A. Gwiżdż – Sekcja Bibliotek Parlamentarnych, A. Jopkiewicz – Sekcja Statystyki, B. Karamać – Sekcja Bibliografii; członkowie komitetów wykonawczych okrągłych stołów:

J. Kołodziejska – Okrągły Stół Badania Czytelnictwa, J. Kostecki i K. Migoń – Okrągły Stół Historii Bibliotek, S. Kubów – Okrągły Stół Zarządzania Stowarzyszeniami Bibliotekarskimi; M. Brykczyńska, członek korespondent – Sekcja Bibliotek Nauk Społecznych. SBP nawiązało bezpośrednie kontakty z organizacjami bibliotekarskimi w pięciu krajach, a jego przedstawiciele brali udział w 42 wyjazdach zagranicznych.

Działalność sekcji, komisji i zespołów ZG była nierównomierna. Po okresie początkowej aktywności zamarła Sekcja Bibliotek Publicznych, nie udało się wznowić Sekcji Bibliotek Naukowych i Sekcji Bibliotek Szkolnych.

W końcu kadencji SBP zrzeszało 13 004 członków w 49 okręgach. W 1986 roku został reaktywowany okręg w Skierniewicach.

15-17 V – w Sobieszewie koło Gdańska obradował Krajowy Zjazd Delegatów. W Zjeździe uczestniczyło 177 delegatów, 3 członków honorowych, członkowie ustępujących władz, przewodniczący sekcji i komisji oraz zaproszeni goście, wśród nich prezydent IFLA H. P. Geh.

W dyskusji zjazdowej głos zabrano 34 mówców. Dokonano oceny działalności SBP w minionej kadencji. Odczytano list do Zjazdu w sprawie kontrowersyjnej decyzji ZG SBP z 1983 r. o przystąpieniu SBP do PRON, podpisany przez grupę 62 bibliotekarzy z bibliotek naukowych i publicznych z apelem o potępienie tej decyzji. W tajnym głosowaniu na 171 głosujących delegatów i członków honorowych większość opowiedziała się za pozostaniem SBP w PRON. Stwierdzono, że mimo wzrostu liczby członków SBP, poza organizacją pozostają pracownicy bibliotek naukowych i szkolnych. Uznano, iż w najbliższej kadencji należy zwrócić uwagę na umocnienie organizacji i ochronę interesów środowiska. Dyskutowano nad najważniejszymi problemami bibliotekarstwa i informacji naukowej, środowiska zawodowego i kształcenia kadr, dramatycznej sytuacji książki, braku środków na zakupy, działalność statutową bibliotek i płace dla pracowników.

Zjazd przyjął uchwały: 1) w sprawie sytuacji książki polskiej oraz 2) w sprawie wolności słowa, domagając się w niej m.in. zniesienia cenzury wstępnej oraz zmiany ustawy z 31 lipca 1981 r. o kontroli publikacji i widowisk w duchu rzeczywistej wolności słowa. Przyjęto poprawki do statutu oraz program Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich na lata 1989-1993, zakładający: 1) umocnienie organizacji, 2) ochronę interesów środowiska, 3) udział w kształtowaniu racjonalnej polityki bibliotecznej, 4) wspieranie rozwoju nowoczesnej myśli bibliotekoznawczej oraz wprowadzenie do praktyki bibliotek nowych

rozwiązań technicznych, organizacyjnych i metodycznych, 5) podniesienie poziomu kwalifikacji zawodowych kadr bibliotekarskich, 6) rozwój współpracy międzynarodowej.

Zjazd nadał W. Borkowskiej, W. Kozakiewicz, M. Prokopowicz i W. Wasilewskiej godność członka honorowego SBP.

Wybrano władze SBP: S. Czajka – przewodniczący, J. Lewicki – I wiceprzewodniczący, Z. Płatkiewicz, J. Wołosz – wiceprzewodniczący, J. Waluszewski (od 25 IV 1991 J. Zając) – sekretarz generalny, D. Kuźmiński – zastępca sekretarza, J. Marciniak – skarbnik, E. Grzesiak – zastępca skarbnika, S. Badoń, R. Bania, J. Bernard, F. Czajkowski, M. Filipkowski, B. Karamać, A. Kempa, D. Konieczna, J. Kostrzewa, S. Kubów, B. Lamch, S. Mazur, A. Sroga, I. Suszko-Sobina, J. Szulikowski, M. Wasik, G. Wierzbicki, J. Zając. Przewodniczący Głównej Komisji Rewizyjnej – B. Howorka, przewodnicząca Głównego Sądu Koleżeńskiego – W. Wasilewska. Przewodniczący sekcji: Bibliotek Muzycznych – od 18 VI 1991 A. Spóz, Bibliotek Publicznych – B. Lamch (od 12 XII 1990 – A. Sroga), Bibliotek Szkolnych i Pedagogicznych – Z. Krasuska, Bibliotek Wojskowych – B. Węcki, następnie Z. Opoka, Szkół Bibliotekarskich – M. Szczuka, Bibliotek Zakładowych – J. Szulikowski, Czytelnictwa Chorych i Niepełnosprawnych – F. Czajkowski. Przewodniczący komisji: ds. Opracowania Rzeczowego – T. Głowacka, Ochrony i Konserwacji Zbiorów (od 23 X) – S. Kubów, Analiz i Interwencji Płacowych (od 11 X) – J. Waluszewski (następnie M. Kłossowska), Legislacyjnej – B. Howorka, ds. Zawodu Bibliotekarskiego – T. Zarzębski, Statystyki Bibliotecznej – A. Jopkiewicz, Nagród i Odznaczeń – J. Cygańska (od 31 III 1991 – J. Jagielska), Współpracy z Okręgami – A. Kempa (do 26 XI, od 20 IV 1990 – I. Suszko-Sobina), Współpracy Międzynarodowej – B. Karamać (od 31 III 1991 – D. Kuźmiński), Wydawniczej – D. Konieczna, ds. Automatyzacji (od 1993) – D. Kuźmiński, Ochrony i Konserwacji Zbiorów (od 20 X 1989) – S. Kubów, Zespół ds. Bibliografii Terytorialnych – C. Z. Gałczyńska, Zespół ds. Ustawy o Bibliotekach – od grudnia 1991 do września 1992 A. Gwiżdż, Polski Komitet Współpracy z IFLA – S. Kubów.

7 VI – pierwsze w nowej kadencji posiedzenie plenarne ZG. Postanowiono wydelegować S. Badonia – jako przedstawiciela SBP – do Komisji Egzaminacyjnej dla Bibliotekarzy i Dokumentalistów Dyplomowanych, powołanej przez ministra edukacji narodowej 7 II 1989 r. Postanowiono wznowić wydawanie „Komunikatu SBP”.

28 IX – posiedzenie plenarne ZG. Wręczenie odznaczeń państwowych i resortowych, dyplomów Członka Honorowego oraz Nagrody Naukowej im. A. Łysakowskiego. Laureatami zostali: – za rok 1987: dr B. Stefaniak, za rok 1988: D. Kamolowa i K. Muszyńska. Wyróżniono zespół pracowników Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego za opracowanie koncepcji i zorganizowanie sesji poświęconej prof. H. Więckowskiej oraz za przygotowanie i wydanie książki *Helena Więckowska 1897-1984*. Zatwierdzono laureatów konkursu na zagraniczne wyjazdy studyjne oraz omówiono problemy współpracy międzynarodowej.

23 X – zebranie założycielskie Komisji Ochrony i Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych (przewodniczący S. Kubów). Komisja zamierzała: sporządzić rejestr pracowni konserwatorskich w Polsce, ogłosić raport o zaawansowaniu prac konserwatorskich (głównie w zakresie mikrofizowania) oraz wykaz typowego wyposażenia bibliotecznej pracowni konserwatorskiej, dopomóc w przygotowaniu do konserwacji i renowacji zbiorów MBP w Cieszynie, wystąpić o wznowienie *Vademecum konserwacji* książki J. Wieprzkowskiego.

8 XI – Zespół ds. Działalności Gospodarczej opracował propozycje dotyczące działalności gospodarczej ZG i zarządów okręgów, m.in. przejęcie kolportażu własnych wydawnictw od „Ruchu”, zorganizowanie produkcji akcydensów bibliotecznych.

29 XI – J. Wołosz uczestniczył w Sejmowej Komisji Kultury i Środków Masowego Przekazu.

15 XII – spotkanie z okazji 40-lecia „Poradnika Bibliotekarza”. Referaty wygłosili: J. Andrzejewska, Z. Żmigrodzki, J. Burakowski i B. Jachimczak.

Współpraca międzynarodowa – w 55. Konferencji Ogólnej i Rady IFLA w Paryżu (25-27 VIII) uczestniczyli: M. Brykczyńska, S. Czajka, R. Cybulski, F. Czajkowski, A. Gwiżdż, B. Karamać (reprezentowała SBP), J. Kołodziejska, S. Kubów, D. Liszkowska, B. Sordylowa i A. Wysocki oraz (na koszt własny) M. Brykczyńska. Na dorocznej konferencji Stowarzyszenia Bibliotekarzy Węgierskich w Kosztholy (14 VIII) SBP reprezentował J. Waluszewski, zaś J. Lewicki na IV Zjeździe Wszechzwiązkowego Dobrowolnego Stowarzyszenia Miłośników Książki (Moskwa, 17-20 I).

Publikacje: *Opracowanie rzeczowe zbiorów w dużych bibliotekach uniwersalnych : materiały z konferencji : 22-24 maja 1986 roku : Jarocin; Przepisy prawne dla bibliotek publicznych wg stanu w dniu*

1.01. 1989 r. / zebrał i oprac. Tadeusz Zarzębski; *Ustawa Związku Bibliotekarzy Polskich*; **Okręg Kielce**: *Aneks bibliofilski do wystawy Społeczność żydowska w Kielcach* / wyd. Czesław Erber; *Ekslibrisy Dawida Bekkera* : wystawa z kolekcji Barbary Katarzyny i Czesława Erberów; Erber Czesław: *Z konfiskat księgozbiorów uchodźstwa politycznego po powstaniu listopadowym* : biblioteka Jana Olrycha Szanieckiego; **Okręg Opole**: *Bibliografia publikacji bibliotekarzy Opola 1981-1985*; **Okręg Sieradz**: *40-lecie Gminnej Biblioteki Publicznej w Dobroniu 1946-1989*; **Okręg Skierniewice**: *Biblioteka w społeczeństwie*; **Okręg Zielona Góra**: *Informator o wybranych bibliotekach w Zielonej Górze*.

31 XII – SBP zrzeszało 9773 członków w 49 okręgach (dane niekompletne).

1990

23 II – ogólnopolskie seminarium „Działalność bibliotek publicznych w warunkach samorządu terytorialnego”, zorganizowane przez ZG SBP, MKiS oraz Bibliotekę Narodową. Przygotowano projekt „Stanowiska Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w sprawie funkcjonowania bibliotek w warunkach samorządu terytorialnego”.

20 IV – posiedzenie plenarne ZG z udziałem przewodniczących zarządów okręgów. Upoważniono zarządy okręgów do podejmowania własnych uchwał w sprawie wysokości składek, zaakceptowano stanowisko SBP w sprawie funkcjonowania bibliotek w warunkach samorządu terytorialnego, zaakceptowano deklarację ZG SBP w sprawie PRON, krytycznie oceniającą akces SBP do PRON z 30 VI 1983 r., postanowiono „zaliczyć staż członkowski członkom, którzy w latach 1983-1989 zawiesili swoją działalność w SBP”.

29 V – posiedzenie Prezydium ZG dotyczące wypracowania stanowiska SBP w sprawie nowelizacji ustawy o bibliotekach. 11 VI przedstawiciele ZG przekazali wiceministrowi kultury i sztuki, Stefanowi Starczewskiemu, społeczny projekt nowelizacji ustawy o bibliotekach, opracowany przez SBP.

25 VI – podczas regionalnej narady roboczej w Gdańsku, zorganizowanej przez ZO i Bibliotekę Uniwersytetu Gdańskiego, przy udziale ZG SBP, omawiano problemy działalności gospodarczej okręgów SBP. Podobną naradę przedstawiciele województw południowo-wschodnich zorganizował 7 VII ZO w Rzeszowie.

8-9 X – ogólnopolskie seminarium „Obsługa biblioteczna inwalidów wzroku – rehabilitacyjne funkcje bibliotek i literatury”, zorganizowane przez Departament Edukacji Kulturalnej MKiS, Sekcję Czytelnictwa Chorych i Niepełnosprawnych oraz WBP i Książnicę Miejską w Toruniu. W seminarium wzięło udział ponad 60 osób.

6 XI – w związku z sugerowanym przez GUS objęciem statystyką z działalności w 1990 r. jedynie bibliotek publicznych Komisja Statystyki ZG SBP zwróciła się do dyrektorów i kierowników bibliotek innych sieci o utrzymanie w swych jednostkach dotychczasowego zakresu prac sprawozdawczo-statystycznych, proponując sporządzenie na użytek własnych instytucji sprawozdań statystycznych według dotychczasowych formularzy.

3 XII – ogólnopolska konferencja „Bibliotekarska etyka zawodowa”, zorganizowana przez ZG SBP wspólnie z ZO i MBP w Krakowie. Uczestnicy wysłuchali 5 referatów i po dyskusji przyjęli tezy projektu wstępnego „Kodeksu etyki zawodowej polskiego bibliotekarstwa”, opracowane przez Z. Żmigrodzkiego przy współudziale C. Duninowej (opublikowane w „Bibliotekarzu”, 1991 nr 4).

7 XII – konferencja nt. piśmiennictwa fachowego z zakresu bibliotekarstwa i informacji naukowej, zorganizowana w Warszawie przez Bibliotekę Narodową przy udziale Komisji Wydawniczej ZG SBP.

12 XII – posiedzenie plenarne ZG z udziałem przewodniczących zarządów okręgów. Powołano J. Pasztaleniec-Jarzyńską na przewodniczącą Komisji Centralnych Katalogów oraz A. Srołę na przewodniczącego Sekcji Bibliotek Publicznych (w związku ze śmiercią dotychczasowego przewodniczącego, B. Lamcha). Stwierdzono spadek aktywności Sekcji Szkół Bibliotekarskich i Sekcji Bibliotek Zakładowych. ZG przyznał doroczne Nagrody Naukowe im. A. Łysakowskiego za rok 1989. Laureatami zostali: J. Trzcńska i E. Stępnikowa, W. Chojnacki i W. Chojnacki oraz A. Kawecka-Gryczowa.

12-13 XII – ogólnopolska konferencja „Samorząd terytorialny a biblioteki publiczne”, zorganizowana przez ZG SBP wspólnie z Biblioteką Narodową, z pomocą MKiS. Referaty: M. Kulesza: „Nowy model władzy lokalnej w Polsce” i K. Szajdakowa „Samorzady a organy rządowe – uwarunkowania i perspektywy”. 13 XII wręczono Nagrody Naukowe SBP, przyznane poprzedniego dnia przez ZG SBP.

Współpraca międzynarodowa – zastępca sekretarza generalnego SBP, D. Kuźmiński przeprowadzał dwukrotnie (22 III i 18 IV) rozmowy w Londynie z R. Bowdenem i I. Kempem w sprawie uruchomienia

brytyjskiego rządowego programu pomocy The Know How Found dla polskiego bibliotekarstwa. W Polsce przebywał (23-27 IV) P. Sturges, przedstawiciel brytyjskiego Stowarzyszenia Bibliotekarzy, w celu omówienia kierunków dalszej współpracy obu stowarzyszeń. Na konferencji bibliotekarzy włoskich (Turyn, 26-28 IV), poświęconej technologiom informacyjnym w bibliotekach, SBP reprezentowały: J. Pasztaleniec-Jarzyńska i Z. Płatkiewicz, zaś D. Kuźmiński uczestniczył w I Europejskiej Konferencji Automatyzacji Bibliotek (Bruksela, 9-11 V). W 56 Konferencji Ogólnej IFLA (Sztokholm, 18-24 VIII) SBP reprezentowali S. Czajka i D. Konieczna, ponadto uczestniczyło jeszcze 8 osób. J. Kołodziejska wygłosiła referat „Możliwości studiów porównawczych nad nawykami czytelnictwa u dzieci i młodzieży”. W XVI Kongresie Międzynarodowego Stowarzyszenia Muzycznych Bibliotek i Centrów Dokumentacyjnych (AIBM), który obradował w czerwcu w Boulogne-Billancourt pod Paryżem, uczestniczyła czteroosobowa delegacja polska. SBP reprezentowała M. Prokopowicz (udział delegacji polskiej był w znacznej mierze finansowany przez francuską grupę narodową AIBM).

Działalność wydawnicza: 14 I odbyło się posiedzenie Prezydium ZG z udziałem redaktorów naczelnych miesięczników „Bibliotekarz” i „Poradnik Bibliotekarza”, poświęcone problemom finansowym związanym z wydawaniem czasopism bibliotekarskich. Zwrócono uwagę na potrzebę zmiany składu zespołów doradczych redakcji obu miesięczników. 20 IV ZG dokonał zmiany zespołów doradczych „Bibliotekarza” i „Poradnika Bibliotekarza”. W czerwcu 1990 roku S. Badoń złożył na ręce przewodniczącego SBP rezygnację ze stanowiska redaktora naczelnego „Bibliotekarza”, lecz pod jego redakcją pismo ukazywało się do grudnia 1990 r., po czym redakcję czasopisma przeniesiono do Warszawy.

Publikacje: Andrzejewska Jadwiga: *Przysposobienie czytelnictwa i informacyjne w szkole podstawowej : wzory tablic i foliogramów*; Andrzejewska Jadwiga: *Przysposobienie czytelnictwa i informacyjne w szkołach ponadpodstawowych : wzory tablic i foliogramów*; Howorka Bolesław: *Elementy prawa dla bibliotekarzy i dokumentalistów*; Nahotko Marek, Szczęch Władysław: *Mikrokomputer w bibliotece* : [numer specjalny miesięcznika „Poradnik Bibliotekarza”]; Sadowska Jadwiga, Turowska Teresa: *Języki informacyjno-wyszukiwawcze : katalogi rzeczowe; Spis książek przestarzałych w bibliotekach publicznych : literatura społeczno-polityczna i ekonomiczna* / oprac. Leokadia Sadowska; **Okręg Kielce:** *Aneks bibliofilski do dziejów dawnego pałacu biskupów krakowskich w Kielcach* / wyd.

Czesław Erber; *Janusz Halicki : male formy graficzne : z kolekcji Barbary Katarzyny i Czesława Erberów*; **Okręg Leszno**: Dzikowska Krystyna, Halec Małgorzata J.: *Działalność Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Lesznie w latach 1965-1990 : zarys monograficzny; Prace dyplomowe i magisterskie województwa łęczyńskiego [za lata 1980-1989]*; **Koło w Żarach**: *Grzech. Almanach poetycki – grupa literacka „Dziewin-Młodzi”*.

31 XII – SBP zrzeszało 7423 członków w 49 okręgach (dane niekompletne).

1991

7-8 III – I Ogólnopolska Konferencja nt. „Automatyzacja bibliotek publicznych – praktyczne aspekty”, zorganizowana przez ZG SBP przy współudziale MKiS, Biblioteki Narodowej, WBP i ZO SBP w Białymstoku. Celem narady było omówienie potrzeb i możliwości zastosowania automatyzacji w bibliotekach publicznych, zapoznanie się z rozwojem automatyzacji wybranych bibliotek oraz określenie skutecznych sposobów stosowania w praktyce nowych technologii. Wygłoszono 12 referatów. S. Czajka zaprezentował stanowisko SBP wobec aktualnych problemów bibliotekarstwa polskiego.

20 IV – uchwała ZG SBP w sprawie oceny przystąpienia SBP do PRON oraz powrotu członków, którzy wówczas odeszli, do czynnego udziału w życiu organizacji. Uznano akces SBP do PRON w 1983 r. jako spektakularną i koniunkturalną decyzję ówczesnego kierownictwa organizacji.

25 IV – podczas plenarnego posiedzenia ZG na stanowisko sekretarza generalnego SBP został powołany J. Zając, zaś 19 VI do składu ZG dokooptowano G. Flejterską i W. Siniakowicz.

29 IV – w związku z licznymi sygnałami z terenu, że w konkursach na stanowiska dyrektorów wojewódzkich bibliotek publicznych nie są przestrzegane przepisy dotyczące wymogów kwalifikacyjnych, ZG SBP zwrócił się do MKiS z prośbą o przypomnienie wojewodom tych przepisów.

7-9 V – ogólnopolska konferencja nt. „Opracowanie przedmiotowe dokumentów oraz nauczanie rzeczowego opracowania zbiorów w szkołach wyższych”, zorganizowana przez Komisję ds. Opracowania Rzeczowego Zbiorów ZG SBP oraz Bibliotekę Gdańską PAN. W konferencji uczestniczyło 77 osób. Wysłuchano 12 referatów i komunikatów.

16-19 VI – ogólnopolska konferencja nt. „Funkcjonowanie bibliotek w systemie samorządowym”, zorganizowana przez Sekcję Bibliotek Publicznych ZG SBP, WBP i ZO SBP w Płocku oraz MKiS. Przedstawiono 2 referaty oraz sytuację bibliotek w 22 województwach. Na posiedzeniu ZG (19 VI) podjęto uchwałę o powołaniu zespołu ds. opracowania ustawy o bibliotekach pod przewodnictwem prof. A. Gwiżdża. W skład zespołu weszli B. Howorka i J. Maj.

17-19 VI – VIII krajowa konferencja bibliotekarzy muzycznych, zorganizowana przez Sekcję Bibliotek Muzycznych ZG SBP, Bibliotekę Uniwersytecką oraz ZO SBP w Poznaniu. Istotną częścią programu konferencji były pokazy systemów informacyjnych działających w 5 bibliotekach naukowych i publicznych. Wybrano nowy zarząd Sekcji. Przewodniczący W. Pięła.

4 VII – ZG wystosował list do premiera J. K. Bieleckiego oraz list otwarty do samorządów lokalnych. W obydwu dokumentach przedstawiono trudną sytuację bibliotekarstwa polskiego i zaproponowano włączenie naszego środowiska do procesu reformowania kraju.

6 VIII – przewodniczący SBP zwrócił się w imieniu Stowarzyszenia do wicepremiera L. Balcerowicza z prośbą o całkowite zwolnienie od cła książek, czasopism naukowych i wydawnictw albumowych oraz o maksymalne obniżenie cła na maszyny poligraficzne i specjalne gatunki papieru, którego nie produkuje się w Polsce.

15-17 X – międzynarodowe sympozjum nt. „Biblioteki publiczne w służbie społeczności lokalnej”, zorganizowane w Szczecinie przez ZG SBP, Bibliotekę Narodową, ZO SBP oraz Książnicę Szczecińską. Udział wzięli przedstawiciele 16 organizacji bibliotekarskich z Austrii, Czech, Estonii, Finlandii, Holandii, Litwy, Niemiec, Rosji, Słowacji, Stanów Zjednoczonych, Węgier i Wielkiej Brytanii. Wygłoszono 14 referatów, w tym 4 polskie.

Współpraca międzynarodowa – w Kongresie IAML w Pradze (11-16 VIII) uczestniczyły M. Prokopowicz i M. Burchard, w 57. Konferencji Ogólnej i Sesji Rady IFLA w Moskwie (18-24 VIII) wzięło udział 15 przedstawicieli Polski, w tym 5 przedstawicieli SBP. Podczas konferencji doc. A. Wysocki został uhonorowany medalem i dyplomem uznania za 15-letnią pracę w IFLA, za zasługi w rozwoju profesjonalnych programów IFLA (ALP, PAC, UAP, UBCIM, UDT), jak również za osiągnięcia w promowaniu jedności środowiska bibliotekarskiego. K. Szczechura brała udział w konferencji „Nowa Europa; nowe biblioteki”, zorganizowanej przez Niemieckie Stowarzyszenie Bibliotekarzy

Bibliotek Publicznych (Kolonia, 3-12 V), S. Niškiewicz i S. Krzywicki uczestniczyli w uroczystościach „Dnia Bibliotekarza”, organizowanych przez Związek Bibliotekarzy Niemieckich (Kassel, 21-25 V), D. Konieczna reprezentowała SBP w regionalnym spotkaniu Stowarzyszenia Bibliotekarzy Węgierskich (Pecs, 23-25 VIII). Zawarto dwuletnią umowę ze Związkiem Bibliotekarzy Austriackich, goszczono (13-18 V) delegację Ogólnozwiązkowego Stowarzyszenia „Książka”. W czasie pobytu delegacji przygotowano umowę o współpracy ze stroną rosyjską.

Działalność wydawnicza: W styczniu redakcję „Bibliotekarza” objął J. Wołosz. SBP rozpoczęło wydawanie we współpracy z Komisją Historyczną Okręgu Stołecznego SBP serii „Bibliotekarze polscy we wspomnieniach współczesnych”. Jej celem jest przybliżenie środowisku bibliotekarskiemu wybitnych postaci naszego zawodu i ich dorobku zawodowego, intelektualnego i organizacyjnego. W latach 1991-1999 ukazało się 6 tytułów: *Z warsztatu bibliografa* (1991), *Z książką do ludzi* (1992), *W kręgu nauki i bibliotek* (1993), *Śladami edukacji bibliotekarskiej* (1995), *Organizatorzy i inspiratorzy* (1997), *Entuzjastki bibliotekarstwa dziecięcego* (1999). Cykl nawiązuje do wydanych wcześniej przez Ossolineum w ramach serii „Książki o książce” tomów: *Twórcy nowoczesnego bibliotekarstwa polskiego* (1974) i *Portrety bibliotekarzy polskich* (1980), opracowanych i przygotowanych do druku przez działający od 1964 r. przy Okręgu Stołecznym SBP Zespół Historyczno-Pamiętnikarski.

Ponadto przystąpiono do zebrania, zunifikowania i opublikowania danych o prawie 14 000 bibliotek na terenie całego kraju. W latach 1991-1998 ukazało się 49 tomów, z których każdy zawierał informacje o bibliotekach danego województwa. Tą inicjatywą wydawniczą kierował red. E. Jakimowicz (1944-1999), którego pomysłem była też elektroniczna baza danych „Biblioteki Rzeczypospolitej”, służąca ludziom książki, wydawcom i wszystkim zainteresowanym kulturą ojczyzną.

Zaczął się ukazywać nieregularny periodyk „Fiszka. Komunikat Zarządu Okręgu SBP w Łodzi”. Do końca 2000 roku ukazało się 43 numery.

Publikacje: *Biblioteki w Polsce : informator: Suwałki – województwo; Centralny katalog polskich czasopism muzycznych i wydawnictw ciągłych o tematyce muzycznej : zbiory polskie / oprac. Włodzimierz Pięła; Drzewiecki Marcin: Biblioteka we współczesnej szkole; Instrukcja tematowania i katalogu przedmiotowego / oprac. Jadwiga Sadowska; Paderewski Ignacy Jan: Fryderyk Chopin; Wojciechowski Jacek: Podstawy pracy z czytelnikiem; Wykaz działów katalogu rze-*

czowego dla małych bibliotek publicznych / oprac. Jadwiga Czarnecka; Zybert Elżbieta Barbara: *Biblioteki więzienne : zarys problematyki*; Zybert Elżbieta Barbara: *Międzynarodowa i narodowa działalność informacyjna w zakresie edukacji*; **Okręg Kielce**: Erber Czesław: *Exlibrisy Kielecczyny*. – Wyd 2 popr.; **Okręg Łódź**: *Drugi obieg : zbiór referatów wygłoszonych na seminarium poświęconym niezależnemu ruchowi wydawniczemu w Łodzi : Łódź, 6 czerwca 1991 r.*; Nagórska Izabela: *W siedemdziesięciolecie Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Łodzi*; **Okręg Poznań**: *Biblioteki województwa poznańskiego : przewodnik* / [red. nauk. Stanisław Badoń]; **Zespół Historyczno-Pamiętnikarski Okręgu Stołecznego**: *Z warsztatu bibliografa*.

Sprawy organizacyjne – ogólnopolska narada przewodniczących kół SBP (30-31 VIII), zorganizowana przez Komisję ds. Współpracy z Okręgami. Głównym przedmiotem obrad był „Regulamin działania koła SBP”.

31 XII – SBP zrzeszało 10 108 członków w 296 kołach.

1992

ZG SBP skierował apel do zarządów okręgów, zarządów kół oraz do bibliotekarzy w sprawie podejmowania działań popularyzujących kulturotwórczą rolę bibliotek w zaspokajaniu potrzeb informacyjno-kulturowych społeczeństwa, aby zapobiec zagrożeniom dla systemów bibliotecznych takich jak: 1) zanik inspiracyjno-koordynacyjnej roli państwa, 2) dezintegracja resortowa i lokalna, 3) kurczenie się źródeł finansowania i towarzyszące im tendencje oszczędnościowo-likwidatorskie, 4) pauperyzacja bibliotek i zawodu bibliotekarskiego.

12 II – posiedzenie zespołu ds. ustawy o bibliotekach. W porozumieniu z Biblioteką Narodową ZG przystąpił do prac organizacyjnych i merytorycznych, których celem jest sporządzenie odpowiednich ekspertyz i opinii określających zakres i strukturę przyszłej ustawy. Uczestnicy spotkania wstępnie przedyskutowali tryb prac zespołu oraz najważniejsze problemy merytoryczne do rozstrzygnięcia. Na posiedzeniu omawiano pierwsze ekspertyzy, których autorami byli: L. Biliński, J. Burakowski i B. Howorka.

5 III – na posiedzeniu Komisji ds. Opracowania Rzecowego Zbiorów ZG SBP omawiano sprawę kartoteki wzorcowej haseł przedmiotowych, przedstawiono stan prac prowadzonych w Bibliotece Uniwersytetu Warszawskiego oraz uzupełnienia do instrukcji opracowania przedmiotowego wydawnictw ciągłych.

31 III – uchwała Plenum ZG SBP w sprawie kampanii sprawozdawczo-wyborczej i zwołania Krajowego Zjazdu Delegatów SBP. Zebrani stwierdzili potrzebę nowelizacji ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym. Funkcję przewodniczącej Komisji Nagród i Odznaczeń powierzono J. Jagielskiej, na przewodniczącego Komisji Współpracy z Zagranicą powołano D. Kuźmińskiego.

13-14 V – konferencja dyrektorów wojewódzkich bibliotek publicznych, zorganizowana przez ZG SBP wspólnie z MKiS oraz Sekcją Bibliotek Publicznych ZG SBP. Konferencję poświęcono głównie działalności gospodarczej w środowisku bibliotekarskim, marketingowi w systemie książki, aktualnym przepisom prawnym oraz wymianie doświadczeń bibliotek.

10 VI – przewodniczący SBP zwrócił się do wiceministra kultury i sztuki M. Jagiełły z prośbą o udzielenie pomocy finansowej Stowarzyszeniu w podtrzymywaniu dotychczasowej współpracy z zagranicą lub o przejęcie przez resort opieki nad całokształtem współpracy środowiska z zagranicą.

24 VI – uchwała ZG SBP w sprawie zasad i trybu wyborów delegatów oraz miejsca przeprowadzenia Krajowego Zjazdu Delegatów SBP. Komisja Programowa pod przewodnictwem J. Wołosza przygotowała „Projekt programu działania SBP na lata 1993-1997”.

Prezydium ZG zaakceptowało (24 VI) wniosek Dyrektora Biura ZG o powołaniu Wydawnictwa SBP, jako części składowej Biura, w celu intensyfikacji prac wydawniczych.

17-19 XI – seminarium dla instruktorów ds. czytelnictwa chorych i niepełnosprawnych wojewódzkich bibliotek publicznych, zorganizowane przez Sekcję Czytelnictwa Chorych i Niepełnosprawnych przy udziale MKiS oraz Biblioteki Centralnej Polskiego Związku Niewidomych i Zakładu dla Niewidomych w Laskach k. Warszawy. Wygłoszono 6 referatów.

22 XI – Sekcja Bibliotek Muzycznych była współorganizatorem konferencji bibliotekarzy bibliotek akademii muzycznych.

26-27 XI – konferencja poświęcona sprawie egzemplarza obowiązkowego w Polsce – dotychczasowej praktyki oraz propozycji nowych rozwiązań w regulacjach prawnych, zorganizowana przez Bibliotekę Narodową wspólnie z MKiS oraz SBP. Wygłoszono 6 referatów.

9-11 XII – seminarium dla instruktorów działów instrukcyjno-metodycznych wojewódzkich bibliotek publicznych, zorganizowane przez SBP i WBP w Katowicach na zlecenie MKiS.

10 XII – posiedzenie Komisji ds. Opracowania Rzeczowego Zbiorów poświęcone tworzeniu kartotek wzorcowych dla języka haseł przedmiotowych.

17 XII – na posiedzeniu Zespołu ds. ustawy o Bibliotekach omawiano tzw. społeczny wariant ustawy o bibliotekach, który po dokonaniu stosownych korekt, jego autorzy B. Howorka i J. Maj przedstawili w połowie stycznia 1993 roku. Projekt ten został opublikowany w „Bibliotekarzu” (1993 nr 3) i poddany dyskusji w środowisku bibliotekarskim.

Współpraca z zagranicą – w 58. Konferencji IFLA w Delhi (28 VIII-6 IX) Polskę reprezentowali: F. Czajkowski, J. Pasztaleniec-Jarzyńska, M. Skarżyńska, B. Stefaniak i J. Wołosz (jako przedstawiciel SBP). Na I Zjeździe Stowarzyszenia Bibliotekarzy i Pracowników Informacji Naukowej Czech (18-20 IX) SBP reprezentował J. Zajac. W Kongresie IAML we Frankfurcie nad Menem (11-16 VIII) uczestniczyła M. Prokopowicz, ona też brała udział w 22 Zjeździe Bibliotekarzy Austriackich (Eisenstadt, 29 IX-3 X).

Publikacje: *Katalog rzeczowy w średnich bibliotekach publicznych* / oprac. Teresa Turowska. Wyd. 3 popr. i uzup.; **Okręg Katowice:** Kot Dariusz: *Bibliotekarski ruch stowarzyszeniowy w okręgu katowickim 1937-1987*; **Okręg Kielce:** *Aneks bibliofilski do dziejów poematu Pan Tadeusz* / wyd. i wstępem poprzedził Czesław Erber ; posłowie napisał Stanisław Żak; **Okręg Łódź:** *70 lat Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Łodzi 1919-1989 : materiały z sesji naukowej* / pod red. Jerzego Andrzejewskiego; **Okręg Radom:** Tomczyk Danuta: *Bibliografia prac Danuty Tomczyk za lata 1953-1992*; **Zespół Historyczno-Pamiętnikarski Okręgu Stołecznego:** *Z książką do ludzi*.

31 XII – SBP zrzeszało 8889 członków w 221 kołach.

1993

6 V – konferencja w MKiS z udziałem przedstawicieli SBP, poświęcona ewentualnemu połączeniu projektu ustawy o bibliotekach powstałego w resorcie z tzw. projektem środowiskowym, opracowanym z inicjatywy ZG SBP przez B. Howorkę i J. Maja. Kolejne spotkanie w tej sprawie odbyło się 25 V. Postanowiono wówczas rekomendować ministrowi kultury i sztuki projekt ustawy, który po dopracowaniu przez prawników został skierowany do publicznej dyskusji i uzgodnień międzyresortowych.

Kadencja 1989-1993 – Czteroletnia kadencja ZG SBP należała do wyjątkowych i szczególnych w dziejach Stowarzyszenia, zbiegła się bowiem z doniosłymi przemianami systemowymi, w warunkach radykalnych przekształceń ustrojowych i gospodarczych, zaś organizacja poczuwała się do obowiązku kontynuacji i ochrony dobrych tradycji oraz odrzucenia wszystkiego, co nie przetrwało próby czasu i przestało odpowiadać nowym potrzebom społecznym. SBP dostrzegło w porę korzyści płynące z automatyzacji procesów bibliotecznych i w tej kadencji zwracało szczególną uwagę na możliwości i perspektywy zastosowania najbardziej przydatnych programów i aparatury. Przemiany ustrojowe i stopniowe zastępowanie struktur rządowych przez samorządy lokalne skłoniły władze Stowarzyszenia do organizowania konferencji poświęconych roli bibliotek w systemie samorządowym, ale również do występowania w obronie bibliotek zagrożonych likwidacją lub nie zawsze uzasadnionym łączeniem ich z innymi placówkami kultury lub oświaty. Zespół ekspertów SBP przystąpił do tworzenia środowiskowego projektu nowelizacji ustawy o bibliotekach. W nowych uwarunkowaniach ekonomicznych SBP musiało liczyć na własną inicjatywę i przedsiębiorczość, gdy subwencje zostały ograniczone do realizacji zadań zleconych. Uległa zdecydowanej poprawie działalność wydawnicza SBP. Opublikowano 27 książek, zaś ich promocję cechowała duża ofensywność. Korzystną ewolucję przeszły czasopisma „Bibliotekarz” i „Poradnik Bibliotekarza”, poprawiła się szata graficzna, czcionka, oba pisma ukazują się w trwalszej, estetycznej okładce, zwiększyła się atrakcyjność publikowanych na ich łamach materiałów.

16-18 V – Krajowy Zjazd Delegatów SBP w Chorzowie zgromadził około 150 uczestników, w tym 106 delegatów wybranych na zjazdach okręgowych. Delegaci ocenili działalność organizacji w okresie ostatnich czterech lat, przyjęli program działania na lata 1993-1997, dokonali zmian w statucie, m.in.: zmniejszenie składu ZG z 25 do 15 członków, wprowadzenie dorocznego Forum SBP. Tytuły członka honorowego SBP, nadane przez Zjazd, otrzymali: S. Badoń, M. Danilewicz-Zielińska, I. Grabowska, E. Horodyska, M. Kałdowska, M. Lenartowicz, J. Lewicki, F. Łozowski, A. Muszyński i J. Wróblewski.

Wybrano ZG: S. Czajka – przewodniczący, Z. Płatkiewicz – I wiceprzewodniczący, A. Sroga – wiceprzewodniczący, J. Jagielska – sekretarz generalny, D. Kuźmiński – skarbnik, A. Kempa, M. Skomro – członkowie Prezydium, J. Ambroży, B. Bartoszewicz-Fabiańska, J. Burakowski, A. Chwastek, W. Michnal, J. Pasztaleniec-Jarzyńska, E. Stachowska-Musiał, W. Szymanowski – członkowie ZG. Prze-

wodnicząca Głównej Komisji Rewizyjnej – B. Drewniewska-Idziak, przewodniczący Głównego Sądu Koleżeńskiego – S. Badoń.

Przewodniczący Sekcji: Bibliotek Muzycznych – A. Spóz, Bibliotek Naukowych – J. Janiak (od 10 XII), Bibliotek Publicznych i Zakładowych – A. Sroga, Czytelnictwa Chorych i Niepełnosprawnych – F. Czajkowski (od 14 XI 1994 E. Drawnel); Komisji: Automatyzacji – D. Kuźmiński, Legislacyjnej – B. Howorka, Nagrody Naukowej im. A. Łysakowskiego – S. Kubów, Ochrony i Konserwacji Zbiorów – S. Kubów, Odznaczeń i Wyróżnień – J. Lewicki, Opracowania Rzeczowego Zbiorów – T. Szymorowska, Statystyki Bibliotecznej – A. Jopkiewicz, Wydawniczej, której uprawnienia przejął Komitet Redakcyjny serii „Nauka – Dydaktyka – Praktyka” – M. Drzewiecki; Zespół ds. Bibliografii Regionalnej – C. Gałczyńska (od 9 XI 1994 E. Stefańczyk).

7 VI – przewodniczący SBP przesłał ministrowi finansów, J. Osiatyńskiemu pismo popierające stanowisko Sejmowej Komisji Kultury, Polskiej Izby Książki i MKiS w sprawie zniesienia podatku VAT na książki. W piśmie podkreślono, że wprowadzenie w życie proponowanych stawek podatku spowoduje duży wzrost cen książek i ograniczy ich dostępność w społeczeństwie. W odpowiedzi Ministerstwo Finansów poinformowało 29 VI, iż wniosek Stowarzyszenia został uwzględniony w Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 29 VI 1993 roku.

9 VII – decyzją nr 17/93 Sekretarza Naukowego PAN H. Zasadowa została powołana w skład Komisji Egzaminacyjnej dla Pracowników Dokumentacji Naukowej przy PAN, jako przedstawicielka SBP.

20 VII – Prezydium ZG zatwierdziło „Stanowisko SBP w sprawie wojewódzkich bibliotek publicznych w świetle Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 VII 1993 roku”, stwierdzając, iż „wszystkie wojewódzkie biblioteki publiczne powinny być instytucjami państwowymi i nadal pozostawać ogniwem łączącym wojewódzką sieć bibliotek publicznych, gdyż przekazanie tychże bibliotek samorządom może uniemożliwić współpracę bibliotek i poprawne funkcjonowanie spójnego systemu informacyjno-bibliotecznego w Polsce”. W ślad za memoriałem nastąpiły kolejne interwencje na rzecz wyłączenia wojewódzkich bibliotek publicznych z programu pilotażowego, m.in.: korespondencja przewodniczącego SBP do wiceministra kultury i sztuki, M. Jagiełły (16 IX), memoriał w sprawie wojewódzkich bibliotek publicznych (13 XI), poparcie stanowiska SBP przez Zarząd Fundacji Pomocy Bibliotekom Polskim (27 VIII) i Polskiego Towarzystwa Bibliologicznego (20 IX), wreszcie protesty zarządów okręgów SBP, składane na ręce

parlamentarzystów i kierowane do najwyższych władz państwowych i kierownictwa resortu, spowodowały wyłączenie z programu pilotażowego wojewódzkich bibliotek publicznych na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 1993 roku. O fakcie tym powiadomił przewodniczącego SBP wiceprezes Rady Ministrów 15 XII 1993 roku.

21-23 IX – konferencja nt. „Język haseł przedmiotowych w formie kartoteki wzorcowej. Stan prac w polskich bibliotekach uniwersyteckich eksploatujących oprogramowanie VTLS”, zorganizowana przez Komisję ds. Opracowania Rzeczowego Zbiorów ZG SBP oraz Bibliotekę Jagiellońską. W konferencji uczestniczyło około 130 osób. Na konferencji dotychczasowy zarząd Sekcji zgłosił rezygnację. Nową przewodniczącą Sekcji została T. Szymorowska z Biblioteki Uniwersyteckiej w Toruniu.

26-28 X – II ogólnopolska konferencja nt. „Automatyzacja bibliotek publicznych – praktyczne aspekty”, zorganizowana przez ZG SBP oraz ZO SBP przy WBP im. Ł. Górnickiego w Białymstoku. W kosztach konferencji obok MKiS partycypował również KBN oraz dwie spółki białostockie: „Schola” i „Zieleń Miejska”. W obradach uczestniczyło około 150 osób. Wygłoszono 18 referatów i komunikatów oraz zaprezentowano kilka programów komputerowych.

8-9 XI – ogólnopolska konferencja „Działalność instrukcyjno-metodyczna – współdziałanie bibliotek publicznych ze szkolnymi”, zorganizowana przez ZG SBP oraz WBP i ZO SBP w Poznaniu. W konferencji wzięło udział 69 osób. Wygłoszono 7 referatów. Zorganizowano robocze spotkanie w Bibliotece Miasta i Gminy Kostrzyń.

26-27 XI – ogólnopolskie seminarium instruktorów ds. czytelnictwa chorych i niepełnosprawnych nt. „Biblioteka a działania arteterapeutyczne z osobami niepełnosprawnymi”, zorganizowane przez ZG SBP, WBP i ZO SBP w Katowicach. Seminarium połączono z Festiwalem Bardzo Szczególnych Sztuk, prezentującym twórczość „ludzi sprawnych inaczej”. W seminarium uczestniczyło 44 instruktorów.

10 XII – reaktywowano działalność Sekcji Bibliotek Naukowych pod przewodnictwem J. Janiaka. Akces do Sekcji zgłosiło 16 bibliotek, w inauguracyjnym zebraniu wzięły udział 22 osoby.

Współpraca międzynarodowa – w 59. Konferencji IFLA w Barcelonie (22-29 VIII) uczestniczyła J. Kołodziejska i upoważniony do reprezentowania SBP delegat firmy „Książnica” S. Kubów. Brak środków finansowych udaremnił zapewnienie dwutygodniowego pobytu w Polsce bibliotekarzom z Bangladeszu. W konferencji roboczej IAML

(Helsinki, 8-14 VIII) uczestniczyła trzyosobowa delegacja polska: W. Pięta, J. Byczkowska-Sztaba oraz B. Zakrzewska-Nikiporczyk.

Działalność wydawnicza: W październiku (od numeru 10) w „Bibliotekarzu” pojawił się stały dodatek „Z Warszawy i Regionu” w wyniku umowy zawartej pomiędzy SBP a Biblioteką Publiczną m.st. Warszawy o wspólnym wydawaniu i finansowaniu „Bibliotekarza”. Od numeru 9 przywrócono podtytuł: Miesięcznik Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich i Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy. Wydawnictwo SBP rozpoczęło wydawanie serii wydawniczej „Nauka – Dydaktyka – Praktyka” (w latach 1994-2000 ukazały się 43 tytuły). Seria powstała z inicjatywy Instytutu Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego oraz Wydawnictwa SBP; pomaga w edukacji i praktyce.

Publikacje: *Automatyzacja bibliotek publicznych : praktyczne aspekty : materiały z II Ogólnopolskiej Konferencji : Białystok 26-28 X 1993 r.* / [red. Janusz Nowicki]; *Biblioteka i informacja w systemie edukacji : praca zbiorowa* / pod red. Marcina Drzewieckiego; *Biblioteka w społeczności lokalnej : materiały z sympozjum* : [październik 1991 r., Szczecin] / pod red. Stanisława Krzywickiego i Joanny Pasztaleniec-Jarzyńskiej; *Biblioteki w Polsce – Informator: Biała Podlaska – województwo; Ciechanów – województwo; Elbląg – województwo; Ostrołęka – województwo; Piła – województwo; Siedlce – województwo; Sieradz – województwo; Materska Katarzyna: Edukacyjna funkcja biblioteki publicznej w życiu młodzieży; Sosińska-Kalata Barbara: Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiąta : podręcznik; Statut Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich; Wojciechowski Jacek: Marketing w bibliotece; Okręg Kielce: Ekslibrisy Zdzisława Maja : z kolekcji Barbary Katarzyny i Czesława Erberów; Okręg Łódź: Nagórska Izabela: Ulica Barska : ze wspomnień bibliotekarki opiekunki społecznej w Warszawie w czasie II wojny światowej; Relacja Samuela Bogumiła Lindego z „podróży książkowej” po ziemi sieradzkiej / do druku przygot. i objaśnił Jerzy K. Andrzejewski; Okręg Zielona Góra: Wykaz czasopism i wydawnictw zbiorowych prenumerowanych w 1994 r. w większych bibliotekach Zielonej Góry / [oprac. red. Maria Jarczyńska].*

31 XII – SBP zrzeszało 9213 członków w 312 kołach.

1994

Trwały intensywne prace nad ustawą o bibliotekach. 29 VI przewodniczący SBP przedłożył wiceministrowi kultury i sztuki projekt

ustawy o bibliotekach noszący numer V.5 wraz z wyjaśnieniami do tejże wersji (został opublikowany w „Bibliotekarzu” (1994, nr 7-8). W sierpniu minister kultury i sztuki powołał pięcioosobową komisję złożoną z przedstawicieli resortu i środowiska bibliotekarskiego, która w listopadzie przedstawiła MKiS zmodyfikowany „społeczno-rządowy” wariant ustawy opublikowany w „Bibliotekarzu” (1995, nr 1). Kolejna wersja projektu ustawy, sygnowana przez resort, odbiegała od wcześniejszych ustaleń, wobec czego ZG SBP wniósł do przedstawionego projektu istotne zastrzeżenia.

7 I – konferencja dyrektorów bibliotek publicznych, zorganizowana przez ZG SBP wspólnie z MKiS w Bibliotece Narodowej, poświęcona funkcjonowaniu wojewódzkich bibliotek publicznych i sieci bibliotecznej w 1994 roku. Podczas konferencji odbyła się promocja opublikowanej przez Wydawnictwo SBP książki J. Wojciechowskiego *Marketing w bibliotece*.

15 III – na posiedzeniu plenarnym ZG SBP podjęto uchwałę w sprawie wyborów samorządowych i wystąpienia do członków organizacji o zgłaszanie przedstawicieli środowiska bibliotekarskiego na kandydatów do władz samorządowych. Podjęto uchwałę w sprawie powołania zespołów redakcyjnych „Bibliotekarza” i „Poradnika Bibliotekarza” w kadencji 1993-1997. Odbyło się wręczenie nagrody naukowej SBP im. A. Łysakowskiego za lata 1991 i 1992. Laureatem nagrody za rok 1991 został J. Ożóg z Wrocławia, za rok 1992 – dr W. Tomaszewski. Wyróżnienie za rok 1991 otrzymali doc. dr J. Dąbrowski oraz doc. dr J. Siniarska-Czaplicka (pośmiertnie), wyróżnienie za rok 1992 – dr hab. M. Grabowska.

14 IV – Przewodniczący SBP skierował do ministra kultury i sztuki K. Dejmka prośbę o wsparcie autorytetem resortu inicjatywy wprowadzenia do kalendarza działalności placówek kulturalnych Dnia Bibliotekarza i Bibliotek. Podsekretarz stanu w Ministerstwie Kultury i Sztuki, Z. Podkański, w liście do przewodniczącego SBP wyraził przekonanie, „że obchody Dnia Bibliotekarza i Bibliotek sprzyjać będą dalszej integracji pracowników różnych typów bibliotek”. W liście intencyjnym do środowiska bibliotekarskiego ZG SBP zaproponował, by Dniem Bibliotekarza i Bibliotek, kojarzonym się z książką i jej udostępnianiem, był corocznie 8 maja.

26 IV – przewodniczący SBP skierował do zarządów okręgów zażalenie w sprawie uporządkowania terenowych zasobów archiwalnych Stowarzyszenia w sposób zapewniający właściwe zabezpieczenie, opracowanie i dostęp do zgromadzonych dokumentów.

5 V – pierwsze w kadencji zebranie Komisji Wyróżnień i Odznaczeń pod przewodnictwem J. Lewickiego.

10 VI – doroczne Forum SBP poprzedzające konferencję „Komputery w bibliotekach – Polska '94”. Forum przyjęło uchwały w sprawach: 1) odznaczeń organizacyjnych oraz honorowania szczególnych zasług na rzecz SBP i bibliotekarstwa, 2) ustanowienia 8 maja Dniem Bibliotekarza i Bibliotek, 3) zasobu archiwalnego ZG SBP i zasobów ZO SBP. Zebrani wysoko ocenili gotowość i dążenie środowiska bibliotekarskiego do unowocześniania profesjonalnych umiejętności i zaakceptowali „Stanowisko Dorocznego Forum Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w sprawie automatyzacji bibliotek w Polsce”.

10-12 VI – ogólnopolska konferencja „Komputery w bibliotekach – Polska '94”, zorganizowana w Chorzowie jako integralna część Dorocznego Forum SBP, w której uczestniczyło 210 osób. Wygłoszono 41 referatów i komunikatów obejmujących różne dziedziny i aspekty komputeryzacji bibliotek.

30 VI – przewodniczący SBP przedłożył wiceministrowi kultury i sztuki, Z. Podkańskiemu piątą wersję projektu ustawy o bibliotekach, przygotowaną przez ekspertów ze środowiska bibliotekarskiego.

15-16 IX – ogólnopolska konferencja nt. „Problemy bibliografii regionalnych”, zorganizowana w Puławach przez ZG SBP, Bibliotekę Narodową i WBP im. H. Łopacińskiego w Lublinie przy finansowym wsparciu Departamentu Upowszechniania Kultury MKiS. Uczestniczyło w niej 56 osób ze wszystkich ośrodków tworzących bibliografie regionalne. Wysłuchano 5 referatów i 9 komunikatów, które przyniosły wiele refleksji na temat stanu, zagrożeń i perspektyw rozwoju prac nad bibliografią regionalną. 16 IX reaktywowano Zespół ds. Bibliografii Regionalnych ZG SBP. Przewodniczącą od 9 XII została E. Stefańczyk z Biblioteki Narodowej.

18-20 IX – ogólnopolska konferencja kierowników działów instrukcyjno-metodycznych wojewódzkich bibliotek publicznych nt. „Jak pomagać bibliotekom”, zorganizowana w Cedzynie przez ZG SBP i WBP w Kielcach, przy wsparciu finansowym Departamentu Upowszechniania Kultury MKiS. Uczestniczyło 75 osób. Wygłoszono 9 referatów, których przewodnim tematem była praca i zapotrzebowanie na usługi instrukcyjno-metodyczne WBP ze strony publicznych bibliotek samorządowych. Na zakończenie konferencji jej uczestnicy przyjęli tekst uchwały w sprawie określenia zasad polityki państwa wobec bibliotek

publicznych i powierzenia nadzoru nad realizacją tej polityki wojewódzkim bibliotekom publicznym.

4-5 X – pierwsza ogólnopolska konferencja użytkowników systemu informatycznej obsługi bibliotek SOWA, zorganizowana w Sieradzu przez WBP i ZO SBP. Wysłuchano 17 referatów i komunikatów.

19-21 X – II międzynarodowe sympozjum bibliotekarzy nt. „Biblioteka ośrodkiem informacji biznesowej”, zorganizowane w Szczecinie przez Książnicę Pomorską im. S. Staszica, ZG SBP i Bibliotekę Narodową, przy finansowym wsparciu MKiS oraz szczecińskich i niemieckich sponsorów. Uczestniczyło w nim 56 przedstawicieli bibliotekarstwa światowego. Reprezentowane były organizacje bibliotekarskie z Danii, Finlandii, Litwy, Łotwy, Niemiec, Polski, Rosji, Słowacji, Stanów Zjednoczonych, Węgier i Wielkiej Brytanii. Wygłoszono 21 referatów.

14-15 XI – ogólnopolskie seminarium dla instruktorów czytelnictwa chorych i niepełnosprawnych „Dziecko niepełnosprawne w bibliotece”, zorganizowane w Sopocie przez WBP im. J. Conrada-Korzeniowskiego i ZO SBP w Gdańsku oraz ZG SBP, przy finansowym wsparciu Departamentu Upowszechniania Kultury MKiS. W seminarium uczestniczyły 52 osoby. Wygłoszono 4 referaty oraz przedstawiono 2 konspekty zajęć z dziećmi niepełnosprawnymi. Uczestnicy seminarium wzięli udział w pokazowych zajęciach z dziećmi niedowidzącymi i niewidomymi w gdańskim Ośrodku Czytelnictwa Niepełnosprawnych. 14 XI na posiedzeniu Sekcji Czytelnictwa Chorych i Niepełnosprawnych ZG SBP powołano nowy zarząd. Przewodniczącą została E. Drawnel z WBP w Gdańsku.

15-17 XI – międzynarodowa konferencja nt. „Zarządzanie bibliotekami naukowymi w procesie automatyzacji”, zorganizowana w Poznaniu przez Bibliotekę Uniwersytetu A. Mickiewicza w Poznaniu przy współudziale Sekcji Bibliotek Naukowych ZG SBP. Uczestniczyło w niej 10 bibliotekarzy z Czech, Danii, Estonii, Niemiec i Wielkiej Brytanii oraz 127 przedstawicieli bibliotek naukowych. Wygłoszono 26 referatów.

21 XI – w Poznaniu wręczono Nagrodę im. A. Wojtkowskiego. Nagrodę Główną otrzymał C. Krolek, Nagrodę Młodych – E. Skowronek.

30 XI-2 XII – międzynarodowa konferencja nt. „Tradycje narodowo-kulturowe w literaturze dla dzieci i młodzieży” zorganizowana w Jachrance k. Warszawy przez Bibliotekę Publiczną m.st. Warszawy

i ZG SBP zgromadziła 57 uczestników, wśród nich bibliotekarzy z Bułgarii, Finlandii, Litwy, Niemiec, Polski i Włoch. Wygłoszono 20 referatów.

Współpraca międzynarodowa – na 60. Kongresie IFLA w Hawanie Polskę reprezentowali A. Manikowski i J. Kołodziejska (wygłosiła referat „Pięć lat wolności w kulturze. Doświadczenia polskie”. Na konferencji europejskich stowarzyszeń bibliotekarskich w Strasburgu (19-20 V) SBP reprezentowała J. Pasztaleniec-Jarzyńska, członek ZG, odpowiedzialna za sprawy międzynarodowe naszej organizacji. J. Wołosz otrzymał, na wniosek ZG SBP, grant rządu duńskiego na pobyt studyjny w Danii (17 X-13 XI), dzięki czemu zapoznał się z organizacją i działalnością 23 duńskich bibliotek, instytucji i organizacji związanych z bibliotekarstwem. W konferencji roboczej IAML (Ottawa, 17-22 VII) brała udział J. Byczkowska-Sztaba, na doroczne zebranie Niemieckiej Grupy Narodowej IAML w Düsseldorfie pojechała E. Wojnowska, rewizytę złożył w Polsce przewodniczący Niemieckiej Grupy Narodowej IAML, dr J. Jaenecke. Przewodniczący SBP zwrócił się do L. Voogta, sekretarza generalnego IFLA z prośbą o obniżenie składki członkowskiej do wysokości, w jakiej opłaca ją Biblioteka Narodowa. 31 I 1995 L. Voogt odpowiedział na list przewodniczącego z sugestią rozważenia przez SBP możliwości członkostwa w charakterze instytucji, co byłoby związane z umorzeniem płatności i szansą odnowienia swego statusu jako członka narodowego IFLA. W piśmie IFLA z dnia 24 V 1995 r. stwierdza się, co następuje: „Uznając aktywne uczestnictwo SBP w działalności IFLA oraz nie chcąc utracić tych kontaktów, niniejszym akceptujemy zmianę statusu członka IFLA z członka narodowego na członka instytucjonalnego”.

Działalność wydawnicza: 1 VI podjęto wstępne ustalenia nt. przejęcia od Polskiej Akademii Nauk czasopisma „Zagadnienia Informatyki Naukowej”. Instytucją sprawczą jest Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej UW, wydawcą – SBP, zaś koszty wydawania periodyku dzielone po połowie między obydwie instytucje.

Publikacje: *Archiwum Biblioteki Publicznej m. st. Warszawy* : [T. 2] : *Akta nr 246-395* / oprac. Kazimiera Sokołowska-Grzeszczyk; *Bibliotekarstwo* : *praca zbiorowa* / pod red. Zbigniewa Żmigrodzkiego, przy udziale Jerzego Ratajewskiego oraz Anny Tokarskiej; *Biblioteki w Polsce – Informator: Białystok – województwo; Lublin – województwo; Łomża – województwo; Piotrków Trybunalski – województwo; Płock – województwo; Skierniewice – województwo; Słupsk – województwo; Tarnobrzeg – województwo*; Burakowski Jan: *Samorządowa*

*biblioteka publiczna : poradnik; Kartoteka wzorcowa języka KABA : Cz. 1 : Nazwy własne : praca zbiorowa / pod red. Jadwigi Woźniak; Komputery w bibliotekach – Polska '94 : I Forum SBP '94 : materiały z Ogólnopolskiej Konferencji Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich : Chorzów 10-12. 06. 1994 / [red. Janusz Nowicki]; Semeniuk-Polkowska Maria, Polkowski Lech Tadeusz: *Matematyka dla humanistów : elementy matematyki dla studentów nauk humanistycznych i społecznych*; Zybert Elżbieta Barbara: *Koncepcja organizacyjno-programowa informacji edukacyjnej w Polsce : [informacja edukacyjna]*; **Okręg Kielce**: *Aneks bibliofilski do dziejów cenzorskich listów gończych za dziełami Adama Mickiewicza i innych autorów na Kielecczyźnie w pierwszej połowie XIX wieku / wyd. i wstępem poprzedził Czesław Erber*; **Okręg Łódź**: *Piotrków Trybunalski w starych księgach / wybór i oprac. Jerzy Andrzejewski i Andrzej Kempa*; *Spis prac magisterskich i dyplomowych dotyczących bibliotek i ośrodków INTE oraz czytelnictwa w Łodzi za lata 1950-1990 / oprac. Izabela Nagórska, Danuta Nahorna*; *Z prac członków Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Łodzi 1979-1994 : katalog wystawy : 15-24 XII 1994 / oprac. Izabela Nagórska, Lucyna Sułkowska*; **Okręg Poznań**: *Tworzenie i użytkowanie komputerowych zasobów informacyjnych : seminarium problemowe : (tezy referatów)*; **Okręg Sieradz**: Klimczak Darek: *Afrodyzjaki*; Rajczak Feliks: *Ekslibrisy i epitafia*.*

Sprawy organizacyjne: 18 i 25 XI odbyły się w Warszawie, w dwóch grupach seminaria organizacyjne przewodniczących zarządów okręgów SBP. Omówiono: edukacyjno-szkoleniowy dorobek konferencji ogólnopolskich SBP w 1994 r., realizację zadań przyjętych na I Dorocznym Forum SBP w Chorzowie, dane o stanie okręgów i kół SBP, propozycje tematyczne II Forum SBP w 1995 r. Uczestnicy spotkań zapoznali się z pracą nowo otwartej czytelnicy Biblioteki Narodowej.

31 XII – SBP zrzeszało 9031 członków w 311 kołach.

1995

5-7 II – konferencja kadry kierowniczej wojewódzkich bibliotek publicznych nt. „Nowe tendencje w działalności bibliotek w ostatnich latach” z udziałem 57 osób, zorganizowana w Białowieży przez ZG SBP i WBP im. Ł. Górnickiego w Białymstoku. Wygłoszono 6 referatów, w których podkreślono nowe tendencje w działalności bibliotek

w warunkach transformacji, m.in.: organizowanie informacji biznesowej, zmiany w stylu pracy działów instrukcyjno-metodycznych.

31 III – ZG SBP przyjął uchwałę w sprawie członkostwa SBP w Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń i Instytucji Bibliotekarskich (IFLA), upoważniającą Prezydium ZG do zabiegania o umorzenie płatności zaległych składek IFLA oraz do podjęcia starań o pozyskanie stałego sponsora składek członkowskich w IFLA. Ponadto ZG postanowił zabiegać o czasową zmianę statusu członkostwa w IFLA z narodowego na instytucjonalne oraz zawiesić działalność Polskiego Komitetu Współpracy z IFLA.

27 III – prof. M. Dembowska przeznaczyła swoje honorarium, otrzymane od Biblioteki Narodowej za opracowanie *Bibliotekarstwa polskiego 1925-1951 w świetle korespondencji jego współtwórców* w kwocie 2000 zł na ufundowanie nagrody im. A. Łysakowskiego za cztery najlepsze prace magisterskie z zakresu bibliotekoznawstwa i informacji naukowej, obronione w uniwersytetach i wyższych szkołach pedagogicznych w roku akademickim 1994/95. W maju ZG ogłosił warunki konkursu („Bibliotekarz” 1995, nr 6).

23-25 V – Europejskie Forum Bibliotekarzy nt. „Biblioteki publiczne w Polsce i na świecie”, zorganizowane przez Bibliotekę Publiczną m.st. Warszawy i ZG SBP. Uczestniczyło w nim 140 bibliotekarzy, wśród nich przedstawiciele bibliotek Czech, Danii, Holandii, Stanów Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii. Wygłoszono 21 referatów i 15 komunikatów podczas trzech jednodniowych sesji poświęconych bibliotekom amerykańskim, polskim oraz bibliotekom innych krajów europejskich.

6 VI – sesja jubileuszowa z okazji setnej rocznicy urodzin A. Łysakowskiego (1895-1995), zorganizowana w Bibliotece Narodowej przez Instytut Bibliograficzny BN i Komisję Opracowania Rzeczowego Zbiorów ZG SBP. W sesji uczestniczyło około 70 osób reprezentujących biblioteki naukowe, publiczne, specjalne, instytuty bibliotekoznawstwa i informacji naukowej, współpracownicy A. Łysakowskiego z Państwowego Instytutu Książki w Łodzi oraz współpracownicy z Instytutu Bibliograficznego: M. Dembowska, I. Nagórska, K. Pieńkowska, S. Skwirowska, L. Lechowa, W. Mincer. Przybyli zaproszeni goście z Państwowej Biblioteki Narodowej z Sankt Petersburga oraz Rosyjskiej Izby Książki z Moskwy. W ramach sesji wygłoszono 5 referatów, uczniowie i współpracownicy dzielili się wspomnieniami o tym wybitnym bibliotekarzu, bibliografie i bibliologu, wieloletnim przewodniczącym ZBP.

7-9 VI – IV Ogólnokrajowa Narada Bibliografów nt. „Bibliografia – między tradycją a nowoczesnością”, zorganizowana przez Bibliotekę Narodową i Zespół ds. Bibliografii Regionalnej. Uczestniczyło w niej około 140 osób z 47 wojewódzkich bibliotek publicznych, 8 bibliotek uniwersyteckich, 3 centralnych bibliotek naukowych, bibliotek PAN, Instytutu Badań Literackich, Biblioteki Sejmowej, Biblioteki Śląskiej, Biblioteki im. E. Raczyńskiego, z uczelnianych placówek bibliotekoznawstwa i informacji naukowej. Wygłoszono 30 referatów na posiedzeniach plenarnych oraz w dwóch sekcjach: bibliografii regionalnych i bibliografii dziedzin i zagadnień.

5 VII – zebranie sprawozdawczo-wyborcze Komisji Automatyzacji ZG SBP. Przewodniczącym został D. Kuźmiński, rekomendowany przez ZG.

22 X – Doroczne Forum SBP poprzedzające konferencję „Kształcenie bibliotekarzy dla przyszłości”. Zebrani wysłuchali sprawozdań z działalności ZG i okręgów SBP oraz sprawozdania Głównej Komisji Rewizyjnej SBP. Zaakceptowano kandydaturę J. Cygańskiej na członka Głównego Sądu Koleżeńskiego na miejsce zmarłego S. Siadkowskiego. Zebrani z uznaniem przyjęli „Stanowisko Dorocznego Forum SBP '95 w sprawie wykorzystania literatury fachowej”. W „Stanowisku” stwierdzono m.in.: „biblioteki powinny wzbogacać zbiory literatury fachowej, niezbędnej dla kształcenia zarówno adeptów, jak też samokształcenia personelu. Postulat ten dotyczy przede wszystkim wojewódzkich bibliotek publicznych, prowadzących działalność instrukcyjno-metodyczną, służących pomocą placówkom filialnym oraz bibliotekom samorządowym. W tej samej mierze sugestie powyższe odnoszą się do bibliotek pedagogicznych oraz naukowych, gromadzących zbiory bibliologiczne”.

23-25 X – konferencja „Kształcenie bibliotekarzy dla przyszłości” towarzysząca II Forum Bibliotekarzy. W obradach uczestniczyło 180 bibliotekarzy. Wygłoszono 40 referatów i komunikatów na dwóch sesjach ogólnych i czterech sesjach problemowych.

8-10 XI – warsztaty szkoleniowe nt. „Zarządzanie zmianami”, zorganizowane w Warszawie przez Komisję Automatyzacji ZG SBP i Open Society Institute – Regionale Library Program, Budapest. Uczestniczyło 25 osób. Odbyło się 12 sesji tematycznych, połączonych z ćwiczeniami.

10 XI – poświęcenie sztandaru Okręgu Gdańskiego SBP przez metropolitę gdańskiego, arcybiskupa T. Gocłowskiego. Fundatorem sztan-

daru był ks. prałat H. Jankowski. Na sztandarze umieszczono emblematy narodowe i gdańskie oraz postać św. Wawrzyńca (zm. 258), według tradycji chrześcijańskiej patrona ubogich, piekarzy, kucharzy i bibliotekarzy.

15-18 XI – warsztaty komputerowe nt. „Automatyzacja katalogów bibliotecznych”, zorganizowane w Zielonej Górze przez Komisję Automatyzacji ZG SBP i MBP im. C. K. Norwida w Zielonej Górze. Uczestniczyły 32 osoby. Wygłoszono 7 referatów, przeprowadzono pokazy systemów OCLC, PROLIB i ALEPH.

22-24 XI – konferencja dyrektorów i kierowników działów instrukcyjno-metodycznych WBP, zorganizowana w Kamieniu k. Rybnika przez ZG SBP przy współpracy WBP w Katowicach. Uczestniczyło 118 osób. Wygłoszono 9 referatów.

7 XII – konferencja nt. „Automatyzacja bibliotek łódzkich dziś i jutro” zorganizowana przez ZO SBP oraz Bibliotekę Główną Akademii Medycznej w Łodzi. Sesji, podczas której wygłoszono 7 referatów i komunikatów, towarzyszyły ekspozycje i pokazy sprzętu, programów i baz na CD-ROM-ach.

7-8 XII – seminarium nt. „Model specjalistycznej biblioteki publicznej dla czytelników z niepełnosprawnościami. Oczekiwania i potrzeby”, zorganizowane w Krynicy Morskiej przez ZG SBP i WBP im. C. K. Norwida w Elblągu. Uczestniczyło 61 osób. Wygłoszono 9 referatów.

Współpraca międzynarodowa – w dorocznym Kongresie Stowarzyszenia Bibliotekarzy Francuskich (ABF) w Saint-Etienne (13-15 V) SBP reprezentowała J. Pasztaleniec-Jarzyńska.

Działalność wydawnicza: Wydawnictwo SBP przystąpiło do wydawania kolejnej serii wydawniczej „Propozycje i Materiały” (w latach 1995-2000 ukazały się 44 tytuły). Seria powstała z myślą o szybkim wprowadzeniu w obieg czytelniczy dorobku ciekawych konferencji i seminariów poświęconych bieżącym problemom bibliotekarstwa.

Publikacje: *Bibliografie regionalne : dokonania, dylematy, wnioski ; materiały z konferencji : Puławy 15-16 września 1994 r.* / red. Janusz Nowicki; *Biblioteka naukowa – automatyzacja, organizacja, zarządzanie : materiały z konferencji naukowej „Organizacja i zarządzanie bibliotekami naukowymi w procesie automatyzacji” : Poznań, 15-17 listopad 1994 r.* / [red. merytor. Artur Jazdon, Ewa Stachowska-Musiał]; *Bibliotekarstwo polskie 1925-1951 w świetle korespondencji jego współtwórców / wyboru z listów Adama Łysakow-*

skiego, Mariana Łodyńskiego, Józefa Grycza i Heleny Hleb-Koszańskiej dokonała, wstępem, przypisami i indeksem opatrzyła Maria Dembowska; *Biblioteki w Polsce – Informator: Bydgoszcz – województwo; Chełm – województwo; Katowice – województwo; Konin – województwo; Krosno – województwo; Legnica – województwo; Leszno – województwo; Nowy Sącz – województwo; Olsztyn – województwo; Przemysł – województwo; Radom – województwo; Włocławek – województwo; Zamość – województwo; Zielona Góra – województwo; Bibliotekoznawstwo i informacja naukowa : kształcenie w perspektywie nowego stulecia : praca zbiorowa / pod red. Elżbiety Barbary Zybert; Informacja biznesowa w bibliotece : materiały II Międzynarodowego Sympozjum Bibliotekarzy : Szczecin 19-21 października 1994 r. / [red. Mieczysław Szyszko]; Jak pomagać bibliotekom? : dylematy czasu przemian : materiały z konferencji : Cedzyna : 18-20 wrzesień 1994 r. / [red. Janusz Nowicki]; Sosińska-Kalata Barbara: *Podręcznik UKD dla bibliotekarzy i pracowników informacji; Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich : informator / [oprac. i red. Edward Jakimowicz]; Okręg Gdańsk: Zastępcy bibliotekarze Okręgu Gdańskiego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich 1945-1995; Okręg Leszno: Gardziej Helena J.: W obecności gwiazd; Okręg Łódź: Automatyzacja bibliotek łódzkich dziś i jutro : materiały z sesji : Łódź, 7 grudnia 1995 r.; Wdzięczność i nadgroda : na chwałę i ku przestrodze Bibliotece Narodowej w Warszawie dawniej Biblioteką Rzplitej Załuskich zwaną / [oprac. i do druku przysposobił Jerzy Andrzejewski]; Okręg Sieradz: 45-lecie Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej w Złoczewie 1950-1995; Okręg Słupsk: Świetlicka Alicja: Andrzej Turczyński. Wybór materiałów bibliograficznych; Turczyński Andrzej: Dwoistość królestwa : wiersze; Wisławska Elżbieta: Biblioteki publiczne na ziemi słupskiej; Okręg Szczecin: Krzywicki Stanisław: Biblioteki województwa szczecińskiego : informator; Zespół Historyczno-Pamiętnikarski Okręgu Stołecznego: Śladami edukacji bibliotekarskiej / [red. Hanna Zasadowa]; W kręgu nauki i bibliotek.**

Sprawy organizacyjne: 10 i 21 IV odbyły się posiedzenia przewodniczących zarządów okręgów z północnej i południowej części kraju. Dokonano charakterystyki działalności SBP w 1994 r., oceny sprawozdawczości i występujących niedomagań, przeglądu prac archiwalnych na szczeblu ZG i ZO. Uczestnicy spotkań zapoznali się z pracami Działu Konserwacji i Ochrony Zbiorów BN.

31 XII – SBP zrzeszało 9057 członków w 299 kołach.

1996

22 III – ZG przyjął uchwałę i zatwierdził regulamin „Medalu Bibliotheca Magna Perennisque” (z łac. Biblioteka Wielka – Wartość nieprzemijająca). „Medal nadaje się zbiorowościom społecznym (instytucjom, organizacjom, stowarzyszeniom, przedsiębiorstwom, firmom itp.) za wybitne dokonania lub całokształt działalności na rzecz rozwoju bibliotekarstwa polskiego i upowszechniania książki w społeczeństwie polskim oraz za zasługi dla SBP (Punkt I.2 Regulaminu). Medal zaprojektował J. Misztela. W latach 1995-2000 wyróżniono medalem 27 bibliotek.

17 IV – dyskusja „okrągłego stołu” nt. dekretu o bibliotekach i opiece nad zbiorami bibliotecznymi, zorganizowana przez CUKB przy współudziale ZG SBP.

23-25 IV – konferencja dyrektorów WBP nt. „Biblioteki publiczno-szkolne”, zorganizowana w Starych Jabłonkach przez ZG SBP przy współudziale WBP im. E. Sukertowej-Biedrawiny w Olsztynie. Uczestniczyło 70 osób. Wygłoszono 18 referatów i komunikatów.

3-5 VI – konferencja nt. „Automatyzacja bibliotek publicznych – dorobek, zamierzenia, możliwości”, zorganizowana w Supraślu przez ZG SBP przy współudziale WBP im. Ł. Górnickiego w Białymstoku. Uczestniczyło 140 osób.

23-25 IX – IX Krajowa Konferencja Bibliotekarzy Muzycznych, zorganizowana w Bibliotece Narodowej przez Sekcję Bibliotek Muzycznych. Uczestniczyło 67 osób. Wygłoszono 13 referatów.

15-16 X – konferencja nt. „Zawód bibliotekarza dziś i jutro”, zorganizowana w Łodzi przez Sekcję Bibliotek Naukowych ZG SBP oraz Bibliotekę Uniwersytetu Łódzkiego. Uczestniczyły 104 osoby. Wygłoszono 8 referatów.

19-21 X – II Międzynarodowe Sympozjum Bibliotekarzy w Szczecinie nt. „Biblioteka ośrodkiem informacji biznesowej”, zorganizowane przez Bibliotekę Narodową, Książnicę Pomorską i ZG SBP. W sympozjum wzięło udział około 60 osób, w tym 17 z Danii, Litwy, Łotwy, Niemiec, Rosji, Słowacji, Stanów Zjednoczonych, Węgier i Wielkiej Brytanii; ponadto z Finlandii nadesłano referat. Wygłoszono 17 referatów i 2 komunikaty.

3 XI – III Forum SBP poprzedzające konferencję nt. „Czytelnicтво i biblioteki na wsi – obraz współczesny i tendencje”. W toku obrad przyjęto uchwały: 1) w sprawie Krajowego Zjazdu Delegatów w 1997 r.,

2) na progu 80-lecia SBP. Uczestnicy obrad Forum i konferencji przyjęli „Memoriał w sprawie bibliotek na wsi”, szeroko udostępniony opinii publicznej oraz władzom państwowym i samorządowym.

4-5 XI – ogólnopolska konferencja nt. „Czytelnictwo i biblioteki na wsi – obraz współczesny i tendencje”, towarzysząca III Forum SBP, zorganizowana przez ZG SBP przy współpracy WBP w Poznaniu. Uczestniczyło 150 osób reprezentujących głównie biblioteki samorządowe. Wygłoszono 19 referatów na sesji ogólnej i w dwóch sekcjach.

Publikacje: Andrzejewska Jadwiga: *Bibliotekarstwo szkolne : teoria i praktyka* : T. 1: *organizacja biblioteki*, t. 2: *praca pedagogiczna biblioteki*; *Biblioteki w Polsce – Informator: Częstochowa – województwo; Kalisz – województwo; Kraków – województwo; Poznań – województwo; Compatibility and integration of order systems research seminar proceedings of the TIP/ISKO Meeting : Warsaw 13-15 September 1995; Dziedzictwo kulturowe : informacja : mniejszości etniczne : materiały z międzynarodowego seminarium „Zachowanie dziedzictwa kulturowego. Dostęp do źródeł informacji w społeczeństwach zróżnicowanych etnicznie” : Warszawa, 5-7 grudnia 1994 r. : praca zbiorowa / pod red. Andrzeja Skrzypczaka; Kształcenie bibliotekarzy dla przyszłości : materiały z Ogólnopolskiej Konferencji Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich : Jachranka k. Warszawy : 22-24 października 1995 : II Forum SBP '95 / [red. Elżbieta B. Zybert, Mieczysław Szyszko]; Maj Jerzy, Nahotko Marek, Szczęch Władysław: *Zastosowania komputera w bibliotece : poradnik*; Papuzińska Joanna: *Dziecko w świecie emocji literackich*; Radwański Aleksander: *Komputery, biblioteki, systemy : podręcznik*; *Tradycje narodowo-kulturowe w literaturze dla dzieci : materiały z sesji : Jachranka, 30 XI - 2 XII 1994 r. / [red. Gertruda Skotnicka]; Okręg Łódź: Jan Augustyniak (1893-1971) : w 25-lecie śmierci : zestaw bibliograficzny / oprac. Monika Ziomek; Kempa Andrzej: *Bibliografia dorobku piśmienniczego 1955-1995*; Pieńkowska Krystyna: *Sekcja Historyczno-Pamiętnikarska 1975-1995*; **Okręg Piotrków Trybunalski: Działalność bibliotek województwa piotrkowskiego 1995**; **Okręg Poznań: Wirtualna Organizacja Działań : badania, prace badawczo-rozwojowe, projektowanie w erze networkingu, tezy ramowe i problemy szczegółowe : 1 Seminarium Problemowe : Kędzierzyn-Koźle, 20. 09. 1996 r.**; **Okręg Sieradz: 50 lat Gminnej Biblioteki Publicznej w Bratoszowicach 1946-1996; 50-lecie Gminnej Biblioteki Publicznej w Mokrsku 1946-1996**; **Okręg Słupsk: Słupskie szkice polonistyczne; Świetlicka****

Alicja: *Anna Łajming : biobibliografia*; Świetlicka Alicja: *Zbigniew Zielonka : bio-bibliografia*; Świetlicka Alicja: *Zygmunt Flis : biobibliografia*; Okręg Tarnów: Mika Maria: *Problemy bibliotek i czytelnictwa w Tarnowskim w artykułach i drukach zwartych : zestawienie bibliograficzne za lata 1975-1996*.

Zaczął się ukazywać „Biuletyn Krajowej Sekcji Czytelnictwa Chorych i Niepełnosprawnych ZG SBP”. Redaktorem merytorycznym „Biuletynu” jest Elżbieta Barbara Zybert, opracowaniem redakcyjnym zajmuje się Janusz Nowicki. Wydano 4 numery (1/1996; 2/1998, 1, 2/1999).

Sprawy organizacyjne: 15 i 29 IV odbyły się seminaria organizacyjne przewodniczących okręgów SBP. Omówiono prace legislacyjne nad ustawą o bibliotekach, czytelnictwo literatury fachowej w świetle uchwały II Forum SBP, przedstawiono informacje o tematyce III Forum SBP w 1996 roku.

31 XII – SBP zrzeszało 8975 członków w 299 kołach.

1997

Przedstawiciele SBP (S. Czajka i J. Pasztaleniec-Jarzyńska) uczestniczyli w pracach komisji sejmowych, przygotowujących tekst ustawy o bibliotekach uchwalonej w kwietniu 1997 roku.

27 I – zebranie sprawozdawczo-wyborcze Komisji Ochrony i Konserwacji Zbiorów. Przewodnicząca – J. Jagielska.

24-26 IV – ogólnopolska konferencja nt. „Biblioteki samorządowe w Polsce”, zorganizowana w Miałkówku k. Płocka przez ZG SBP przy współpracy WBP w Płocku. Wygłoszono 10 referatów. Uczestniczyło 120 osób.

23 V – narada nt. „Współpraca czasopism bibliotekarskich”, zorganizowana z okazji 70 rocznicy „Przeglądu Bibliotecznego” przez Bibliotekę PAN i ZG SBP. Uczestniczyło 50 osób. Wygłoszono 15 referatów i komunikatów.

28 V – posiedzenie ZG poświęcone końcowej fazie przygotowań do Krajowego Zjazdu Delegatów.

30-31 V – polsko-niemieckie seminarium bibliotekarzy muzycznych nt. „Współczesna biblioteka muzyczna – jej zbiory i problemy”, zorganizowane w Poznaniu przez Sekcję Bibliotek Muzycznych ZG SBP (Polską Grupę Narodową AIBM) przy współpracy Biblioteki Na-

rodowej, Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu oraz Niemieckiej Grupy Narodowej AIBM. Wygłoszono 15 referatów.

13-14 VI – konferencja nt. „Społeczno-kulturalna i zawodowa kreatywność bibliotekarzy”, zorganizowana w Miedzeszynie k. Warszawy z okazji 80-lecia SBP, towarzysząca Krajowemu Zjazdowi Delegatów. Uczestniczyło 140 osób. Wygłoszono 18 referatów.

Kadencja 1993-1997. W omawianej kadencji ZG SBP realizował zamierzenia sformułowane w „Programie działania SBP na lata 1993-1997”, uchwalone na Krajowym Zjeździe Delegatów w Chorzowie 18 V 1993 roku. Program ten zobowiązywał władze Stowarzyszenia do działań zmierzających w kierunku rozwoju i modernizacji bibliotekarstwa polskiego, ze szczególnym uwzględnieniem nowych technik komputerowych i informacyjnych, poprzez merytoryczną współpracę bibliotekarzy różnych sieci, integrację środowiska i działalność informacyjno-szkoleniową. Ważnym kierunkiem tych działań była organizacja licznych konferencji i seminariów (łącznie w czasie kadencji zorganizowano 26 konferencji, narad i seminariów, podczas których wygłoszono 376 referatów, w większości opublikowanych w materiałach konferencyjnych) oraz dynamiczna działalność wydawnicza (73 publikacje książkowe o łącznym nakładzie około 75 000 egz.). Ważnym kierunkiem pracy stowarzyszeniowej było opracowanie projektów przepisów prawnych, w tym kilku wersji projektów ustawy o bibliotekach, a także zasad postępowania, ekspertyz, opinii i stanowisk w ważnych dla bibliotekarstwa sprawach. Wprowadzono instytucję Dorocznego Forum SBP, któremu zawsze towarzyszyła ogólnopolska konferencja bibliotekarzy. Współpraca z zagranicznymi organizacjami bibliotekarzy przejawiała się w udziale polskich przedstawicieli w konferencjach międzynarodowych oraz kongresach i sesjach IFLA. Na terenie kraju odbyło się również kilka międzynarodowych konferencji z udziałem przedstawicieli zagranicznych bibliotek i organizacji bibliotekarzy. W IFLA zastąpiono dotychczasową formułę członkostwa narodowego SBP na instytucjonalne, co łączyło się z sześciokrotnym zmniejszeniem rocznej składki. ZG podjął decyzję o ustanowieniu medalu „Bibliotheca Magna-Perennisque”. Pod koniec kadencji SBP zrzeszało 9034 członków.

14-15 VI – Krajowy Zjazd Delegatów SBP w Miedzeszynie z udziałem 104 delegatów i 4 członków honorowych. Przewodniczył B. Howorka. Zjazd podsumował czteroletnią kadencję władz SBP, dokonał zmian w statucie, zatwierdził „Program działania na lata 1997-2001”. Godność członka honorowego SBP uchwalał Krajowy Zjazd Delegatów SBP otrzymali: J. Andrzejewska, J. Czarnecka, M. Czarnowska, Z. Nowak, D. Tomczyk i J. Zając.

Wybrano ZG: S. Czajka – przewodniczący, J. Ambroży – wiceprzewodniczący, S. Krzywicki – wiceprzewodniczący, J. Jagielska – sekretarz generalny, A. Jopkiewicz – skarbnik, J. Pasztaleniec-Jarzyńska, A. Kempa – członkowie Prezydium ZG, B. Bartoszewicz-Fabiańska, S. Błaszczuk, M. Joško, E. Krysiak, A. Lipiec, W. Sebastyański, K. Skowrońska, E. Stachowska-Musiał. Przewodnicząca Głównej Komisji Rewizyjnej – M. Bochan. Przewodnicząca Głównego Sądu Koleżeńskiego – J. Cygańska.

Sekcje ZG: Czytelnictwa Chorych i Niepełnosprawnych – przewodnicząca E. B. Zybert, Bibliotek Muzycznych – A. Spóz, Bibliotek Naukowych – M. Kłossowska, Bibliotek Publicznych – A. Tyws, Komisje: Automatyzacji – E. Krysiak, ds. Opracowania Rzeczowego Zbiorów – T. Szymorowska, od 16 VI 1997 – P. Bierczyński, Ochrony i Konserwacji Zbiorów – J. Jagielska, od 24 XI 1997 B. Drewniewska-Idziak, Odznaczeń i Wyróżnień – J. Lewicki, Zespół ds. Bibliografii Regionalnej – E. Stefańczyk.

27 VI – posiedzenie ZG, podczas którego ukonstytuował się Zarząd Główny i nastąpił podział zadań pomiędzy jego członków. Po przerwie uczestnicy spotkania spotkali się z członkami ZG poprzedniej kadencji, którzy nie weszli do nowego składu ZG. Przewodniczący SBP podziękował im za wkład w działalność Stowarzyszenia i wyraził nadzieję na ich dalszą aktywną pracę w różnych gremiach SBP.

10-12 IX – w Arłamowie k. Przemyśla odbyła się ogólnopolska konferencja kadry kierowniczej nt. „Biblioteki publiczne w okresie transformacji”, zorganizowana przez ZG SBP i WBP w Przemyślu. Na konferencji, w której uczestniczyło 56 osób, wygłoszono 11 referatów. Poruszono podczas konferencji m.in.: problemy dotyczące wpływu przemian politycznych i ekonomicznych lat dziewięćdziesiątych na sytuację i działalność bibliotek publicznych, zagadnienia związane z rozwojem komputeryzacji i zwiększonym zapotrzebowaniem dostępu do zautomatyzowanych form usług bibliotecznych.

X – uroczystość wręczenia Nagrody im. Andrzeja Wojtkowskiego. Laureatem Nagrody Głównej został J. Sójka, Nagrody Młodych – A. Wegnerska.

13-14 X – posiedzenie plenarne ZG poświęcone działalności ZG w okresie pozjazdowym i sposobom realizacji wniosków zgłoszonych do Komisji Zjazdowej. Przyjęto informacje: 1) o finansowym rozliczeniu Zjazdu i towarzyszącej mu konferencji, 2) o pracach wydawniczych SBP, 3) o funkcjonowaniu bazy danych „Biblioteki w Polsce”, 4) o try-

bie rejestracji SBP i zakresie zmian statutowych. Przyjęto regulamin działania Prezydium ZG. Przewodniczący SBP uściślił zadania członków ZG.

23 X – postanowieniem VII Wydziału Cywilnego i Rejestrowego Sądu w Warszawie został zatwierdzony statut SBP uchwalony na Krajowym Zjeździe Delegatów SBP w Miedzeszynie k. Warszawy w dniu 15 czerwca 1997 roku.

28 XI – posiedzenie Prezydium ZG. Wręczenie Nagrody Naukowej im. A. Łysakowskiego za lata 1994-1995. Laureatami nagród za rok 1994 zostali: J. Ratajewski z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach i K. Bednarska-Ruszajowa z Uniwersytetu, za rok 1995: B. Karkowski z Uniwersytetu Łódzkiego oraz B. Górską i W. Tyszkowski z Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu.

Współpraca międzynarodowa – w 63 Konferencji Generalnej IFLA (Kopenhaga, 31 VIII-5 IX) uczestniczyła sześćosobowa grupa bibliotekarzy polskich. SBP reprezentował S. Czajka. S. Błaszczyk brała udział w seminarium „Biblioteki krajów nadbałtyckich” (Helsinki, 17-19 XI).

Działalność wydawnicza: Wydawnictwo SBP rozpoczęło przy współpracy z Centrum Formatów i Kartotek Hasel Wzorcowych Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego wydawanie serii wydawniczej „FO-KA” (Formaty-Kartoteki) (w latach 1997-1998 ukazało się 5 tytułów w ramach serii „Propozycje i Materiały”, w latach 1998-2000 w odrębnej serii „FO-KA” wydano 8 tytułów).

Publikacje: Artowicz Elżbieta: *Reprezentacja wiedzy w systemie informacyjno-wyszukiwawczym : zagadnienia relewancji; Biblioteki w Polsce – Informator: Bielsko-Biała – województwo; Gorzów Wielkopolski – województwo; Jelenia Góra – województwo; Koszalin – województwo; Łódź – województwo; Opole – województwo; Rzeszów – województwo; Szczecin – województwo; Tarnów – województwo; Toruń – województwo; Wałbrzych – województwo; Warszawa – województwo; Wrocław – województwo; Buchwald-Pelcowa Paulina: *Cenzura w dawnej Polsce : między prasą drukarską a stosem; Burchard Maria: Format USMARC rekordu bibliograficznego dla druku muzycznego; Format USMARC rekordu bibliograficznego dla książki / oprac. Maria Lenartowicz, Anna Paluszkiewicz; Głowacka Teresa: Kartoteka wzorcowa języka KABA: stosowanie w katalogu przedmiotowym; Howorka Bolesław: Prawo autorskie w działalności bibliotecznej; Katalogowanie książek i wydawnictw ciągłych w formacie USMARC : poradnik / oprac. Jadwiga Kosek [i in.] ; pod red. Marii**

Lenartowicz i Anny Paluszkiewicz; *Kreatywność bibliotekarzy : materiały z ogólnopolskiej konferencji pt. Społeczno-kulturalna i zawodowa kreatywność bibliotekarzy : Miedzeszyn 13-14. 06. 1997 r.* / [red. Janusz Nowicki]; *Książka w działalności terapeutycznej : praca zbiorowa* / pod red. Elżbiety Barbary Zybert; *Organizatorzy i inspiratorzy* / red. Danuta Ostaszewska, Wiesława Żukowska; Paluszkiewicz Anna: *Struktura danych bibliograficznych w zintegrowanych systemach bibliotecznych*; *Próby zastosowania marketingu w bibliotekach : praca zbiorowa* / pod red. Radosława Cybulskiego; Puchalski Jacek: *Polonika z obszaru niemieckojęzycznego – poza granicami Rzeczypospolitej – w XVI wieku*; *Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich w piśmiennictwie i archiwaliach : materiały do bibliografii* / oprac. Władysław Henzel, Izabela Kowalska; *Zawód bibliotekarza dziś i jutro : materiały z konferencji : Łódź 15-16. 10. 1996 r.* / [red. Ewa Stachowska-Musiał]; **Okręg Łódź**: *Bibliografia dorobku piśmienniczego Izabeli Nagórskiej (1948-1997)* / [oprac. Piotr Bierzwiński]; *Bibliografia publikacji pracowników dzielnicowych i rejonowych bibliotek publicznych Łodzi 1946-1997* / oprac. Izabela Nagórska; *O książce i czytaniu w „Kronice Miasta Łowicza”* / przysposobili do druku i oprac. Jerzy Andrzejewski i Barbara Czajka; *Poczet członków Stowarzyszenia : według stanu na 28 lutego 1997* / [oprac. Jerzy Andrzejewski i Lucyna Sułkowska].

Sprawy organizacyjne: 11 i 18 IV odbyły się seminaria organizacyjne przewodniczących zarządów okręgów. Omówiono działalność szkoleniowo-dydaktyczną w 1996 r., poinformowano o przygotowaniach do Krajowego Zjazdu Delegatów w czerwcu 1997 r. oraz ogólnopolskiej konferencji z okazji 80-lecia SBP. Uczestnicy seminariów zapoznali się z funkcjonowaniem pracowni komputerowej Biura ZG SBP i wzięli udział w pokazie elektronicznej bazy danych „Biblioteki w Polsce”.

31 XII – SBP zrzeszało 9158 członków w 298 kołach.

1998

Wydawnictwo SBP, chcąc wspomóc nowo powstające biblioteki powiatowe, przygotowało zestaw 17 książek, nazwany żartobliwie „Wyprawką dla bibliotek powiatowych”, który może stanowić niezbędną bibliotekę podręczną. Oferta w cenie specjalnej, tylko dla bibliotek powiatowych, spotkała się z życzliwym przyjęciem władz samorządowych i kierownictwa bibliotek.

Na konkurs polszczyzny pięknej, bogatej i skutecznej o Gęsie Pióro Mikołaja Reja, zorganizowany przez Radę Języka Polskiego przy Prezydium PAN, pod patronatem Ministerstwa Kultury i Sztuki oraz Ministerstwa Edukacji Narodowej, szeroko rozpropagowany przez ZG i zarządy okręgów SBP, wpłynęło około 700 prac z 38 województw. Zwycięzcy i wyróżnieni, oprócz nagród pieniężnych, otrzymali 17 XII w Bibliotece Narodowej dyplomy przynależności do Bractwa Polszczyzny z prawem posługiwania się skrótem CLP (Confraternia Linguae Poloniae) za nazwiskiem – na kartach wizytowych.

29 I – ogólnopolskie seminarium promocyjne kompletu 49 wojewódzkich informatorów o bibliotekach w Polsce, opublikowanych w latach 1993-1997 w ramach serii wydawniczej „Biblioteki w Polsce – Informator” (224 ark. wyd., łączny nakład 28 000 egz.), których wydawcą było SBP. W promocji uczestniczyło ponad 60 osób.

20 II – posiedzenie Prezydium ZG, podczas którego przewodniczący SBP złożył serdeczne podziękowanie autorom „Bibliografii SBP”: W. Henzłowi i nieobecnej na spotkaniu I. Kowalskiej za terminowe i rzetelne wykonanie tego przedsięwzięcia wieńczącego jubileusz 80-lecia Stowarzyszenia.

20-22 IV – ogólnopolskie seminarium dla instruktorów ds. czytelnictwa chorych i niepełnosprawnych nt. „Biblioterapia dzieci niepełnosprawnych”, zorganizowane przez Krajową Sekcję Czytelnictwa Chorych i Niepełnosprawnych ZG SBP przy współudziale WBP im. J. Conrada-Korzeniowskiego w Gdańsku. Uczestniczyło około 50 osób. Wygłoszono 5 referatów, przeprowadzono pokaz zajęć terapeutycznych: w przedszkolach dla dzieci z porażeniem mózgowym i z upośledzeniem umysłowym oraz w Ośrodku Wczesnej Interwencji, przeprowadzono warsztaty terapeutyczne w Fundacji „Sprawni inaczej”.

15-17 VI – z udziałem 55 osób odbyła się w Radomiu ogólnopolska konferencja dyrektorów WBP nt. „Zmiany w prawie bibliotecznym”, zorganizowana przez MKiS i ZG SBP przy współudziale WBP im. J. A. i A.S. Załuskich w Radomiu. Uczestniczyło ponad 50 osób. Wygłoszono 9 referatów, w których przeanalizowano prawne podstawy działalności bibliotek publicznych w wybranych krajach Europy Zachodniej, sprawę polityki kulturalnej Unii Europejskiej, rolę bibliotek i informacji w działalności Unii oraz przyszłość europejskiego prawodawstwa bibliotecznego. W trakcie obrad sformułowano „Stanowisko dyrektorów wojewódzkich bibliotek publicznych w sprawie reorganizacji sieci w związku z reformą administracyjną”.

25 VI – posiedzenie ZG, podczas którego wręczono M. Jośko nowy medal SBP „W dowód uznania”. Medal zaprojektował Z. Jarocki. W latach 1998-2000 nadano 301 medali.

15-17 X – ogólnopolska konferencja „Ochrona i konserwacja zbiorów bibliotecznych”, stanowiąca integralną część IV Forum SBP. Uczestniczyło w niej 140 osób, wśród nich oprócz bibliotekarzy naukowcy, reprezentujący różne dziedziny wiedzy. Przeanalizowano najnowsze tendencje i metody ochrony i konserwacji zbiorów na świecie. Omówiono działalność i zalecenia IFLA, dotyczące opieki i obchodzenia się z materiałami bibliotecznymi. Oceniono aktualny stan w dziedzinie ochrony i konserwacji zbiorów w Polsce oraz kierunki i perspektywy rozwoju działalności bibliotek w tym zakresie.

17 X – IV Forum SBP, podczas którego omówiono realizację uchwał zjazdowych oraz programu SBP w bieżącej kadencji, omówiono projekty uchwał wynikających z dyskusji i ustaleń konferencji „Ochrona i konserwacja zbiorów bibliotecznych”, podjęto uchwałę w sprawie dostosowywania struktury SBP do nowego podziału administracyjnego kraju. Odbyła się również promocja II wydania podręcznika „Bibliotekarstwo” pod redakcją Zbigniewa Żmigrodzkiego.

18 X – posiedzenie ZG poświęcone ocenie IV Forum SBP. Powołano zespół roboczy ds. dostosowania struktury organizacyjnej SBP do nowego podziału administracyjnego kraju. Przewodniczącym został J. Ambroży.

12 XI – pierwsze posiedzenie 15-osobowej Krajowej Rady Bibliotecznej, w której SBP reprezentuje J. Jagielska.

16 XI – doroczną nagrodę im. A. Wojtkowskiego za rok 1998 wręczono w sali czerwonej Pałacu Działyńskich w Poznaniu. Nagrodę Główną otrzymała Z. Płatkiewicz, Nagrodę Młodych – D. Górczak.

16-18 XI – w Bibliotece Narodowej odbyły się warsztaty nt. języka haseł przedmiotowych i opisu przedmiotowego, zorganizowane przez Komisję Opracowania Rzeczowego Zbiorów ZG SBP. W warsztatach uczestniczyło 37 bibliotekarzy z 22 wojewódzkich bibliotek publicznych, którzy wysłuchali 11 referatów i komunikatów.

26 XI – zebranie sprawozdawczo-wyborcze Sekcji Bibliotek Naukowych ZG SBP. Nową przewodniczącą Sekcji została M. Kłossowska, dyrektor Głównej Biblioteki Pracy i Zabezpieczenia Społecznego.

2-4 XII – ogólnopolska konferencja nt. „Automatyzacja serwisów bibliograficznych, bibliografie regionalne, bibliografia narodowa – stan prac i zamierzenia”, zorganizowana przez Zespół ds. Bibliografii Regio-

nalnej ZG SBP i Bibliotekę Narodową. Uczestniczyło 96 osób. Wy-
słuchano 14 referatów i komunikatów.

Współpraca międzynarodowa – SBP gościło (28 IV) 16-osobową grupę bibliotekarzy ze Stanów Zjednoczonych, zrzeszonych w Amerykańskim Stowarzyszeniu Bibliotekarzy (ALA). S. Błaszczyk reprezentowała SBP na seminarium stowarzyszeń bibliotekarskich krajów nadbałtyckich (Visby, 23-25 IV), W. Pięła brał udział w Kongresie IAML w San Sebastian w Hiszpanii (21-26 VI). W 64. Generalnej Konferencji IFLA (Amsterdam, 16-21 VIII) uczestniczyła trzyosobowa reprezentacja SBP: S. Czajka, E. Krysiak, J. Pasztaleniec-Jarzyńska.

Działalność wydawnicza: W marcu zrezygnowała z funkcji redaktora „Poradnika Bibliotekarza” W. Wasilewska; od kwietnia do czerwca pełniła obowiązki redaktora M. Grochocka, w lipcu ZG powierzył funkcję redaktora „Poradnika Bibliotekarza” J. Chruścińskiej.

Publikacje: *Bibliotekarstwo* / pod red. Zbigniewa Żmigrodzkiego. Wyd. 2 uzupełn. i rozsz.; *Biblioteki publiczne w okresie transformacji : ogólnopolska konferencja kadry kierowniczej : Arłamów-Przemysł, dn. 10-12 września 1997 r.* / [red. Mieczysław Szyszko]; Dobrowolski Zdzisław: *Internet i biblioteka; Działania profilaktyczne w bibliotece : wskazówki metodyczne* / [red. Ewa Stachowska-Musiał]; *Materiały na Międzynarodową Konferencję nt. Współpraca bibliotek naukowych w zakresie automatyzacji : Kraków 16-19. 11. 1998; Materiały z konferencji nt. Język haseł przedmiotowych KABA – stan obecny i perspektywy rozwoju : Sopot 9-11. 09. 1997* / [red. Maria Burchard, Maria Lenartowicz]; *Ochrona i konserwacja zbiorów bibliotecznych : materiały z ogólnopolskiej konferencji : Warszawa 15-17 października 1998 r. : IV Forum SBP '98* / [red. merytor. Barbara Drewniewska-Idziak, Ewa Stachowska-Musiał]; Prokopowicz Maria, Spóz Andrzej, Pięła Włodzimierz: *Biblioteki i zbiory muzyczne w Polsce : przewodnik; Statut Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich; Szmidt Jadwiga: Biblioteki polskie we współczesnym Londynie; Zarządzanie biblioteką : najnowsze kierunki w bibliotekarstwie brytyjskim : wybór tekstów* / red. Ivor Kemp, Teresa Wildhardt; **Okręg Łódź:** Karkowski Bogumił, Andrzejewski Jerzy: *O Joachimie Lelewelu łódzki dwugłos.*

Sprawy organizacyjne: 26 II i 6 III oraz 16 i 18 XII odbyły się seminaria organizacyjne przewodniczących zarządów okręgów SBP, podczas których przewodniczący SBP apelował o kontynuowanie dyskusji w kołach i okręgach nad kształtem Stowarzyszenia po reformie administracyjnej kraju. 16 XII przewodniczący wręczył nowe odznaki

SBP (złotą i srebrną) członkom honorowym SBP: J. Lewickiemu i F. Łozowskiemu. W latach 1998-2000 nadano 194 odznaki.

31 XII – SBP zrzeszało 9214 członków, w 306 kołach.

1999

SBP rozpoczęło monitoring zmian w sieci bibliotek publicznych poprzez badanie dynamiki rozwoju bibliotek powiatowych oraz sytuacji finansowej i kadrowej bibliotek samorządowych. Dwa sondaże przeprowadzono w roku 1999 (luty, lipiec), trzeci (w połowie lutego 2000 r.) ograniczono do określenia dynamiki rozwoju bibliotek.

26 III – ZG podjął uchwałę w sprawie zmian w strukturze organizacyjnej Stowarzyszenia, powołując na mocy statutu SBP (§ 18 p.1) Wojewódzkie Komisje Przewodniczących Zarządów Okręgów SBP.

13 IV – Posiedzenie Komisji Rzeczowego Opracowania Zbiorów nt. „Formułowanie charakterystyk wyszukiwawczych dla literatury dla dorosłych”. Uczestniczyło 45 osób.

22-23 IV – podczas I Ogólnopolskiej Konferencji Bibliotek Wyższych Szkół Niepaństwowych, w której SBP reprezentowali S. Czajka i J. Wołosz, uczestnicy konferencji postanowili wystąpić do ZG SBP z propozycją powołania w ramach SBP Sekcji Bibliotek Szkół Niepaństwowych.

V – Prezydium ZG SBP skierowało list otwarty „Do wszystkich, którym nie jest obojętny los bibliotek”.

11 V – spotkanie Zespołu ds. Bibliografii Regionalnej ZG SBP, w którym uczestniczyło 28 osób reprezentujących wojewódzkie, powiatowe i miejskie biblioteki publiczne oraz Bibliotekę Narodową. Uczestnicy spotkania wymienili informacje nt. sytuacji w swoich macierzystych placówkach po reformie administracyjnej kraju oraz przedyskutowali główne zagadnienia bibliografii regionalnej i sprawy opracowania przedmiotowego różnych typów dokumentów wchodzących do bibliografii regionalnej.

17-18 V – ogólnopolska konferencja nt. „Wojewódzka biblioteka publiczna w zreformowanym systemie administracyjnym – zarządzanie, funkcje, standardy”, zorganizowana przez ZG SBP i WBP w Rzeszowie. Uczestniczyło 40 osób. Wygłoszono 15 referatów.

7 VI – wspólne posiedzenie Prezydium ZG SBP i Krajowej Rady Bibliotecznej, mające na celu wstępne rozważenie możliwości współ-

pracy i zasad współdziałania SBP i KRB w nowych warunkach prawno-organizacyjnych funkcjonowania bibliotek (zwłaszcza publicznych) w Polsce.

7-9 VI – ogólnopolskie seminarium nt. „Rewalidacyjna i terapeutyczna funkcja książki i biblioteki w zakładach opieki zdrowotnej i społecznej”, zorganizowane w Ustroniu przez Sekcję Czytelnictwa Chorych i Niepełnosprawnych ZG SBP oraz WBP w Katowicach. Uczestniczyło 56 osób. Wygłoszono 9 referatów i komunikatów, omówiono dwa programy specjalizacji z zakresu biblioterapii.

22 VI – posiedzenie Komisji Rzeczonego Opracowania Zbiorów nt. „Język haseł przedmiotowych KABA, a opracowanie literatury pięknej dla dorosłych”. Uczestniczyło 51 osób.

10 VIII – w archidiecezji katowickiej rozpoczęło pracę duszpasterstwo bibliotekarzy. Z inicjatywą jego utworzenia wystąpił ZO w Katowicach. Dekretem arcybiskupa D. Zimonia, metropolity katowickiego, opiekunem duszpasterstwa został ks. dr H. Olszar.

20-22 IX – konferencja nt. „Biblioteka powiatowa '99 – pierwsze doświadczenia i wnioski” zorganizowana w Jedlni Letnisko k. Radomia przez ZG SBP i MBP w Radomiu. Uczestniczyło w niej ponad 80 bibliotekarzy z bibliotek wojewódzkich, powiatowych, miejsko-gminnych i gminnych oraz przedstawiciele MKiS, Krajowej Rady Bibliotecznej i Biblioteki Narodowej. Wygłoszono 16 referatów i komunikatów.

30 IX-1 X – warsztaty szkoleniowe nt. „Informacja elektroniczna a prawo autorskie”, zorganizowane w Bibliotece Narodowej przez SBP w ramach projektu Central European Copyright User Platform (CECUP), do którego SBP zgłosiło akces w 1997 roku. Uczestniczyły 33 osoby; wygłoszono 6 referatów.

28 X – w Poznaniu wręczono doroczną nagrodę im. A. Wojtkowskiego. Laureatem nagrody głównej został B. Howorka, zaś nagrody młodych – U. Szczęsna.

24 XI – sesja jubileuszowa z okazji 80-lecia „Bibliotekarza” i 50-lecia „Poradnika Bibliotekarza”, zorganizowana przez ZG SBP w Bibliotece Publicznej m.st. Warszawy. Wygłoszono 4 referaty, obydwa czasopisma zaprezentowali ich redaktorzy.

26 XI – spotkanie robocze Zespołu ds. Bibliografii Regionalnej ZG SBP, w którym uczestniczyło 25 osób. Akces do Zespołu zgłosiła Koszalińska Biblioteka Publiczna. Głównym tematem obrad było opracowanie przedmiotowe dokumentów na potrzeby bibliografii regionalnej.

7-9 XII – ogólnopolska konferencja nt. „Potrzeby bibliotek naukowych i publicznych w zakresie opracowania rzeczowego”, zorganizowana w Bibliotece Narodowej przez Komisję ds. Opracowania Rzeczowego Zbiorów ZG SBP oraz Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych UW. W konferencji uczestniczyło 185 osób; wygłoszono 20 referatów i komunikatów. Uczestnicy konferencji zaproponowali utworzenie Klubu Użytkowników UKD oraz zaapelowali o upowszechnienie informacji o narodowym katalogu centralnym.

Współpraca międzynarodowa: M. Janowska, przedstawicielka SBP w Grupie Sterującej Projektem CECUP, uczestniczyła w obradach tej Grupy w Bratysławie (19-20 III) i Budapeszcie (28-30 X). S. Błaszczuk brała udział w seminarium stowarzyszeń bibliotekarskich krajów nadbałtyckich (Visby, 23-25 V), J. Jagielska i J. Sadowska uczestniczyły w międzynarodowej konferencji nt. „Biblioteki i komputerowe sieci biblioteczne w Europie w 1999 roku” (Helsinki, 10-13 X).

Działalność wydawnicza: 7 VII podczas spotkania redaktorów „Bibliotekarza” i „Poradnika Bibliotekarza” z kierownictwem SBP za główną przyczynę spadku nakładów obu czasopism uznano złą sytuację finansową bibliotek, wymuszającą ograniczenia prenumeraty. Zaproponowano m.in.: intensyfikację promocji czasopism w środowisku bibliotekarskim i edukacyjnym, przygotowanie sponsorowanego artykułu nt. prasy bibliotekarskiej do wielkonakładowej prasy centralnej.

Publikacje: Bartoszewicz-Fabiańska Bożena [i in.]: *Adaptacja formatu MARC BN dla potrzeb bibliografii regionalnej*; Błaszczuk Sylwia: *Trwałość papieru w książkach polskich : (lata 1920-39)*; Czerwińska Małgorzata: *Pismo i książka w systemie L. Braille'a w Polsce : historia i funkcje rewalidacyjne*; *Entuzjastki bibliotekarstwa dziecięcego* / red. Barbara Białkowska, przy współudz. Władysławy Wasilewskiej ; *Ewidencja materiałów bibliotecznych : prawne regulacje* / [red. Lucjan Biliński]; Franke Jerzy: *Polska prasa kobieca w latach 1820-1918 : w kręgu ofiary i poświęcenia*; *Funkcje ponadlokalne bibliotek publicznych : poziom powiatowy : materiały z ogólnopolskiej konferencji nt. „Biblioteka powiatowa '99 – pierwsze doświadczenia i wnioski”* : Radom/Jedlnia Letnisko, 20-22 września 1999 / [red. Jan Wołosz]; *Funkcje ponadlokalne bibliotek publicznych – poziom wojewódzki : materiały z ogólnopolskiej konferencji nt. „Wojewódzka biblioteka publiczna w zreformowanym systemie administracyjnym – zarządzanie, funkcje, standardy”* : Rzeszów 15-18 maja 1999 / [red. Jan Wołosz]; Gliński Wiesław: *Model sieci informacyjnych; Hasła osobowe, korporatywne i tytułowe : zasady sporządzania re-*

kordów kartoteki haseł wzorcowych / oprac. Maria Gajowniczek-Woźniak [i in.] ; pod red. Anny Paluszkiewicz i Marii Lenartowicz; Kisilowska Małgorzata: *Skamandryci w fotografii i fonografii : problemy opracowania i wykorzystywania zbiorów audiowizualnych : poradnik dla bibliotekarzy i polonistów*; Maj Jerzy: *Elementarz MAK-a dla bibliotekarzy*; *Narodowe i regionalne serwisy bibliograficzne : materiały z ogólnopolskiej konferencji nt. Automatyzacja serwisów bibliograficznych, bibliografie regionalne, bibliografia narodowa – stan prac i zamierzenia : Warszawa 2-4 grudnia 1998 r.* / [red. Jan Wołosz]; Paluszkiewicz Anna: *Format USMARC rekordu kartoteki haseł wzorcowych : zastosowanie w Centralnej Kartotece Haseł Wzorcowych*; *Research libraries – cooperation in automation : November 16-19, 1998, Cracow* / ed. by Jadwiga Woźniak and Robert C. Miller; Sosińska-Kalata Barbara: *Modele organizacji wiedzy w systemach wyszukiwania informacji o dokumentach*; *Stres, bezrobocie, rozwód : poradnik bibliograficzny : praca zbiorowa* / pod red. Elżbiety Barbary Zybert; Śliwińska Elwira: *Internet : skrypt dla studentów kierunków humanistycznych*; **Okręg Łódź: 80-lecie Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Łodzi : materiały do bibliografii 1990-1999** / oprac. Izabela Nagórska, Danuta Nahorna-Golczyk; Pieńkowska Krystyna: *Łódzka Wypożyczalnia książek : przyczynek do dziejów bibliotek oświatowych*; *Z prac bibliotekarzy łódzkich 1995-1999 : katalog wystawy : maj 1999* / oprac. Izabela Nagórska, Piotr Bierczyński.

Działalność organizacyjna: 13 XII odbyło się seminarium organizacyjne przewodniczących zarządów okręgów SBP, którego głównym celem było zasięgnięcie opinii w sprawie funkcjonowania zarządów w nowej strukturze organizacyjnej po reformie administracyjnej kraju.

31 XII – SBP zrzeszało 8921 członków w 304 kołach.

2000

21-22 II – ogólnopolska konferencja szkoleniowa dla kadry kierowniczej wojewódzkich i powiatowych bibliotek publicznych nt. „Biblioteki publiczne – realia i warunki rozwoju”, zorganizowana w Miedzeszynie przez ZG SBP. W konferencji uczestniczyło ponad 100 osób, które wysłuchały 7 referatów dotyczących aktualnej sytuacji bibliotek, niejednokrotnie doprowadzanych do likwidacji.

14 III – jury konkursu na najlepszą pracę magisterską pod przewodnictwem prof. dr hab. E. B. Zybert przyznało I nagrodę – Nagrodę Młodych SBP – M. Stepowiczowi za pracę *Cechy formalne czasopism internetowych w odniesieniu do analogicznych publikacji drukowanych*, II nagrodę B. Noske za pracę *Rola książki i biblioteki w procesie rewaliidacji dzieci upośledzonych umysłowo w stopniu lekkim na przykładzie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla dzieci i młodzieży upośledzonej umysłowo im. J. Korczaka w Szerzawach k. Mogilna*, III nagrodę S. Pietrzak za pracę *Literatura drugiego obiegu 1976-1989 w opracowaniach bibliograficznych*.

10 IV – S. Czajka, przewodniczący SBP, skierował do przewodniczących Sejmowej i Senackiej Komisji Kultury i Środków Przekazu, ministra kultury i dziedzictwa narodowego oraz przewodniczącego Krajowej Rady Bibliotecznej memoriał w sprawie przekształceń byłych wojewódzkich bibliotek publicznych oraz powoływania powiatowych bibliotek publicznych.

28 IV – posiedzenie Komisji ds. Opracowania Rzeczowego Zbiorów ZG SBP dotyczące UKD. Uczestniczyło 50 bibliotekarzy z bibliotek naukowych i publicznych z całego kraju.

8 V – spotkanie przedstawicieli Krajowej Rady Bibliotecznej, ZG SBP, działaczy związków zawodowych i pracowników Biblioteki Narodowej z ministrem kultury i dziedzictwa narodowego K. M. Ujazdowskim z okazji inauguracji „Dnia Bibliotekarza” w stolicy.

7 VI – posiedzenie Sekcji Bibliotek Publicznych poświęcone bieżącej sytuacji bibliotek polskich. Postanowiono wystąpić z wnioskiem do ministra kultury i dziedzictwa narodowego o egzekwowanie ustawowego powołania bibliotek powiatowych.

14 VI – posiedzenie Komisji ds. Opracowania Rzeczowego Zbiorów w Bibliotece Narodowej, poświęcone katalogowaniu przedmiotowemu tytułów czasopism w języku KABA oraz opracowaniu przedmiotowemu tytułów czasopism w języku haseł przedmiotowych Biblioteki Narodowej. Wygłoszono dwa referaty.

16 VI – inauguracyjne posiedzenie Komitetu Redakcyjnego „Poradnika Bibliotekarza” w nowym składzie.

14-15 IX – podczas II Ogólnopolskiej Konferencji Bibliotek Wyższych Szkół Niepublicznych zgłoszono wniosek o powołanie przy ZG SBP Sekcji Bibliotek Szkół Niepaństwowych.

18-20 IX – ogólnopolskie seminarium dla instruktorów ds. chorych i niepełnosprawnych nt. „Książka bez barier”, zorganizowane w Słeszewie przez Sekcję Czytelnictwa Chorych i Niepełnosprawnych ZG SBP oraz Wojewódzką Bibliotekę Publiczną i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu, przy wsparciu Fundacji „Praca dla Niewidomych”. W seminarium uczestniczyło 50 osób z publicznych bibliotek wojewódzkich i powiatowych. Wysłuchano 11 referatów i komunikatów. Podczas seminarium odbyło się zebranie sprawozdawczo-wyborcze Sekcji. W związku z rezygnacją E. B. Zybert z funkcji przewodniczącej ustalono, iż do końca kadencji kierować Sekcją będą I. Smarsz i W. Szlachta.

20-22 IX – ogólnopolska konferencja nt. „Powiatowe i wojewódzkie biblioteki publiczne 2000”, zorganizowana w Jedlni Letnisku przez MBP w Radomiu i ZG SBP. W konferencji brało udział 86 osób. Wygłoszono 15 referatów i komunikatów, których problematyka dotyczyła zadań i funkcji bibliotek powiatowych, uwarunkowań prawnych ich tworzenia i funkcjonowania.

18-20 X – ogólnopolskie warsztaty nt. „Język haseł przedmiotowych Biblioteki Narodowej” oraz „Charakterystyki wyszukiwawcze literatury pięknej”, zorganizowane przez Komisję Opracowania Rzeczowego ZG SBP. Uczestniczyło około 90 osób. Wygłoszono łącznie 14 referatów.

24 X – w Poznaniu wręczono nagrody im. A. Wojtkowskiego. Nagrody Główne – prof. J. Wisłocki i J. Patysiak. Nagroda Młodych – E. Bartkowiak.

25 X – posiedzenie ZG, na którym zatwierdzono materiały przedjazdowe dla zarządów okręgów, zapoznano się z treścią wystąpienia interwencyjnego ZG do Komisji Senackiej i Sejmowej w sprawie bibliotek oraz omówiono stan prac nad „Kroniką SBP 1917-2000”.

30 X – S. Czajka, przewodniczący SBP, skierował kolejny memoriał do Jana M. Jackowskiego, przewodniczącego Sejmowej Komisji Kultury i Środków Przekazu, dotyczący spraw powiatowych bibliotek publicznych po reformie administracyjnej kraju. Pełny tekst memoriału został opublikowany w „Biuletynie Informacyjnym ZG SBP” (2000, nr 3, s. 24-26).

6-8 XI – ogólnopolska konferencja nt. „Automatyzacja bibliotek publicznych”, zorganizowana przez ZG SBP i Bibliotekę Publiczną m.st. Warszawy. Uczestniczyło ponad 90 osób. Wygłoszono 11 referatów i 6 komunikatów. Autorzy przedstawiali kierunki rozwoju automatyzacji,

możliwości, jakie daje Internet w pracy bibliotekarza, rolę bibliografii narodowej w tworzeniu komputerowych katalogów bibliotecznych, funkcję bibliotekarza systemowego w procesie automatyzacji bibliotek.

8-9 XII – J. Halec, J. Jagielska, J. Lewicki i J. Wołosz reprezentowali SBP na Kongresie Kultury Polskiej. W skład Komitetu organizacyjnego wchodził m.in. S. Krzywicki, wiceprzewodniczący ZG SBP.

13 XII – posiedzenie ZG, na którym m.in. podjęto decyzję o ustaleniu miejsca i terminu obrad Krajowego Zjazdu Delegatów SBP. Przyjęto, że zjazd zostanie zwołany w Miedzeszynie w dniach 8-10 VI 2001 roku.

Współpraca międzynarodowa: J. Tomaszczyk, pracownik Uniwersytetu Śląskiego, reprezentował SBP na 32 konferencji Stowarzyszenia Bibliotekarzy Węgierskich nt. „Tradycje narodowe a nowoczesne usługi biblioteczne” (Esztergom, 10-12 VIII). M. Janowska uczestniczyła w pierwszym posiedzeniu Grupy Sterującej projektem CELIP (Ryga, 17-18 XI), stanowiącym kontynuację projektu CECUB, który zakończył się w grudniu 1999 roku.

Publikacje: *Bibliografia : metodyka i organizacja* / pod red. Zbigniewa Żmigrodzkiego; *Biblioteka w otoczeniu społecznym : praca zbiorowa* / pod red. Elżbiety Barbary Zyberty; *Co nam zostało z tych lat : 80-lecie „Bibliotekarza” : 50-lecie „Poradnika Bibliotekarza”* / [red. Janusz Nowicki]; Dobrowolski Zdzisław, Franke Jerzy: *W labiryncie Internetu : poradnik nawigacji dla bibliotekarzy; Informacja elektroniczna a prawo autorskie : materiały z warsztatów : Warszawa 30 września – 1 października 1999* / [oprac. tekstów i red. Lucjan Biliński]; *Język haseł przedmiotowych KABA : zasady tworzenia słownictwa* / red. Teresa Głowacka ; *Książka bez barier : materiały z Ogólnopolskiej Konferencji : (Poznań-Stęszew, 18-20 IX 2000 r.)* [red. Janusz Nowicki]; *Książki, które pomagają żyć : rewalidacyjna i terapeutyczna funkcja książki w zakładach opieki zdrowotnej i społecznej : materiały z ogólnopolskiego seminarium w Ustroniu Zawodziu 7-9 czerwca 1999 r.* / oprac. Elżbieta Barbara Zyberty; *Opracowanie przedmiotowe w bibliotekach publicznych : materiały z ogólnopolskich warsztatów : Warszawa 18-20 października 2000 r.* / pod red. Jadwigi Woźniak i Piotra Bierczyńskiego; Padziński Andrzej: *Stosowanie polskich norm w zautomatyzowanych katalogach bibliotecznych*; Przybysz Janina, Pioterek Paweł: *Plan marketingowy dla biblioteki fachowej*; *Samorządowe biblioteki powiatowe – projekcje i realia : materiały z Ogólnopolskiej Konferencji Jedlnia Letnisko – 20-*

22. 09. 2000 r. / [pod red. Mieczysława Szyszko]; *Słownik pracowników książki polskiej : suplement 2* / pod red. Hanny Tadeusiewicz z udziałem Bogumiła Karkowskiego; Stepowicz Marek: *Cechy formalne czasopism internetowych*; Woźniak Jadwiga: *Kategoryzacja : studium z teorii języków informacyjno-wyszukiwawczych*; Zając Michał: *Promocja książki dziecięcej : podręcznik akademicki*; Zarębski Tadeusz: *Polskie prawo biblioteczne : aneks 1 1990-2000 : według stanu prawnego na dzień 1 czerwca 2000 r.*; Zieliński Grzegorz: *XML. – rozszerzalny język znakowań*; **Okręg Katowice**: *Na jubileusz 55-lecia reaktywowania Koła Śląskiego Związku Bibliotekarzy Polskich w Katowicach*; **Okręg Łódź**: *Biblioteki łódzkie w okresie transformacji ustrojowej 1989-1999* / pod red. Jerzego Andrzejewskiego; Kempa Andrzej: *Biblioteczne wojaże Lindego*. **Okręg Rzeszów**: Jagusztyn Andrzej, Stanisłowa Zofia: *Kalendarium działalności Okręgu Rzeszowskiego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w latach 1947-1997*.

Sprawy organizacyjne: W marcu Biuro ZG przeniosło swoją siedzibę z ul. Hankiewicza w bezpośrednie sąsiedztwo Biblioteki Narodowej. 19 XII odbyło się doroczne robocze seminarium przewodniczących ZO SBP, podczas którego dyskutowano nad propozycjami rozstrzygnięć strukturalnych SBP na poziomie województw i powiatów.

31 XII – SBP liczyło 8785 członków w 309 kołach.

ZAMIAST ZAKOŃCZENIA

Dzień 31 grudnia 2000 r. zamyka dwudziestowieczne dzieje Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich. Jego tradycje i dokonania scharakteryzował obszernie J. Zając, podkreślając przemiany, jakie dokonały się w polskim bibliotekarstwie i ruchu stowarzyszeniowym w ostatniej dekadzie XX w. Tu warto dodać, iż niezmiernie ważną formą pracy organizacji bibliotekarskiej jest działalność wydawnicza. Podczas gdy do połowy XX w. ukazało się zaledwie 89 odrębnych pozycji zwartych, to ostatnie półwiecze przyniosło 515 książek i broszur sygnowanych przez Związek Bibliotekarzy i Archiwistów Polskich, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, a w latach dziewięćdziesiątych przez Wydawnictwo SBP oraz 146 wydanych przez okręgi Stowarzyszenia. Ogromną dynamikę wzrostu liczby tytułów przyniosły ostatnie lata minionego wieku. W latach 1991-2000 ukazały się 154 tytuły opublikowane przez Wydawnictwo SBP i 52 przez zarządy okręgów, gdy poprzednie dziesięciolecie (1981-1990) zaowocowało tylko 28 tytułami sygnowanymi przez centralę SBP i 45 tytułami opublikowanymi przez zarządy okręgów. Oczywiście statystyka ta dowodzi tylko, jak wielki wpływ na rozwój działalności wydawniczej wywarło zniesienie cenzury prewencyjnej i reglamentacji papieru, konkurencyjność rynku usług, a przede wszystkim postęp w technice procesów wydawniczych. Odbiło się to również korzystnie na szacie zewnętrznej czasopism bibliotekarskich i terminowości ukazywania się obydwu miesięczników: „Bibliotekarza” i „Poradnika Bibliotekarza”.

O nowoczesności działań organizacji świadczy ilość i różnorodność konferencji i zjazdów bibliotekarskich centralnych i lokalnych, podczas których w ostatnich dziesięciu latach wygłoszono ponad 700 referatów, z których większość opublikowało Wydawnictwo SBP, niemal natychmiast po zakończeniu konferencji. Ich problematykę usystematyzował J. Zając, dodajmy tylko, że były one organizowane przy, z roku na rok, coraz bardziej ograniczonym wsparciu finansowym Ministerstwa Kultury i Sztuki (później Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego) i wzrastającym wsparciu lokalnych władz samorządowych i sponsorów.

Na szczególne uznanie zasługuje inicjatywa ponownego wprowadzenia do kalendarza działalności placówek kulturalnych Dnia Bibliotekarza i Bi-

bliotek, podjęta przez przewodniczącego SBP, S. Czajkę (1994). Uroczystość Dnia Bibliotekarza i Bibliotek, przewidziana na 8 maja każdego roku, w praktyce przesuwana bywa na inne dni maja, czerwca, a nawet września, ale zawsze znajduje gorliwych entuzjastów. Są w tym dniu organizowane na terenie kraju konferencje, sympozja, spotkania towarzyskie, pikniki i majówki, często z udziałem przedstawicieli władz lokalnych. Zasłużeni bibliotekarze są wówczas odznaczani, wyróżniani i nagradzani, ale dzień ten pozwala na szczególną integrację środowiska, której jakże brakuje przedstawicielom różnych sieci bibliotecznych, na co dzień pozostających w obrębie swoich bibliotek.

Dzięki inicjatywom J. Lewickiego (1987) i S. Czajki (1997) ukazały się podstawowe dla wiedzy o Stowarzyszeniu kompendia bibliograficzne: *70 lat Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich 1917-1987. Materiały do bibliografii*, opracowane przez W. Henzla i K. Zielińskiego (1987) oraz *Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich w piśmiennictwie i archiwaliach. Materiały do bibliografii*, opracowane przez W. Henzla i I. Kowalską (1997).

W 1994 r. Forum SBP w Chorzowie podjęło uchwałę w sprawie uporządkowania zasobu archiwalnego ZG i zarządów okręgów SBP. Niedostatek drukowanej dokumentacji źródłowej i zniszczenie archiwów centralnych i lokalnych ogniw ZBP w latach 1939-1944 nie pozwolił na pełniejsze przedstawienie dziejów organizacji, a przecież nie od dziś wiadomo, iż jedynie baza źródłowa decyduje o odtworzeniu faktów, zadaniem historyka jest interpretacja tych faktów. Sprawozdania z działalności władz centralnych i terenowych ogniw organizacji zestawiali m.in. J. Cygańska, J. Ćwiekowa, M. Dembowska, A. Halpernowa, J. Jagielska, S. Jeżyński, A. Kempa, J. Kołodziejska, J. Kornecka, I. Morszytnkiewiczowa, M. Skomro, E. Stachowska-Musiał, I. Suszko-Sobina, W. Wasilewska, J. Zając. Ukazywały się one w „Przeglądzie Bibliotecznym”, w „Informatorze Bibliotekarza i Księgarza”, zaś w ostatnim dziesięcioleciu w „Biuletynie Informacyjnym ZG SBP” i stanowiły one podstawę opracowania, choć nie wyczerpały całości zagadnienia i – być może – wzbudzą niedosyt u czytającego. Do informacji archiwalnych można dotrzeć dzięki wspomnianym już kompendiom bibliograficznym, uwzględniającym również źródła archiwalne z zasobu ZG SBP. Przyszły historyk skorzysta zapewne z ważnego, choć nie pozbawionego goryczy, wspomnienia M. Dembowskiej *Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich w latach 1957-1969*, zawartego w jej książce *Rozmaitości bibliograficzno-bibliologiczne pół serio, pół żartem opowiedziane przez Marię Dembowską* (Warszawa, s. 119-127).

A N E K S Y

PRZEWODNICZĄCY ZARZĄDÓW: KÓŁ ZBP, ZZBP, ZBiAP, OKRĘGÓW SBP

Biała Podlaska. Okręg SBP 17 XII 1975

- 1975-1980 Maria Różańska
- 1980-1989 Grzegorz Michałowski
- 1989-1993 Danuta Daniluk
- 1993-1997 Zofia Kuzawińska
- 1997- Elżbieta Kozuchowska

Białystok. Okręg powstał prawdopodobnie w 1953 roku. Brak informacji o pierwszych przewodniczących Zarządu Okręgu.

- 1964-1970 Władysław Malewski
- 1970-1973 Stefan Asanowicz
- 1974-1979 Krystyna Kubala
- 1980-1985 Jolanta Pochodowicz-Maj
- 1985-1989 Marianna Łochowska
- 1989-1993 Walentyna Siniakowicz
- 1993- Bożena Bartoszewicz-Fabiańska

Bielsko-Biała. Oddział SBP 6 VI 1955, Okręg SBP 24 III 1976

- 1975-1985 Małgorzata Korzonkiewicz
- 1985-1997 Klara Kurowska
- 1997- Dorota Malczewska-Stus

Bydgoszcz. Oddział ZBiAP 1945. 8 V 1947 bibliotekarze odłączyli się od archiwistów, powołując ZBP. Oddział SBP 6 X 1954, Okręg SBP 7 X 1955

- 1945-1947 Tadeusz Esmann (1903-1987)
- 1947-1955 Witold Bełza (1886-1955)
- 1955-1957 Henryk Dubowik
- 1957-1970 Józef Podgóreczny (1900-1990)
- 1970-1976 Alojzy Tujakowski (1914-1992)
- 1976-1985 Bolesława Podraza-Knapińska
- 1985-1989 Krystyna Brzezińska
- 1989-1993 Maria Berent
- 1993-1997 Anna Rymkiewicz
- 1997- Eulalia Ryszkowska

Chelm. Okręg SBP 15 XII 1975

1975-1981 Zuzanna Wysocka

1981-1984 Lucyna Efler

1984-1985 Zuzanna Wysocka

1985-1993 Waleria Malec

1993-1997 Zofia Grosman

1997- Witold Sulimierski

Ciechanów. Okręg SBP 7 VI 1977

1977-1985 Henryk Bogusławski

1985-1997 Teresa Mączewska

1997- Teresa Żebrowska

Częstochowa. Koło ZBiAP 5 IV 1946, Oddział SBP 3 II 1955. Okręg SBP 18 XII 1975

1955-1956 Anna Zakrzewska

1956-1958 Zbigniew Żmigrodzki

1958-1959 Danuta Izdebska

1959-1962 Anna Zakrzewska

1962-1966 Zbigniew Żmigrodzki

1966-1970 Anna Zakrzewska

1970-1973 Aleksandra Kamińska

1973-1979 Waldemar Tyras

1979-1981 Halina Banaszekiewicz

1981-1985 Krystyna Kotlińska

1985-1991 Sylwin Behcicki

1991- Irena Walachniewicz-Jasińska

Elbląg. Okręg SBP 19 XII 1975

1975-1979 Jerzy Sekulski

1979-1981 Włodzimierz Martin

1981-1984 Zofia Busz

1984-1990 Włodzimierz Martin

1990- Eugenia Korocińska

Gdańsk. Koło ZBiAP 10 X 1945

1945-1950 Marian Des Loges (1898-1957)

1950-1955 Adam Bocheński (1897-1974)

1957-1957 Jan Pastwa

1957-1959 Anna Wierzbicka

1960 Halina Czachorowska

1960-1962 Barbara Mielcarzewicz

1962-1963 Teresa Komender

1963-1965 Zbigniew Binerowski

1965-1969 Stefan Marcinkowski

1969-1974 Adam Muszyński (1908-1993)

1974-1977 Jerzy Kiedrowski

1977-1981 Zbigniew Binerowski (1927-1985)

1981-1985 Maria Frączek

1985-1989 Iluminata Sterczewska

1989- Marian Skomro

Gorzów Wielkopolski. Okręg SBP 26 II 1976

1976-1978 Czesław Tykwer

1979-1985 Lucyna Kotecka

1985-1989 Antoni Taczanowski
1989-1993 Lucyna Kotecka
1993-1997 Krystyna Pawłowska
1997- Lucyna Kotecka

Jelenia Góra. Okręg SBP 10 XII 1975

1975-1979 Helena Dudek
1979-1980 Mirosława Joško
1980-1985 Halina Majewska
1985-1989 Andrzej Bałtyn
1989-1993 Wanda Pleskot
1993- Mirosława Joško

Kalisz. Okręg SBP 13 XII 1975

1975-1981 Ryszard Bieniecki
1981-1985 Artur Lenczowski
1985-1989 Jerzy Bielawski
1989-1990 Krzysztof Walczak
1990-1992 Jerzy Bielawski
1992-1993 Ewa Szpunt
1993- Janina Patysiak

Katowice. Koło Śląskie ZBP 17 III 1937; wznowiło działalność 30 XI 1945

1937-1947 Paweł Rybicki
1947-1949 Józef Mayer
1949-1953 Jacek Koraszewski (1908-1969)
1953-1960 Franciszek Szymiczek (1911-1987)
1960-1964 Stanisław Bożek
1964-1967 Franciszek Szymiczek
1967-1970 Stanisław Bożek
1970-1974 Jan Kantyka
1974-1980 Wanda Dziadkiewicz
1980-1983 Aleksander Uherek
1983- Krystyna Wołoch

Kielce. Oddział ZBiAP 1 IX 1946, Okręg SBP 9 II 1954

1946-1951 Stefan Frycz
1951-1954 Feliks Waluszewski
1954-1955 Jadwiga Koziańska
1955-1962 Stanisław Masztalerz (+1971)
1963-1965 Eugeniusz Komorowski
1965-1971 Stanisław Masztalerz
1972-1975 Danuta Tomczyk
1975-1981 Stefan Matusiak (1919-1987)
1981-1984 Elżbieta Stec
1984-1989 Maria Kałdowska (1929-1993)
1989-1993 Jan Waluszewski
1993- Jadwiga Zielińska

Konin. Oddział SBP 1961, Okręg SBP 21 XI 1975

1961-1975 Anna Przybysławska
1975-1993 Roman Sobczak
1993- Lech Hejman

Koszalin. Koło ZBiAP, zrzeszające bibliotekarzy z pow. białogardzkiego, słupskiego i koszalińskiego 1951, Okręg SBP 17 XII 1954

1954-1955 Jan Frankowski (1886-1972)

1955-1960 Maria Fiedorowiczowa

1960-1978 Maria Hudymowa

1978-1980 Tadeusz Dymek (1931-1980)

1980-1989 Danuta Przemieniecka (1932-1993)

1989-1990 Grażyna Wozowczyk

1990-1993 Regina Krumplewska

1993-1996 Małgorzata Sokołowska-Bauer

1996- Andrzej Ziemiński

Kraków. Koło ZBP 30 V 1919, wznowienie jako Oddział ZZBP 17 II 1945, a następnie ZBiAP. Okręg SBP 19 XII 1953 (przewodniczącym ZO został J. Korpała, a przewodniczącym Oddziału dla powiatów Jan Baumgart), podział Okręgu 10 IV 1967 na Okręgi: Kraków-miasto i Kraków-województwo; ponowne połączenie Okręgów 25 III 1975

1919-1926 Fryderyk Papée(1856-1940)

1926-1946 Edward Kuntze (1880-1950)

1946-1947 Adam Bar (1895-1955)

1947 Eustachy Gaberle (1891-1947)

1947-1951 Aleksander Birkenmajer (1890-1967)

1951-1967 Józef Korpała (1905-1989)

1967-1970 Marian Górkiewicz (1910-1989)

1970-1973 Aleksandra Mściszowa

1973-1976 Wanda Pindłowa

1976-1981 Marian Zwiercan

1981-1983 Józef Czerni (1915-1999)

1983-1985 Anna Jaworska

1985-1989 Józef Zajac

1989-1993 Anna Jaworska

1993- Alina Misiowa

Kraków-województwo. Okręg 10 IV 1967; połączony z Okręgiem Kraków-miasto 25 III 1975

1967-1971 Józef Korpała

1971-1975 Józef Zajac

Krosno. Oddział SBP 9 III 1957; Okręg SBP 8 IV 1976

1957-1975 Józef Panek (1911-2000)

1975-1985 Stanisława Winch-Wajs

1985-1988 Wanda Pietrkiewicz-Belcik

1988-1992 Agata Kozub

1993-1997 Waław Kozdrój (pełnił funkcję do końca 1993; faktycznie jego obowiązki w tej kadencji pełniła Agata Kozub)

1997- Wanda Pietrkiewicz-Belcik

Legnica. Okręg SBP 30 X 1975

1975-1976 Jadwiga Białecka

1976-1981 Bożena Pończarska

1981-1989 Elżbieta Święcicka

1989-1993 Elżbieta Rychlińska

1993-1997 Danuta Kulas
 1997- Aneta Wasilewska

Leszno. Okręg SBP 20 XII 1975
 1975-1985 Anna Zalik (1921-1999)
 1985-1989 Wanda Wałachowska-Krupa
 1989-1993 Emilia Giera
 1993- Janina Małgorzata Halec

Lublin. Koło ZBP 18 II 1935, wznowienie działalności 26 III 1946. Okręg SBP 15 X 1954 (zebranie organizacyjne 30 V 1954, wybór władz w marcu 1955 r.)
 1935-1939 Emilia Markiewicz-Białkowska
 1946-1947 Andrzej Wojtkowski (1891-1975)
 1948-1950 Władysław Skoczylas (1904-1981)
 1950 Kazimiera Gawarecka (1885-1979)
 1950-1953 Bronisława Wajszczukowa (1904-1985)
 1955-1957 Maria Gawarecka (1906-1986)
 1957-1962 Janina Grabowska
 1962-1965 Stefania Jarzębowska
 1965-1968 Maria Gawarecka
 1969-1973 Stefania Jarzębowska
 1974-1975 Maria Gawarecka
 1976-1983 Stefania Jarzębowska
 1984-1985 Anna Lejman
 1986-1993 Ryszard Bania
 1993- Anna Lipiec

Lwów. Koło ZBP 17 VI 1920, obejmowało swym zasięgiem województwa: lwowskie, stanisławowskie, tarnopolskie i wołyńskie
 1920-1930 Ludwik Bernacki (1882-1939)
 1930-1939 Władysław Tadeusz Wisłocki (1887-1941)

Łomża. Okręg SBP 15 III 1976
 1975-1985 Zofia Jaśkowska
 1985-1989 Grażyna Anna Sejnej
 1989-1990 Stanisław Kaczyński
 1990-1994 Mirosława Walewska
 1994-1995 Barbara Piotrowska
 1995- Anna Lewoń

Łódź. Koło ZBP 19 I 1919, wznowienie działalności 16 IX 1945
 1919-1927 Walery Piaskowski
 1927-1968 Jan Augustyniak (1893-1971)
 1968-1981 Izabela Nagórska
 1981-1993 Andrzej Kempa
 1993- Lucyna Sułkowska

Łódź-województwo (do roku 1975)
 1964-1972 Edward Siekowski
 1972-1975 Adam Fudała

Nowy Sącz. Oddział SBP 7 V 1964; Okręg SBP 16 XII 1975
 1964-1975 Władysława Lubaś
 1975-1976 Eugenia Smoleń
 1976-1989 Wiesław Wcześny

- 1989-1993 Dariusz Nowak
 1993- Ewa Witek
- Olsztyn.** Koło ZBiAP 21 XII 1949
 1949-1950 Michał Chomin (1885-1966)
 1951-1952 Waław Popko
 1952-1956 Ludwik Pelczarski (1906-1984)
 1957-1960 Irena Grabowska
 1960-1966 Ludwik Pelczarski
 1966-1968 Irena Grabowska
 1968-1970 Halina Keferstein
 1970-1972 Irena Suchta
 1972-1977 Marian Filipkowski
 1977-1980 Jan Burakowski
 1980-1981 Marian Filipkowski
 1981-1985 Barbara Ochranowicz
 1985-1989 Danuta Konieczna
 1989-1997 Marian Filipkowski
 1997- Włodzimierz Sebastyański
- Opole.** Oddział ZBiAP 1952
 1952-1964 Halina Gąszczyńska
 1964-1965 Janina Kościów
 1965-1975 Teresa Jakubczak
 1975-1976 Wanda Matwiejczuk
 1976-1981 Roman Sękowski
 1981-1989 Janina Kościów
 1989-1993 Ewa Wedemska-Zerych
 1993-1997 Janina Kościów
 1997- Elżbieta Kampa
- Ostrołęka.** Oddział SBP 1963, Okręg SBP 10 III 1976
 1963-1981 Izabella Majewska-Chałat (1926-1997)
 1981-1989 Elżbieta Zielińska
 1989-1993 Jadwiga Paprocka-Orłowska
 1993- Sabina Malinowska
- Piła.** Okręg SBP 27 XI 1975
 1975-1976 Zofia Narkiewicz (1918-1981)
 1976- Maria Bochan
- Piotrków Trybunalski.** Okręg SBP 20 VI 1976
 1976-1984 Bożena Bąkiewicz-Krukowska
 1985-1989 Joanna Bąkowska
 1989-1992 Danuta Szaidl
 1993- Urszula Derendarz
- Płock.** Okręg SBP 13 XI 1975
 1975-1979 Maria Gałkowska
 1979-1993 Jan Marciniak
 1993-1997 Bożena Strzelecka
 1997- Barbara Murlikowska
- Poznań.** Koło ZBP 13 III 1920, przekształcone 26 III 1928 w Koło Poznańsko-Pomorskie ZBP, wznowienie działalności 16 X 1945, wyodrębnienie Okręgu Poznań-województwo 6 III 1957, połączenie z Okręgiem Poznań-województwo 26 IV 1976

- 1920 Zygmunt Celichowski (1845-1923)
 1928-1937 Stefan Vrtel-Wierczyński (1886-1963)
 1938 Andrzej Wojtkowski (1891-1975)
 1939 Ludwika Dobrzyńska-Rybicka (1868-1958)
 1945-1948 Aleksander Birkenmajer (1890-1967)
 1948-1951 Zofia Kawecka
 1951-1955 Feliks Róg-Mazurek
 1955-1957 Bolesław Świdorski (1917-1998)
 1957-1960 Witold Pawlikowski
 1960-1962 Bernard Olejniczak
 1962-1964 Witold Pawlikowski
 1964-1965 Kazimierz Ewicz
 1965-1980 Stanisław Kubiak (1925-1990)
 1980-1997 Stanisław Badoń (1926-1997)
 1997- Franciszek Łozowski
- Poznań-województwo (1957-1976)**
 1957-1958 Zdzisław Grot
 1958-1962 Leon Pawlak
 1962-1966 Zofia Wieczorek
 1966-1976 Franciszek Łozowski
- Przemyśl. Okręg SBP 16 II 1976**
 1976-1981 Henryka Klein
 1981-1985 Iraida Gromek
 1985-1993 Renata Szeliga
 1993-1997 Anna Rogowska
 1997- Ewa Lis
- Radom. Koło ZBiAP 12 VI 1946; Oddziały SBP 1955 (przy Miejskiej Bibliotece Publicznej, przewodnicząca D. Tomczyk, przy Powiatowej Bibliotece Publicznej przewodnicząca Genowefa Podgajniak – do 1975), Okręg SBP 27 X 1975**
 1946-1950 Daniela Jarkowska
 1950-1993 Danuta Tomczyk
 1993- Teresa Majdak
- Rzeszów. Koło ZBiAP 17 VI 1947, Okręg SBP 1 IV 1955**
 1947-1955 Tadeusz Ludwik Stanisław (1906-1988)
 1955-1958 Zofia Strzelecka
 1958-1960 Stanisław Gabryel (1908-1980)
 1964-1968 Zbigniewa Maria Schultis (1910-1994)
 1968-1970 Aleksandra Misiowa
 1970-1972 Zdzisław Daraż
 1972-1977 Ludmiła Tokarska (1929-1999)
 1977-1993 Zdzisław Daraż
 1993- Gabriela Radomska
- Siedlce. Okręg SBP 19 V 1976**
 1976-1985 Zofia Górecka
 1985-1997 Irena Langowska
 1997- Jadwiga Madziar
- Sieradz. Okręg SBP 15 XII 1975, rozwiązany 3 II 1981, reaktywowany 15 II 1984**
 1975-1979 Adam Fudała

1979-1981 Krystyna Kosierb
 1984- Krystyna Brodowska
Skierniewice. Okręg SBP 1975, rozwiązany 1990, reaktywowany 1993
 1975-1981 Edward Siekowski
 1981-1985 Alina Owczarek
 1985-1990 Krystyna Szwejdą
 1993- Bogusława Szadkowska
Ślupsk. Oddział SBP 1960, Okręg SBP 15 XI 1975
 1960-1964 Edward Aluchna
 1964-1985 Anna Paluch
 1985-1989 Tadeusz Matyjaszek
 1989-1993 Elżbieta Wisławska
 1993-1997 Jadwiga Pietraszek
 1997- Teresa Gawlik
Suwałki. Okręg SBP 17 XII 1975
 1975-1981 Jadwiga Towarnicka (1919-1986)
 1981-1985 Bożena Brzezińska
 1985 Wanda Asejczyk (do 26 VIII)
 1985-1989 Marianna Łozowska
 1989-1997 Stanisław Staszkiwicz
 1997- Marianna Łozowska
Szczecin. Koło ZBiAP 26 IX 1946, Okręg SBP 20 XII 1953
 1946-1947 Bolesław Taurogiński (1904-1974)
 1948 Stanisław Siadkowski (1919-1995)
 1949-1950 Maria Quirini
 1951-1954 Stanisława Karczewska
 1955 Józef Czerni
 1956-1975 Stanisław Badoń (1926-1997)
 1975- Stanisław Krzywicki
Tarnobrzeg. Okręg SBP 12 II 1976
 1976-1979 Maria Kuchno
 1979-1980 Ireneusz Skrzyński
 1981-1985 Krystyna Błasiak
 1985-1989 Alina Jadach
 1989-1997 Stanisława Mazur
 1997- Monika Sadkowska
Tarnów. Koło ZBiAP 7 IX 1949, Koło SBP 1954, Okręg SBP 15 XII 1975
 1949-1953 Alfred Hodbod (1886-1969)
 1965-1975 Zofia Mańka
 1975-1979 Maria Bielawska (1901-1989)
 1979- Zofia Rogowska
Toruń. Koło ZBiAP 16 VI 1945, Okręg SBP 31 III 1976
 1945-1949 Stefan Burhardt (1899-1991)
 1950-? Maria Puciatowa
 1970-1976 Alojzy Tujakowski (1914-1992)
 1976-1980 Ryszard Skowroński
 1980-1981 Alojzy Tujakowski
 1981-1985 Franciszek Czajkowski
 1985-1993 Janina Huppenthal

- 1993-1997 Danuta Graetzer
 1997- Regina Sakrajda
- Wałbrzych. Okręg SBP 4 XII 1975**
 1975-1976 Zofia Szumna (1938-1997)
 1976-1981 Kazimiera Sawicka
 1981-1985 Stefan Mądrzak
 1985-1989 Wiesława Osiewała
 1989-1990 Bogusław Lamch (1954-1990)
 1990-1993 Stefan Mądrzak
 1993- Łucja Paszkiewicz
- Warszawa. Koło ZBP 30 XI 1924, wznowienie działalności 8 IV 1945**
 1924-1929 Faustyn Czerwijowski (1873-1944)
 1929-1934 Jan Muszkowski ((1882-1953)
 1934-1935 Stefan Rygiel ((1887-1945)
 1935-1936 Jan Muszkowski
 1936-1937 Regina Danysz-Fleszarowa (1888-1969)
 1938-1942 Antoni Stolarski (1904-1943)
 1942-1945 Adam Łysakowski (1895-1952)
 1945 Regina Danysz-Fleszarowa
 1945-1946 Ryszard Przelaskowski (1903-1971)
 1946-1947 Zofia Kossonogowa (1905-1960)
 1947-1948 Ryszard Przelaskowski
 1948-1950 Irena Morsztynkiewiczowa (1902-1986)
 1950-1951 Stefan Kotarski (1902-1975)
 1951-1952 Stefania Draczko (1906-1995)
 1952-1954 Anna Romańska p. o. (1927-1995)
 1954-1962 Zofia Hryniewicz (1891-1983)
 1962-1972 Zbigniew Kempka (1912-1986)
 1972-1976 Tadeusz Zarzębski
 1976-1979 Maria Brykczyńska
 1979-1981 Hanna Zasadowa
 1981-1997 Maria Brykczyńska
 1997- Ewa Krysiak
- Warszawa-województwo (do 1975)**
 1964-1975 Adam Zwoliński
- Wilno. Koło ZBP 24 I 1923, obejmowało swoim zasięgiem województwa: wileńskie, białostockie, nowogródzkie**
 1923-1924 Ludwik Czarkowski (1855-1928)
 1925-1930 Stefan Rygiel (1887-1945)
 1930-1939 Adam Łysakowski (1895-1952)
- Wrocław. Koło ZBiAP 15 IV 1946; Okręg SBP 9 III 1976**
 1973-1976 Barbara Kryłow
 1976-1989 Maria Branicka
 1989-1990 Barbara Kasperkiewicz (zrezygnowała 7 VIII 1990)
 1990-1993 Maria Jolanta Zielińska
 1993-1997 Grażyna Więckowska
 1997- Wiktoria Pszonak
- Wrocław. Koło ZBiAP 5 VII 1946; podział na Okręgi Wrocław-miasto i Wrocław-województwo 27 II 1964, ponownie samodzielny okręg 1975**

1946 Zofia Gostomska
1947-1948 Franciszek Pajączkowski (1905-1970)
1949 Bronisław Kocowski (1907-1980)
1950 Józef Twerdochleb
1951-1953 Regina Moskalik
1953-1954 Edward Kiernicki (1901-1971)
1954-1957 Kazimierz Zathy (1910-1957)
1957-1959 Józef Twerdochleb
1959-1961 Jan Ożóg
1961-1964 Tadeusz Kołacz
1964-1974 Janina Kelles-Krauz (1898-1975)
1974-1981 Halina Pabiszowa (1930-1988)
1981-1993 Stefan Kubów
1993-1997 Aleksandra Chwastek
1997- Danuta Jędrowiak

Wrocław-województwo (1964-1975)

1964-1967 Tadeusz Kołacz
1967-1975 Alina Janik

Zagłębie Dąbrowskie. Koło ZBP z siedzibą w Będzinie 12 IV 1931, po śmierci przewodniczącego działalność zamarła

1931-1932 Leon Nowak (1872-1933)

Zamość. Oddział SBP 14 IV 1954, Okręg SBP 20 XII 1975

1975-1979 Zofia Albigowska
1979-1993 Krystyna Gruszka
1993-1997 Halina Biniek
1997- Joanna Kołtun

Zielona Góra. Oddział SBP 14 IV 1954

1954-1958 Jan Zeman (1908-1971)
1958-1960 Jan Engel (1917-1983)
1960-1961 Bogna Matczyńska (1914-1995)
1961-1962 Grzegorz Chmielewski
1962 Michał Dzwonko
1962-1964 Jadwiga Marcolla
1964-1965 Zyta Maczuga
1965-1967 Jadwiga Marcolla
1967-1970 Ryszard Saniewski (1940-1970)
1971-1975 Danuta Saniewska
1975-1993 Scholastyka Dokowicz
1994-1997 Maria Wasik
1997- Halina Zielińska

Biuro Zarządu Głównego SBP

Kierownicy i dyrektorzy Biura

1950-1952 **Katarzyna Jakimiszyn**
1954-1975 **Irena Szaniawska**
1977-1980 **Władysława Wasilewska**
1980-1983 **Barbara Drewniewska**
1983-1987 **Juliusz Wasilewski**
1987-1988 **Jan Warpechowski**
1988-1991 **Juliusz Wasilewski**
1991-1995 **Janusz Nowicki**
1995- **Mieczysław Szyszko**

CZŁONKOWIE HONOROWI STOWARZYSZENIA BIBLIOTEKARZY POLSKICH

Członkowie Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich dzielą się na: zwyczajnych, honorowych i wspierających stwierdza w § 9 Statut Stowarzyszenia z 1985 roku.

Godność członka honorowego ustanowił pierwszy akt prawny wydany w 1917 roku jako Ustawa (statut) Związku Bibliotekarzy Polskich. Wszystkie następne statuty wydawane w latach 1924-1997 przez ZBP, ZBiAP oraz SBP potwierdziły to postanowienie.

Członkiem honorowym Stowarzyszenia może zostać osoba, a więc nie tylko członek SBP, zasłużona dla bibliotekarstwa lub informacji naukowej. Godność członka honorowego nadaje uchwałą Krajowy Zjazd Delegatów na wniosek Zarządu Głównego. Członkowi honorowemu przysługują wszystkie uprawnienia członka zwyczajnego. Zwolniony jest ponadto z opłacania składek. Bierze udział na prawach delegata w okręgowych i krajowych zjazdach Stowarzyszenia, uczestniczy w posiedzeniach plenarnych Zarządu Głównego. Posiada też inne uprawnienia uchwalone przez Zarząd Główny SBP, np. otrzymuje wszystkie wydawnictwa zwarte i ciągłe Stowarzyszenia.

W latach 1927-1997 nadano godność członka honorowego 50 bibliotekarzom polskim i jednemu cudzoziemcowi.

1927

Adam Chmiel (1865-1934) – historyk, archiwista, bibliograf, historyk książki. Dyrektor Archiwum Akt Dawnych m. Krakowa. Współorganizator i wiceprezes Koła ZBP w Krakowie.

Fryderyk Papée (1856-1940) – historyk, bibliotekoznawca, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego. Dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej, organizator nowoczesnych form pracy w bibliotekach: Uniwersyteckiej w Wilnie, Czartoryskich w Krakowie, Biblioteki PAU w Krakowie. Przewodniczący Koła ZBP w Krakowie.

1929

Antoni Bederski (1848-1930) – bibliotekarz, archiwista, redaktor. Dyrektor Biblioteki Raczyńskich w Poznaniu; kierował też Biblioteką Uniwersytecką w Poznaniu, repolonizował jej zbiory. Członek Zarządu Koła Poznańsko-Pomorskiego.

1930

Isak Collijn (1875-1949) – historyk, księgoznawca, uczonek. Dyrektor Biblioteki Królewskiej w Sztokholmie. Prezes Szwedzkiego Związku Bibliotekarzy, prezes Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń Bibliotekarskich (IFLA). Współpracował z polskimi bibliotekami naukowymi.

1933

Faustyn Czerwijowski (1873-1944) – działacz oświatowy, bibliotekarz. Dyrektor Biblioteki Publicznej w Warszawie (Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy), dyrektor Rocznej Szkoły Bibliotekarskiej w Warszawie. Organizator Wolnej Wszechnicy Polskiej. Członek Zarządu ZBP, skarbnik, przewodniczący Sekcji Bibliotek Publicznych, przewodniczący Koła Warszawskiego ZBP, członek Rady ZBP.

1937

Helena Radlińska (1879-1954) – pedagog, historyk oświaty, profesor Uniwersytetu Łódzkiego, organizator i teoretyk bibliotekarstwa, badacz czytelnictwa. Współorganizator, wykładowca i kierownik Studium Pracy Społeczno-Oświatowej w Warszawie. Niektóre publikacje ogłaszała pod pseudonimem Orsza. Patronka Nagrody im. H. Radlińskiej przyznawanej za zasługi dla bibliotekarstwa od roku 1975.

1946

Edward Kuntze (1880-1950) – historyk, bibliotekoznawca, organizator bibliotekarstwa. Dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu, następnie Biblioteki Jagiellońskiej – zainicjował i rozpoczął budowę nowoczesnego gmachu biblioteki. Przewodniczący delegacji polskiej w Komisji Międzynarodowej powołanej do repatriacji zbiorów specjalnych bibliotek polskich z ZSRR. Założyciel i redaktor naczelny „Przeglądu Bibliotecznego”. Prezes Towarzystwa Bibliofilów w Poznaniu. Organizator i przewodniczący Koła Poznańskiego oraz Koła Krakowskiego ZBP, członek Rady ZBP.

1957

Marian Łodyński (1884-1972) – historyk, bibliotekarz, bibliograf, profesor nadzwyczajny, podpułkownik WP. Dyrektor Centralnej Biblioteki Wojskowej. Naczelnik Wydziału Bibliotek Naukowych w Ministerstwie Oświaty. Autor podręczników i rozpraw na temat bibliotek wojskowych, kartografii i historii bibliotek. Uczestnik akcji ewakuowania i zabezpieczania zbiorów bibliotek po powstaniu warszawskim. Członek ZBP, członek Rady Związku, wiceprzewodniczący ZBP.

1963

Jan Augustyniak (1893-1971) – bibliotekarz, działacz społeczny i oświatowy, profesor nadzwyczajny. Twórca i pierwszy dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej

w Łodzi. Zainicjował i zrealizował budowę nowoczesnego gmachu tej biblioteki, rozbudował miejską sieć bibliotek publicznych w Łodzi. Członek Komisji Egzaminacyjnej dla Bibliotekarzy Dyplomowanych, kierownik Punktu Konsultacyjnego POKKB w Łodzi. Inicjator i wieloletni przewodniczący Koła ZBP, później Zarządu Okręgu SBP w Łodzi. Honorowy przewodniczący Łódzkiego Towarzystwa Przyjaciół Książki.

Aleksander Birkenmajer (1890-1967) – historyk nauk ścisłych i filozofii, pedagog i uczyony, bibliotekoznawca, historyk książki, profesor zwyczajny. Dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu, następnie dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej. Pierwszy kierownik katedry bibliotekoznawstwa na Uniwersytecie Warszawskim. Wiceprzewodniczący IFLA i dożywotni jej członek honorowy. Przewodniczący Rady Naukowej Biblioteki Narodowej, członek Komisji ds. Bibliotek Rady Głównej Szkół Wyższych. Współzałożyciel i członek Towarzystwa Miłośników Książki w Krakowie.

1966

Wanda Dąbrowska (1884-1974) – bibliotekarz, bibliograf, działacz oświatowy, docent. Organizatorka kursów dla bibliotekarzy, nauczycieli, pracowników oświaty. Autorka programów, wykładowca. Kierownik Poradni Bibliotecznej Koła Warszawskiego ZBP. Redaktor „Bibliotekarza” i wydawnictw informacyjno-bibliograficznych: „Książka w bibliotece”, „Przewodnik Literacki i Naukowy”. Kustosz w Instytucie Książki i Czytelnictwa w Bibliotece Narodowej. Członek ZBP, skarbnik Rady ZBP, członek SBP.

1972

Helena Handelsman (1891-1976) – bibliotekarz, działacz społeczny. Współzałożycielka ZBP. Kierownik Referatu Bibliotek w Departamencie Ustawodawczym Ministerstwa Sprawiedliwości, radca ds. bibliotek w Ministerstwie Oświaty oraz w Ministerstwie Szkół Wyższych i Nauki. Członek ZBP, współzałożycielka i przewodnicząca Zespołu Historyczno-Pamiętnikarskiego Zarządu Okręgu Stołecznego SBP.

Zofia Hryniewicz (1897-1983) – bibliotekarz, działacz społeczny i oświatowy. Kierownik Centrali Bibliotecznej Związku Zawodowego Kolarzy. Organizator i dyrektor Biblioteki Sejmu PRL. Członek Zarządu Okręgu Stołecznego SBP, członek Zespołu Historyczno-Pamiętnikarskiego.

1976

Jan Baumgart (1904-1989) – nauczyciel, bibliotekarz, bibliograf, profesor nadzwyczajny UJ. Dyrektor Biblioteki Uniwersytetu w Poznaniu i Biblioteki Towarzystwa Poznańskiego Przyjaciół Nauk, następnie dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej. Organizator, kierownik, wykładowca Międzywydziałowego Studium Bibliotekoznawstwa UJ oraz w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Kielcach. Przewodniczący Komisji Bibliotecznej Szkół Wyższych, przewodniczący Komisji Egzaminacyjnej Bibliotekarzy Dyplomowanych, członek Państwowej Rady Bibliotecznej. Członek ZBP,

gospodarz, sekretarz Oddziału Poznańsko-Pomorskiego, członek, przewodniczący ZG SBP. Nagroda im. H. Radlińskiej.

Józef Korpała (1905-1989) – bibliotekarz, bibliograf, działacz społeczno-oświatowy, docent dr. Kierownik Oddziału Oświaty Pozaszkolnej w Kuratorium Okręgu Krakowskiego. Dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Krakowie. Członek Komisji Egzaminacyjnej Bibliotekarzy Dyplomowanych. Wykładowca bibliotekoznawstwa na Uniwersytecie Jagiellońskim i w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Krakowie. Członek ZBP, przewodniczący ZO SBP kilku kadencji, członek, wiceprzewodniczący ZG, członek Komisji Wydawniczej przy ZG SBP. Nagroda im. H. Radlińskiej.

Józef Podgóreczny (1906-1990) – nauczyciel, działacz społeczno-kulturalny i oświatowy, st. kustosz dyplomowany. Dyrektor Wojewódzkiej Delegatury Spółdzielni „Czytelnik” w Lublinie i Bydgoszczy, dyrektor Wojewódzkiej Ekspozytury „Domu Książki” w Bydgoszczy. Dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bydgoszczy. Organizator i przewodniczący ZO SBP w Bydgoszczy, członek, wiceprzewodniczący ZG SBP. Członek honorowy Towarzystwa Miłośników m. Bydgoszczy. Nagroda im. H. Radlińskiej.

Franciszek Sedlaczek (1894-1978) – nauczyciel, bibliotekarz, działacz oświatowy. Instruktor oświaty pozaszkolnej Kuratorium Okręgu Szkolnego Lwowskiego. Inicjator, organizator i dyrektor Państwowego Ośrodka Kształcenia Bibliotekarzy w Jarocinie, wizytator, st. radca ds. bibliotek w Ministerstwie Kultury i Sztuki. Członek ZBP, wiceprzewodniczący Komisji Budownictwa i Wyposażenia Bibliotek przy ZG SBP.

Helena Więckowska (1898-1984) – historyk, edytor, bibliotekoznawca, bibliolog, pedagog, profesor nadzwyczajny. Dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi, kierownik studiów bibliotekoznawczych Uniwersytetu Łódzkiego, wykładowca w Katedrze Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Warszawskiego. Członek Komisji ds. Bibliotek Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego, wiceprzewodnicząca Rady Naukowej Biblioteki Narodowej. Członek ZG SBP, przewodnicząca konwersatorium bibliotekoznawstwa ZO Stołecznego SBP. Wiceprzewodnicząca Rady IFLA, przewodnicząca Komisji Budownictwa Bibliotek IFLA.

1979

Edward Assbury (1904-1996) – polonista, bibliotekarz, st. kustosz dyplomowany. Naczelnik Wydziału Bibliotecznego w Ministerstwie Komunikacji. Wicedyrektor Resortowego Ośrodka INTE, współtwórca sieci bibliotek fachowych. Uczestnik akcji ewakuowania i zabezpieczania zbiorów bibliecznych po powstaniu warszawskim. Członek ZBP, wieloletni pierwszy wiceprzewodniczący ZG SBP, przewodniczący Głównej Komisji Rewizyjnej. Nagroda im. H. Radlińskiej.

Maria Bielawska (1901-1989) – bibliotekarz, działacz społeczno-oświatowy. Dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bochni. Wykładowca, organizator czytelnictwa. Członek SBP, wiceprzewodnicząca ZO krakowskiego, przewodnicząca ZO tarnowskiego. Nagroda im. H. Radlińskiej.

Maria Gawarecka (1906-1986) – bibliotekarz, działacz społeczno-oświatowy, st. kustosz dyplomowany. Dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Lublinie, organizatorka sieci bibliotek publicznych. Redaktor „Bibliotekarza Lubelskiego”. Członek SBP, wieloletnia przewodnicząca ZO lubelskiego. Delegat do ZG SBP.

Alodia Kawecka-Gryczowa (1902-1990) – bibliotekoznawca, bibliotekarz, profesor nadzwyczajny. Kierownik Zakładu Starych Druków i Ośrodka Opieki nad Dawną Książką, kierownik Pracowni Bibliografii Staropolskiej i Historii Książki w Instytucie Badań Literackich PAN. Organizatorka kursów z zakresu opracowania starych druków. Wykłady zlecone z tej specjalności na Uniwersytecie Warszawskim. Członek ZBP i SBP. Nagroda im. H. Radlińskiej.

Irena Morsztynkiewicz (1902-1986) – bibliotekarz, działacz społeczno-kulturalny, dr, st. kustosz dyplomowany. Dyrektor Biblioteki Centralnej Głównego Urzędu Statystycznego, inicjatorka założeń programowych budowy tej biblioteki. Udział w konferencjach międzynarodowych oraz w dorocznych sesjach IFLA. Członek ZBP, wiceprzewodnicząca ZG SBP, sekretarz generalny ZG, przewodnicząca Zespołu Historyczno-Pamiętnikarskiego ZO stołecznego SBP. Członek Komisji Normalizacji i Statystyki Bibliotecznej IFLA. Redaktor międzynarodowego czasopisma INSPEL. Nagroda im. H. Radlińskiej.

Krystyna Remerowa (1898-1986) – bibliotekoznawca, bibliotekarz, działacz społeczny, docent dr. Kierownik Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Warszawskiego. Dyrektor Instytutu Książki i Czytelnictwa Biblioteki Narodowej. Członek Rady Czytelnictwa i Książki Ministerstwa Kultury i Sztuki. Członek ZBP i SBP.

1985

Janina Cygańska (*1921) – bibliotekarz, działacz społeczno-kulturalny, st. kustosz dyplomowany. Kierownik Działu Uzupełniania Zbiorów, wicedyrektor Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy. Członek Państwowej Rady Bibliotecznej. Członek SBP, sekretarz generalny, wiceprzewodnicząca ZG SBP, przewodnicząca Komisji Wydawniczej ZG, przewodnicząca Komisji Odznaczeń przy ZG SBP, członek Zespołu Historyczno-Pamiętnikarskiego ZO stołecznego. Nagroda im. H. Radlińskiej.

Maria Dembowska (*1914) – bibliotekoznawca, bibliograf, profesor nadzwyczajny. Pracownik Biblioteki Narodowej, dyrektor Biblioteki PAN w Warszawie, konsultant w INTE. Nauczyciel akademicki w zakresie bibliotekoznawstwa w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Olsztynie. Członek Państwowej Rady Bibliotecznej. Redaktor naczelny „Przeglądu Bibliotecznego”. Członek SBP, sekretarz generalny ZG. Kierownik Seminarium Bibliotekoznawstwa oraz kierownik Konwersatorium przy ZO stołecznego SBP. Nagroda im. H. Radlińskiej.

Izabela Nagórska (*1913) – bibliotekarz, działacz oświatowy, st. kustosz dyplomowany. Kierownik Działu Instrukcyjno-Methodycznego w Miejskiej Bibliotece Publicznej im. L. Waryńskiego w Łodzi. Wykładowca w Państwowym Studium Kulturalno-Oświatowym i Bibliotek, w Zaocznym Policealnym Studium Bibliotekarstwa, na kursach kwalifikacyjnych Centrum Ustawicznego Kształcenia Bibliotekarzy w Łodzi. Członek ZBP i SBP, przewodnicząca ZO łódzkiego, przewodnicząca Sekcji Bibliotek Publicznych oraz Odczytowej. Nagroda im. H. Radlińskiej.

Ewa Pawlikowska (1913-1992) – bibliotekarz, historyk, działacz społeczny. Kierownik korespondencyjnych kursów bibliotekarskich ZBiAP. Praca w Ministerstwie Oświaty w Naczelnej Dyrekcji Bibliotek, w Ministerstwie Kultury i Sztuki – Departament Bibliotek, wicedyrektor Departamentu Pracy Kulturalno-Oświatowej i Bibliotek. Sekretarz Państwowej Rady Bibliotecznej. Redaktor „Bibliotekarza”, „Informatora Bibliotekarza i Księgarza”, skryptów dla kursów korespondencyjnych.

Członek ZBP, członek Prezydium ZG SBP, Komisji Wydawniczej, Komisji Odznaczeń, przewodnicząca Komisji Rewizyjnej ZO stołecznego, przewodnicząca Zespołu Historyczno-Pamiętnikarskiego. Nagroda im. H. Radlińskiej.

Stanisław Siadkowski (1919-1995) – bibliotekarz, działacz społeczny. Dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie. Kierownik Oddziału w Bibliotece Politechniki Szczecińskiej. Członek ZBiAP, sekretarz, wiceprzewodniczący ZO szczecińskiego SBP, przewodniczący Okręgowej Komisji Rewizyjnej, wiceprzewodniczący Głównego Sądu Koleżeńskiego SBP.

Alojzy Tujakowski (1914-1992) – bibliotekarz, działacz społeczno-kulturalny, st. kustosz dyplomowany. Dyrektor Książnicy Miejskiej i Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. M. Kopernika w Toruniu, inicjator budowy jej nowoczesnego gmachu. Wykładowca w Policealnym Studium Bibliotekarskim. Przewodniczący ZO SBP toruńskiego, członek Komisji Wydawniczej ZG SBP. Nagroda im. H. Radlińskiej.

Zofia Wieczorek (*1913) – nauczycielka, bibliotekarz, działacz społeczno-kulturalny. Kierownik Powiatowej Biblioteki Publicznej w Poznaniu. Kierownik działu, wicedyrektor, następnie dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Raczyńskich w Poznaniu. Wykładowca, egzaminator w Państwowym Ośrodku Kształcenia Bibliotekarzy w Jarocinie, na kursach korespondencyjnych bibliotekarskich. Członek SBP, przewodnicząca Sekcji Bibliotek Publicznych, Komisji ds. Kształcenia, sekretarz, przewodnicząca ZO poznańskiego, członek Zarządu, członek Sądu Koleżeńskiego ZO SBP.

1989

Władysława Borkowska (1902-1994) – bibliotekarz. Kierownik Biblioteki Instytutu Urbanistyki i Architektury. Przedstawicielka Polski na międzynarodowej konferencji UNESCO w Paryżu na temat ujednoczenia przepisów katalogowania. Członek ZBP i SBP. Nagroda im. H. Radlińskiej.

Wanda Kozakiewicz (*1922) – bibliotekarz. Kierownik filii Dzielnicowej Biblioteki Publicznej Wrocław-Krzyki, instruktor, wykładowca w Studium Kulturalno-Oświatowym we Wrocławiu. Członek SBP, przewodnicząca Sekcji Bibliotek Szpitalnych ZG SBP. Nagroda im. H. Radlińskiej.

Maria Prokopowicz (*1916) – bibliotekarz. Kierownik Zakładu Zbiorów Muzycznych Biblioteki Narodowej. Członek SBP. Nagroda im. H. Radlińskiej.

Władysława Wasilewska (*1922) – bibliotekarz literaturoznawca. Kierownik biblioteki w Liceum Ogólnokształcącym im. S. Batorego w Warszawie, wizytator w Ministerstwie Oświaty. Członek i sekretarz ZG SBP, przewodnicząca Głównego Sądu Koleżeńskiego, redaktor „Poradnika Bibliotekarza”. Nagroda im. H. Radlińskiej.

1993

Stanisław Badoń (1926-1997) – historyk, dziennikarz, bibliotekoznawca, dr. Wizytator w samodzielnym Referacie Bibliotek w Wydziale Kultury WRN w Szczecinie, dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie, następnie (od 1974) Biblioteki Głównej Politechniki Poznańskiej. Kierownik i wykładowca w Państwowym Ośrodku Kształcenia Bibliotekarzy w Szczecinie, następnie wykładowca w Filii Centrum Ustawicznego Kształcenia Bibliotekarzy w Poznaniu. Członek SBP, przewodniczący ZO szczecińskiego i poznańskiego, wiceprzewodniczący i przewodni-

czący ZG, członek ZG, redaktor kwartalnika „Bibliotekarz Zachodnio-Pomorski” i miesięcznika „Bibliotekarz”. Nagroda im. H. Radlińskiej.

Maria Danilewicz Zielińska (*1907) – polonistka, bibliotekarz. Organizatorka i kierowniczka Działu Uzupełniania Zbiorów Biblioteki Narodowej. Po wojnie kierownik Biblioteki Polskiej w Londynie. Członek ZBP, sekretarz generalny Rady ZBP.

Irena Grabowska (*1919) – bibliotekarz. Pracownica Referatu Bibliotek Kuratorium Olsztyńskiego. Organizatorka pierwszych po wojnie bibliotek publicznych na Warmii i Mazurach. Kierownik Filii nr 1 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie. Członek ZBiAP, przewodnicząca ZO olsztyńskiego SBP, przewodnicząca Okręgowego Sądu Koleżeńskiego w Olsztynie

Eugenia Horodyska (1914-1994) – pracownik Biblioteki Narodowej. Członek SBP, członek ZO stołecznego, przewodnicząca Sekcji Bibliotek Naukowych, przewodnicząca Komisji Rewizyjnej ZO.

Maria Kaldowska (1929-1993) – bibliotekarz, wicedyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Kielcach. Wykładowca w Filii Centrum Ustawicznego Kształcenia Bibliotekarzy oraz w Instytucie Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej WSP w Kielcach. Członek ZO SBP.

Maria Lenartowicz (*1925) – bibliotekarz. Pracowała w Bibliotece Publicznej m.st. Warszawy, Bibliotece Narodowej i Bibliotece PAN. Wykładowca w Liceum Bibliotekarskim w Warszawie, członek, sekretarz redakcji i zastępca redaktora „Przeglądu Bibliotecznego”. Członek SBP, przewodnicząca Sekcji Bibliograficznej ZO stołecznego, następnie ZG, sekretarz Komisji Bibliograficznej Narodowej przy ZG, członek Komisji ds. Katalogowania Alfabetycznego przy ZG SBP.

Józef Lewicki (*1926) – bibliotekarz, podpułkownik WP. Wicedyrektor i pełniący obowiązki dyrektora Centralnej Biblioteki Wojskowej, dyrektor Centrum Ustawicznego Kształcenia Bibliotekarzy. Członek SBP, wiceprzewodniczący ZO stołecznego, członek Prezydium i wiceprzewodniczący ZG, przewodniczący komitetu redakcyjnego „Poradnika Bibliotekarza”.

Franciszek Łozowski (*1928) – bibliotekarz. Dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Poznaniu. Wykładowca w Instytucie Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu, w Państwowym Ośrodku Kształcenia Bibliotekarzy w Jarocinie oraz w Policealnym Studium Bibliotekarstwa Zaocznego w Poznaniu. Przewodniczący i wiceprzewodniczący ZO poznańskiego, członek Prezydium i wiceprzewodniczący ZG.

Adam Muszyński (1908-1993) – bibliotekarz. Organizator Biblioteki Wyższej Szkoły Handlu Morskiego w Sopocie. Dyrektor Biblioteki Głównej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Sopocie, wicedyrektor Biblioteki Głównej Uniwersytetu Gdańskiego. Członek SBP, przewodniczący ZO gdańskiego, członek ZG SBP.

Jan Wróblewski (*1926) – bibliotekarz, historyk bibliotek, nauczyciel akademicki, profesor dr hab. Kierownik Powiatowej Biblioteki Publicznej w Piszcu, wizytator bibliotek Wydziału Kultury WRN w Olsztynie, instruktor WiMBP w Olsztynie, zastępca dyrektora Biblioteki Głównej Akademii Rolniczo-Technicznej w Olsztynie, organizator i kierownik Zakładu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej WSP w Olsztynie.

1997

Jadwiga Andrzejewska (*1923) – bibliotekarz, nauczyciel, nauczyciel-bibliotekarz, dr, nauczyciel akademicki. Wykładowca w zakładach kształcenia nauczycieli: w Liceum Pedagogicznym i Studium Nauczycielskim w Gdańsku-Oliwie oraz w I Studium Nauczycielskim we Wrocławiu, adiunkt w Wyższej Szkole Nauczycielskiej przy Uniwersytecie Wrocławskim, następnie w Instytucie Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego. Członek SBP, założycielka i przewodnicząca Sekcji Bibliotek Szkolnych i Pedagogicznych przy ZO wrocławskim, przewodnicząca Okręgowego Sądu Koleżeńskiego, ekspert Sekcji Problemowej ds. Bibliotek przy Krajowej Komisji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” (1980-1981).

Jadwiga Czarnecka (*1914) – bibliotekarz, starszy kustosz dyplomowany. Pracownik Ministerstwa Oświaty, wizytator bibliotek i naczelnik wydziału w Ministerstwie Kultury i Sztuki, kierownik Sekcji Metodyki Pracy Bibliotek w Zakładzie Bibliotekoznawstwa Instytutu Książki i Czytelnictwa Biblioteki Narodowej. Członek ZBP i SBP, wiceprzewodnicząca ZG SBP.

Maria Czarnowska (*1906) – bibliotekarz. Organizator i kierownik Pracowni Statystyki Wydawnictw w Bibliotece Narodowej. Członek SBP, przewodnicząca Komisji Statystycznej ZG, członek Zespołu Historyczno-Pamiętnikarskiego ZO stołecznego SBP.

Zbigniew Nowak – bibliotekarz, dr, profesor nadzwyczajny. Dyrektor Biblioteki Gdańskiej PAN, wykładowca na Uniwersytecie Gdańskim.

Danuta Tomczyk (*1929) – bibliotekarz. Dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Radomiu. Członek SBP, przewodnicząca ZO radomskiego, członek Komisji Rewizyjnej SBP.

Józef Zajac (*1930) – bibliotekarz, dr, pracownik naukowy. Dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie. Kierownik filii POKKB. Członek Rady Naukowej Biblioteki Narodowej. Członek SBP, przewodniczący ZO Kraków-województwo, członek ZG, sekretarz Komisji Nagród i Odznaczeń przy ZG SBP, członek Komisji ds. Nagrody im. A. Łysakowskiego.

NAGRODA im. HELENY RADLIŃSKIEJ

Nagroda została utworzona na podstawie Decyzji nr 22/75 Prezydium Rządu z dnia 15 lutego 1975 r. w sprawie ustanowienia Nagrody im. Heleny Radlińskiej za wybitne osiągnięcia w dziedzinie bibliotekoznawstwa i bibliotekarstwa.

Postanowienie nr 8/84 Prezydium Rządu z dnia 30 stycznia 1984 r. dostosowało zasady przyznawania Nagrody do finansowania działalności kulturalnej z Funduszu Rozwoju Kultury. Nagroda przyznawana jest co dwa lata przez Ministra Kultury i Sztuki, na wniosek Komisji Nagrody.

Do roku 1988 uhonorowano Nagrodą 42 bibliotekarzy i bibliotekoznawców, a wśród nich: 9 pracowników bibliotek naukowych, 9 bibliotekarzy z sieci bibliotek publicznych, 7 pracowników Biblioteki Narodowej, 5 bibliotekarzy z bibliotek szkół wyższych, 4 bibliotekarzy bibliotek zakładowych, 3 bibliotekarzy szkolnych, 2 pracowników administracji bibliotecznej, 1 nauczyciela bibliotekarstwa w policealnym studium.

Nagrody im. Heleny Radlińskiej przyznane w latach 1975-1988

1975

Nagroda I stopnia

- mgr Edward Assbury, wicedyrektor Ośrodka Resortowego Informacji w Ministerstwie Komunikacji.

Nagroda II stopnia

- doc. dr Adam Fastnacht, kierownik Działu Rękopisów Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu.

Nagroda III stopnia ex aequo

- dr Karol Musioł, dyrektor Biblioteki Głównej Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej w Katowicach.
- Maria Zięba, kierownik Biblioteki Domu Kultury Zakładów Azotowych w Tarnowie.

1976

Nagroda I stopnia

- prof. dr Jan Baumgart, były dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej w Krakowie.

Nagroda II stopnia

- mgr Alojzy Tujakowski, dyrektor Książnicy Miejskiej i Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Toruniu.

Nagroda III stopnia ex aequo

- mgr Stefania Skwirowska, kierownik Zakładu Bibliografii Zawartości Czasopism w Bibliotece Narodowej.
- Halina Winek, kierownik Biblioteki Zakładowego Domu Kultury w Ursusie.

1977

Nagroda I stopnia

- prof. dr hab. Stanisław Kubiak, dyrektor Biblioteki Głównej oraz Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Nagroda II stopnia

- mgr Izabela Nagórska, kierownik Działu Instrukcyjno-Metodycznego Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Ludwika Waryńskiego w Łodzi.

Nagroda III stopnia ex aequo

- Maria Polcyn, kierownik Biblioteki Zakładowej w Zakładach im. Hipolita Cegielskiego w Poznaniu.
- mgr Władysława Wasilewska, kierownik Biblioteki w Liceum Ogólnokształcącym im. Stefana Batorego w Warszawie.

1978

Nagroda I stopnia

- doc. dr hab. Jadwiga Kołodziejska, kierownik Instytutu Książki i Czytelnictwa Biblioteki Narodowej.

Nagroda II stopnia ex aequo

- Maria Bielawska, dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bochni.
- doc. dr Zbigniew Jabłoński, dyrektor Biblioteki Polskiej Akademii Nauk w Krakowie.

Nagroda III stopnia ex aequo

- mgr Maria Butyter, kierownik Biblioteki Zakładowego Domu Kultury w Hucie im. Lenina w Nowej Hucie.
- mgr Jadwiga Czarnecka, pracownik Instytutu Książki i Czytelnictwa Biblioteki Narodowej.

1979

Nagroda I stopnia ex aequo

- prof. dr hab. Maria Dembowska, dyrektor Biblioteki Głównej Polskiej Akademii Nauk w Warszawie, wykładowca w Zakładzie Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej w Olsztynie.
- doc. dr Józef Korpała, dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Krakowie, wykładowca Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Nagroda II stopnia

- Maria Gutry, emerytowany pracownik Ministerstwa Kultury i Sztuki, długoletnia, zasłużona bibliotekarka, organizatorka sieci bibliotek dziecięcych w kraju.

Nagroda III stopnia

- mgr Emilia Białkowska, emerytowany pracownik Ministerstwa Oświaty i Wychowania, współorganizatorka sieci bibliotek szkolnych, zasłużona bibliotekarka.

1980

Nagroda I stopnia

- mgr Janina Cygańska, wiceprzewodnicząca Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, wicedyrektor Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy, długoletnia i zasłużona bibliotekarka.

Nagroda II stopnia ex aequo

- doc. dr hab. Zbigniew Nowak, kierownik Działu Zbiorów Specjalnych w Bibliotece Gdańskiej Polskiej Akademii Nauk, wykładowca Uniwersytetu Gdańskiego.
- dr Hanna Uniejewska, dyrektor Biblioteki Szkoły Głównej Planowania i Statystyki w Warszawie, organizatorka sieci bibliotek ekonomicznych.

1981

Nagroda I stopnia

- doc. dr hab. Konrad Zawadzki, kierownik Zakładu Zbiorów Mikrofilmowych w Bibliotece Narodowej.

Nagroda II stopnia

- Zofia Chrzastowska, kierowniczką Gminnej Biblioteki Publicznej w Podegrodziu w woj. nowosądeckim.

Nagroda III stopnia

- mgr Artur Lenczowski, nauczyciel w Państwowym Ośrodku Kształcenia Bibliotekarzy w Jarocinie.

1984

Nagroda I stopnia

- mgr Jadwiga Ćwiekowa, kierownik Oddziału Rzeczowego Opracowania Zbiorów w Bibliotece Uniwersytetu Warszawskiego.

Nagroda II stopnia ex aequo

- mgr Ewa Pawlikowska, emerytowany wicedyrektor Departamentu Bibliotek, Domów Kultury i Działalności Społeczno-Kulturalnej Ministerstwa Kultury i Sztuki.
- mgr Wanda Piusińska, wicedyrektor Biblioteki Narodowej.

Nagroda III stopnia ex aequo

- mgr Tadeusz Bruszewski, dyrektor OINTE w Ministerstwie Komunikacji w Warszawie.
- mgr Maria Lenartowicz, pracownik Biblioteki Polskiej Akademii Nauk w Warszawie (nie przyjęła).
- dr Józef Zając, dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Krakowie.

1986

Nagroda I stopnia ex aequo

- prof. dr Karol Głombiowski, kierownik Zakładu Nauki o Książce Uniwersytetu Gdańskiego.
- prof. dr Alodia Gryczowa, emerytowany kierownik Zakładu Starych Druków Biblioteki Narodowej.

Nagroda II stopnia ex aequo

- mgr Władysława Borkowska, emerytowany pracownik Biblioteki Narodowej, kierownik Biblioteki Instytutu Urbanistyki i Architektury.
- dr Irena Morsztynkiewicz, emerytowany kierownik Biblioteki Głównej Głównego Urzędu Statystycznego.
- mgr Maria Prokopowicz, były kierownik Zakładu Zbiorów Muzycznych Biblioteki Narodowej.
- dr Wanda Sokołowska, były pracownik Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego.

Nagroda III stopnia ex aequo

- dr Grzegorz Chmielewski, dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Zielonej Górze.
- mgr Marian Filipkowski, dyrektor Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Olsztynie.
- mgr Aleksander Majorek, były dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Koszalinie.

Nagroda I stopnia ex aequo

- doc. dr hab. Irena Bar-Święch, emerytowany pracownik naukowy Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- prof. dr hab. Kazimiera Małczyńska, kierownik Zakładu Teorii i Historii Książki w Instytucie Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego.

Nagroda II stopnia ex aequo

- dr Stanisław Czajka, dyrektor Biblioteki Narodowej.
- dr Regina Hancko, wicedyrektor Centralnej Biblioteki Rolniczej w Warszawie.
- Józef Podgóreczny, emerytowany dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bydgoszczy.
- doc. dr hab. Jan Wróblewski, kierownik Zakładu Bibliotekoznawstwa w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Olsztynie.

**NAGRODA NAUKOWA SBP
im. ADAMA ŁYSAKOWSKIEGO**

Nagroda została ustanowiona uchwałą Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich z dnia 15 kwietnia 1983 roku za prace badawcze o dużym znaczeniu dla rozwoju teorii i praktyki bibliotekarstwa i informacji naukowej.

**Nagroda im. Adama Łysakowskiego
przyznana w latach 1983-1996**

za rok 1983:

Zofia Gaca-Dąbrowska za pracę *Bibliotekarstwo II Rzeczypospolitej*.

za rok 1984:

Maria Lenartowicz za pracę *Przepisy katalogowania książek. Część 1. Opis bibliograficzny*.

za rok 1985:

Henryk Sawoniak za pracę *Międzynarodowa bibliografia bibliografii z zakresu informacji naukowej, bibliotekoznawstwa i dziedzin pokrewnych*.

za rok 1987:

Barbara Stefaniak za pracę *Studium bibliometryczne piśmiennictwa z zakresu informacji naukowej (1977-1984)*.

za rok 1988:

Danuta Kamolowa i Krystyna Muszyńska za pracę *Zbiory rękopisów w bibliotekach i muzeach w Polsce*.

za rok 1989:

Janina Trzcńska i Ewa Stępnikowa za pracę *Słownik haseł przedmiotowych Biblioteki Narodowej*.

Władysław Chojnacki i Wojciech Chojnacki za pracę *Bibliografia publikacji podziemnych w Polsce 13 XII 1981 - VI 1986* (praca wydana w Paryżu pod pseudonimem: Józefa Kamińska).

Alodia Kawecka-Gryczowa za pracę *Biblioteka ostatniego Jagiellona*.

za rok 1991:

Jan Ożóg za pracę *Katalog poloników XVI wieku Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu*.

za rok 1992:

Wojciech Tomaszewski za pracę *Warszawskie edytorstwo muzyczne w latach 1772-1865* oraz za *Bibliografię warszawskich druków muzycznych 1801-1850*.

za rok 1994:

Jerzy Ratajewski za pracę *Wybrane problemy metodologiczne informatologii nauki (informacji naukowej)*.

Krystyna Bednarska-Ruszajowa za pracę *Das polnische Buchwesen. Bibliographische Einführung*.

za rok 1995:

Bogumił Karkowski za pracę *>Dzieje bibliotek< Joachima Lelewela*.

Barbara Górka i Wiesław Tyszkowski za pracę *Katalog starych druków Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich. Polonika wieku XVII*

NAGRODY im. ANDRZEJA WOJTKOWSKIEGO

Nagrody im. Andrzeja Wojtkowskiego przyznane w latach 1994-2000

Patronem przyznawanej od 1994 roku nagrody jest zasłużony Wielkopolec, Andrzej Wojtkowski (1891-1975), historyk, bibliotekarz i bibliograf, wieloletni dyrektor Biblioteki Raczyńskich w Poznaniu. Celem nagród jest honorowanie bibliotekarzy za wybitne osiągnięcia w pracy na terenie województwa poznańskiego (od 1999 r. wielkopolskiego). Nagrody – na wniosek Zarządu Okręgu SBP – przyznawał początkowo dyrektor Wydziału Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu. Od 9 lutego 1999 roku nagrodę przyznaje marszałek województwa wielko-

polskiego. Wśród nagród przewiduje się Nagrodę Główną i Nagrodę Młodych. W latach 1994-2000 Nagrodą im. A. Wojtkowskiego wyróżniono 14 bibliotekarzy.

1994

Nagroda Główna

mgr Czesław Krolek, dyrektor Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Nowym Tomyszu.

Nagroda Młodych

mgr Elżbieta Skowronek z Biblioteki Głównej Politechniki Poznańskiej.

1995

Nagroda Główna

mgr Kazimierz Ewicz, emerytowany dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Raczyńskich w Poznaniu.

Nagroda Młodych

mgr Wiesława Borkowicz z Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Poznaniu.

1996

Nagroda Główna

dr Kornel Michałowski, emerytowany kustosz Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu.

Nagroda Młodych

mgr Violetta Kowalska-Stochaj, kustosz Biblioteki Raczyńskich w Poznaniu.

1997

Nagroda Główna

prof. dr hab. Jan Sójka, dyrektor Biblioteki Głównej Akademii Ekonomicznej w Poznaniu.

Nagroda Młodych

mgr Alicja Wegnerska, kustosz Biblioteki Publicznej m. Gniezna.

1998

Nagroda Główna

mgr Zofia Płatkiewicz, dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Poznaniu.

Nagroda Młodych

mgr Dorota Górczak, starszy bibliotekarz Biblioteki Głównej Wyższej Szkoły Oficerskiej im. Stefana Czarnieckiego w Poznaniu.

1999

Nagroda Główna

mgr Bolesław Howorka, emerytowany dyrektor Biblioteki Głównej Akademii Medycznej w Poznaniu.

Nagroda Młodych

mgr Urszula Szczęsna, instruktor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Koninie.

2000

Nagroda Główna

prof. dr hab. Jerzy Wisłocki, emerytowany dyrektor Biblioteki Kórnickiej,
mgr Janina Patysiak, dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kaliszu.

Nagroda Młodych

mgr Ewa Bartkowiak, kustosz Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Stanisława Grochowiaka w Lesznie.

MEDAL „BIBLIOTHECA MAGNA - PERENNISQUE”

Zarząd Główny Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich ustanowił w roku 1995 wyróżnienie honorowe – MEDAL BIBLIOTHECA MAGNA – PERENNISQUE. Medal nadaje się zbiorowościom społecznym (instytucjom, organizacjom, stowarzyszeniom, przedsiębiorstwom, firmom itp.) za wybitne dokonania lub całokształt działalności na rzecz rozwoju bibliotekarstwa polskiego i upowszechniania książki w społeczeństwie polskim oraz za zasługi dla SBP. W latach 1995-2000 wyróżniono Medalem 26 instytucji.

1995

1. Biblioteka Publiczna m.st. Warszawy
2. Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku
3. Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica w Szczecinie
4. Centrum Ustawicznego Kształcenia Bibliotekarzy w Warszawie
5. Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Katowicach
6. „Bibliotekarz”

1996

7. Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Josepha Conrada-Korzeniowskiego w Gdańsku
8. Biblioteka Główna Akademii Ekonomicznej w Poznaniu
9. Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Poznaniu

10. „Przegląd Biblioteczny”
11. „Poradnik Bibliotekarza”

1997

12. Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie
13. Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi

1998

14. Biblioteka Narodowa
15. Biblioteka Śląska
16. Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. w Jeleniej Górze
17. Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Panteleona Szumana w Pile
18. Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Wałbrzychu
19. Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego

1999

20. Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie
21. Biblioteka Publiczna im. Wiktora Gomulickiego w Ostrołęce
22. Biblioteka im. Raczyńskich w Poznaniu
23. Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Książnica Miejska im. Mikołaja Kopernika w Toruniu

2000

24. Miejska Biblioteka Publiczna w Brodnicy
25. Miejska Biblioteka Publiczna im. Stanisława Grochowiaka w Lesznie
26. Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Oleśnicy

INDEKS OSOBOWY

- Abramowicz Marian 13, 48
Agopsowicz Jan zob. Hasso-Agopsowicz
Jan
Albigowska Zofia 250
Albin Janusz 157, 164, 165
Aluchna Edward 248
Ambros Michał 58
Ambroży Janusz 208, 225, 229
Andrusiak Wanda 115, 116, 119
Andrzejewska Jadwiga 198, 201, 222,
224, 259
Andrzejewski Jerzy 145, 207, 211, 216,
220, 227, 230, 238
Ankudowicz Janusz 148, 169
Antoniewicz Włodzimierz 73
Arnold Renate 188
Arnoldowa Maria 127
Artowicz Elżbieta 226
Asanowicz Stefan 241
Asejczyk Wanda 248
Assbury Edward 10, 23, 32, 78, 79, 103,
107, 108, 110, 113, 120, 123, 129, 132,
135, 139, 144, 147, 150, 153, 157,
161, 164, 192, 255, 260
Augustyniak Jan 45, 58, 62, 65, 70, 99,
103, 113, 116, 122, 156, 176, 222, 245,
253
Bachulski Aleksy 84
Baculewski Jan 125, 128
Badoń Stanisław 23, 33, 40, 132, 133,
135, 139, 141, 142, 147, 148, 179,
182, 185, 188, 193, 194, 197, 201,
205, 208, 209, 247, 248, 257
Balcer A. 194
Balcerowicz Leszek 203
Bałtyn Andrzej 243
Banaszkiewicz Halina 242
Bania Ryszard 197, 245
Bańkowski Piotr 72, 111
Bar Adam 57, 69, 75, 244
Baran Władysław 48
Baranowski Ignacy Tadeusz 13, 31, 34,
43-45
Bardach Artur 96
Bar-Święch Irena 264
Bartkowiak Ewa 236, 267
Bartoszewicz-Fabiańska Bożena 208,
225, 233, 241
Bartoszewski Władysław 114, 123, 127,
147, 148
Baszyńska Wiesława 133
Batowski Zygmunt 18, 31, 35, 46, 79
Bauer Małgorzata zob. Sokołowska-
Bauer Małgorzata
Baumgart Jan 7, 9, 23, 29, 32, 39, 85, 99,
100, 103-105, 111, 113, 120, 123, 132,
134-137, 140-142, 150, 156, 179, 244,
254, 261
Bąkiewicz-Krukowska Bożena 246
Bąkowska Joanna 246
Behcicki Sylwin 185, 242
Bederski Antoni 56, 252
Bednarska-Ruszajowa Krystyna 226, 265
Bekker Dawid 199
Belcik Wanda zob. Pietrkiewicz-Belcik
Wanda
Bełza Witold 241
Berent Maria 241
Bernacki Ludwik 18, 45, 46, 50-53, 55,
56, 245
Bernard Juliusz 141, 185, 197
Białecka Jadwiga 244
Białkowska Barbara 152, 233
Białkowska Emilia 89, 91, 106, 111, 127,
245, 262
Bielawska Maria 164, 188, 248, 255, 261
Bielawski Jerzy 243

- Bielecki Jan Krzysztof 203
 Bielińska Maria 92
 Bielska Krystyna 134, 135
 Bieniecki Ryszard 243
 Biętkowski Stanisław 72
 Biętkowski Władysław 96, 98, 104
 Bierzynski Piotr 225, 227, 234, 237
 Bierut Bolesław 20
 Biliński Lucjan 152, 194, 205, 233, 237
 Binerowski Zbigniew 165, 242
 Biniek Halina 250
 Birkenmajer Aleksander 56, 57, 62-64,
 71, 74, 75, 86-89, 95, 96, 98, 111, 113,
 122, 244, 247, 254
 Błachowiak Teodor 103, 110
 Błasiak Krystyna 248
 Błasinek Roman 99, 176
 Błaszczuk Sylwia 225, 226, 230, 233
 Błażewicz Janina 103, 111, 113
 Bochan Maria 194, 225, 246
 Bocheński Adam 87, 100, 242
 Bodniak Stanisław 68
 Bogusławska Jadwiga 135
 Bogusławski Henryk 242
 Borkowicz Wiesława 266
 Borkowska Władysława 81, 83, 87, 89,
 115, 118, 119, 143, 144, 153, 197, 257,
 263
 Borkowski Stanisław zob. Dunin-
 Borkowski Stanisław
 Bornsteinowa Jadwiga 141
 Borowy Wacław 51-53, 56, 70, 79
 Boska Krystyna 143
 Bowden Russell 176, 200
 Bożek Stanisław 243
 Brachfogel Marianna 11
 Branicka Maria 249
 Bratny Roman 188
 Brodowska Krystyna 248
 Broll Małgorzata 185
 Bruszewski Tadeusz 113, 123, 132, 140,
 147, 161, 181, 263
 Brykczyńska Maria 173, 186, 187, 196,
 198, 249
 Brzezińska Bożena 248
 Brzezińska Krystyna 241
 Brzózka Bożena 182
 Buchwald-Pelcowa Paulina 226
 Buczek Karol 71
 Burakowski Jan 152, 161, 164, 172, 179,
 198, 205, 208, 215, 246
 Burbianka Marta 133
 Burchard Maria 203, 226, 230
 Burhardt Stefan 63, 248
 Bursowa Feliksa 92, 99, 125, 132
 Busz Zofia 242
 Butyter Maria 261
 Byczkowska-Sztaba Jolanta 211, 215
 Bykowski Leon 65, 74, 75
 Bzdęga Stefan 96, 106
 Bzowska Maria 96
 Celichowski Zygmunt 54, 247
 Centkiewiczówna Halina 73
 Chałat Izabella zob. Majewska-Chałat
 Izabella
 Chamerska Halina 123, 134
 Chmiel Adam 48, 52, 252
 Chmielewski Grzegorz 136, 173, 185,
 186, 250, 263
 Choińska Krystyna 169
 Chojnacki Władysław 200, 265
 Chojnacki Wojciech 200, 265
 Chomin Michał 246
 Chopin Fryderyk 204
 Chruścińska Jadwiga 230
 Chrzastowska Zofia 262
 Churchill Winston 18
 Chwalewik Edward 18, 31, 35, 48
 Chwastek Aleksandra 208, 250
 Chylińska Anna 143
 Ciechanowski Jan 188
 Cieplucha Kazimiera zob. Spruch-
 Cieplucha Kazimiera
 Ciesielska Kazimiera 111
 Collijn Isak 59, 253
 Costache Olareanu 144
 Cybulski Radosław 157, 164, 173, 198, 127
 Cygańska Janina 10, 11, 123, 132, 133,
 140, 147, 156, 157, 164, 165, 185,
 186, 191, 197, 218, 225, 240, 256, 262
 Czachorowska Halina 242
 Czajka Barbara 227
 Czajka Stanisław 8, 11, 33, 41, 185, 195,
 197, 198, 201, 202, 208, 223, 225,
 226, 230, 231, 235, 236, 240, 264
 Czajka Wanda zob. Kronman-Czajka
 Wanda

- Czajkowski Franciszek 172-174, 181, 185, 186, 191, 193, 195, 197, 198, 207, 209, 248
- Czaplicka Jadwiga zob. Siniarska-Czaplicka Jadwiga
- Czarkowski Ludwik 249
- Czarnecka Jadwiga 23, 79, 92, 94, 95, 108, 123, 126, 161, 194, 205, 224, 259, 261
- Czarnowska Maria 98, 106, 113, 115, 123, 144, 224, 259
- Czekajewska-Jędrusik Anna 144
- Czerni Józef 102, 103, 108, 157, 164, 244, 248
- Czerniatowicz Janina 92, 111, 115, 117, 123, 140
- Czerniejewska Małgorzata 119
- Czerwijowski Faustyn 13, 18, 31, 36, 43-49, 52, 53, 55, 56, 63-65, 69, 79, 249, 253
- Czerwińska Małgorzata 233
- Ćwiekowa Jadwiga 10, 123, 132, 133, 147, 153, 172, 173, 181, 240, 263
- Danilewicz-Zielińska Maria 68, 72-74, 84, 208, 258
- Daniluk Danuta 241
- Daniszewska Małgorzata 145
- Danysz-Fleszarowa Regina 48, 71, 78, 81, 85, 91, 92, 96, 249
- Daraż Zdzisław 156, 247
- Daszkowski Zbigniew 131, 137
- Dawidczyńska Maria 96
- Dąbkowski Przemysław 45
- Dąbrowska Wanda 17, 18, 47, 49, 51-53, 55, 56, 58, 60, 62, 65, 69, 72, 73, 75, 76, 78, 79, 81, 94, 111, 121, 125, 132, 135, 254
- Dąbrowska Zofia zob. Gaca-Dąbrowska Zofia
- Dąbrowski Józef 212
- Dąbrowski Stefan 185
- Dąbrowski Walery 79, 113, 123, 129, 133
- Dejmek Kazimierz 212
- Dembowska Maria 7, 29, 79, 97, 98, 101-103, 111, 113, 115-117, 121, 123, 124, 129, 131, 133, 137, 143, 166, 185, 217, 220, 256, 262
- Demby Stefan 46, 48, 50, 52, 53, 72, 79
- Denisev V. N. 97
- Derendarz Urszula 246
- Des Loges Marian 57, 242
- Dewan Jan (pseud.) zob. Dąbrowska Wanda
- Dobraczyński Jan 179
- Dobrowolska Hanna 75
- Dobrowolski Zbigniew 147
- Dobrowolski Zdzisław 230, 237
- Dobrzyńska-Rybicka Ludwika 59, 247
- Dokowicz Scholastyka 250
- Domańska Jadwiga 98
- Domański Adam 172, 179
- Drabienko Edward 128
- Draczko Stefania 87, 249
- Drawnel Ewa 209, 214
- Drege Helena 13, 43, 44, 46
- Drewniewska-Idziak Barbara 99, 185, 209, 225, 230, 251
- Drużycki Jerzy 169
- Drzażdżyńska Helena 83, 129
- Drzewiecki Marcin 204, 209, 211
- Dubowik Henryk 164, 169, 172, 173, 179, 241
- Dudek Helena 243
- Dudzińska Elżbieta 157, 164
- Dunin Janusz 133, 134, 171
- Dunin-Borkowski Stanisław 58
- Duninowa Cecylia 133, 134, 139, 143, 147, 148, 157, 163-165, 200
- Dydowiczowa Janina 161
- Dylik Zygmunt 103
- Dymek Tadeusz 244
- Dymna Mieczysława 172
- Dziadkiewicz Wanda 185, 243
- Dziechciowska Wiesława 161, 193
- Dzikowska Krystyna 202
- Dzwonko Michał 250
- Dżaman Ryszard 149
- Efler Lucyna 242
- Engel Jan 250
- Erber Barbara Katarzyna 165, 169, 176, 179, 193, 194, 199, 202, 211
- Erber Czesław 150, 165, 169, 176, 177, 179, 182, 188, 193, 194, 199, 202, 205, 207, 211, 216
- Esmann Tadeusz 241

- Estreicher Karol 52, 53, 55, 57, 108,
 140, 143
 Ewicz Kazimierz 247, 266
- Fabiańska Bożena zob. Bartoszewicz-
 Fabiańska Bożena
 Fajkowski Józef 151, 153, 156
 Falkenberg Jadwiga 165
 Falkowska Helena 103, 109, 113, 127,
 132, 135
 Fastnacht Adam 260
 Fenrych Przemysław 168
 Fiedorowiczowa Maria 244
 Filipkowska-Szemplińska Jadwiga 49,
 51, 53, 55, 60, 87-90, 94, 95, 109, 119
 Filipkowski Marian 185, 197, 246, 263
 Filipowicz-Dubowik Henryk zob.
 Dubowik Henryk
 Finkel Ludwik 54, 57
 Flejterska Genowefa 202
 Fleszarowa Regina zob. Danysz-
 Fleszarowa Regina
 Flis Zygmunt 223
 Francis Frank 130
 Franke Jerzy 233, 237
 Frankowski Jan 244
 Frączek Maria 242
 Friedbergowa Maria 62
 Frycz Stefan 243
 Fudała Adam 245, 247
- Gaberle Eustachy 55, 57, 58, 62, 71, 72,
 244
 Gabryel Stanisław 247
 Gaca-Dąbrowska Zofia 183, 264
 Gajewski Jerzy 185
 Gajowniczek-Woźniak Maria 234
 Galiński Tadeusz 111
 Gała Marian 177
 Gałczyńska Cecylia Z. 173, 186, 197, 209
 Gałczyński Juliusz 149
 Gałkowska Maria 246
 Ganszyniec Ryszard 55
 Gardziej Helena J. 220
 Garstecki Zygmunt 107, 114, 117, 119,
 134
 Gawarecka Kazimiera 245
 Gawarecka Maria 113, 164, 245, 255
- Gawinkowa Irena 89, 92
 Gawinowa Alina 148
 Gawlik Teresa 248
 Gawron Witold 182
 Gąszczyńska Halina 193, 246
 Geh Hans-Peter 196
 Geppert Stanisław 69, 72
 Gertych Zbigniew 188, 189
 Getter Marek 127, 143
 Giecwicz-Pilarska Stanisława 187
 Giera Emilia 245
 Gliński Wiesław 233
 Głombiowski Karol 159, 263
 Głowacka Teresa 189, 192, 197, 226, 237
 Gocłowski Tadeusz 218
 Godet Marcel 77
 Golczyk Danuta zob. Nahorna-Golczyk
 Danuta
 Golska Bożenna zob. Szulc-Golska
 Bożenna
 Gołębiowski Edward 181
 Gomułka Władysław 20
 Gorman Michael 143
 Gorzechowska Maria 49
 Gostomska Zofia 250
 Goszczyńska Władysława 79
 Górczak Dorota 229, 266
 Górecka Zofia 247
 Górkiewicz Marian 244
 Górska Barbara 226, 265
 Grabowska Irena 208, 246, 258
 Grabowska Janina 245
 Grabowska Marta 212
 Graczykowski Andrzej 176
 Graetzer Danuta 249
 Grochocka Małgorzata 230
 Grodek Andrzej 32, 38, 79, 81, 96, 99,
 101
 Gromek Iraida 247
 Groniowska Barbara 95, 124
 Grosman Zofia 242
 Grot Zdzisław 247
 Gruberska Ewa 152
 Gruszecka Janina 101
 Gruszka Krystyna 173, 250
 Grycz Józef 17, 18, 51, 52, 57, 63, 64,
 72, 75, 78, 79, 82, 83, 96, 106, 111,
 119, 140, 143, 144, 151, 153, 160, 220

- Gryczowa Alodia zob. Kawecka-Gryczowa Alodia
 Grzesiak Ewa 172, 185, 197
 Grzeszczyk Kazimiera zob. Sokołowska-Grzeszczyk Kazimiera
 Gutenberg Johann 68
 Gutry Czesław 79, 95, 129
 Gutry Maria 69, 76, 95, 115, 124, 262
 Guzińska Jadwiga zob. Zaremba-Guzińska Jadwiga
 Gwiżdż Andrzej 195, 197, 198, 203
- Halec Janina Małgorzata 202, 237, 245
 Halicki Janusz 176, 202
 Halpernowa Alicja 96, 113, 240
 Hancko Regina 164, 194, 264
 Handelsman Helena 87, 123, 126, 146, 254
 Hanitzsch Petra 188
 Hasso-Agopsowicz Jan 176
 Hejman Lech 243
 Helis Klementyna 172, 179
 Henzel Władysław 7, 9, 29, 193, 227, 228, 240
 Herbst Stanisław 79, 129
 Heweliusz Jan 194
 Hleb-Koszańska Helena 77, 98, 100, 103, 105, 108, 111, 115, 124, 133, 135, 220
 Hodbod Alfred 248
 Hoffman Jakub 71
 Horodyska Eugenia Maria 134, 208, 258
 Horodyski Bogdan 23, 32, 39, 84, 87-89, 92, 96, 98, 99, 101, 103, 104, 106, 109-111, 113, 118, 120, 121, 123-125, 127, 129-131, 160, 193
 Howorka Bolesław 172, 173, 185, 190, 194, 197, 201, 203, 205, 207, 209, 224, 226, 232, 267
 Hryniewicz Zofia 62, 68, 74, 87, 89, 105, 146, 249, 254
 Hudymowa Maria 140, 147, 158, 164, 193, 244
 Huppenthal Janina 134, 248
- Idziak Barbara zob. Drewniewska-Idziak Barbara
 Ignaczak Marian 143
 Ilmurzyńska Halina 131, 140
- Iwańczak Edward 91, 92
 Iwaszkiewicz Jarosław 188
 Izdebska Danuta 242
- Jabłonowski Aleksander 43
 Jabłoński Henryk 85, 125
 Jabłoński Zbigniew 140, 167, 261
 Jachimczak Barbara 198
 Jackowski Jan Maria 236
 Jacob Bożena 145
 Jadach Alina 248
 Jaenecke Joachim 215
 Jagielska Janina 197, 206, 208, 223, 225, 229, 233, 237, 240
 Jagiełło Michał 206, 209
 Jagusztyn Andrzej 7, 9, 238
 Jagusztyn Władysław 99
 Jakimiszyn Katarzyna 251
 Jakimowicz Edward 204, 220
 Jakubczak Teresa 246
 Jakubowska Jadwiga 164, 172
 Jałosiński Aleksander 109
 Janiak Jan 209, 210
 Janiczek Józef 68, 88
 Janik Alina 250
 Jankowski Henryk 219
 Jankun Zinaida 106
 Janowska Maria 233, 237
 Jarczyńska Maria 211
 Jarkowska Daniela 247
 Jarocki Zbigniew 229
 Jaroszewicz Piotr 107
 Jaroszyński Maurycy 114
 Jarzębowska Stefania 131, 133, 135, 152, 164, 245
 Jarzyńska Joanna zob. Pasztaleniec-Jarzyńska Joanna
 Jasińska Irena zob. Walachniewicz-Jasińska Irena
 Jasińska Teresa 191
 Jaśkowska Zofia 245
 Jaworska Anna 124, 244
 Jazdon Artur 219
 Jeżyński Stanisław 132, 140, 150, 158, 240
 Jędrowiak Danuta 250
 Jędrusik Anna zob. Czekajewska-Jędrusik Anna

- Jodłowski Tadeusz 135
 Jopkiewicz Andrzej 164, 173, 184, 185, 195, 197, 209, 225
 Joško Mirosława 225, 229, 243
 Jurewicz Ignacy 109, 127, 135

 Kaczmarek Roman 139
 Kaczyński Stanisław 245
 Kägbein Paul 182
 Kalata Barbara zob. Sosińska-Kalata Barbara
 Kalenik Aleksy 143
 Kalicki Tadeusz 69
 Kaltschmidt Wolfgang 158
 Kałdowska Maria 208, 243, 258
 Kamińska Aleksandra 242
 Kamolowa Danuta 198, 265
 Kampa Elżbieta 246
 Kantyka Jan 243
 Karabin Helena 115, 116, 119
 Karamać Barbara 195, 197, 198
 Karczewska Stanisława 248
 Karkowski Bogumił 226, 230, 238, 265
 Karpowicz Ryszard 143
 Kasperkiewicz Barbara 249
 Kasten Andrzej 95
 Kaszyński Stanisław 7, 29, 159, 169, 193
 Kawecka Zofia 88, 247
 Kawecka-Gryczowa Alodia 76, 78, 111, 115, 129, 164, 200, 256, 263, 265
 Keferstein Halina 246
 Kelles-Krauz Janina 138, 250
 Kemp Eric 29
 Kemp Ivor 200, 230
 Kempa Andrzej 7, 11, 185, 197, 208, 216, 222, 225, 238, 240, 245
 Kempka Zbigniew 92-94, 96, 249
 Kiedrowski Jerzy 242
 Kiedrzyńska Wanda 148
 Kieniewicz Halina 123
 Kiernicki Edward 250
 Kietlińska-Rudzka Julia 182
 Kisilowska Małgorzata 234
 Klein Henryka 247
 Klekowska Krystyna zob. Ramlau-Klekowska Krystyna
 Klimczak Darek 216
 Kluska Adam 187
 Kłossowska Małgorzata 194, 197, 225, 229
 Kłossowski Andrzej 142, 144
 Knapińska Bolesława zob. Podraza-Knapińska Bolesława
 Knot Antoni 86, 88, 100
 Kochanowski Jan 59, 182
 Kocięcka Mirosława 130, 172, 179
 Kocowski Bronisław 152, 250
 Koczaj Irena 143
 Koczorowski Stanisław Piotr 79
 Kolankowski Ludwik 60, 62, 65, 69
 Kołacz Tadeusz 250
 Kołatajowa Jadwiga 133
 Kołodziejska Jadwiga 17, 29, 101, 127, 132, 135, 137, 140-142, 144, 147, 148, 150, 153, 158, 159, 161, 166, 178, 179, 182, 184, 187, 188, 193, 196, 198, 201, 210, 215, 240, 261
 Kołodziejski Henryk 86
 Kołtun Joanna 250
 Komender Teresa 242
 Komorowski Eugeniusz 243
 Konieczna Danuta 197, 201, 204, 246
 Konopka Stanisław 83, 85
 Koraszewski Jacek 117, 243
 Korman Stanisław 156, 157, 164
 Kornecka Józefa 79, 92, 96, 99, 126, 140, 240
 Korocińska Eugenia 242
 Korpała Józef 23, 88, 99, 113, 120, 124, 127, 132, 136, 138, 141, 146, 152, 156, 188, 192, 244, 255, 262
 Korzeniewski Bohdan 79
 Korzeniowski Józef 55
 Korzon Andrzej 99
 Korzon Krystyna 138, 152
 Korzonkiewicz Małgorzata 241
 Kosek Jadwiga 226
 Kosierb Krystyna 248
 Kossonoga Jan 76, 78, 81, 129
 Kossonogowa Zofia 78, 79, 81, 103, 111, 113, 249
 Kossuth Edward 99, 103, 109, 123, 133, 135, 140
 Kostecki Janusz 196
 Kostrzewa Józef 197
 Kostrzewa Mirosława 141
 Koszańska Helena zob. Hleb-Koszańska Helena
 Koszczyc Jan zob. Witkiewicz-Koszczyc Jan

Kościów Janina 246
 Kościńska Maria 158
 Kot Dariusz 9, 207
 Kotarski Stefan 32, 92, 96, 99, 101, 106, 249
 Kotecka Lucyna 242, 243
 Kotlińska Krystyna 242
 Kotula Rudolf 53
 Kowalska Izabela 7, 9, 227, 228, 240
 Kowalska-Stochaj Violetta 266
 Kozakiewicz Wanda 126, 132, 138, 140, 147, 150, 157, 164, 173, 182, 197, 257
 Kozanecki Tadeusz 157, 164, 165
 Kozdrój Wacław 244
 Kozerska Helena 113, 117, 123, 133
 Koziańska Jadwiga 243
 Koziół Czesław 86, 87, 95, 96, 99, 101, 108, 121, 124, 127, 130, 132, 133, 135, 160
 Kozłowski Rafał 132
 Kozub Agata 244
 Kożuchowska Elżbieta 241
 Kraczkiewicz Janina 89, 92, 96, 101
 Kram Hanna 113
 Krassowska Eugenia 97, 118, 125
 Krassowski Bogusław 157, 164
 Krasuska Zofia 181, 197
 Kraszewski Józef Ignacy 57
 Kraško Wincenty 154
 Kraushar Aleksander 43
 Krauz Janina zob. Kelles-Krauz Janina
 Kries von 44
 Krolek Czesław 214, 266
 Kronman-Czajka Wanda 134
 Krukowska Bożena zob. Bąkiewicz-Krukowska Bożena
 Kruplewska Regina 244
 Krupa Wanda zob. Wałachowska-Krupa Wanda
 Kryłowa Barbara 249
 Krysiak Ewa 225, 230, 249
 Krzemińska Wanda 124
 Krzywicki Stanisław 132, 140, 141, 143, 157, 164, 204, 211, 220, 225, 237, 248
 Kubala Krystyna 172, 241
 Kubiak Stanisław 139, 140, 142, 147, 152, 153, 157, 179, 193, 247, 261
 Kubów Stefan 41, 172, 175, 176, 179, 180, 184, 185, 187, 191, 193, 194, 196-198, 209, 210, 250
 Kuchno Maria 248
 Kulas Danuta 245
 Kulesza Michał 200
 Kulpa Jan 111
 Kuna Michał 106, 141, 172, 173, 179
 Kuntze Edward 18, 31, 36, 48, 50-54, 56, 57, 59-62, 72, 78, 83, 86, 88, 106, 244, 253
 Kurdybacha Emilia 96
 Kurkowa Eugenia 69
 Kurowska Klara 241
 Kuryluk Karol 104
 Kuzawińska Zofia 241
 Kuźmińska Krystyna 11
 Kuźmiński Dariusz 197, 200, 201, 206, 208, 209, 218
 Kwiatkowski Kazimierz 55
 Lamch Bogusław 197, 200, 249
 Langowska Irena 247
 Lech Anna 123, 133, 140
 Lechowa Lidia 217
 Lejman Anna 245
 Lelewel Joachim 62, 118, 140, 144, 230, 265
 Lenart Bonawentura 51
 Lenartowicz Maria 101, 103, 113, 142, 143, 146, 150, 179, 183, 194, 208, 226, 227, 230, 234, 258, 263, 264
 Lenczowski Artur 161, 243, 262
 Lenin Włodzimierz 90, 93, 140, 142
 Leś Ewa 29
 Lewak Adam 66, 85, 92
 Lewandowska Irena 90, 96
 Lewandowski Jerzy 172, 178
 Lewicki Józef 10, 172, 179, 185, 189, 191, 194, 197, 198, 208, 209, 213, 225, 231, 237, 240, 258
 Lewis J. 131
 Lewoń Anna 245
 Likowski Henryk 54
 Linde Samuel Bogumił 211, 238
 Lipiec Anna 225, 245
 Lis Ewa 247
 Lisowska Krystyna 132, 133, 140
 Lisowski Stanisław 61
 Liszkowska Danuta 198

Lubaś Władysława 245
 Lubomirski Andrzej 56

 Łajming Anna 223
 Łasiewicka Alina 67, 69, 76, 124, 144
 Ławrynowicz Antoni Tomasz 52
 Łazarski Władysław 44
 Łochowska Marianna 185, 241
 Łodyńska Irena 79, 129
 Łodyński Marian 10, 18, 48, 51-53, 56,
 57, 59, 60, 62-64, 66, 68-71, 74, 78,
 79, 85, 87, 88, 102, 129, 220, 253
 Łoś Leon 164, 165, 171
 Łozowska Marianna 248
 Łozowski Franciszek 9, 147, 149, 156-
 158, 164, 165, 208, 231, 247, 258
 Łuczyńska Alfreda 119, 140
 Łukaszewska Romana 94, 96
 Łysakowski Adam 11, 18, 32, 37, 51, 52,
 55, 58-60, 64, 65, 68, 69, 71, 74, 76-
 81, 83, 84, 89, 106, 178, 183, 189,
 195, 198, 200, 209, 212, 217, 219,
 226, 249

 Maczuga Zyta 250
 Maćkowiak Jan 172
 Maćkowska Bożena 182
 Madziar Jadwiga 247
 Maj Jan 152, 157
 Maj Jerzy 147, 150, 193, 203, 207, 222,
 234
 Maj Jolanta zob. Pochodowicz-Maj
 Jolanta
 Maj Kazimierz 107, 117
 Maj Zdzisław 211
 Majdak Teresa 247
 Majewska Halina 243
 Majewska Maria 157
 Majewska-Chałat Izabella 246
 Majewski Zygmunt 98
 Majkowska Damroka 152
 Majorek Aleksander 122, 263
 Makaruk Jan 121, 131, 138
 Malczewska-Stus Dorota 241
 Malec Waleria 242
 Maleczyńska Kazimiera 264
 Malewski Władysław 241
 Malinowska Eugenia 79
 Malinowska Krystyna 187

 Malinowska Sabina 246
 Manikowski Adam 215
 Mańka Zofia 248
 Marciniak Jan 172, 179, 185, 188, 197,
 246
 Marcinkowski Stefan 242
 Marcolla Jadwiga 250
 Markiewicz Henryka 79
 Markiewicz-Białkowska Emilia zob.
 Białkowska Emilia
 Martin Włodzimierz 242
 Marzec Edward 103, 104
 Masztalerz Stanisław 110, 243
 Maślankiewicz Piotr 73, 78
 Matczyńska Bogna 250
 Matejko Teresa 150
 Materska Katarzyna 211
 Matusiak Stefan 243
 Matwiejczuk Wanda 246
 Matyjaszek Tadeusz 150, 248
 Mayer Józef 243
 Mazur Stanisława 197, 248
 Mazurek Feliks zob. Róg-Mazurek Feliks
 Mazurkiewicz Mieczysław 140, 147, 157
 Mączewska Teresa 242
 Mądrzak Stefan 249
 Mękarski Stefan 71
 Michajłow Włodzimierz 136
 Michalska Alma 135
 Michalska Wanda 87-89, 93
 Michalski Leon 74
 Michałowski Grzegorz 185, 241
 Michałowski Kornel 266
 Michnal Władysław 191, 208
 Mickiewicz Adam 216
 Mielcarzewicz Barbara 242
 Migoń Krzysztof 144, 148, 196
 Mika Maria 223
 Mikucka Aniela 75
 Miller Robert C. 234
 Millerowa Julia 55, 76, 81, 87, 93, 97, 99
 Minakowski Jerzy 158
 Mincer Wiesław 217
 Misiowa Aleksandra 247
 Misiowa Alina 244
 Misztela Józef 221
 Mocarski Zygmunt 48, 58
 Molek Kazimierz 189

Morawski Edward zob. Osóbka-
 Morawski Edward
 Morsztynkiewicz Irena 87, 89, 96, 101,
 103, 105, 114, 115, 118, 121, 123, 124,
 127, 130, 131, 135, 141, 150, 152,
 159, 164, 240, 249, 256, 263
 Mortkowicz Jakub 60
 Moskalik Regina 250
 Mościcki Ignacy 68
 Motyka Lucjan 136
 Mozgała Karol 79
 Mściszowa Aleksandra 244
 Muklanowicz Wiktoria 13
 Murlikowska Barbara 246
 Musiał Ewa zob. Stachowska-Musiał
 Ewa
 Musioł Karol 156, 164, 173, 260
 Muszkowski Jan 18, 44, 48, 51-53, 56,
 57, 59, 61-69, 81, 83, 84, 86, 87, 89,
 90, 106, 140, 249
 Muszyńska Krystyna 198, 265
 Muszyński Adam 193, 195, 208, 242,
 258
 Myśliwski Wiesław 188

 Nagórska Izabela 140, 142, 159, 165,
 185, 187, 191, 205, 211, 216, 217,
 227, 234, 245, 256, 261
 Nahorna-Golczyk Danuta 216, 234
 Nahotko Marek 201, 222
 Narkiewicz Zofia 246
 Neubert Felicja 124, 127, 144
 Nieczowa Izabella 131
 Niemcewicz Julian Ursyn 127
 Nienacki Zbigniew 188
 Niesiołowska-Rothertowa Zofia Salomea 79
 Niezgoda Jan 49, 62-64, 74, 78
 Nikiporczyk Barbara zob. Zakrzewska-
 Nikiporczyk Barbara
 Niksa Władysław 157
 Niškiewicz Stanisław 204
 Nitsche Irena 150
 Noske Beata 235
 Nowak Dariusz 246
 Nowak Leon 64, 250
 Nowak Zbigniew 152, 172, 224, 259, 262
 Nowicki Janusz 11, 211, 216, 219, 220,
 223, 227, 237, 251
 Nożyński Tadeusz 131

 Obrębska Maria 72
 Ochranowicz Barbara 145, 158, 246
 Okupska Stefania 96
 Olejniczak Bernard 118, 123, 127, 147,
 247
 Olszar Henryk 232
 Olszewicz Bolesław 13, 43, 48, 66, 68,
 69
 Olszewicz Waclaw 13, 14, 44-46, 64, 73
 Opławska Leokadia 127, 135, 143
 Opoka Zbigniew 181, 197
 Orłowska Jadwiga zob. Paprocka-
 Orłowska Jadwiga
 Osiatyński Jerzy 209
 Osiewała Wiesława 249
 Osmólska Stefania 92, 99
 Osóbka-Morawski Edward 83
 Ostaszewska Danuta 152, 227
 Ostromecka Jadwiga 49
 Ostrowski Stanisław 179
 Owczarek Alina 248
 Ożóg Jan 212, 250, 265

 Pabiszowa Halina 157, 172, 250
 Paderewski Ignacy Jan 204
 Padziński Andrzej 237
 Pajączkowski Franciszek 250
 Paluch Anna 248
 Paluszkiewicz Anna 226, 227, 234
 Panek Józef 244
 Papée Fryderyk 52, 79, 244, 252
 Paprocka-Orłowska Jadwiga 246
 Papuzińska Joanna 222
 Pasiński Jan 123, 130, 132, 133, 139,
 140, 157
 Pastwa Jan 242
 Paszkiewicz Łucja 249
 Paszkiewicz Urszula 157
 Pasztaleniec-Jarzyńska Joanna 200,
 201, 207, 208, 211, 215, 219, 223, 225
 Patysiak Janina 236, 243, 267
 Pawlak Leon 247
 Pawlikowska Ewa 11, 23, 92, 98, 99,
 105, 106, 109-111, 113, 115, 116, 123,
 124, 132, 137, 142, 147, 181, 185,
 187, 191, 193, 256, 263
 Pawlikowski Witold 118, 133, 140,
 147, 247

Pawłowska Krystyna 243
 Pazyra Stanisław 96
 Pelcowa Janina 116, 159, 176
 Pelcowa Paulina zob. Buchwald-Pelcowa Paulina
 Pelczar Marian 115, 152
 Pelczarski Ludwik 246
 Peszyńska Janina 79
 Piasecki Jan 79, 83, 84, 87, 89, 129
 Piasecki Władysław 103, 121
 Piaskowski Walery 245
 Piekarski Kazimierz 50, 69
 Pieńkowska Krystyna 134, 153, 217, 222, 234
 Pietraszek Jadwiga 248
 Pietrzak Sylwia 235
 Pietrzkiwicz-Belcik Wanda 244
 Pigła Włodzimierz 203, 204, 211, 230
 Pilarska Stanisława zob. Giecewicz-Pilarska Stanisława
 Piłsudski Józef 66, 67
 Pindłowa Wanda 147, 173, 179, 244
 Pionkowski Tadeusz 109
 Pioterek Paweł 237
 Piotrowicz Karol 57, 68-71, 74, 76, 79
 Piotrowska Barbara 245
 Pisarska Maria 113
 Piszczek Zdzisław 147
 Piusińska Wanda 181, 263
 Pleskot Wanda 243
 Płatkiewicz Zofia 172, 185, 197, 201, 208, 229, 266
 Pochodowicz-Maj Jolanta 241
 Pociecha Władysław 60, 63
 Poczetowska Jadwiga 60
 Podgajniak Genowefa 247
 Podgóreczny Józef 97, 99, 123, 132, 156, 187, 241, 255, 264
 Podhorski Kazimierz 152
 Podkański Zdzisław 212, 213
 Podlacha Władysław 55
 Podraza-Knapińska Bolesława 241
 Polakówna Teresa 96, 103
 Polcyn Maria 261
 Polkowska Maria zob. Semeniuk-Polkowska Maria
 Polkowski Lech Tadeusz 216
 Pończarska Bożena 244
 Popko Waław 246
 Popławski Feliks 99, 109, 121
 Potschke L. 89
 Poznański Marcei 109
 Prażmowski Mieczysław 131
 Prokopowicz Maria 126, 129, 132, 140, 145, 147, 157, 173, 177, 191, 197, 201, 203, 207, 230, 257, 263
 Prus Bolesław 131
 Przeclawska Anna 124
 Przelaskowski Ryszard 79, 81, 83, 89, 96, 97, 101, 114, 115, 125, 129, 148, 153, 249
 Przemienieccka Danuta 185, 244
 Przewoska Halina 127
 Przybyłowicz Waław 68
 Przybysławska Anna 243
 Przybysz Janina 237
 Pszonak Wiktoria 249
 Puchalski Jacek 227
 Puciatowa Maria 248
 Quirini Maria 248
 Raczyński Edward 53
 Radlińska Helena 11, 53, 63, 64, 71, 106, 153, 156, 181, 253
 Radomska Gabriela 247
 Radwański Aleksander 222
 Rajczak Feliks 216
 Rakowski Mieczysław 177
 Ramlau-Klekowska Krystyna 123
 Ratajewski Jerzy 180, 215, 226, 265
 Regulski Walenty 101
 Rej Mikołaj 228
 Remer Tadeusz 83, 85, 87, 89, 92, 96, 103, 105
 Remerowa Krystyna 88, 92-94, 96, 99, 103, 134, 164, 256
 Richter Jan Bronisław 58
 Rodziewicz Zofia 94, 109, 119
 Rogowska Anna 247
 Rogowska Zofia 173, 188, 248
 Rohozińska Krystyna 185
 Rolny Wilhelm 45
 Romanowski Władysław 103
 Romańska Anna 249
 Rosiak Tadeusz 187
 Rosołowski Stefan 147
 Rothertowa Zofia Salomea zob. Niesiołowska-Rothertowa Zofia Salomea

Róg-Mazurek Feliks 247
 Różańska Maria 241
 Rubakin Nikolaj Aleksandrovič 59
 Rübeseam O. 144
 Rückl Gothard 182
 Rudzka Julia zob. Kietlińska-Rudzka
 Julia
 Rulikowski Mieczysław 13, 18, 31, 34,
 43-48, 51, 52, 69
 Rumszewicz Witold 173, 179
 Ruszajowa Krystyna zob. Bednarska-
 Ruszajowa Krystyna
 Rybicka Ludwika zob. Dobrzyńska-
 Rybicka Ludwika
 Rybicki Paweł 73, 243
 Rychlińska Elżbieta 244
 Rygiel Stefan 46-49, 51-53, 55, 60, 65,
 79, 249
 Rymar Edward 165, 176, 182
 Rymkiewicz Anna 241
 Ryszewski Bohdan 169
 Ryszkowska Eulalia 241
 Rytel Zofia 99

Sadkowska Monika 248
 Sadowska Jadwiga 194, 201, 204, 233
 Sadowska Leokadia 201
 Sakrajda Regina 249
 Saniewska Danuta 250
 Saniewski Ryszard 135, 250
 Sawicka Elżbieta 157, 164
 Sawicka Kazimiera 249
 Sawoniak Henryk 100, 115, 116, 124,
 137, 141, 161, 189, 194, 264
 Schultis Zbigniewa Maria 247
 Sebastyański Włodzimierz 225, 246
 Sedlaczek Franciszek 23, 81, 83, 87, 89,
 94, 97, 119, 121, 156, 255
 Sejnej Grażyna Anna 245
 Sekulski Jerzy 165, 242
 Semeniuk-Polkowska Maria 216
 Semkowicz Aleksander 72
 Sękowski Roman 157, 246
 Siadkowski Stanisław 185, 218, 248, 257
 Siekierycz Klara 127
 Siekowski Edward 245, 248
 Sieradzan Maria 194
 Siniakowicz Walentyna 202, 241
 Siniarska-Czaplicka Jadwiga 116, 135, 212

Sitarska Anna 151, 193
 Skarzyńska Janina 72
 Skarzyńska Maria 207
 Skibińska Wanda 135
 Skierkowska Elżbieta 79
 Skoczylas Władysław 98, 103, 245
 Skomro Marian 208, 240, 242
 Skotnicka Gertruda 222
 Skowronek Elżbieta 214, 266
 Skowrońska Karola 225
 Skowroński Ryszard 248
 Skrobiszewska Halina 154
 Skrzyszewski Stanisław 80, 86, 90
 Skrzyński Ireneusz 248
 Skrzypczak Andrzej 222
 Skwirowska Stefania 156, 217, 261
 Słabczyński Waclaw 124, 127
 Słodowy Adam 181
 Słomczewska Józefa zob. Kornecka
 Józefa
 Smarsz Iwona 236
 Smoleń Eugenia 245
 Smolka Franciszek 45, 56, 63, 64, 69, 71,
 74
 Sobczak Roman 243
 Sobina Irena zob. Suszko-Sobina Irena
 Sokołowska Wanda 88, 120, 121, 123,
 133, 140, 147, 263
 Sokołowska-Bauer Małgorzata 244
 Sokołowska-Grzeszczyk Kazimiera 215
 Sokorska Maria 76
 Sokorski Włodzimierz 94, 99
 Sordylowa Barbara 163, 186, 187, 198
 Sosińska-Kalata Barbara 211, 220, 234
 Sójka Jan 225, 266
 Spóz Andrzej 173, 186, 197, 209, 225,
 230
 Spruch-Cieplucha Kazimiera 187
 Spsychalski Marian 136
 Sroczyński Ferdynand 182
 Sroga Andrzej 197, 200, 208, 209
 Stachelska Izabella 149
 Stachowska-Musiał Ewa 208, 219, 225,
 227, 230, 240
 Stalin Józef 90, 93
 Stanisław Tadeusz Ludwik 247
 Stanisława Zofia 9, 238
 Stankiewicz Witold 23, 33, 40, 136, 139,

- 141, 142, 144, 146-148, 150, 152, 153,
156, 163, 164, 167, 168
- Starczewski Ryszard 182
- Starczewski Stefan 199
- Starowicz Zbigniew Lew 188
- Stasiak Piotr 103, 113, 123
- Staszkiwicz Stanisław 248
- Stebelski Adam 10, 32, 38, 83, 84, 87,
89, 90, 92, 93, 95, 96
- Stec Elżbieta 243
- Stefaniak Barbara 198, 207, 264
- Stefańczyk Elżbieta 209, 213, 225
- Steffen Zofia 89, 90, 92, 96
- Stepnowska Agnieszka 131
- Stepowicz Marek 235, 238
- Sterczewska Iluminata 242
- Stępniańska Ewa 200, 265
- Stochaj Violetta zob. Kowalska-Stochaj
Violetta
- Stoiński Jan 131
- Stolarski Antoni 10, 74, 76-79, 249
- Strug Andrzej 73
- Strugowa Nelly 73
- Strzelecka Bożena 246
- Strzelecka Zofia 247
- Sturges Paul 201
- Stus Dorota zob. Malczewska-Stus
Dorota
- Suchodolski Bogdan 134, 136, 181
- Suchodolski Witold 81
- Suchta Irena 158, 246
- Sulimierski Witold 242
- Sułkowska Lucyna 216, 227, 245
- Suszko-Sobina Irena 185, 197, 240
- Szadkowska Bogusława 248
- Szajdl Danuta 246
- Szajdakowa Krystyna 200
- Szajnocha Karol 54
- Szaniawska Irena 251
- Szaniecki Jan Olrych 193, 199
- Szczechura Kordula 203
- Szczegodzińska Lucyna 96
- Szczęch Władysław 201, 222
- Szczęsna Urszula 232, 267
- Szczubelek Joanna E. 9
- Szczuka Maria 173, 181, 186, 197
- Szeliga Renata 247
- Szlachta Wiesława 236
- Szmidt Jadwiga 230
- Szpunt Ewa 243
- Sztaba Jolanta zob. Byczkowska-Sztaba
Jolanta
- Szulc-Golska Bożenna 59
- Szulczewski Jerzy 182
- Szulikowski Józef 173, 181, 185, 186,
197
- Szumna Zofia 249
- Szwejd Krystyna 248
- Szymanek Jerzy 181
- Szymanowski Wojciech 208
- Szymiczek Franciszek 243
- Szymorowska Teresa 209, 210, 225
- Szyr Eugeniusz 129
- Szysko Mieczysław 11, 220, 222, 230,
238, 251
- Śliwińska Elwira 234
- Śliwińska Irmina 79
- Śmigielka Halina 135
- Świdorski Bolesław 103, 111, 117, 123,
127, 133, 136, 140, 141, 147, 247
- Świerkowski Ksawery 49, 54, 55, 63, 68,
74, 79, 94, 96, 106, 111, 129, 145
- Świetlicka Alicja 220, 222
- Święch Irena zob. Bar-Święch Irena
- Święcicka Elżbieta 191, 244
- Świętosławski Wojciech 68, 73
- Świrgoń Waldemar 181
- Taczanowski Antoni 243
- Tadeusiewicz Hanna 173, 179, 238
- Tatarkiewicz Władysław 145, 150, 157
- Tatjewska Jadwiga 123
- Taurogiński Bolesław 248
- Tazbir Stanisław 103, 116
- Tejchma Józef 151, 175
- Telega Stanisław 95
- Terlecki Emil 109
- Tokarska Anna 180, 215
- Tokarska Ludmiła 247
- Tokarz Adam 143
- Tokarz-Wisłocka Stanisława 111, 124
- Tomaszczyk Jacek 237
- Tomaszewski Wojciech 212, 265
- Tomczyk Danuta 158, 182, 207, 224,
243, 247, 259
- Tomkiewicz Maria 89
- Toporowski Marian 79, 129

Towarnicka Jadwiga 248
 Trzcińska Janina 200, 265
 Trzcińska Maria 133, 134
 Tujakowski Alojzy 156, 171, 185, 241, 248, 257, 261
 Turczyński Andrzej 220
 Turowska Teresa 201, 207
 Tuszyńska Barbara 165
 Twerdochleb Józef 250
 Tykwer Czesław 242
 Tymecki Kazimierz 87
 Tyras Waldemar 242
 Tyrowicz Marian 85
 Tyszkowski Kazimierz 69
 Tyszkowski Wiesław 226, 265
 Tyws Andrzej 225

 Uherek Aleksander 243
 Ujazdowski Kazimierz Michał 235
 Ujejski Józef 69
 Uniejewska Hanna 113, 116, 118, 123, 130, 132, 140, 147, 149, 150, 157, 164, 166, 262
 Urbanowicz Józef 136
 Urbańska Bożenna 187

 Voogt Leo 215
 Vrtel-Wierczyński Stefan 18, 32, 37, 53, 56, 58, 62-65, 68, 69, 71, 72, 74, 247

 Wadowski Andrzej 95
 Wadowski Jerzy 127
 Wajs Stanisława zob. Winch-Wajs Stanisława
 Wajszczukowa Bronisława 245
 Wałachniewicz-Jasińska Irena 242
 Wałag Maria 193
 Walczak Krzysztof 243
 Walewska Mirosława 245
 Waliński Jan 118
 Waluszewski Feliks 243
 Waluszewski Jan 197, 198, 243
 Wałachowska-Krupa Wanda 245
 Wańkowicz Melchior 50
 Warpechowski Jan 251
 Wasik Maria 197, 250
 Wasilewska Aneta 245
 Wasilewska Danuta 161
 Wasilewska Władysława 140, 147, 158, 172, 175, 185, 197, 230, 233, 240, 251, 257, 261
 Wasilewski Juliusz 7, 9-11, 251
 Wawrzyniec św. 219
 Wcześny Wiesław 176, 245
 Wedemska-Zerych Ewa 246
 Wegnerska Alicja 225, 266
 Wejtko Waław 61
 Wenhrynowicz Tytus 169
 Werblan Andrzej 128
 Werner Hanna 97
 Węcki Bogdan 190, 197
 Wiącek Helena 119, 127, 143
 Widerszalowa Elżbieta 87, 89
 Wieczorek Witold 119, 131
 Wieczorek Zofia 185, 247, 257
 Wieprzkowski Jerzy 179, 198
 Wierczyński Stefan zob. Vrtel-Wierczyński Stefan
 Wierzbicka Anna 242
 Wierzbicki Grzegorz 197
 Wierzbicki Jerzy 135, 141, 142, 144, 150
 Więckowska Grażyna 249
 Więckowska Helena 87, 99, 103, 105, 111, 113, 115, 118, 124, 127, 130, 133, 134, 136, 138, 149, 156, 159, 165, 166, 198, 255
 Wilczyńska Kazimiera 76, 81
 Wilczyński W. 103
 Wildhardt Teresa 230
 Winch-Wajs Stanisława 244
 Winek Halina 156, 261
 Wisławska Elżbieta 220, 248
 Wisłocka Michalina 181, 188
 Wisłocka Stanisława zob. Tokarz-Wisłocka Stanisława
 Wisłocki Jerzy 236, 267
 Wisłocki Władysław Tadeusz 59, 62, 68, 72, 79, 245
 Witek Ewa 246
 Witek Władysław 149
 Witkiewicz-Koszczyk Jan 75
 Władysław III Warneńczyk 55
 Włosińska Elżbieta 157
 Wojciechowska Jadwiga 97
 Wojciechowski Jacek 145, 204, 211, 212
 Wojciechowski Kazimierz 75, 76, 79
 Wojnowska Elżbieta 215

Wojtkowski Andrzej 11, 214, 225, 229,
232, 236, 245, 247
Wojtyniak Józef 144
Wolff Adam 87, 89
Wolfke Krystyna 99
Wolska Halina 152, 158
Wolski Władysław 123, 126, 132
Wołoch Krystyna 243
Wołosz Jan 176, 185, 193, 194, 197, 198,
204, 206, 207, 215, 231, 233, 234, 237
Wortman Stefania 109
Wozowczyk Grażyna 244
Woźniak Jadwiga 216, 234, 237, 238
Woźniak Maria zob. Gajowniczek-
Woźniak Maria
Wroński Stanisław 148
Wróblewski Adam 7, 29, 100, 101, 135,
138
Wróblewski Jan 208, 258, 264
Wycech Czesław 83
Wyrzykowska Maria 194
Wysocka Zuzanna 242
Wysocki Adam 198, 203
Wyspiański Stanisław 127

Zaborska Hanna 152
Zajac Józef 7, 28, 181, 185, 197, 202,
207, 224, 239, 240, 244, 259, 263
Zajac Michał 238
Zajączkowski Zbigniew 193
Zakrzewska Anna 242
Zakrzewska Halina 98, 103, 114
Zakrzewska-Nikiporczyk Barbara 211
Zalik Anna 245
Zaorski T. 104
Zarachowicz Helena 132
Zaremba-Guzińska Jadwiga 65
Zarzębski Tadeusz 127, 131, 134, 138,
152, 157, 163, 172, 173, 186, 197,
199, 238, 249
Zarzycki Janusz 129

Zasadowa Hanna 135, 140, 147, 165,
173, 209, 220, 249
Zathey Kazimierz 250
Zawadzki Konrad 133, 140, 154, 164,
262
Zawialska Maria 138, 152
Zawodzińska Celina 135, 140
Zeman Jan 250
Zenkerowa Felicja M. 187
Zerych Ewa zob. Wedemska-Zerych Ewa
Zgrzebnicka Krystyna 193
Zielińska Elżbieta 246
Zielińska Halina 250
Zielińska Jadwiga 243
Zielińska Maria Jolanta 249
Zielińska Maria zob. Danilewicz-
Zielińska Maria
Zieliński Grzegorz 238
Zieliński Kazimierz 9, 29, 193, 240
Zieliński Tomasz 176
Zielonka Zbigniew 223
Ziemiecki Bronisław 61
Ziemiński Andrzej 244
Zięba Maria 260
Zimoń Damian 232
Ziomek Monika 222
Zwiercan Marian 244
Zwoliński Adam 249
Zybert Elżbieta Barbara 205, 216, 220,
222, 223, 225, 227, 234, 235-237

Żak Stanisław 207
Żebrowska Teresa 242
Żeromski Stefan 188
Żmigrodzki Zbigniew 9, 140, 147, 153,
180, 198, 200, 215, 229, 230, 237, 242
Żołątkowska Zofia 90
Żukowska Wiesława 157, 164, 173, 186,
227
Żukrowski Wojciech 181
Żydanowicz Zofia 150
Żygulski Kazimierz 175, 181

DO WSZYSTKICH TYCH, KTÓRZY SIĘ KSZTAŁCĄ LUB DOSKONALĄ

Życzymy Wam sukcesów w nauce

Pamiętajcie o tym, że:

WYDAWNICTWO SBP

jest dla Was. Publikujemy większość literatury, która będzie potrzebna w trakcie studiów. Autorami tych książek są Wasi obecni i przyszli wykładowcy, sprawdzeni dydaktycy i naukowcy. Co roku wydajemy kilka pozycji książkowych z myślą o studentach. Także dla Was wydajemy:

CZASOPISMA

BIBLIOTEKARZ. Indeks 352624. Miesięcznik o charakterze fachowym i naukowym. Ukazuje się od 1929 r. Czasopismo wydawane przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich oraz Bibliotekę Publiczną m.st. Warszawy.

PORADNIK BIBLIOTEKARZA. Indeks 369594. Miesięcznik instrukcyjno-metodyczny. Ukazuje się od 1949 r. Czasopismo wydawane przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich.

ZAGADNIENIA INFORMACJI NAUKOWEJ. Od 1993 r. czasopismo jest wydawane przez Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego oraz Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, jako półrocznik.

BIULETYN INFORMACYJNY ZG SBP. Ukazuje się od 1993 r. jako „Biuletyn”, wcześniej wydawany był „Komunikat ZG SBP”. Ukazuje się 2-4 razy w roku. Dokumentuje działalność organizacyjną i merytoryczną Stowarzyszenia.

WYDAWNICTWO

KUPUJĄC U NAS WSPIERASZ
POLSKIE BIBLIOTEKARSTWO

WYDAWNICTWO STOWARZYSZENIA BIBLIOTEKARZY POLSKICH

Dział Promocji i Kolportażu

02-086 Warszawa
Al. Niepodległości 213
tel. (0-22) 825-50-24
fax (0-22) 825-53-49

Pod tym adresem i telefonem
przyjmujemy zamówienia pisemne lub telefoniczne
(także faksem)

Zapraszamy!

Wydawnictwo SBP jest wyspecjalizowaną agendą Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich. Wydajemy książki i czasopisma fachowe służące kształceniu i doskonaleniu zawodowemu bibliotekarzy.

Oferujemy Państwu sprzedaż wysyłkową na zamówienie pisemne a także telefoniczne oraz sprzedaż odręczną w dwóch punktach: Warszawa – ul. Konopczyńskiego 5/7 oraz w Dziale Promocji i Kolportażu AL. Niepodległości 213.

Staramy się – zważywszy na status materialny środowiska bibliotekarskiego – utrzymać ceny na poziomie niskim i średnim a część pozycji wydajemy na zasadzie *non profit*.

Z każdym rokiem nasza oferta jest bogatsza.

WYDAWNICTWO
SBP

KUPUJCIE U NAS – BO WARTO !!!

**ZNAKI ORGANIZACYJNE,
ODZNACZENIA
I MEDALE
STOWARZYSZENIA
BIBLIOTEKARZY
POLSKICH**

Sztandar SBP ufundowany w 1977 r.

**Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski
przyznany Stowarzyszeniu 21.07.1976 r.**

**Odznaka organizacyjna SBP; członkowska (srebrna) i honorowa (złota),
ustanowiona w 1967 r.**

Nowa odznaka honorowa SBP (od 1998 r.)

Medal 70-lecia SBP ufundowany przez MKiS (1987 r.)

Medal „Nagroda Literacka” ufundowany przez MKiS (1983 r.)

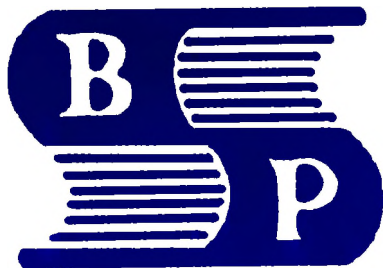

Medal „Bibliotheca Magna Perennisque” ustanowiony w 1995 r.

Medal „W dowód uznania” ustanowiony w 1998 r.

Logo Stowarzyszenia z lat sześćdziesiątych

Aktualne logo Stowarzyszenia

Rok założenia 1917

**WYDAWNICTWO
SBP**

Logo Wydawnictwa

20267/1